

₹30

జూన్ - 2020

DECCAN LAND, HYDERABAD

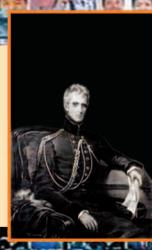
94

దక్కన్

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

- ❖ చపిత్రకెక్కిన హైదరాబాద్ మెడికల్ స్కూల్
- ❖ బాలబంధు ఇల్లంధుల సరస్వతీ దేవి
- ❖ కరోనాపై ఫుంటూ చక్కపాణి ఇంటర్వ్యూ
- ❖ మునులగుట్ట - రెండు శాసనాలు

స్వామి రామకృష్ణ తీర్థ గ్రామీణ సంస్థ

(పంచాయతీర్ప మరియు గ్రామీణాజ్ఞవ్యాఖ్య శాఖ) తెలంగాణ ప్రభుత్వం
జలాల్పుర్ గ్రా, భూదాన్ పాశంపల్లి (మం.), యాదార్లి-భువనగేరి జల్లా

గ్రామీణ నిరుద్యోగ యువతీ యువకులకు ఉపాధి ఆధారిత నాంకేతిక శిక్షణ

1. కంప్యూటర్, ఎలక్ట్రిక్ల్, ఎలక్ట్రానిక్ల్ అటోమెబైల్, సాంటార్, గార్డ్రెంట్ రంగాలలో శిక్షణ.
2. దీన్ దయాలే ఉపాధ్యాయ గ్రామీణ కౌశల్య యోజన (DDUGKY) కార్యక్రమం ద్వారా ఉపాధి ఆధారిత శిక్షణ.
3. సాంకేతిక శిక్షణతో పాటు కమ్యూనికేప్సన్ సైల్స్, మరియు వ్యక్తిత్వ వికాసంపై శిక్షణ.
4. యోగా తరిగుతులు శిక్షణ లనంతరం ఉపాధి మరియు స్ట్రేచ్ ప్రారంభం.
5. 100 ఎకరాల సువిశాలమైన కళాంపన్, 350 మందికి పరిస్థలే వసతి కలదు.
6. ప్రతి 4 నెలలకు ఒకసారి శిక్షణ కోర్సులు (సూతన బ్యాచ్‌లు) ప్రారంభం.
7. మారుతున్న కాలానుగుణంగా సూతన కోర్సులు.

ఇతర వివరాలకు

స్వామి రామకృష్ణ తీర్థ గ్రామీణ సంస్థ

జలాల్పుర్ గ్రా, భూదాన్ పాశంపల్లి (మం.)

యాదార్లి-భువనగేరి జల్లా - 508284, తెలంగాణ.

ఫోన్: 91339 08000/91339 08111/91339 08222

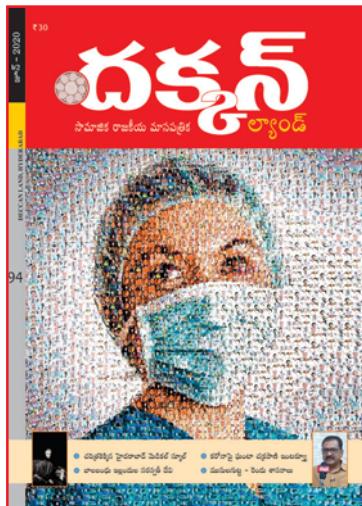
Whatsapp: 99484 66111

Website: www.srtri.com

E-mail: srtri@rediffmail.com

Facebook: [srtri Telangana](#)

నివాం

మెక్కికీలో కోవిడ్-19తో ప్రాణాలు కోల్పోయిన 198 మంది శైద్యులు, నర్సులు, ఆరోగ్యకార్యకర్తల ఫాటోలను ఉపయోగించి నివాశిగా అక్కడి వార్తా పత్రిక ఈ కళాకృతిని స్పష్టించింది. కరోనా బైరస్టతో పోరాడుతూ మానవజాతి కోసం తమ జీవితాన్ని ఇచ్చిన వారందలకీ మరియు ఇప్పటికీ పగలు రాత్రి పనిచేస్తున్న డాక్టర్లు, నర్సులు, ఆరోగ్య కార్యకర్తల మరణాలకు సంబంధించి అంతర్జాతీయ ఆరోగ్య సంస్థ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రమరించలేదు. కరోనా యుద్ధానికి ప్యూతిరేకంగా పోరాడుతున్న ప్రంటల్నే హిరోస్కి వందనాలు.

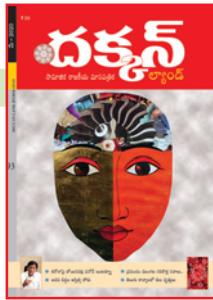

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్స్

కరోనాపై ప్రత్యేక ఇంటర్వ్యూలు చాలా బాగున్నాయి

సంపాదకులకు నమస్కారం. దక్కన్ ల్యాండ్ పుస్తకంతో మేము లాక్ష్మిదానంద్ ఉన్నట్లు అనిపించలేదు. కరోనా మీద బోయిసపల్లి వినోదగారు, తడకమల్లి అశోక్ గారితో చేసిన ప్రత్యేక ఇంటర్వ్యూలు చాలా బాగున్నాయి. ప్రపంచ యుద్ధాలప్పుడు జరిగిన ఆర్థిక నష్టం కంటే కరోనా వైరస్ వల్ల జరిగిన ఆర్థిక నష్టం చాలా తీవ్రంగా ఉండని వినోదగారు తెలిపారు. ఇలాంటే మాకు తెలియని చాలా విషయాలు తెలియజేశారు. అలానే మిగత వ్యాసాలు కూడా చాలా చక్కగా ఉన్నాయి. పుట్టా పెద్ద ఓబులేసు రాసిన వైరస్ పుట్టక పురోవ్వుతూరాలు చాలా బాగున్నాయి. ఈ వ్యాసం పిల్లలు, పెద్దలు అందరు కూడా అసక్కికరంగా చదవవలసిన విషయం. కరోనా కాలంలో కూడా చాలా చక్కబీ వ్యాసాలు అందజేసిన దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రికకు ధన్యవాదాలు.

-ఎం. సూర్యారావు, సంగారెడ్డి

కనుమరుగవుతున్న కులవృత్తులు

దక్కన్ ల్యాండ్ యాజమాన్యానికి నమస్కారం. యలగందు కనకదుర్గ రాసిన 'తెలుగు కావ్యాలలో' కుల వృత్తులు' వ్యాసం చాలా బాగుంది. కనుమరుగు అవతున్న కుల వృత్తుల గురించి, పశ్చల్లోని జీవన విధానం, వ్యవసాయ పనులకు ఉపయోగించే వివిధ పనిమట్లు గురించి చక్కగా తెలిపారు. సీతారావ్ గారి 'ఆవరణ వ్యవస్తలు - మానవ వృపస్తలు - పరస్పర సంబంధాలు' పర్మావరణం గురించి, సుసీరతలేని నమాజాలు మానవాళి ఆరోగ్యానికి ఎలా ప్రతికూలంగా పనిచేస్తాయా తెలియజేశారు. పరపస్త లోకేశ్వర్ రాసిన 'కాసుల గలగలల ఉంకశాల - సుల్తాన్ పొహీ' మేము మళ్ళీ పాతబస్తులోని సుల్తాన్ పొహీ, రాచెరువు అంతా తిరిగి వచ్చినట్లు అనిపించింది లాక్ష్మిదాన్ సమయంలో కూడా. పుస్తకంలోని ప్రతి పేజీ మాకు తెలియని విషయాన్ని నేర్చుతుంది.

-పి. గోవార్ధన్, కర్నూలు

అన్నలైన్ డాఫా దక్కన్ ల్యాండ్ చండా చెల్లింపు

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు

Name : DECCAN LAND,
Kotak Account No: 7111218829
Bank: KOTAK MAHINDRA BANK
IFSC Code: KKBK0007463
Branch Code : 007463

దక్కన్ ల్యాండ్

చక్కబీ విశ్లేషణ 'సంగడి ముంత'

దక్కన్ ల్యాండ్ ఎడిటర్ గారికి నమస్కారం. మే నెల సంచికలో మీరు ప్రచురించిన 'స్ట్రీ విషయక్కిని కోరే జ్యోలిత సంగడి ముంత' వ్యాసం బాగుంది. జ్యోలిత గారి కవితాన్ని వ్యాసకర్త బాగా విశేషించారు. ఈ కవితా సంకలనంలో ఉన్న కవయిత్రి గారి సామాజిక, సాహిత్య రాజకీయాలను విమర్శించడానికి అభిమానికి బాగుంది. కాలం ఇంత మారినా మహిళలు ఇంకా అభిభూతాభావంలో బ్రితుకుతుండడం ఘోరం. ఆర్థిక సాంఘిక రాజకీయ స్వేచ్ఛ లేక భారతీయ మహిళలు ఇంకా బానిసత్పంలో బ్రితుకుతున్నారు. స్ట్రీల పక్షం వహించి కవిత్వం రాశ్చున్న జ్యోలిత, సమీక్షకులు నారాయణగారికి అభిసందనలు.

-గంగాధర్ రాజేశ్వర్,
ఆదిలాబాద్

త్వరలో మీ ముందుకు 'బాలచెలిమి'

చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ అధ్వర్యంలో మణికొండ వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో నెలుపడుతున్న 'బాల చెలిమి' పిల్లల మాస పత్రికను రంగులతో 52 పేజీలు త్వరలో అందచేస్తామని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. బాలలలో సృజనాత్మకతను పెంచి విజ్ఞాన, వినోదాలను అందించాలన్న లక్ష్యంతో ముందుకు సాగే 'బాల చెలిమి'ని త్వరలో మీ ముందుకు తెచ్చేందుకు కృషి చేస్తున్నాం. చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషన్ల అకాడమీ ప్రతి నెలా రెండవ శనివారం నిర్వహిస్తున్న 'బాలచెలిమి-ముచ్చుట్లు'లో ప్రసిద్ధ రచయితలు, మేధావులు, ఆటిస్టులు, ఫోటోగ్రాఫర్లు, పట్టిస్ట్లు, ప్రింటర్లు పొల్చొల్ని తమ సూచనలు, సలహాలు అందిస్తున్నారు. బాల రచయితల నుండి బాలల కథలు, గేయాలు, కవితలు, సైచ్చేలు, వ్యాసాలు, పొదుపు కథలు, సామెతలు, జాతీయాలు బాలచెలిమిలో ప్రతి చురుకు కోసం ఆహ్వానిస్తున్నాం. బాలచెలిమిని www.balachelimi.com వెబ్‌సైట్లో కూడా చూడవచ్చు.

-చిల్డ్రన్ ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ

మీ రచనలు మాకు పంపవలసిన చిరునామా:
ఎడిటర్, "బాలచెలిమి", చండం, 3-6-712/2, స్ట్రీట్ నెం: 12,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ.

Mobile: 9030626288

E-Mail: desk.chelimi@gmail.com

Website: www.balachelimi.com

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపటి: 8 సంఖిక: 10 పేజీలు: 68

జూన్ - 2020

సంపాదకులు

మసికోండ వేదకుమార్

9848044713

editordeccan@gmail.com

నవహియ సంపాదకులు

కట్టూ ప్రభాకర్

జాగవ్ విలి

సర్పుల్ లేవెన్

పొవ్. మొహన్లాల్

వాణిజ్య ప్రీకుటునలు

సయ్యద్ శైజర్ భాష

9030626288

ఫాబోర్స్ రూఫర్

బి.ప్రాపు

8374995555

కవర్హేజీ

మెక్సికో

బెత్తులు

కూరెళ్ల తీసివాన్

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ DECCAN PRESS

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 020.

కార్యాలయ దీరునామా

TELANGANA
RESOURCE CENTRE

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029
TELANGANA

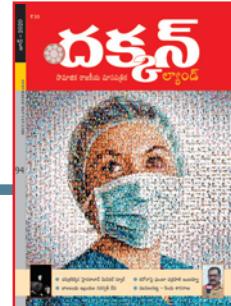
Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక సాహిత్యం విభాగంలో
సలహాలు, సూచనలు అందించిన
డా॥ ఎస్. రఘుకు మా కృతజ్ఞతలు.

లీఫపలి పేజీల్లో...

వరపలి భిమయ్య	డా॥ రంగి కమల	6
జీవ వైధ్య పరిష్కార జీవిత విధారం కావాలి!.. (ఐడిటోరియల్) .. ఎం. వేదకుమార్	7	
చరిత్రకెక్కిన హైదరాబాద్ మదికర్ సుస్థల్	సంగిశ్శేషి శ్రీనివాస్	9
మాసిక్ మహాప్రభువు 'మహాబుబ్ లలీ పాపో'	పరస్సు లోకేష్వర్	13
ప్రజా వాగ్దీయ సాహిత్యం	డా॥ ఆర్. సీతారామారావు	15
ముసులగుట్ట - రెండు శాసనాలు	శ్రీ రామోజు హర్షగోపాల్	19
మలో తిరుమల.. తిరుమలనాథ కొండ	దావాపినప్పి సత్యాగారాయణ	21
వ్యాధి - వ్యాధిం.. నాడు, నేడు	నాగసూల వేషుగోపాల్/ కె. శైలజ	24
'చావు' ఆకితోనో లేక కరోనాతోనో	ఆర్.వెంకటర్స్	26
ప్రకృతి మానవ ధార్మికాన్ని భరించలేకపోతుంది	డా. కె. బాబురావు (ఇంటర్వ్యూ)	29
కరోనా ప్రాణి కాదు ప్రాణం తీసే ప్రశ్నీన్	జియంగర్	32
భవిష్యత్తులో కంప్యూటర్లేని సుస్థల్ ఉండదు!	డా॥ ఘుంటా చక్రవాసి (ఇంటర్వ్యూ)	33
మానవు ప్రకృతితో సహజీవం చేయాలి	వి. ప్రకార్ (ఇంటర్వ్యూ)	39
పాకీ వ్యక్తి పవిత్రుమైతే ఇతర కులాలెందుకులేవు?	జాపాక సుభద్ర	42
జీవ వైధ్యానికి విఫూతం - విశ్వమహావ్యాల్కి కొత్తమే	డా॥ బుర్ర మధుసూదనీర్చ్చి	43
సర్ గంగారామ్ - సాదుత్ హాసన్ మంటో	మంగాల రాజేందర్	45
బంజారా తీచ్ పాటల్లో బంధుత్వమధుర్యం	అజ్ఞర శైలజ	47
'బాలబంధు' ఇల్లందుల సరస్వతీ దేవి	డా॥ పత్రిపాక మోహన్	49
లాక్డోన్లో బాలలకు పరం బాలచెలిమి గ్రంథాలయం	కట్టూ ప్రభాకర్	53
రైతుశ్శాయిలో తక్కువ ఖర్చుతో చీడవేడల నివారణ	వి. శ్రీరమ్య	55
తెలుగు భాషాభ్యాసి - సమస్యలు - పరిష్కారాలు	డా॥ రాపాటిలు శ్రీనివాస్	57
పదకేరా అన్నట్టికి మూలం.. ..	అంపశయ్య సీవన్	61
పుస్తక పరిచయం	దక్కన్ సుస్థన్	66

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో ఆచ్చవత్తున్న రచనలలో వ్యక్తమవతున్న అభిప్రాయాలన్నింటికో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాల్సిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్మాదిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్థిక, సామాజిక సాహిత్య విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అంయకు అనుగుణానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నభిన్నాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పారకుల్లో అవగాహన పెంపాడించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్మి.

వరహల భిమయ్

పుణ్యదంపతులు శ్రీ వరహల రాజ్యపు, శ్రీమతి అంబక్కగార్ల ఏకైక పుత్రుడు వరహల భీమయ్యగారు. 1911, అక్కెబర్లో ఆయన జన్మించారు. మంథనిలో 7వ తరగతి వరకు విద్యాభ్యాసము చేసి, 8వ తరగతి కరీంనగర్లో, 9,10 తరగతులు హాస్కొండలో పూర్తి చేసారు. ప్రైధ్రాబాదులోని సిటీ కళాశాల నుండి ఇంటర్ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులయ్యారు.

ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ నుండి బి.ఎస్సీ తర్వాత రసాయనశాస్త్రంలో ఎం.ఎస్సీ, పట్టా సంపాదించారు. ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ నుండి ఘస్టర్స్యాంకు సంపాదించి గోల్డ్ మెడల్ స్పుంతం చేసుకొన్నారు. వీరు కరీంనగర్ ప్రైస్కూల్లో ఛీచరుగా కౌద్రీజులు ఉద్యోగం చేసి ఆ తర్వాత హాస్కొండలోని ప్రైస్కూలుకు బదిలీ అయింది.

తెలంగాణలని ఒక మారుమాల అగ్రహరంలో, సామాన్య కుటుంబంలో జన్మించిన ఆయన బాల్యం, విద్యాభ్యాసం అంచెలంచెలుగా అభివృద్ధి చెందింది.

1949-50 ప్రాంతంలో ప్రైధ్రాబాదు లోని సుల్తాన్ బజార్ విశల్ మారుతిగల్లిలో నివాసమందే గట్టు పురుషోత్తం గారించికి సాయంత్రం వేళల్లో మంథని విద్యార్థులు, ఉద్యోగులు చేరుకునేవారు, అక్కడ ఆనాటి వివిధ రాజకీయ, విద్యారంగ విషయాల గురించి అసక్తికర చర్చలు జరిగిని. ముఖ్యంగా శ్రీ భీమయ్యగారు ఆ సందర్భంలో చేపే విశేషాలతో చాలామంది ప్రభావిమయ్యేవారు. గ్రామాల నుండి విద్యార్థులకు ఉచితవసతి కల్పించాలని గాలిగూడ అక్కర్బాగ్లోని శంకర్ సేర్ పెశాటలు వద్ద నరసిన బుచ్చయ్య అనే పొవుకారు ఒక ధర్మశాలను ఉచితంగా యిచ్చారు. ఇప్పటికి దాన్ని మంథని గ్రామస్థులు ఉపయోగించుకుంటున్నారు.

పోలీస్ యాక్ట్ తర్వాత నిజాం నవాబు భారత నేనలకు లొంగిపోయి, అప్పటి కేంద్ర ప్రభుత్వంలని పెద్దలతో ముఖ్యంగా ఉక్కమనిషి సర్దారు వల్లభ్ భాయి పటేల్ గారితో ఒప్పందం చేసుకొని తన అధికారాలను మిలటరీ అధికారి జి.ఎస్. చౌడరికి అప్పజిపిన రోజులవి.

ఆ మిలటరీ ప్రభుత్వంలో అప్పటి ప్రైధ్రాబాదు రాష్ట్రంలో కర్రాటుక, మరాత్వాడా మరియు తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన కొంతమంది కాంగ్రెస్ నాయకులను గవర్నర్ కొన్సిల్లోకి తీసుకోవటం జరిగింది. అలా అధికారం చేపట్టిన వ్యక్తుల్లో శ్రీ ధోండేరాజ్ బహదుర్గారు, శ్రీ డి.జి.బిందు, శ్రీరామాచారి, శ్రీ వి.బి.రాజు వంటి ప్రముఖులుండిరి. శ్రీ ధోండేరాజ్ మహారాజ్గారు తన పి.ఎ.గా శ్రీ వరహల భీమయ్యగారిని నియమించుకొన్నారు.

కొద్ది రోజులకే ఈ మిలటరీ ప్రభుత్వంపైన అనేక ఆరోపణలు వెల్లువెత్తిన నేపథ్యంలో అప్పటి భారత ప్రధాని శ్రీ జవహర్లల్ నెప్రూల్ గారు సివిల్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసి సి.ఎం. వెల్లోడిగారికి అధికారాలప్పజెప్పారు. శ్రీ ధోండేరాజ్ బహదుర్, శ్రీ బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారు వంటి ప్రముఖులు అధికారపగ్గలు చేపట్టారు.

విద్యాకాథ నిర్వహించిన శ్రీ ధోండేరాజ్ సమ్మక్షుడు నీతిమంత్రున వరహల భీమయ్యగారిని పి.ఎ.గా నియమించుకొన్నారు. ఆ తర్వాత శ్రీ బూర్గుల రామకృష్ణరావు ముఖ్యమంత్రి అయ్యారు. అప్పుడే ఏర్పాడిన కాంగ్రెస్ ప్రజా ప్రభుత్వంలో నిజాయితీ, ముక్కుస్తూటిగా వ్యవహారించే తత్త్వం వంటి సద్గుణాలు నచ్చినందున ముఖ్యమంత్రిగారికి మంచి సలహాదారుగా భీమయ్యగారిని నియమించారు. మంచి పనిచేసి, ప్రశంసలందుకొన్నారు.

ఆ మిలటరీ ప్రభుత్వంలో అప్పటి ప్రైధ్రాబాదు రాష్ట్రంలో కర్రాటుక, మరాత్వాడా మరియు తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన కొంతమంది కాంగ్రెస్ నాయకులను గవర్నర్ కొన్సిల్లోకి తీసుకోవటం జరిగింది. అలా అధికారం చేపట్టిన వ్యక్తుల్లో శ్రీ ధోండేరాజ్ బహదుర్గారు, శ్రీ డి.జి.బిందు, శ్రీరామాచారి, శ్రీ వి.బి.రాజు వంటి ప్రముఖులుండిరి. శ్రీ ధోండేరాజ్ మహారాజ్గారు తన పి.ఎ.గా శ్రీ వరహల భీమయ్యగారిని నియమించుకొన్నారు.

1950-51లో అప్పటి ప్రభుత్వం విద్యా సంస్కరణలకు నాంది పలికింది. పారశాలల్లో ఉర్కామీడియంలో విద్యాబోధన జరిగే రోజులవి. తెలుగులో విద్యాబోధన జరగాలనే చారిత్రక నిర్ణయం తీసుకోబడినది. దీనికి శ్రీ వరహల భీమయ్యగారి అంకురిత కృషి, దూరదృష్టి ఎన్నటికి మరువరానిది.

మంథనిలో మొట్టమొదటి మిడిల్ సూక్షులను ప్రైస్కూలుగా అఫ్ గ్రెండ్ చేయించిన ఘనత శ్రీ భీమయ్యగారిదే. ప్రైస్కూల్ హెడ్ మాస్టరుగా శ్రీ వెంకటాచారి తర్వాత శ్రీ గోవిందాచారి పోచ్. ఎమ్గా ఉండిరి.

1954లో శ్రీ లోకే కిషన్రావుగారు మంథని ప్రైస్కూల్లో గడితం చేయించేవారు. ఆయన ప్రైధ్రాబాదుకు బదిలీ అయింది. అప్పుడు, గడితం బోధించటానికి శ్రీ డి. రాజున్గారిని, ఇంగ్లీషు బోధించటానికి శ్రీ రంగయ్య నాయకుగారిని శ్రీ భీమయ్యగారు బదిలీ చేయించినారు.

శ్రీ రంగయ్యనాయకుగారు పోచ్. ఎం.గా ఉన్న సమయంలో ఓల్డ్ బాయిన్ మీటింగ్ వారు 3 రోజులు ఒక పెద్ద ఉత్సవం జరుపుకొన్నారు. దీనికి ముఖ్య అతిథిగా విచేసి అందరిని ప్రోత్సహించి,

(ముగతా పత పేజీలో)

జీవ వైవిధ్య పరిరక్షణ జీవిత విధానం కావాలి!

కరోనాతో మన సహజీవనం మొదలైంది. దీనిపట్ల వస్తున్న ఇబ్బందుల్ని ఎదుర్కొక తప్పని స్థితి ప్రపంచాన్ని పీడిస్తున్నది. విధాన రంగాలలోనీ తప్పిదాల వల్ల మరింత ప్రమాదం ముంచుకొస్తున్నది. దీన్నించి బయట పడటానికి వివిధ దేశాలు తమ ప్రయత్నాలు అవి చేస్తూనే ఉన్నాయి. వాటిని స్వాగతిస్తూనే ప్రజలుగా మనం చేయవలసిన పనుల పట్ల బాధ్యతగా ఉండాలి. ఈ విపత్తుర స్థితి నుంచి బయటపడటానికి ప్రభుత్వ చర్యలతో పాటు ప్రజల జైతన్యం, కార్యకలాపాల ద్వారానే ఈ సమస్యను ఎదుర్కొగలం. ఈ నేపథ్యంలో మనల్ని మనం కాపాడుకోవడానికి తక్షణ, దీర్ఘాలిక చర్యలు అవసరం. దీనిలో ముఖ్యమైనది, మన ప్రథమ కర్తవ్యం జీవ వైవిధ్యాన్ని, ప్రకృతిని కాపాడుకోవడమే.

ప్రపంచమంతా జాన్ రన ప్రపంచ పర్యావరణ దినోత్సవాన్ని జరుపుకొన్నాం. పర్యావరణ పరిరక్షణ కోసం తీసుకోవాల్సిన చర్యలను, వాటి పట్ల అవగాహనను పెంచేందుకు యునైటెడ్ నేషన్ ఎన్విరాన్స్‌మెంట్ ప్రోగ్రాం (యుఎన్ఐపి) కృషి చేస్తుంది. 1972 జాన్ 5-16 తేదీల్లో జరిగిన ఐక్యరాజ్య సమితి సమావేశం జాన్ 5ని ప్రపంచ పరిరక్షణ దినోత్సవంగా ప్రకటించింది. దీన్ని ప్రపంచ వ్యాప్తంగా అన్ని దేశాల్లోని నగరాలు, పట్లాల్లో భిన్న రీతులలో జరుపుకుంటున్నారు.

మనం నివశించే ప్రదేశం, దాని చుట్టూ ఉండే పరిసరాలు, వాటిలో ఉండే హాలిక నిర్మాణాలే పర్యావరణం. జీవ వైవిధ్యం దీనికి కీలకం. భూమిపై జీవిస్తున్న అనేక రకాల జీవుల మధ్య తేడాలు, బేధాలు - వాటి సమతల్యతనే జీవ వైవిధ్యం.

ప్రపంచంలోని 12 మహో జీవ వైవిధ్య ప్రాంతాలలో సువిశాలైన మన దేశం ప్రముఖమైంది. సుమారు 45 వేల వ్యక్త జాతులు, 77 వేల జంతుజాతులు మనదేశంలో ఉండేవి. ఆ జీవ సంపదంలో 10 శాతానికి పైగా అత్యంత ప్రమాదంలో ఉంది. చాలా జీవ జాతులు అంతరించిపోతున్నాయి. దీనికి మనమే కారణం. కొన్ని దశాబ్దాలుగా 50 శాతం అరబ్బాలు, 70 శాతం పైగా నీటి వనరులు కనుమరుగయ్యాయి.

మనది ప్రధానంగా వ్యవసాయక దేశం, భారతీయ సంస్కృతిలో ప్రతి ఆచారం, సాంప్రదాయం ప్రకృతితో యిచ్చపుచ్చుకునే విధంగా ఉండేవి. కైతులు స్వంతంగా విత్తనాలు తయారు చేసుకునేవారు. పేద, మూత్రం మాత్రమే ఉపయోగించి ఎరువులు తయారు చేసుకునేవారు. సహజ పంటలు మానవ సాభాగ్యాన్నిచేచ్చి. ఆ రోజుల్లో పొలాలు అనేక మిత్రజీవాలతో జీవ వైవిధ్యంతో వెల్లివిరిసేవి. మనకు ఆరు బుతువులున్నాయి. ఏ బుతువులో జరగవలసిన ప్రకృతి చర్య ఆ బుతువులో జరిగున్నాఁళ్ళు మానవ జీవితం ఆరోగ్యం, సంపదం, సుఖసంతోషాలతో సాగింది. మానవ తప్పిదాల వల్ల, కృతిమ విధానాలతో ప్రకృతి పట్ల సాగించిన చర్యల వల్ల బుతువులు క్రమం తప్పాయి. మానవజాతి మనుగడకే పెనుప్రమాదం ముంచుకొస్తున్నది.

జిది ఒక్క వ్యవసాయ రంగంలో జరుగుతున్న హోని మాత్రమే. పారిత్రామిక రంగంలో అనేక సమస్యలున్నాయి. వీటివల్ల వాతావరణ కాలయ్యం. విషజలాల విడుదలవల్ల, భూతాపం వల్ల భూగర్జు సహజ గుణాలు ప్రమాదాలకు నెట్లబడుతున్నాయి. సముద్ర తీరాలు విషపు తెట్టిలుగా మారి సముద్రంలోని భిన్నజీవరాసులకు హోని చేస్తున్నాయి.

జప్పుదు మనమున్న ఈ విపత్తుర స్థితి నేపథ్యంలో పర్యావరణం, జీవ వైవిధ్యం ప్రధాన భూమికలుగా మనముందుకొచ్చాయి. మనం మరింత బాధ్యతా జైతన్యంతో వీటిని కాపాడుకోవాలి.

మనం ప్రచురిస్తున్న ఇంటర్వ్యాలు దక్షన్ ఛానల్ వివిధ రంగాల మేధావులతో జరిపినవి. ఈ విషయాలనే నొక్కి చెబుతున్నాయి. ఈ సంచిక నుంచి ‘డక్షన్ లాండ్’ పర్యావరణం, వారసత్వం, విపత్తునివారణ, గ్రామీణ, పట్లాల ప్రణాళిక, వ్యవసాయరంగం, వ్యత్తి కులాలు వారి నైపుణ్యత, వైద్య, విద్య, సహజ వనరుల పరిరక్షణ మరియు సద్గ్యానియోగం, జీవ వైవిధ్యం, జీవన విధానంపై కథనాలు, వ్యాసాలు, ఇంటర్వ్యాలకు ప్రాధాన్యత యివ్వాలని భావిస్తున్నాము.

ధన్యవాదంతో... మీ

వైద్యకుమార్.ఎమ్

(మణికొండ వేదకుమార్)

ఎడిటర్

(చెవేజీ తరువాయి)

ఆళీస్పులందించారు.

శ్రీ భీమయ్యగారు పైం క్యాలిఫయిడ్ మరియు జీనియన్. యువకులెందరో ఆయన రోల్మోడల్గా నిలిచారు. ఎందరో ఆయనను ఆరాధ్య భావంతో గౌరవించేవారు. వారి మాటలనెంతో త్రథగా విని ఉన్నత స్థానాలకు చేరుకోగలిగారు.

ఆ రోజుల్లో కరీంనగర్ జిల్లా మొత్తంలో రెండే పారశాలలుండేవి. ఒకటి కరీంనగర్లో, మరొకటి మంథని. ఎక్కడక్కడో సరిహద్దు ప్రాంతాల్లో పనిచేసేవారిని, కుటుంబాలకు దగ్గరగా రప్పించారు. పారశాల అభివృద్ధికి వారు తోడ్పడేలా చేసారు. మిలట్రీ గవర్నమెంట్లో మెంబర్ అఫ్ ఎడ్యూకేషన్గా ఉన్నప్పుడు నూతన విధానసామాన్యాల్లో ప్రవేశపెట్టారు. రీజనల్ లాగేస్ట్ ప్రాంతీయ భాష ఉర్దూ నుండి తెలుగుకు మార్చించారు.

ఆడపిల్లలకు చదువులు చెప్పించటం శుద్ధ దండగ అని భావించే ఆ రోజుల్లో, వీరు ప్రభుత్వ బాలుర పైస్యూలు శ్రీ వేంకటరాజున్ అవధాని కూతురు ప్రేమలతాదేవి శ్రీలోకేలక్ష్మణ శర్య కూతురు క్రాంతికుమారి ఉన్నతపారశాలలో ధరఖాస్తు పెట్టుకుంటే ఆడపిల్లలకు అడ్మిషన్స్ ఇప్పటానికి రూల్సు ఒప్పుకోవన్నారు. రాజన్ అవధాని పైప్రాధాబాద్ వచ్చి శ్రీ భీమయ్యగారిని కలిసి విషయం వివరించారు. వెంటనే ఒక ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు జి.ఓ. ద్వారా బాలుర పైస్యూల్లో బాలికలకు విద్యాభ్యాసానికి అనుమతి ప్రసాదించారు. ఆ తర్వాత ఎంతో మంది ఆడపిల్లలు చదువుకొని ఉన్నత స్థానాల్లో రాణించారు. భీమయ్యగారు స్వయంగా తన కూతుర్లు రాథ, కమలని మాడపాటి హన్సుంతరావు స్యాల్లో ఆ రోజుల్లో చదివించారు.

శిఖాం (పర్మా బండల్లో) ఆడపిల్లలు వచ్చి చదువు కునేవారట. భీమయ్యగారా పద్ధతిని మార్చించి, స్పేష్చగా ట్రీలు చదువుకునేటట్లు చేశారు. ఇలా శ్రీ భీమయ్యగారు ట్రీ విద్యావ్యాప్తికి ఎనలేని కృషి చేసిన మహానీయులు. పైప్రాధాబాద్ స్టేట్ ప్రజలందరికి ప్రాతఃస్వరణీయుడు.

1938లో ఆయన సిటీ కాలేజీలో లెక్కరోగా ఉన్నప్పుడు అనేకమంది విద్యార్థుల కాయన యింట్లో ఆశ్రయించి అన్నంపెట్టి అదుకున్నారు. ఆ సమయంలో ఆయన మార్కదర్శకత్వంలో, ప్రోత్సాహాంతో ఎదిగిన వారెందరో. భీమయ్యగారి మాతృమూర్తి అంబక్క అర్థరాత్రి అతిథులు వచ్చినా వండి వార్షి ఆరుసుకనే మంచిగణమున్న మనిషి. భీమయ్యగారికి జన్మనిచ్చిన తల్లి అన్న, జన్మభూమి మంతని అన్నా ఎనలేని గౌరవం.

ముఖ్యమంత్రి బూర్గుల రామకృష్ణరావుగారి పర్సన్ల సెక్రటరీగా ఉన్న సమయంలో ముఖ్యమంత్రిని మంథని దర్శింప తీసుకొని వచ్చారు. శిథిలావస్థలో ఉన్న పారశాల పెడ్డను,

చదువుకుంటున్న విద్యార్థుల స్థితిగతులను తెలియజేశారు. ఆయన ద్వారా ప్రాథమిక స్థాయి నుండి పైస్యూలు వరకు అభివృద్ధి చేసారు. బూర్గుల వారు వెంటనే లారీలలో పందలాది రేకులను పంపగా, తిరిగి పెడ్డను వేయించి సూలు నడిపించారు. ఇప్పటికి ఆ పెడ్డు చెక్కు చెదరకుండా ఉన్నాయంటే అతిశయ్యాతీ కాదు. వాటి నీడన చదువుకును వెయ్యమంది విద్యార్థులీనాడు దేశ, విదేశాల్లో ఉన్నత పదవుల్లో రాణిస్తున్నారంటే అది భీమయ్యగారి భిక్ష.

ఉద్యమకాలంలో రఘునాత్ కాబే, పనకంటి గణపతిరావు అవధానులు (హకీం) కిష్టయ్య వంటి స్వాతంత్య సుమరయోధులను ఔరంగాబాద్, నిజామాబాద్ జైళ్ళకు వెళ్ళి పరామర్పించి వచ్చిన దైర్యశాలి. విద్యావంతులు, వివేక పంతులైన మంథని వారికెందరికో జీవనాధారం కల్పించిన కల్పతరువాయన. ఆనాడు పైస్యూలై లేకుంటే పారుగు ప్రాంతాలకు వెళ్ళి చదువుకునే స్థితమత ఎందరికుండేది? అక్కడ చదువుకున్నవారంతా ఇంజనీర్లు, దాక్షరై పిల్లపిల్లతరం వాడున్నారంటే దాని వెనుక త్యాగశీలి భీమయ్యగారి హస్తమే అనటం నిర్వివాదాంశము. కోలిలోని వై.యం. ఐ.ఎస్.లో ప్రతి సాయంత్రం ఉండేవారని, విద్యావిషయాల్లో గ్రామీణ పరిస్థితులను మెరుగు పరచాలనే తపన ఆయన మాటల్లో ఉండేదని సమకాలి కులంటుంటారిప్పటికి. ఆయన నిస్సార్డ సేవను తలచుకొని కృతజ్ఞత లర్పిస్తున్నారంటే ఆయనెంత గొప్ప వ్యక్తి ఇప్పటి తరానికి తెలుస్తున్నది. పైదరా బాదుకు పరీక్ష రాయటానికి వచ్చే బంధుమిత్రులెందరో వారింట్లో నెలలుండే వారట.

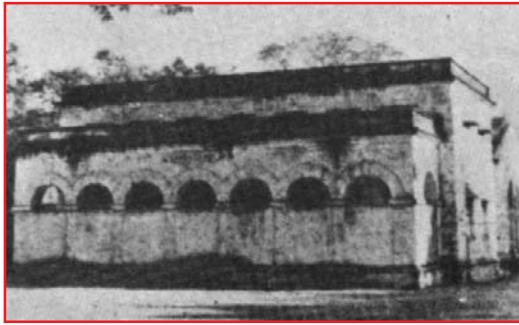
1934లో ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ కెమిట్రీ డిపార్ట్మెంట్ నుండి బంగారు పతకాన్ని పొందారు. అనేక కార్యక్రమాలు అతి చిన్న వయసులో ముగించి, 6.1.1956లో అకస్మాత్తుగా మరణించారు. అప్పటికే 6 గురు పిల్లలు, భార్య 6 నెలల గర్భవతి. ఆయన జ్ఞాపకాఢం మంథనిలో పరహోల భీమయ్య టోర్మెంట్స్ ని డిసెంబర్ నెలలలో విద్యార్థులచే ఆడించి, జనవరి 26కు బహుమతులందిస్తున్నారు. ఇంతకుముంది ఆటలు తాలూకాలెవల్ నుండి జిల్లా స్థాయివరకుండేవి. పరహోల భీమయ్య మెమోరియల్ గోల్డ్ మెడల్ వారి కుటుంబ సభ్యులిపులైకి కెమిట్రీ డిపార్ట్మెంట్కి స్తున్నారు. 1973లో ఆ పతకం అందుకున్న వారిలో వైస్ ఛాసులర్ శ్రీ జె. అనంతస్వామి ఉన్నారు. ఇన్ని ప్రశంసలందుకొని, ఎంతో మందికి నిస్సార్గంగా సహాయపడిన మహామనీషి శ్రీ పరహోల భీమయ్యగారు.

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ప్రచరించి
‘తెలంగాణ తేజోమూర్తులు’ నుంచి)

-డా॥ రంగి కమల

చరిత్రకెక్కిన ప్రాదరాబాద్ మెడికల్ స్కూల్

ప్రపంచ వైద్యచరిత్రలో ప్రాదరాబాద్కు ఒక విశిష్టమైన స్థానమున్నది. అంతకన్నా ఘనమైన చరిత్ర ఉన్నది. ప్రజల ఆరోగ్యం పట్ల ఇక్కడి రాజులు వందల ఏండ్ల క్రితమే త్రధ్ద వహించారు. కుతుబ్ షాహీ వంశానికి చెందిన సుల్తాన్ మొహూద్ కులీకుతుబ్ షా 1595లో ప్రాదరాబాద్లోని చార్పునార్ పక్కనే 'దారుషిష్ఠ' అనే వైద్యాలయాన్ని నిర్మించాడు. ఇక్కడ యునాని వైద్యంలో శిక్షణ నిప్పించడమే గాకుండా, రోగులకు చికిత్స చేసేవారు. రెండంతస్ఫుల్లో నిర్మించిన ఈ భవనంలో మొత్తం 40 గదులుండేవి. ఒక్కో గదిలో కనీసం నాలుగు బెడ్ల ఏర్పాటుకు వీలుండింది. మొత్తం 25000ల చదరపు అడుగుల్లో నిర్మితమైన ఈ భవంతిలో చికిత్స అంతా కుతుబ్ షాహీల రాజ వైద్యుడు హకీము షైఫుద్దీన్ జిలానీ నేత్యత్వంలో జరిగేది. రోగులకు ఉచిత ప్రోటోన్ యుక్త భోజన సదుపాయాలు కూడా ప్రభుత్వమే కల్పించేది. అందుకే ప్రపంచంలో

వేరుగాంచిన 'యునాని' వైద్యులు అనాడు ప్రాదరాబాద్లో స్థిరపడినారు. సామాన్యాలు మొదలు నవాబుల వరకు వారు వైద్యాన్ని అందించారు. 'యునాని'తో పాటుగా ఆయుర్వేద వైద్యానికి కూడా అనస్థాహీల కాలంలో కొంత ప్రాచుర్యం ఉండేది. హకీం నారాయణదాస్, హకీం జనార్థన దాన్ లాంటి వారు ఏడో నిజాముకు రాజ వైద్యులుగా వనిచేశారు. రాధాకృష్ణ బిష్ణువార్య, వైద్యరత్న బి.రామరాజు, బి. మార్కుండెయులు లాంటి ఆయుర్వేద వైద్యులు ఇక్కడ రాణించారు. అయితే ప్రస్తుతం ఇక్కడ ప్రపంచ వ్యాపంగా పరుచుకుపోయిన, విస్తుతంగా అమల్లో ఉన్న అల్లోపతి వైద్యం లేదా ఇంగ్లీషు వైద్యం గురించి మాట్లాడుకుండా! ఆ వైద్యం ప్రాదరాబాద్కు ఎప్పుడు ఎలా వచ్చిందేనే చర్చించుకుండా!

అన్ని రంగాల్లో 'ఆధునికత' అనేది విదేశీయుల రాకతో ప్రాదరాబాద్లో ఆరంభ మయింది. అల్లోపతి వైద్యం కూడా అలాగే ప్రాదరాబాద్కు వచ్చింది. 1798, 1800ల నంపత్తురాల్లో ఈష్టిండియా కంపనీతో రెండో 'నిజామ్

నిజామ్ అలీఖాన్' సైన్య సహాకర ఒప్పండాన్ని కుదుర్చుకున్నారు. ఈ మేరకు ప్రాదరాబాద్, బొల్లారం, సికింద్రాబాద్ జాల్మా, ఔరంగాబాద్ తదితర ప్రాంతాల్లో క్రిటీష్చన్వారు తమ సైన్య స్థావరాలను ఏర్పర్చినారు. ఈ సైన్యం నిజం ప్రభుత్వం కోరినదే తదవుగా ఆయనకు సహాయాన్ని

అందించేది. శాంతిభద్రతలు కాపాడడంలో ఈ సైన్యం పొత్ర ప్రధానంగా ఉండేది. ఇట్లూ బొల్లారం, బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీ (కోరీలో) ఏర్పాటు చేసిన పట్టాలాల బగోగులను బ్రిటీష్ అధికారులే చూసుకునేవారు. వాటి నిర్వహణ, జిత భత్యాల నిమిత్తం నిజం ప్రభుత్వం బ్రిటీష్వారికి అంద్రా జిల్లాలను దారాడత్తం చేయడం జరిగింది. అందుకే వీటిని సీడెడ్ జిల్లాలంటారు. ఇది 1800ల నాటి సంఘటన.

ఇట్లూ ఏర్పాటైన సైన్యం ఆరోగ్యం, చికిత్సకు సంబంధించిన బగోగులని పట్టించుకోవాలిన బాధ్యత కూడా బ్రిటీష్ రెసిడెన్సీ అధికారుల వైనే ఉండేది. అందుకే 1814లో బ్రిటీష్ రెసిడెంట్ సర్ హెట్రీ రస్వెల్ తమ సైన్యం వైద్యం నిమిత్తం ఈస్టిండియా కంపనీ, గవర్నర్ జనరల్ అనుమతితో రెండు పోస్టులను స్థాపించాడు. ఇట్లూ స్పృష్టించిన పోస్టుల్లో నియమితులైన ఫస్ట్ డ్రెస్సర్, సెకండ్ డ్రెస్సర్ పేరిట ఇడ్డరు వైద్యులు చికిత్సను అందిం చేవారు. దీనికి

కొనసాగింపుగా 1818లో అప్పటికే ఉన్న వైద్య సిబ్బందికి అదనంగా ఒక సర్కార్ ని నియమించారు. ఆ తర్వాత 1827లో 'ప్రాదరాబాద్ కంలీం జెంటీలు (పట్టాలం) అనుబంధంగా ఒక మెడికల్ స్కోల్ కీపర్, మరో మెడికల్ సూపరించెండ్-(సర్కార్)ని కూడా నియమించారు. ఇట్లూ 1835లో బొల్లారం మిలిటరీ కేండ్రంలో రెసిడెన్సీ అధికారులు ఒక మెడికల్ స్కూల్ని ప్రారంభించారు. ఈ సమయంలో కల్చుల్ జి. సైవార్ట్ రెసిడెంట్గా ఉన్నాడు. స్టానికులకు అల్లోపతి మెడిసిన్లో శిక్షణ ఇచ్చి వారిని సైన్యంలోనే ఉద్యోగస్థులుగా, సహాయకులుగా నియమిం చడం వారి ఉద్యోగం. ఈ స్కూల్ మొదటి ప్రిన్సిపాల్గా అసిస్టెంట్ సర్కార్ థామస్ కీ పనిచేశారు. ఈయనకు సహాయకుడిగా మెడికల్ స్కోల్ కీపర్ సైమన్ యంగ్ ఉన్నారు.

అఱుతే ఇక్కడ వనిచేసే నూవరింటండ్ రిటైర్ కావడంతో ఈ మెడికల్ స్కూల్ నిర్వహణ వల్ల రెసిడెన్సీ ఖజానా మీద అధిక భారం పడడమే గాకుండా దానివల్ల ఆశించిన ఫలితాలు దక్కడం లేదనే ఏషతో అవుటి రెసిడెంట్ జేమ్స్ స్టేవన్ ఫ్రెజర్ పారశాలను రద్దు చేసిందు. ఈ నిర్మయం 1846 మే ఒకలీన జరిగింది. దీంతో ప్రాదరాబాద్లోని పుత్రికలు రెసిడెంట్ నిర్మయాన్ని తప్పపట్టాయి. తీట్రంగా విమర్శించాయి. ఈ విషయం ఈస్టిండియా కంపనీ అధికారులకు కూడా చేరింది. దీంతో

ప్రైజర్ దిద్దుబాటు చర్యలు చేపడుతూ పూర్తిస్థాయిలో మెడికల్ స్కూల్ ఏర్పాటు చేసే ఉద్ఘాంతోనే ప్రస్తుతమున్నదాన్ని రద్దు చేశామని చెబుతూ, త్వరలోనే ఆ పారశాల ప్రారంభమవుతుందని

ప్రకటించాడు. ఈ మెరుకు ప్రైజర్ కుట్టిందియూ కంపెనీ గవర్నర్ జనరల్తో ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు జరిగి మెడికల్ పారశాల నడిపేందుకు అనుమతి తీసుకున్నాడు. ఇదే విషయాన్ని నాలుగో నిజామ్ నాసర్జంగ్ దృష్టికి కూడా తీసుకొచ్చినాడు. ఎందుకంటే వీటి నిర్వహణకమ్మే ఖర్చు నిజాం ప్రభుత్వమే భరించేది. తమ ప్రజలకు ఉపయోగపడే ప్రతిపాదనకు నాసర్జంగ్ అంగీకారం తెలిపినాడు. అంతేగాదు ఈ మెడికల్ పారశాలలో బోధనా భాష 'ఉర్దూ'లో ఉండాలని పరతుని విధించినాడు. అందుకు ప్రైజర్ అంగీకరించడంతో మొత్తం భారతదేశంలోనే దేశీయ భాషలో 'మెడికల్ విద్యా'ను బోధించే మొట్ట మొదటి పారశాల 1846 సెప్టెంబర్లో ప్రాదరూబాద్లో ప్రారంభమయింది. ఇట్లు పూర్తి విదేశీ వైద్య విద్యను స్వదేశీ భాషలో బోధించిన ఘనత ప్రాదరూబాద్కు దక్కుతుంది.

అయితే గ్రీకులో పుట్టి పర్షియా గుండా ప్రాదరూబాద్కు వచ్చిన 'యునాని' వైద్యంలో నిజాం రాజులకు, నవాబులకు, ప్రజలకు నమ్మకముండేది. బ్రిటీష్ రెసిడెన్ట్లో అల్లోపతి వైద్యం అందిస్తున్నప్పటికీ దాని పట్ల నవాబులకు, నిజాం రాజులకు ముఖ్యంగా హకీములకు ఏ మాత్రం నమ్మకముండేది కాదు. ఈ హకీముల నవాబులకు, రాజులకు అంగ్ వైద్యం పట్ల పూర్తి వ్యక్తిరేకతను నూరి పోశారు. 'టాంట్రో' మింగెతే రక్షించే, కికిత్సు చేసే, అరోగ్యాన్ని కాపాడే బాధ్యత తమది కాదని చెప్పేవారు. ఒక రకంగా 'అల్లోపతి' వైద్యం పట్ల ప్రజలను భయభ్రాంతులకు గురిచేసింద్రు. ఇలాంటి దశలో 1845-46 ఆ ప్రాంతంలో నాలుగో నిజావ్ నాసిరుద్దోలా 'డయాబిటీన్'తో బాధపడుతూ ఉండేవాడు. 'యునాని' వైద్యంతో ఆయనకు స్వస్తుత చేకూరలేదు. దీంతో నిజామ్ ని క్లేప సమాచారాలు కనుకోప్పడానికి వచ్చిన ప్రైజర్ అల్లోపతి వైద్యం గురించి చెబుతూ, దాని ద్వారా స్వస్తు పొందపచ్చని పేర్కొన్నాడు. అంతేగాదు కికిత్సు నిమిత్తం రెసిడెన్ట్ వైద్యుడు మెక్సిన్ ని పంచించాడు. ఈ సమయంలో డాక్టర్ మెక్సిన్కు నాసిరుద్దోలా కొన్ని పరతులు విధించాడు. 'నేను మీరిచే ఒక్క అల్లోపతి మాత్రను కూడా మింగెది లేదు. కనీసం ముట్టుకునేది లేదు'. అని తెల్పి చెప్పిందు. దానికి మెక్సిన్ అంగీకరిస్తూ కొన్ని 'పెస్టలు' చేసి 'డయాబి టీస్'కు పాటించాలిన పత్యాన్ని సూచించాడు. 'ప్రైటింగ్'లో మార్పులు చేసిందు. డాక్టర్ సూచించిన పత్యాన్ని, డైట్స్ ని తూ.చ. తప్పకుండా నాసిరుద్దోలా పాటించాడు. దీంతో మూడు నెలల్లోనే ఆయన అరోగ్యం కుదురుకుంది. అలా అల్లోపతి వైద్యంపై నిజాంకు నమ్మకం ఏర్పడింది. ఇట్లు ప్రాదరూబాద్లో తొలి మెడిసిన్

జెమ్స్ స్టోవ్టెన్ ప్రైజర్

స్కూల్ ఆధునిక పద్ధతుల్లో స్థాపనకు పునాదులు పడ్డాయి.

బ్రిటీష్ రెసిడెన్ట్ హోస్పిటల్ (ప్రస్తుత సుల్తాన్ బిజర్ దవాభానా) సూపరింపెండెంట్గా, సర్జన్గా డాక్టర్ విలియం కాంపబెల్ మెక్సిన్

1844లో నియమితుడుండు. ఇందుకు గాను ఆయనకు నెలకు వెయ్యి రూపాయలు జీతంగా లభించేది. ఆయనకు ఐదు వందల రూపాయల అదనపు జీతం ఇచ్చే ఖారుతో 'ప్రాదరూబాద్ మెడికల్ స్కూల్' 1846లో నగరంలోని అబిడ్స్ ప్రాంతంలో (బకపుటి ప్యాలెన్ థియెటర్ ఉన్స్ స్టలంలో) 'మెడికల్ స్కూల్' ఏర్పాటుయింది. దీనికి తొలి ప్రైస్పాల్గా మెక్సిన్ పనిచేశారు. అయితే బోధన ఉర్దూలో చేయాల్సి రావడంతో ఆయన ఆ భాషలోనూ పట్టు సాధించాడు. కోర్సు మెటీరియల్ అంతా కూడా ఉర్దూలో తయారు చేయించారు. కేవలం ఉర్దూలోనే కాదు తెలుగులో కూడా కొన్ని వ్యాధులు, వాటి నివా రణకు సంబం ధించిన వివరాలు ఈ మెడికల్ స్కూల్ వాళ్ళ

ప్రమరించారు. 1850ల నాటికి 'ప్రాదరూబాద్లో 'ముహూచి-స్టోకం' గురించి మెక్సిన్ ఇంగ్రీ ఘలో రాసిన వుస్కాన్ని తెలుగులోకి తర్వాతూ చేసి అచ్చేశారు. ఇట్లు మెక్సిన్ ఒకవైపు బ్రిటీష్ రెసిడెన్ట్లో పనిచేస్తూనే, నాసిరుద్దోలా, పంపుల్ ప్రమ్మ, సూరజ్ లోల్ ముల్కు తదితర రాజులు, నవాబులకు రాజు వైద్యుడిగా కూడా కొన్సాగాడు. ఈయన ఈ పదవిలో 1854 వరకు ఉన్నాడు. ఈ 'మెడికల్ స్కూల్' నుంచి మొదటి బ్యాచు విద్యార్థులు 1852-53లో బయటి కొచ్చారు. మొదటి బ్యాచులో మొత్తం పది మంది విద్యార్థులు పట్ల పుచ్చుకున్నారు. ఇందులో ఒకరు మినహా ముస్లిములే! వారి పేర్లు. 1. మొహుద్ అప్రథ్, 2. పొట్ పికాక్, 3. మొహుద్ బాకర్ అలీ, 4. ప్రైజల్ భాన్, 5. సయ్యద్ బమర్, 6. ఐన్ భాన్, 7. గులామ్ జిలానీ, 8. భావ్జా అప్రథ్, 9. మొహుద్ యాకూబ్, 10. పీర్ భాన్.

డాక్టర్ మెక్సిన్

నిజానికి మెక్సిన్ ప్రాదరూబాద్లో 'అల్లోపతి వైద్య పితామహుడు'. ఎడింబర్ విశ్వవిద్యాలయంలో చదువుకున్న ఈయన 1811 సవంబర్ 29న సెంటాంట్లాండ్లో పుట్టి చాలా ఏండ్లు ఇండియాలోని వివిధ ప్రదేశాల్లో పనిచేశారు. రిలైఫ్ రెస్టర్ తర్వాత ఇంగ్రండ్లోని వివిధ మెడికల్ కళాశాలల్లో లెక్చర్స్ చేశారు. ఈయన తన 87వ ద్యుట్ 1898 సవంబర్ పదో తేదిన మరణించారు. ఈయన తన జీవిత చరిత్రను కూడా రాసుకున్నారు. మెక్సిన్ ఏర్పాటు చేసిన ఈ 'మెడికల్ స్కూల్' 1861లో 'అప్పల్ గంజ్ దవాభానా'గా వారింది. ఉస్కానియా విశ్వ విద్యాలయం ఏర్పాతిన తర్వాత 1925లో దానికి అనుబంధంగా 'ఉస్కానియా మెడికల్ కాలేజీ'గా రూపుదిద్దుకుంది. ఇంతటి ఘన చరిత్ర ఉన్స్ మెడికల్ స్కూల్ ప్రారంభం అంత ఈజీగా ఏమీ జగగలేదు.

'ప్రాదరూబాద్ మెడికల్ స్కూల్' మెక్సిన్ ఘనానికి మెరకు సరైన విధించిన పద్ధతుల్లో ప్రారంభమయింది. తొలుత నెలకు ముప్పయి రూపాయల

దక్కన ల్యాండ్

ఒడ్డతో ఒగిల్పు అనే భూస్వామి భవనాన్ని కిరాయికి తీసుకున్నారు. అలగే ఆమీర్ అలీని క్లర్క్‌గా నియమించుకున్నాడు. దుబాసీగా మురై అనే అతన్ని ఉద్యోగిగా నియమించాడు. వీరికి తోడుగా ఇద్దరు అపెండర్లను కూడా ఆయన నియమించాడు. ఇదంతా బాగానే ఉన్నది కానీ విద్యార్థులెప్పురు మెడిసిన్ విద్యను చదపడానికి ఆనాడు సిద్ధంగా లేరు. దీనికి ప్రధాన కారణం ఏరారేండ్చు 'హకీమ్' కోర్సును చదపాల్చి రావడం. అలగే బోధన ఉర్ధులో ఉన్నప్పటికీ విషయం పెద్దగా తెలిసింది కాకపోవడం కూడా ఒక కారణం. కొంతమంది వైద్యాలయంలో మానవ కంకాళాలను చూసి భయపడి విద్యను మధ్యలోనే మానుకున్న వారు కూడా ఉన్నారు. అంఱతే ఈ నమన్యల్ని అధిగమించడానికి విషయాన్ని డాక్టర్ మెక్లీన్ నాలగో నిజం దృష్టికి తీసుకొచ్చినాడు. అందుకు ఆయన తగిన చర్యలు తీసుకోవాల్సిందిగా తన కార్యాలయాధికారి మీర్ ఇమామ్ అలీబానీని కోరినాడు. చివరికి నవాబ్ పంఘుల్ ఉప్పు దగ్గర వకీల్గా పనిచేస్తున్న గులామ్ మొహియ్దీన్ భాన్ విద్యార్థులను చేర్చిస్తానని మాటిచ్చాడు. ఆ మేరకు పంఘుల్ ఉప్పు పోషణలో చదువుకుంటున్న నాలుగు వందల మంది ఉర్దూ, పర్సియన్ బాగా తెలిసిన విద్యార్థుల నుంచి 30 మంది తెలిషైన విద్యార్థులను తీసుకొని రావాల్సిందిగా అక్కడి అధ్యాపకులను ఆదేశించారు. అందులో నుంచి పంఘుల్ ఉప్పు తానే స్వయంగా ఒక పదిమంది విద్యార్థులను ఎంపిక చేసి వారికి కొన్నిలింగ్ ఇచ్చాడు. మీ భవిష్యత్తు బాగుంటుంది, దానికి నాది భరోసా అంటూ వారికి క్రైర్యాన్నిచ్చాడు. వైద్య విద్య చదపడం ద్వారా సేవ చేయడమే గాకుండా, ఆర్థికంగా కూడా బలపడవచ్చని వారిని ప్రోత్సహించాడు. అంతేగాకుండా ఎంపికైన విద్యార్థులందరికి ఒక 'జంక్పాట్', 'వైఫ్', పేర్ బండిల్స్ తానే స్వయంగా అందించి వారి వెదువిదుతు అండగా నిలివాడు.

డాక్టర్ నాసిరుద్దోల

1861లో డాక్టర్ స్విత్ ప్రమాణమైన మద్రాసు మెడికల్ కాలేజీకి వెళ్తిందు. స్విత్ స్థానంలో ప్రిన్సిపాల్గో డాక్టర్ ష్టొమింగ్ నియుక్తుల య్యారు. ఆ తర్వాత 1867లో డాక్టర్ పంబర్డన్, 1882లో డాక్టర్ విండోవ్ తదితరులు ప్రిన్సిపాల్గో వ్యవహరించారు. ఈ దశలో మెడికల్ విద్యార్థులకు నెలకు నాలుగు రూపాయల షైఫండ్ ఇచ్చి ఇంగ్లీషు నేర్చుకునేందుకు ప్రభుత్వం ప్రింట్స్పీంచింది. 1861-62 తర్వాత వైద్య విద్యలో చేరదానికి ఎక్కువ మంది అనస్కి కనబరచడంతో విద్యార్థులను ఎంపిక చేసేందుకు ప్రభుత్వం ఒక కమిటీని ఏర్పాటు చేసింది. ఈ కమిటీలో సికింద్రాబాద్ ఆసుపత్రికి చెందిన డాక్టర్ బోర్న్ చెర్రున్గా వ్యవహరించేవారు. ఆయనతో పాటుగా ఆల్ఫోల్కు చెందిన డాక్టర్ సాండర్సన్, సికింద్రాబాద్కు చెందిన డాక్టర్ మార్ల్సన్ సభ్యులుగా ఉండేవారు. బోర్న్ నా వరాధ్వమాని ఇంగ్లీషుకు

1883-84లో మార్పినారు. అప్పటి నుంచి ఇప్పటి వరకూ అదే కొనసాగుతున్నది. ఈ సమయంలో 'మెడికల్ స్కూల్స్'కు ఎడ్వర్డ్ లారీ అనే అతను ప్రిన్సిపాల్గా పనిచేశాడు. ఈయన తర్వాత అంటే 1888-94లో క్లోరోఫామ్ మిహన్ని ఏర్పాటు చేసి అంతర్జాతీయ స్కూల్లో ప్రైదరూబాద్ కీర్తిపత్రాకను, పరిశోధన రంగానికి నిజాం ప్రభుత్వం చేస్తున్న సేవలను ఎరుక పరిచాడు. ఇంగ్లండ్‌లోని వివిధ పత్రికల్లో వ్యాసాలు రాసి ప్రైదరూబాద్లో జరుగుతున్న పరిశోధనలను వెల్లడించారు. 'అస్పెట్' అనే ఒక బ్రిటిష్ పత్రిక సంపాదకుడు ఆయన పరిశోధనలపై కొంత సందేహాన్ని వ్యక్తం చేసిందు. అయితే ఆ సందేహాన్ని నివృత్తి చేసుకునేందుకు బ్రిటిష్ నుంచి పత్రిక ప్రతినిధిని రఘ్వించి వివిధ జంతువులపై ప్రైదరూబాద్లో 'అనస్సిషియా' విషయంలో చేసిన పరిశోధనలు రుజువు చేసినాడు. దీని కొనసాగింపుగానే ప్రైదరూబాద్లో

డాక్టర్ ఎడ్వర్డ్ ఎల్

వైద్య పత్రికను నడిపించింది. ఈ పత్రికకు ఆనాడు ఒక్క ప్రైదరూబాల్డీనే గాకుండా బోంబాయి, కలకత్తాల్లో కూడా చాలా మంచి పేరుండేది. ఇన్నేంటు విస్తుతంగా ఉన్న ఘన వరిత్ర అందరికి తెలియాలి.

-సంగిశెల్లీతీనివాన్, m:98492 20321

e: sangishetty.srinivas@gmail.com

మాణిక్య మహాప్రభువు 'మహాబూబ్ అలీ పాపా'

నయాపూల్ దాటాక ఎడముటైవును నాయబ్ హోటల్ పక్క సందులోకి మళ్ళీతే చత్తాబజార్ వస్తుంది. అక్కడి సిటి సివిల్ కోర్టు వెనక భాగాన ఉన్నదే పురానీ హవేలీ. ఐదవ కులీ కుతుబ్ పాకు (1580-1612) ప్రధానమంత్రిగా పనిచేసిన మీర్ మోమిన్ అస్త్రాబాదీ నివాసమే ఈ హవేలీ. ఇది అవతలి వారికి కనబడకుండా ఉండటం కోసం దీని చుట్టూ ఒక మైలు దూరం పర్శులాకారంలో ఎట్టెన ప్రహరి గోడను నిర్మించారు. రెండవ నిజాం మీర్ అలీ భాన్ తన కుమారుడు, మూడవ నిజాం అయిన సికిందర్ జా (1803-1829) కోసం ఈ హవేలీని ఖరీదు చేసాడు కాని, సికిందర్ జా అందులో కాక వోతీల్ లోని చోమవల్లా పోలెన్లో నివసించటం వలన ప్రజలు దీనిని “పురానీ హవేలీ” అని పిలువసాగారు. ఐదవ నిజాం అష్టలుద్దోలా ఇందులోనే జన్మించాడు. ఆయన కుమారుడైన ఆరవ నిజాం మీర్ మహాబూబ్ అలీ పాపా (1866-1911) దీనిని అధికార నివాసంగా ఉపయోగించు కున్నాడు.

ఈ పురానీ హవేలీలో మొత్తం వద కొండు భవనాలు ఉన్నాంఱు. ఇందులోని ప్రధాన భవనం “బారాదరి” (వన్నెండు ద్వారాల భవనం). దీనిని ఆరవ నిజాం నిర్మించాడు. ఇందో యూరోపియన్ శిల్పకళకు ఈ భవనం ఒక ప్రతిభింబం. ప్రస్తుతం ప్రజల సందర్భార్థం ఈ బారాదరిని మ్యూజియంగా మార్చారు. మిగిలిన భవనాలను 1971లో 8వ నిజాం మీర్ బర్కత్ అలీభాన్ “ప్రిన్స్ ముఖరంజా ఎడ్యూకేషన్ల్ ట్రస్టుకు” అప్పగించగా ప్రస్తుతం అక్కడ పలు విద్యా సంస్థలు నిర్వహింపబడుతున్నాయి.

ఆరవ నిజాం జీవితమంతా ఈ పురానీ హవేలీతో ముడిపడి ఉంది. అందులోని ప్రతి రాయి, రఘ్వి ఆయన జీవితాన్ని కతలు కథలుగా చెప్పుతాయి. గాన పారక మహాశయుల్లారా కొన్ని కతలను అలకించండి.

X X X

1869లో మూడు సంవత్సరాల వయసులోనే తండ్రి హరాన్నస్రణం వలన మహాబూబ్ అలీ పాపా “బాలరాజు”గా సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు. దివాన్ సర్ సాలార్ జంగ్ గారు ఒక చేయి, బ్రిటిష్ రెసిడెంటుగారు మరొక చేయి పట్టుకుని తప్పటడగులు

వేస్తున్న ఆ బాలరాజును “మస్వద్” పైపు నడిపించి దానిపై కూచో బెట్టారు. ఆ బాలుడు నామకే వాస్తే నవాబు కాని యంత్రాంగాన్ని, మంత్రాంగాన్ని నడిపించింది మాత్రం దివాన్గారే. ఆయన కొండంత అండండలతో, చల్లని చత్తచ్చాయలలో ఆ బాలరాజు దిన బలప్రవర్ధమానుడై. తన పదిహేడు ఏట సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు. సర్ సాలార్జంగ్ తర్వాత ఆరవ నిజాంగారికి మహారాజా కిషన్ పర్షాద్గారు దివాన్గా నియమిత్తులైనారు.

ఒకసారి నవాబుగారు మారుమాల గ్రామాలలో పర్యాటిస్తు

స్వప్పుడు ఒక నిరుపేద బ్రాహ్మణుడు కనిపించి తనకు ఏడుగురు కూతుర్లని, వారి పెళ్ళిట్లు చేయలేక పోతున్నానని, ఆర్థిక సహాయం చేయమని ప్రార్థించాడు. నవాబుగారు తన శేర్వానీ జేబులు తప్పుకుని ఉన్నదంతా ఆ పేదకు దానం చేశాడు. అతను ఆ రూపాయలను లెక్కపెట్టాడు. అవి కనీసం రెండు వందలు కూడా లేవు. “జివి ఏ మూలకు కూడా నరిపోవు మహాప్రభూ” అని మళ్ళీ మొరపెట్టుకున్నాడు. “నీ అడ్పటంలో ఉన్నదంతే” అని నవాబుగారు విచారం వెలిబుచ్చారు. వెంటనే ఆభ్రాహృదు గడుసుగా “దేవరా నేను నా అదృష్టంలో ఉన్నదేదో అడగలేదు. మీ అదృష్టంలో ఉన్నదాంట్లో నుండి కొంత దానం చేయమని అడిగాను” అన్నాడు. నవాబుగారు ఆ సమయస్వార్థికి సంతసించి 14,000 రూపాయలు జారీ చేయమని తన వెంట ఉన్న అధికారులను ఆదేశించాడు.

ఆయన దాతృత్వం అల్లా ఉండేది.

తన కేవలం మచ్చిమనిషినన్న ఎరుక, జ్ఞానం మహాబూబ్ అలీ పాపాకు స్వప్పుగా ఉండేది. అందుకే కాబోలు దారిలో వెళ్ళుతున్నప్పుడు శవయాత్ర కనిపిస్తే చాలు తన వాహనం దిగి కానేపు కొంచెం దూరం నడిచి తానెన్నదూ చూడని, కనీసం వేరు కూడా తెలియని ఆ అనామక శవచీకను మోసేవాడు. అది మనిషి లక్ష్మణం, ఆ మంచుపల్లికిని మోయటం అంటే, ఆ మనిషి ఆభరియాత్తలో పాల్గొని నాలుగు అడుగులునడిచి, ఆభరిసారిగా వీడోలు చెప్పటం అంటే ఆ ఒక్క చనిపోయిన మనిషినే కాదు మొత్తం మానవత్వాన్ని గౌరవించటం. విశ్వమానవ సంస్కృతి అంటే అదే. సకల మానవులను ప్రేమించిన మహాబూబ్ అతను.

హిందువులు, ముస్లింలు నాకు రెండు కండ్లు అన్న ఆ

ఆరవ నిజాం మీర్ మహాబూబ్ అలీ (పాపా)

మహబూబ్ బ్రిటిష్ రెసిడెంటుకు రాసిన ఒక లేఖలో ఇలా అన్నాడు. “పట్టుకతో” నేను మహామృదీయుడను. సున్నిమతమునకు చెందిన వాడను. అయినను నేను రాజును గుసుక ఏ మతమునకు చెందిన వాడను గాను. అన్ని మతములకు చెందిన వాడనై ఉన్నాను. రాజు అన్ని మతములకు మతరక్తకుడుగా, మత పోపకుడిగా ఉండాలి గుసుక నేను అన్ని మతములకు సమానుడను. నారాజ్యమును నాలుగు సుబాలుగా విభజించి నలుగురు సుబేదారుల ద్వారా పరిపోలిస్తున్నారు. వారిలో ఇద్దరు హిందూ సుబేదారులు. నా ప్రజలలో నాకెవ్వడు ప్రియముగాని అప్రియముగాని కాదు. కావున మీరు కూడా ఎటువంటి పక్షపాతము, ద్వేషముగాని లేక ప్రజాహితముగా రాజ్యపాలనము చేసినచో మీకెవ్వరును దేశపులుండ జాలరు”.

చివరి రోజులలో అనేక కారణాల వలన నవాబుగారి అరోగ్యం కీటించ సాగింది. కుటుంబంలో వారసత్వంపై చికాకులు ఎక్కువైనాయి. మీర్ ఉస్సాన్ అలీఖాన్ ఎడల ఆయన సుముఖతను గమనించిన మరోరాణి తన మూడు సంవత్సరాల కొడుకు సలాభత్ జాను వారసుడిగా ప్రకటించమని పొర సాగింది. మొఘుల్ వంశ సంప్రదాయం ప్రకారం జ్యేష్ఠకుమారుడే సింహోసనానికి వారసుడు కావాలని ఆసఫ్ జాహీ వంశంలో నిబంధన ఏమీ లేనందున నవాబుపై వత్తిడులు అధికమైనాయి. ఇంటిసేరు భరించలేక ఆయన అలిగి తన అధికార నివాసభవనం పురానీ హవేలీని వదిలి ఒంటరిగా ఘలక్సుమా ప్యాలెన్సుకు వెళ్లి బాధలతో అధికంగా త్రాగటం ప్రారంభించాడు. అప్పటికి వదవ నిజం మీర్ ఉస్సాన్ అలీఖాన్ వయస్సు ఇరవై నాలుగు సంవత్సరాలు.

నవాబుగారికి అప్పటికే కాలేయ

వ్యాధి మురటం వలన హకీం పర్యవేక్షణలో వైద్యం జరుగుతుంది. పత్యం ఉండి కావున పడని పదార్థాలు తినరాదని, త్రాగరాదని హకీం కరినంగా హెచ్చరించాడు. అందులో ముఖ్యం మద్యం. నవాబుగారు ఆ సలవోను పాటించక మానసిక వత్తిడుల నుండి దూరం కావటానికి ప్రతిరోజు మూడు సీసాల విస్మిని మంచి నీళలా సేవించి తనను తాను విధ్వంసం చేసుకోసాగాడు.

పవిత్ర రంజాను మానం మొదలై ఆ రోజు మూడవరోజు, మొహబూబ్ బ్రాంచరి బ్రాంచరి నావ సుదీర్ఘ ప్రయాణం తర్వాత నెమ్ముడి నెమ్ముడిగా మునగసాగింది. డాక్టర్లు పెదవి విరిచారు. ఉదుయం పదకొండు గంటల ప్రాంతంలో యువరాజు మీర్ ఉస్సాన్ అలీఖాన్ తన అధికార నివాసం కింగ్ కోలీనుండి హదావుడిగా వచ్చి తండ్రి దగ్గర కూచున్నాడు. నవాబ్ మహబూబ్ అలీ పాషా తన కనురెపుల్ని

బలవంతంగా తెరిచి కొడుకు వైపు సూటిగా సుదీర్ఘంగా చూసాడు. ఆ కనుకొలుకులనుండి ఏ అవ్యక్త సందేశాన్ని ఏ ఆభరి సందేశాల్ని అందించాడో ఎవరికి తెలుసు? ఆ తర్వాత ఆ క్రాంపులు శాశ్వతంగా మూతపడినాయి.

ఒక వైభవోజ్యల మహాయుగం అంతరించి కాలం తెర వెనకకు నిప్పుమించింది. హైద్రాబాద్ రాజ్య ప్రజలు ఏనాటికీ మరిచిపోని మాణిక్య మహాప్రభువు మీర్ మహబూబ్ అలీ పాషా, ఈ భూమి మీద సంచరించే భగవంతుని నీడ శాశ్వతంగా మాయమయింది. అనేక మందికి అనేక రూపాలలో తన బహుముఖ వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రదర్శించి, ఒకరాజుగా, రాజనీతివేత్తగా, దైవభక్తి పరాయణుడిగా, కవిగా, మానవతా వాదిగా, మహాప్రేమికుడిగా, హిందూ మహాస్థిం లిద్దరూ నారెండు కనులు అని చాటి మత సహనాన్ని పాటించిన

మహా ప్రభువుగా, ఎముకలేని చెయ్యని కీర్తించబడిన అస్వదాతగా, దీనబంధు వుగా ఆయన తన ప్రజల హృదయాలలో శాశ్వతంగా నిలిచిపోయాడు. మనిషి మాయమైనా ఆ మంచితనం మాత్రం భూమీద నిలిచిపోయింది.

తండ్రి పాదాలపైబడి బోరున విలిపిస్తున్న కొడుకు మీర్ ఉస్సాన్ అలీఖాన్ ను పెద్దలు బలవంతంగా లేపి కింగ్ కోలీకి పంపించివేశారు.

మీర్ మహబూబ్ అలీ “పాషా” ఇక లేరన్ వార్ సగరం సలుమూలలూ కార్బిచ్యులా వ్యాపించింది. ఎంతో మంది నవాబులు తమ ముఖాలను దస్తీలలో దాచుకుని వెళ్లివెక్కి ఏడ్చారు. మూడు సంవత్సరాల క్రితమే (1908) సగరంలో వరదలు వచ్చినపుడు, సగరం పీసుగుల పెంట అయినపుడు భోరున కురుస్తున్న వర్షంలో నవాబుగారు చత్రి క్రింద నడుస్తూ, తడుస్తూ తమలో ఒకడిగా తమ మధ్య తిరుగుతూ, తమకు కైర్యం చెబుతూ, అన్నపోనీయాల సరఫరాలకు అధికారులకు ఆదేశాలన్నూ, బాధితులు తల దాచు కోటానికి తన పురుస్త హవేలీ తలుపుల్ని బార్లగా తెరిచిన తమ ప్రియతమ “పాషా”ను జ్ఞాపకం చేసుకుంటూ సామాన్య ప్రజలు దుఃఖావేశంతో తమ తలలు బాచుకుని దుస్తులు చింపుకున్నారు. ట్రీలు తమ గాజుల్ని గోడకేసి కొట్టుకుని వగులకొట్టుకున్నారు. రెండు చేతులతో తమ తలలు ఎదలు బాచుకుంటూ “ఇక ఈ భూమీదికి ఇటువంటి మహాప్రభువు రాడని” సుదీర్ఘంగా శేకించారు.

దివంగత రాజుగారి మృత దేహాన్ని ఘలక్సుమా ప్యాలెన్ నుండి చౌమాల్లూ ప్యాలెన్సుకు తీసుకువెళ్లే ఊరేగింపు ప్రారంభమైంది. ఆ శవపేటిక వాహనం జహసుమా, అలియాబాద్, లాల్దర్వాజా

‘బింగ్’ అలనాటి అంగడి దృశ్యం

చోరాస్తు, శాలిబండా, చార్లైనార్, లాడ్ బజార్ వీధుల నుండి తరలిస్తుంటే ప్రజలు అలలు అలలుగా కదిలి వచ్చి తమ శ్రద్ధాంజలిని ఘనిచిస్తూ ఆ వాహనం అంచుల్ని ముట్టుకుని, ముద్దుపెట్టుకుని భోరున విలపించారు. తను ప్రియతము ప్రభువుని చివరిసారిగా కండ్లారా చూసుకున్నారు. ఆ వాహనం చార్లైనార్ దగ్గరికి రాగానే నగరంలో జళప్రశయం వచ్చినప్పుడు రాజుగారు నీళ్లల్లో మోకాళ్లలో తుల్లోకి దిగి హోరతి పక్కెం పట్టుకుని వేద మంత్రాలతో ముచికుండా నది మాతను పూజచేసి నదీ, వరదనీరు ఎలా వెనుకకు తగ్గనదీ, జ్ఞాపకం వచ్చి హిందువులు వెక్కివెక్కి దుఃఖించారు. ఎందరో ముసలమ్మలు అయ్యాచ్చిద్దా అయ్యా కొడుకా అంటూ తమ స్వంత కొడుకు చనిపోయినట్లు ఏడ్చారు.

ఎంతో మంది ముస్లిం స్తేలు తాము బురభాలు ధరించలేదన్న సంగతి మరిచి “యా అల్లా యా అల్లా” అంటూ పార్థివ దేహాన్ని తీనుకెళ్లుతున్న వాహనంపై తమచేతి గాజుల్ని బద్దలుకొట్టుకుని పగిలిన ఆ ముక్కలును చెల్లాచెదురుగా గాలిలోకి విసీరేసారు. మగవారంతా తండ్రిని కోల్పోయిన కొడుకుల్లా విలపించారు.

శవపేటిక వాహనం చౌమహల్లకు చేరుకుంది. ఆ పార్థివదేహాన్ని దర్శారు హోలులో పెట్టారు. రాజుగారిని ఆఫరిసారిగా సర్వాంగ శోభితంగా జిల్లగువెలుగు దుస్తులలో బంగారు నగలు, ముత్యాల హోలతో అలంకరించారు. ఆ తర్వాత ఆట్లీ సలాములు ప్రారంభమైనాయి. ముందు కుటుంబ సభ్యులు, తర్వాత పాయగా నవాబులు, ఉప్పు ఏ ఉణ్ణిం ఉన్నత వంశాల వారు, వివిధ ఉన్నతాధి కారులు వారి సిబ్బుంది నివాటలు అర్పించారు. ఆ తర్వాత అందర్ని పంపించి ఆఫరి స్నానం చేయించే కార్యక్రమం అయ్యాంది. అప్పుడు అక్కడ రాజుగారి కుటుంబ సభ్యులు, దివాన్‌గారు, పాయగా వంశవు

వృష్టులు మాత్రము ఉన్నారు. సాంప్రదాయిక స్నానం దైవ ప్రార్థనలు మగియగానే ఆ పార్థివశరీరాన్ని పవిత్రమైన పట్టుబట్టలలో చుట్టారు.

శవయాత్ర రాజనివాసం ప్రధాన ద్వారం నుండి వెళ్లటం సాంప్రదాయ లకంగా నిషేధం కావున చౌమహల్ల వెనుక భాగాన మక్కాముసీదు వైపున్న గోదను పగులగొట్టి దారిని ఏర్పరిచారు. అలా మహాభి నిష్పుమణం మొదలయ్యాంది. రాజ పరివారం తమ ప్రియతము ప్రభువుని బుజాలపైకి ఎత్తుకుని అంతిమయాత్రగా బయలు దేశారు. మక్కాముసీదుకు చేరుకున్నారు. భక్తి ప్రపత్తులతో సాయంకాలం ప్రార్థనలు పూర్తయినాయి.

మక్కాముసీదు జనసమూహాలతో శోకసముద్రంలా మారిపోయాంది. మసీదు ప్రాంగణం సరిపోక అటుఇటూ రెండు వైపుల ప్రధానరోడ్డుమీద కనుచూపుమేరా అతుసిక్క జనవాహినులు. రాత్రి పదకొండు గంటలకు అంత్యక్రియలకు సంబం ధించిన నమాజులు పూర్తయినాయి. ఆ వివిత మక్కాముసీదు ఆవరణలోనే అనంత శయనంగా పెనువిశ్రాంతిలో ఉన్న తనపూర్ణీకుల ఒడిలోకి, తన తాత తండ్రుల ఒడిలోకి ఆయన కూడా నెమ్మిదిగా జారుకున్నారు. అనఫ్ఫజా వంశానికి చెందిన ఆరవ నిజాం సవాబ్ సర్ మీర్ మహబుబ్ అలీ భాన్ బహదుర్ ఫతేజింగ్ 1911లో చివరి మజిలీకి చేరుకున్నారు. అప్పటికి అతని వయస్సు 45 సంవత్సరాలు.

అల్లా అతనిని క్షమించుగాక!

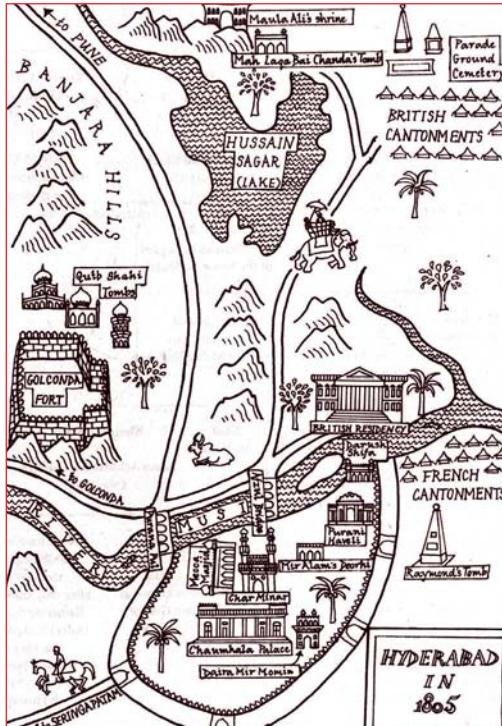
(పహార్ నామా (ప్రైమాబాద్ వీధులు - గాథలు)

పుస్తకం నుంచి)

-పరవస్తు లోకేష్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

'Courtesy' William Darlymple

పారకులు, రచయితలకు శుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ ఐఎస్‌ఎఎస్ అమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) అమోదం పాంచిసిన తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, షైతాన్‌పిాక, వ్యవసాయ రచయితలు, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక. విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురింపజేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదపకాశాన్ని

సంస్కరించుపోయిన తోపులను.

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :

“చంద్రు” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029 Telangana.

సంప్రధించవలిన అభీన్విత ఫోన్ : 9030626288

E-mail: desk.deccan@gmail.com

website: www.deccanland.com - ఎడిటర్

ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం - ప్రజా వాగ్దేయ కారులు - నేపథ్యం

తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రజా కవులు, ప్రజా కళలు, ప్రజా సాహిత్యం లాంటి మాటలు విరివిగానే వాడుకలో ఉన్నాయి. అయితే ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అనే పదం గత రెండు మూడు దశాబ్దాలుగానే ప్రయోగంలో ఉంటూ వస్తున్నది. ఒక అర్థంలో ప్రజావాగ్దేయ సాహిత్యం అనే మాట కొత్తది. సాహిత్యంలో వాగ్దేయ సాహిత్యానికి ప్రత్యేకమైన గుర్తింపు ఉంది. అదౌక ప్రత్యేక శాఖ. అనలు ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అంటే ఏమిటనే సందేహం వస్తుంది. వాగ్దేయ సాహిత్యం, వాగ్దేయ కవిత్వం, వాగ్దేయ కారులు అనేవి అనేక సాహిత్య సందర్భాలలో బహుళ ప్రచారంలో ఉన్నాయి. మరి అట్లాంటి అప్పుడు ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అని ప్రత్యేకంగా వ్యవహరించ వలసిన అవసరం ఏముంది. అనే ప్రత్యక్షకూడా వస్తుంది. మరీ ఇటీవలి కాలంలోనే భిన్న సందర్భాలలో ప్రజా వాగ్దేయ కారులు, ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అనే మాటలు వినపడుతున్నాయి. ప్రయోగంలో కూడా ఉన్నాయి.

ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అంటే ప్రజల కొరకు వాగ్దేయ కారులు సృష్టించిన సాహిత్యం అని ఒక అర్థం చెప్పుకోవచ్చు. ప్రజల కొరకు సృష్టించిన సాహిత్యం అని ఒక అర్థం చెప్పుకోవచ్చు. ప్రజల కొరకు సృష్టించిన సాహిత్యం అని వ్యవహరిస్తూ ఉండగా ‘వాగ్దేయ’ అనే విశేషప్రయోగం ఎందుకు అనే సందేహం కూడా కలుగుతుంది. పదకర్తలుగా, పదకవితా వితామహలుగా సంకీర్తనా చార్యలుగా, వాగ్దేయ కారులుగా అన్నమయ్య, త్యాగయ్య, క్షేత్రయ్య, రామదాసులు సృష్టించిన సాహిత్యం వాగ్దేయ సాహిత్యం, వాగ్దేయ కవిత్వం, ప్రసిద్ధమైనది. సాహిత్యం సంకీర్తను కూడా తనలో కలిగి ఉన్న సందర్భంలో గానాను కూలత సౌభాగ్యాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని ‘వాగ్దేయం’ అనేడి ప్రయోగంలోకి వచ్చింది. ‘ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం’ కూడా ఇటువంటి గాన యోగ్యతా గుణాన్ని కలిగి ఉన్నందువల్ల, ప్రజలు కొరకు ఉండేశించింది కావటం వల్ల హితుతో కూడిన భావాలను కలిగి ఉండటం మొదలైన కారణాల రీత్యా ‘ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం’ అనే మాటను సార్థకంగా వాడుతున్నారు. దీనిలో ‘సాహిత్యం’ అనే పదం విస్తృతిని తెలియ జేస్తుంది. వాగ్దేయం, వాగ్దేయ కవిత అనేడి వాడుకలో ఉన్నప్పటికీ, ఒక ప్రత్యేక శాఖగా ఈ సాహిత్యాని అధ్యయనం చేయవలసిన అవసరం ఉంది. కనుక ‘ప్రజా

వాగ్దేయ సాహిత్యంగా వ్యవహరించడం సముచితమని భావించి వాడటం జరిగింది. ‘వాగ్దేయం’ వాగ్దేయ కవిత్వం అని వ్యవహరించినపుడు కంటే వాగ్దేయ సాహిత్యం అన్నపుడు కలిగే నిండుదనం, ఇచ్చే అర్థ సూఫారి. ఏర్పడే గౌరవం గుమనించ దగింది. వాగ్దేయ సాహిత్యం ఎన్నో విధాలుగా విశిష్టమైనదని పండిత పరిశోధకులు నిరూపించి ఉన్నారు. అదే విధంగా ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం కూడా ఎంతో వైశిష్ట్యాన్ని కలిగి ఉందని చెప్పుచుట. అయితే ఈ తరపో గేయ కవిత్వాన్ని గురించి ఏపుల పరిశోధనలు జరిగినా గేయ లక్ష్మణ మీద, వాటి నిరూపణ మీద ఛందస్తులు, గతి వైవిధ్యాల మీద జరిగినవే అధిక భాగం ఉన్నాయి. దా॥ జి. చెన్నకేశవరంగారి ఆధునికాంధ్ర గేయ కవిత్వం ఈ కోపకు చెందుతుంది. దా॥ ఎస్సో సత్యనారాయణ గారి తెలుగులో ఉద్యమ గేయాలు పరిశోధన వివిధ ఉద్యమాలు నేపథ్యంలో వెలువడిన పరిశోధన. దీనిలో జాతీయాద్యమం మొదలుకొని అభ్యుదయ, విష్ణువు ఉద్యమాలకు పరకు వెలువడిన గేయాల గురించి పరిశోధన సాగింది.

ఆయా పరిశోధనల

దృష్టి కోణం వేరు కావడంతో పరిశోధకులు గేయం, గీతం, పాట, గేయరూపం తదితరమైన వాటి గురించి రూపపరమైన భేదాలను చర్చించారు. పరిశోధన అవసరాలను బట్టి వస్తు, ఛందస్తులను పరిశీలించారు. ఉద్యమ సందర్భాలలో వెలువరింపబడిన గీతాలను లేదా గేయాలను వివిధ దశలుగా విభజించి పరిశీలించారు. తెలుగులో గేయ కవిత్వం మీద సాగించిన పరిశోధకులు ఎవరూ ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అని పిలవలేదు. ఆ కోణంలో పరిశోధించనూ లేదు. అభ్యుదయ గేయాలు లేదా అభ్యుదయ ఉద్యమ గీతాలు అని వ్యవహరించారు. విష్ణువోద్యమంకు సంబంధించిన గేయాలను లేదా పాట అనే ఉద్ధితో చూశారు. తెలుగు సాహిత్యంలో గేయం ప్రముఖ స్థానాన్ని కలిగి ఉంది. సాధారణంగా పద్మరూపం తరువాత గేయం, ఆ తదుపరి పాట, ఉద్యమ గీతం లాంటి పేర్లతో గేయ పరిణామ క్రమాన్ని అనుశీలించడం జరిగింది.

అయితే ఏ ప్రక్రియ లేదా కవితా రూపమైన సరే కాలనుగతిలో పరిణామం పొందుతూ ఉంటుంది. సాహిత్య, సామాజిక పరిణామ

క్రమాన్ని అనుసరించి కొన్ని మార్పులు అనివార్యంగా వివిధ ప్రక్రియలు, కవిత రూపాలు మారుతూ ఉంటాయి. వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలకు పేర్లు ఏర్పడటం అనేది రూపరచమైన, దృక్పథగతమైన విశిష్టతలను బట్టి జరుగుతుంది. భావ కవిత్వం ప్రబలంగా ఉన్నప్పుడు వాటిని భావ గీతాలుగా పిలిచారు లేదా కాల్పనిక గీయాలు అని వ్యహరించారు. జాతీయీయద్వమం నదిచిన కాలంలో ఖండ కావ్యాలు ఎన్ని వచ్చాయో దేశభక్తిని రగులొల్చిపే గీయాలు వచ్చాయి. అభ్యుదయ కవితోద్వమం ప్రచలితంగా ఉన్న కాలంలో అభ్యుదయ గీతాలు, అభ్యుదయ గీయాలు, అభ్యుదయాద్యమ గీతాలు అని 'అభ్యుదయం' అనే మాటలు దృక్పథాన్ని, తత్త్వాధాన్యాన్ని సూచించటం కోసం వాడారు. ఇక విష్ణవోద్వమ కాలంలోనూ విష్ణవ గీతాలు, విష్ణవ గీయాలు విష్ణవోద్వమ పాటలు అంటూ వ్యవహరించబడటం జరిగింది. విష్ణవసాహిత్య ఉద్ఘమ ఉద్ఘతి కొంత వెసకపట్టు వట్టిన తరువాత కూడా ఆయా ఉద్ఘమాల ప్రభావం కొనసాగింది. వామపక్ష భావాల చేత ప్రేరితులైన కపులు రాసిన సాహిత్యాన్ని కొంత సడచింపు నిచ్చి ఒక తటఫ్ట పదంగా, విష్ణుతార్థంలో ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం, ప్రజా వాగ్దేయ కవిత్వం లాంటి వదాలతో సూచించటం జరిగింది. ఈ దృష్టితోనే ఈ తరహ సాహిత్యాన్ని ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యంగా స్థిరపరచబడం కోసం, ఇదొక ప్రత్యేక శాఖగా, ప్రక్రియగా పరిపుద్ది పొంది ఉండబడం వల్ల వర్తమాన, భవిష్యత్తే సాహిత్య పరిశోధనల అవసరాల ప్రాతిపదికగా ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యంగా పరిగణించడం జరుగుతున్నది.

అభ్యుదయ, విష్ణవ, బహుజన తదితర సామాజిక, రాజకీయ ఉద్ఘమాల నేవధ్యంలోంచి వచ్చిన కపులు రాసిన గీయాలను, వారు స్ఫురించిన గేయ సాహిత్యాన్ని ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యంగా చూడటం జరుగుతున్నది. ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం లేదా ప్రజా వాగ్దేయ కారులు రాసిన గీతం లేదా పాట లేదా గీయాల మొత్తాన్ని ఈ విధంగా పిలపడం జరుగుతున్నది. ఇటువంటి ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం యొక్క లక్షణాలను ఈ విధంగా కోచీకరించవచ్చు.

1. అభ్యుదయ, విష్ణవ, ఇతర సామాజిక ఉద్ఘమాల నిబధ్యత ఈ తరహ సాహిత్యంలో ఉంటుంది.
2. వామ పక్ష ఉద్ఘమాల ప్రభావం కారణంగా విష్ణవ దృక్పథం ఉంటుంది.
3. ఆయా సంఘాలలో సభ్యులు కానందువల్ల కొంత ఉదార లక్షణం ఉంటుంది.
4. స్వాలంగా ఇటువంటి సాహిత్యం ఏ ఒక్క అంశాన్ని లేదా దృక్పథానికి మాత్రమే కట్టుబడి ఉండదు.
5. ప్రజా సమస్యల మీద పూర్వ ఉద్ఘమాల అవగాహన వల్ల ఏర్పడిన దృష్టికోణం ప్రతిఫలిస్తూ ఉంటుంది.

ఏ ప్రక్రియ లేదా కవితా రూపైనై
సరే కాలనుగతిలో పరిణామం పొందుతూ ఉంటుంది. సాహిత్య, సామాజిక పరిణామ క్రమాన్ని అనుసరించి కొన్ని మార్పులు అనివార్యంగా వివిధ ప్రక్రియలు, కవిత రూపాలు మారుతూ ఉంటాయి. వివిధ సాహిత్య ప్రక్రియలకు పేర్లు ఏర్పడటం అనేది రూపరచమైన, దృక్పథగతమైన విశిష్టతలను బట్టి జరుగుతుంది. భావ కవిత్వం ఉన్నప్పుడు వాటిని భావ గీతాలు పిలిచారు లేదా కాల్పనిక గీయాలు అని వ్యహరించారు.

6. ఉద్ఘమ నిబధ్యత కంటే గేయంలో ప్రజా సమస్యలను అధికంగా వివరించే లక్షణం ఉంటుంది.
7. పడికట్టు పదాలతో కూడిన రచనగా ఈ గేయం లేదా ఈ తరహ సాహిత్యం ఉండదు.
8. జాతీయ, అంతర్జాతీయ సంఘటనలకు గేయాత్మక స్పందన ఉంటుంది.
9. ఏ ఒక్క ప్రత్యేక ఉద్ఘమం తోచి మహిమకం కాకుండా కలగలుపుతో కూడిన విస్తృత అవగాహనను ఎరుక పరచే లక్షణం ఉంటుంది.
10. సామూజ్యవాద వ్యక్తిరేకతను ఈ తరహ సాహిత్యం ప్రదర్శిస్తుంది.
11. పెట్టుబడిదారీ వీధానాలను లాభా పేట్క మార్కెట్ శక్తుల పైభైరులను నిరసించడం, ప్రతిషులించే లక్షణం ఉంటుంది.
12. అంతర్జాతీయ పైభారిని, స్థానిక అనుభవాల ఆధారంగా ప్రతిషించించబడం ఉంటుంది.
13. అభివృద్ధి, ప్రగతి లాంటి మాటలను విశ్వాసంలోకి తీసుకొని లక్షణం, వీలయితే వాటి పట్ల నిరాకరణ గుణం ప్రతిషించిస్తూ ఉంటుంది.
14. సకల అధిపత్యాలను తిరస్కరించే ధోరణి వ్యక్తమవుతూ ఉంటుంది.
15. స్థానిక సమస్యలను స్థానిక ప్రజలను సుడికారంలో స్థానికులకు ప్రభావితం పరచడం కోసం ఉద్దేశింపబడి ఉంటుంది.
16. అన్నటితో పాటుగా గానాసుకూలతో పాటు దీనిని ఒక నాటకీయతతో కూడిన ప్రదర్శనాత్మక స్వభావం గల కథనంలో కూడిన కవితా లక్షణాన్ని కలిగి ఉంటుంది.
17. వాగ్దేయ కారుడు తన కర్తృత్వంలో రూపాందిన గేయాన్ని తానే అభినయాత్మకంగా పాడి ప్రదర్శించ గల సౌలభ్యం ఉంటుంది.
18. భిన్న ఉద్ఘేషాలు, భిన్న దృక్పథాలను ఏక కాలంలో తనలో ఇముడ్చుకుని ఉంటుంది. సాహిత్య సౌందర్య వ్యక్తికరణను కలిగి ఉంటూ అలంకారితలో నిండి ఉంటుంది. ఇట్లాంటి భిన్న లక్షణాలను ఈ వాగ్దేయ సాహిత్యం కలిగి ఉంటుంది.

వాగ్దేయకార లక్షణాలు :

- శార్ధ దేవుడు తన సంగీత రత్నాకరములో ప్రకీర్ణకాధ్యయంలో ఉత్తమ వాగ్దేయ కార లక్షణాలను ఈ విధంగా పేర్కొన్నాడు.
1. వాట్టెత్తు రుచ్యతే గేయం ధాతురిత్యభిధియతే వాచం గేయంచ కురుతే యస వాగ్దేయ కారకః మాతు, ధాతు నిర్మాణములను రెండిటిని చేయగలవాడు.
 2. 'శబ్దాను శాసన జ్ఞాన మఖిధాన ప్రవీణతా చండ్లస్ ప్రభేద వేదిత్యమును, అలంకార శాస్త్ర జ్ఞానమును కలిగి ఉంటాడు.
 3. రసభావపరిజ్ఞానం, దేశ స్థితిము చాతురీ

దక్షన్ ల్యాండ్

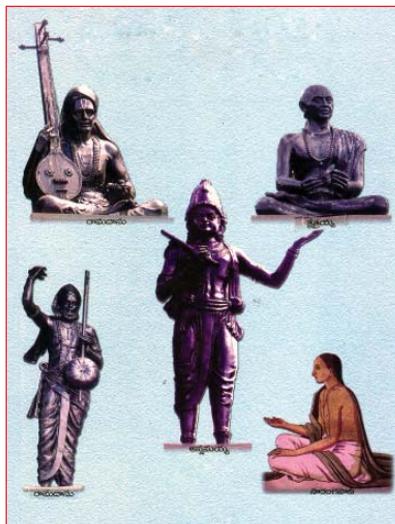
- అశేష భాషా విజ్ఞానం కల శాస్త్రముకొశలమ్ రసభావ పరిజ్ఞానమును, దేశకాల పరిజ్ఞానము, అశేష భాషా జ్ఞానము, సంగీతాది కళల యందును, శాస్త్రములందును కోశలమును.
4. తూర్పుత్రితయ చాతర్యం హృదయ శారీర శాలతా లయతాల జ్ఞానం, వివేకోనేక కాకుపు, వృత్త తీతమందచి నేర్పు, హృద్యమైన గాత్రము లయ తాళ కళాజ్ఞానము, స్వరకాకుపు, రాగ కాకుపు అన్యరాగ కాకుపు, క్షేత్ర కాకుపు, యంత్ర కాకుపు అనెడు గాన పద్ధతిలోని వివిధములైన యానలయందు పరిజ్ఞానము.
5. ప్రభూత ప్రతి బోధేద భావత్వం సుభగేయతా దేశి రాయేష్విజ్ఞానం వాక్యటుత్వం, సభాజ్యాతే ప్రతిభ, సుభగేయత, దేశిరాగాలను గూర్చి జ్ఞానము వాక్యటుత్వము..... మొదలైన వాటితో పాటుగా రోషద్వేష పరిత్యాగము, సార్థక్తుము, ఉ చిత్జ్ఞత నూత్సుధాతు వినిర్మాణ సామర్థ్యము, పరిచిత్త పరిజ్ఞానము.
- ద్రుత గీత వినిర్మాణము, పదాంతర విద్ఘృత, త్రిస్థాన గమక ప్రోధి, వివిధాలప్రాణీ నైపుణ్యము చిత్తై కాగ్రత అను లక్ష్మణములు కలిగి యున్నట్టి వాడు ఉత్తమ వాగ్దేయ కారుడు ఉత్తమ వాగ్దేయ కారులు గురించి ఇంత సూక్ష్మగా లక్ష్మీకరించిన శార్పదేవుడి లక్ష్మణాలు ఆధునిక కాలంలోని ప్రజా వాగ్దేయ కారులకు అన్ని వర్తించకపోవచ్చ. కానీ కొన్ని ఏకాలం నాబి వాగ్దేయ కారుడికైనా వర్తిస్తాయి. వీటిలో ముఖ్యమైనవిగా ఇలా పేరొన్నవచ్చ.
- శభ్దానన జ్ఞానం, నిషుంటు శబ్ద పరిజ్ఞానం, చుస్తస్యుల్లో తేదాలు తెలిసి ఉండటం, అలంకార శాస్త్రజ్ఞానం, రసభావ పరిజ్ఞానం, దేశకాల పరిజ్ఞానం, అభికజ్ఞానం సంగీతం మొదలైన కళాశాస్త్రాలలో నేర్చిరితనం, హృద్యమైన గాత్రం, కాకుపుల్లో రకరాల యానల పరిజ్ఞానం దేశిరాగజ్ఞానం, ప్రతిభ, సుభగేయత తదితరమైనది. ఎంతో ముఖ్యమైనది. ఇవి వాగ్దేయకారులందరిలో సర్వ సంపూర్ణంగా ఉంటాయని, ఉండాలని కాదు. ఇవి ఉంటే ఉత్తమ వాగ్దేయకారుడు అనిపించుకుంటాడు.
- ఇవన్నీ కాకపోయినా వాగ్దేయ కారుల్లో ఈ లక్ష్మణాలు అవసరమైన మేరకు కనిపిస్తాయి. ఇవే కాకుండా శార్ప దేవుడు పేరొనని లక్ష్మణాలు కూడా కొద్దిమంది ప్రతిభావంతులైన వాగ్దేయ కారులలో ప్రత్యేకంగా కనిపించవచ్చు. తాళ్లపోక కవుల రచనల గూర్చి దివాకర్ల నేంకటావధాని ఇలా అంటారు “తాళ్లపోక కవుల రచనలలో భక్తి యొంతో కవిత్వమంతః కవిత్వమెంతో సంగీతమంత, సంగీత మెంతో వైవిధ్యమెంత, వైవిధ్యమెంతో, అలంకార ప్రతీ కూడా అంతే కనిపిస్తుంది. ఈ కారణంగా ప్రజా వాగ్దేయకారులు స్వస్తించిన వాగ్దేయాలను ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యంగా పరిపూర్ణంగా అంగికరించడానికి, దీనినాక ప్రత్యేక ప్రతిపత్తి గల ప్రక్రియ భేదంగల సాహిత్య శాఖగా చూడాలి. ఈ దిశగా ఈ శాఖలోని భిన్న కోణాలను ఆవిష్కరించడానికి పరిశోధనలు సాగాలి. అటుపంటి ప్రయత్నంలో భాగమే ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం పర్యావరణ తత్త్వం అనేది.

పదం - గీతం - గేయం - పాట:

ఇంచుమించుగా పదం నుంచి పాట వరకు వివిధ సందర్భంలో ప్రయోగింప బడుతున్న మాటలు సమానార్థకాలు గానే భావించాలి. ప్రచార ప్రబోధాలకు గేయం అత్యుత్తమ సాభనమని చెప్పవచ్చు. పాడు కోవడానికి అనువైన ప్రక్రియగసుక దీనికి చాలా ఆదరం లభించింది. ఆత్మాభివ్యక్తికి గేయం ప్రధాన వాహిక... మనసులో మెదలిన భావాల్ని సూటిగా చెప్పడానికి సామాన్యుడికి పైతం అవకాశం యిచ్చిన ప్రక్రియ గేయం. గేయానికి ప్రచారం, ప్రబోధం అనే రెండు ప్రధాన ప్రయోజనాలు ఉన్నాయి. రెండవది పాడుకోగల వీలు, మూడవది ఆత్మాభివ్యక్తి చెసలు భాటు ముఖ్యంగా ఉంటాయి.

సాహిత్యంలో పద్ధం కంపే పదం ముందు పుట్టిందనే విషయాన్ని ఎంతోంచి పరిశోధకులు రూఢి పరిచారు. పాటకు పర్యాయ పదంగా ‘పదం’ను వాడుతూ ఉన్నట్లు పాలుచ్చికి సోమనాధుడి పండితారాధ్య చరిత్ర నిదర్శనంగా నిలుస్తుంది.

“పదములు తుమ్మెద పదముల్ ప్రభాత పదములు పద్ధత పదము లానంద

పదములు వెన్నెల పదములు సంజ వద్దన మరిగణ వద్దన పదము లద్దన ఫోష ఘూర్ణిల్లు చునుండు భాదునాడుచు బరమహర్షమున”

బహు విధాలయిన పదములను ప్రజలు వరమ వార్షముతో ఆడుతూ పాడుతూ ఉండేవారని పాలుచ్చికి సోమనాధుడు వద్దన ద్వారా తేలుతున్నది. నన్నోచ్చేడుని కుమారసంభవంలో కూడా పదములు, పాటల ప్రస్తావన ఉండటం గమనార్థం. బసవపురాణ కాలం నాటికి భక్తులు ఏ పాటలు పాడుకునే వారో అవే పాటలు వాతృకగా ఉన్నాయని సోమనాధుడు పేరొన్నాడు.

“తుతత సకల వూరాతన భక్త
గీతార్థ సమితియే మాతృకగాగ”
“పదం’ను పాటకు పర్యాయ పదంగా వాడుతూ ఉన్నప్పటికి ఈ రెంటి మధ్య కొంత భేదమున్నట్లు పరిశోధకులు గుర్తించారు. “పాట లేక గీతం గాన ప్రధానమైనది. పదం అభినయ ప్రధానమైనది. క్షేత్రయ్య

పదాలు అందుకు ఉదాహరణలు”.

దీనిని బట్టి చూస్తే అభినయం, గానం అనేవి పదం నుంచి పాటను విడదీని చూపుతున్న అంశాలు. క్షీత్రయ్య పదాలు అభినయాత్మకాలు. అన్నమయ్యను పద కవితా పితామహుడిగా గౌరవిస్తూ ఉండటం చేత పదం’ అనే మాట ‘పాట’కు ‘గేయం’కు సమానార్థకంగా ఆధునికంగా ఎవరూ వాడటం లేదు. జముశా అన్నమాచార్యుల వారి పదాలకు దక్కిన గౌరవానికిది సూచన కావచ్చ. కాగా ఆధునిక కాలంలో గీతం, పాట, గేయం దాదాపుగా సమానార్థ కాలుగానే ప్రయోగంలో ఉన్నాయి. దీనిలో ‘గీతం’ అనేది భావాలాలిత్యంలో కూడిన పాటలకు ఎక్కువగా వాడబడింది. అలాగని ‘అభ్యుదయ గీతాల’ విప్పవ గీతాలు లాంచివి ప్రయోగం లేవని కాదు. “పదము లేక పాట గేయమునకు పర్మాయిపదముగా వాడబడినది. గాగొతుమ్ యోగ్యమ్ గేయమ్’ పాటు కనువైనది గేయము అని నిష్పర్థగా తేల్చి చెప్పారు. పరిశోధకులు, గాన యోగ్యత కలిగినది గేయము అని పేర్కూవచ్చ). ఏ కవిత్వమైన పురుడు పోసుకునేది పాటతోనే. ఇంతకూ పాటూ గేయం ఒకపే. గానయోగ్యం గేయం కదా. సుప్రసిద్ధ కవి సి.నారాయణరెడ్డి. దాదాపుగా పరిశోధకులందరూ గేయం, అంటే గానయోగ్యతా గుణాన్నే ప్రధానీకరించి చెప్పారు. పదం, గీతం, అనేవి పరిమిత అర్థంతోనే మిగిలిపోగా గేయం, పాట అనేవి మాత్రమే మిగిలాయి. దీన్నోను పాట అనేది సినిమాకు సంబంధించిన వ్యవహారంగానే మిగిలి పోయింది. ఆధునిక కవిత్వంలో గేయాలను గేయ కావ్యాలు, ప్రణయ గేయాలు, ప్రకృతి పాఠాత్మక గేయాలు, దేశభక్తి గేయాలు, సాంఘిక లేదా సంస్కరణాత్మక గేయాలు, భక్తి లేదా సంస్కరణాత్మక గేయాలు, గేయ నాటికలు, పలు విధాలుగా విభజించారు.

గేయానికి ఉన్న ప్రయోగ విస్మృతి దృష్టినే ప్రజా వాగ్దేయ కారులు సృష్టించిన గేయాలను వాగ్దేయ సాహిత్యంగా పిలవటం జరిగింది. అయితే ఈ వాగ్దేయ కార లక్షణాన్ని గూర్చి సవివరంగా ఆచార్య జి.ఎం.రెడ్డిగారు వాగ్దేయకారుడు అంటే వాక్ + గేయం = వాక్కును, గేయాన్ని చేసే నేర్చుగలవాడు. వాక్కూరుడూ గేయకారుడూ అయిన వాడు వాగ్దేయ అని తెలుసుకోవాలి వాక్కునే గేయంగా కలిగినవాడు. వాక్కుకు గాన యోగ్యతను ఇష్టగిలినవాడు వాగ్దేయ కారుడు. వాగ్దేయం అంటే భాషాపరంగా చెపితే పాట లేదా గేయంలోని మాటలు, దీనిని వాక్కు అంటారు. ఇక సంగీత విషయంగా గేయం లేదా పాటకు రాగంను లక్షణ బద్ధంగా నిర్ణయించడం. అంటే సంగీతాన్ని కూర్చుటం. దీనిని మరికొంత వివరంగా చెపితే సంగీతపు పరిభాషలో వాక్కును అంటే, పాటల్లోని మాటల కూర్చును మాతువు అనీ, గేయాన్ని అంటే సంగీతపు కూర్చును ధాతువు అనీ వ్యవహారిస్తారు. ‘వాగ్దేయ కారుడు’ అన్నప్పుడు వాక్కూరుడు వాక్కును (మాతువును) కూర్చుగలవాడని గ్రహించాలి. అంటే

గేయకారుడు వాక్కూరుడు, గాయకుడు అయిన వాడే వాగ్దేయకారుడు అని భావించాలి.

ఈ వాగ్దేయ కారుల రచనలు జానపద కవుల రచనలకు సన్నిహితంగా కనిపిస్తాయి. వీరి భాష ప్రజల భాష. ఇటు వంటి వారు అనేక మంది సాహిత్య చరిత్రలో కనిపిస్తారు.

తెలంగాణలో రామదాసు రచించిన కీర్తనలు వాగ్దేయ సాహిత్యంగా పేర్కొన డగినవి. “వాగ్దేయ కారులంతా కర్మాటక సంగీతాన్ని ఆధారం చేసుకొని కీర్తనలు రచించారు”. తెలంగాణకు చెందిన వాగ్దేయ కారులలో కనిపిస్తాయి. కొడ్దా పరిశోధకులు గుర్తించారు. ఈ వాగ్దేయ కారుల్లో మరో విసూత్యుత కనిపిస్తంది.

సాహిత్యమంటే కేవలం బ్రాహ్మణులదే అనే గీతలను చెరిపివేస్తూ మాదిగ కులం సుండి తొలి దళిత వాగ్దేయకారుడు దున్నా ఇద్దాసు వెలుగు చూశాడు. అలాగే బహుజనులైన మచ్చెం కొండ హానుమద్దాసు, రాకమచర్ల వేంకటదాను, వేమారి హసుమద్దాసులు గేయాలు రచిస్తూ ప్రజల్లో ప్రచారం చేశారు. ఆ ప్రచారంలో భాగంగా తమను అవమానించిన బ్రాహ్మణులపై వీరు తిరుగబాటును కూడా ప్రదర్శించారు.

వాగ్దేయ కారుల రచనలు జానపద కవుల రచనలకు సన్నిహితంగా కనిపిస్తాయి. వీరి భాష ప్రజల భాష ఇటు వంటి వారు అనేక మంది సాహిత్య చరిత్రలో కనిపిస్తారు. తెలంగాణలో

రామదాసు రచించిన కీర్తనలు వాగ్దేయ సాహిత్యంగా పేర్కొన డగినవి. “వాగ్దేయ కారులంతా కర్మాటక సంగీతాన్ని ఆధారం చేసుకొని కీర్తనలు రచించారు”. తెలంగాణకు చెందిన వాగ్దేయ కారులలో కనిపిస్తాయి. తెలంగాణలో పాటు, భక్తి భావనతో ఆశ్రమాలను నిర్మించి వందలాది మంది శిఖ్యులను నంపాదించుకున్నారు. ఇలా ప్రాచీన సాహిత్యాన్ని అర్థం చేసుకుంటే ఆధునికంగా వర్తమాన ప్రజా ఉద్యమాల నేపచ్చంలో ప్రజా వాగ్దేయం చారిత్రక అవనరంగా

రూపొందింది.

ప్రజావాగ్దేయ సాహిత్యం - అవిర్భావం :

తమ స్వీయ స్పృజనాత్మక రచనా గాన శక్తితో అపూర్వ గేయ కవిత్వం సృష్టించిన కవులు ఎవరు తాము సృష్టించిన సాహిత్యాన్ని ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యం అని వ్యవహారించేదు. తదనంతరకాలంలో ఈ పేరు క్రమంగా వాడుకలోకి వచ్చి స్థిరపడింది. “ప్రజలు మేలు కోరి, ఉద్యమ ఆకాంక్షలను నెరవేరే సాహిత్యాన్నే ప్రజా వాగ్దేయ సాహిత్యంగా భావించవచ్చ. ప్రజలనుంచి వచ్చిన వాగ్దేయ కారులే ఈ సాహిత్యానికి సృష్టికర్తలు, ఉద్యమంలో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొంటూ సృష్టించిన ఈ సాహిత్యాన్ని ప్రజావాగ్దేయ సాహిత్యం, స్వయంగా రాగించి వెలుపుండి. ఇటు వంటి వారు అనేక మంది లక్షణాన్ని కూడా పరిశోధకులు గుర్తించారు. ఈ వాగ్దేయ కారుల్లో మరో విసూత్యుత కనిపిస్తంది.

-డా॥ ఆర్. సీతారామరావు,

m : 9866563519

e : sitametaphor@gmail.com

మునులగుట్ట - రెండు శాసనాలు

శాసనాలు - ఆధారాలు

శాతవాహనుల తొలి రాజుధాని కోటిలింగాలకు సమీపాన మొక్కుటావ పేటలో శాతవాహన చక్రవర్తి శాతకర్ణి కొడుకు హకుసిరి శాసనం దొరికింది. ఈ మధ్యనే ఆ శాసన సారాంశం వెలుగు చూసింది. ఈ గ్రామంలోనే పెద్దగుట్టగా స్థానికులు పిలుచుకునే 'పెద్దగుట్ట', చరిత్రకారులు రాసిన పేరు మునులగుట్ట' మీద 5 కాదు 6 రాతిపడకలున్న రాతిగుహ వుంది. ఇది జైనులస్థావరమని పిని పరబ్రహ్మశాస్త్రాన్ని వంటి చరిత్రకారులు, కాదు బౌద్ధుల వస్తూ (వర్షా) వాసమని కుర్రా జితేంద్రబాబు మొదలైన చరిత్రకారుల అభిప్రాయాలున్నాయి. కానీ, పెద్దపల్లివాసి రాకూర్ రాజురాం సింగ్ మునులగుట్ట మీద పెద్ద ఇసుకరాతిఫలకం మీద స్ఫుర్తి, త్రిరత్న చిహ్నాలున్న బ్రాహ్మణిలిపి లఘుశాసనం వున్నట్లు Pre-Satavahana Andhra kings (Satavahana Special, Andhra Pradesh Journal of Archaeology, 1990) అనే వ్యాసంలో రాశాడు.

తెలంగాణజాగ్రత్తి చరిత్రబ్యందం పరిశోధకుడు సునీల్ సముద్రాల మునులగుట్ట మీద క్షేత్రపరిశోధన చేసినవడు ఒకటి కాదు రెండు బ్రాహ్మణిలిపి శాసనాలు వెలుగుచూసాయి. శ్రీరామోజు హరగోపాల్ ఈ శాసనాల గుర్తింపు, పరిపురణలో గైంగా వనిచేసారు.

అందులో ఒకటి రాకూర్ రాజురాం సింగ్ చూసిందే. మరొకటి కొత్తది.

మునులగుట్ట మీద తలదిండ్లు చెక్కిన 5 రాతిపడకలున్నాయని ఇప్పటిదాకా అందరికి తెలుసు మరొక పెద్ద రాతిపడకను సునీల్ గుర్తించాడు. గుహ బయట తొలిచిన నీటితొట్టి(నీటికుండం) వుంది.

పెద్ద రాతిఫలకం మీదున్న మొదటి బ్రాహ్మణశాసనం ఒక పంక్తిలో వుంది. లిపి జీర్ణమై పోయింది. (ఎడమవైపు) స్ఫుర్తి సవ్యదిశలో చెక్కి వుంది. శాసనంలో 1

ఎడమవైపు స్ఫుర్తి చిహ్నం "కాస..... ధ పా(ద) దానం" కుడి

వైపున చెదిరిపోయిన త్రిరత్న చిహ్నంతో ప్రాకృతభాష, బ్రాహ్మణిలిపిలో వేయబడిన దాన శాసనం. లిపి క్రీ.పూ. 1 లేదా క్రీ.శ. 1వ శతాబ్దానికి చెందినది.

కాస(ప) అనుసత్తడు బుద్ధపాదాలు దానం చేసివుంటాడు. బుద్ధ పాదాలను అన్యేషించవలసివుంది. శాసన ఫలకం కింద 2,3 కూర్చోనేంత స్థలం వున్న గుహ ఒకటి వుంది.

ఈ గుట్ట మీదనే మరొక చేట లభించిన కొత్త శాసనంలో "మణికరన సామి రేవన ధమధానం

..... సివ.. పాలితస వాపి" అని క్రీ.పూ. 1 లేదా క్రీ.శ. 1వ శతాబ్దానికి చెందిన బ్రాహ్మణిలిపి, ప్రాకృతభాషలో శాసనం చెక్కబడి వుంది.

మణికారులకి (మఱలను చేక్కే శిల్పకళాకారుడు) సామి (స్వామి, యజమాని) రేవ' ఆదేశంతో సివప' అనే అతను ఆ(బౌద్ధ) ధర్మస్థలంలో బావిని పాలించాడని (నిర్మపించాడని) భావం. రాతి పడకలున్న గుహ బయటి నీటితొట్టి

(బావి) యిదే.

శాతవాహనకాలంనాటి ఈ రెండు శాసనాలు తెలంగాణ చరిత్రకు చేర్చిన కొత్తపుటలు.

కోటిలింగాల చుట్టూ బౌద్ధధర్మ స్థలాలైన్నో వున్నాయి. ధూళికట్ట, పాశిగాం, కంభాలపల్లె వంటి స్తుప, చైత్యాలున్న ప్రదేశాలు. కోటి లింగాలను చుట్టిన దాదాపు 30 గ్రామాలలో బౌద్ధానికి సంబంధించిన పురావస్తు ధారాలు లభిస్తునే వున్నాయి.

శాతవాహన చక్రవర్తి, దక్షిణాపథపతి సాతకర్ణి, నాగానికల పుత్రుడు కుమార హకుసిరిని పేర్కొంటున్న శాసనం మొక్కుటావ పేటలో గతంలో లభించింది. ఈ శాసనం ప్రాకృత భాషాశాసనం. లిపి క్రీ.పూ. 1వ శతాబ్దావు బ్రాహ్మణ శాసనం 3 పంక్తులలో

"అపిమకా నభతి బాలి(ల)కాయ మహా(హో)పురిస దతాయ

శాసనాలు - ఆధారాలు

అమాచపుతున సివవటున స ఉపరా యకినియచ దేయ

చథ బాలి(లి)కాయ హకుసిరియ ఈ దేయ నాగసిరియ గోపియ” అని రాయబడింది. 4

ఈ శాసనాన్ని పరిష్కరించిన ఏవపై ఎపిగ్రఫీ శాభ, మైసూరు-డైరెక్టర్ కె.మునిరత్నంరెడ్డి ఈ శాసన సారాంశాన్ని ‘బాలక హకుసిరి ఏలుతున్నపుడు అహిమక (అస్కు)లోని మహాపురి (నగరం) నుంచి నభతి మనవద్దన దాత అనే మంత్రికుమారుడు సివవటు నాగసిరి, గోపులకు ఉపర యక్కిణి విగ్రహాన్ని, ఘత్రాన్ని కానుకగా ఇచ్చాడని వివరించాడు.

ఈ హకుసిరి ప్రతిమ నానేఫూట్ గుహలో నాగానిక శాసనమున్న చోట చెక్కిన సాతవాహన రాజవంంఠం ప్రతిమలు రెంటిలో ఒకటిగా చెక్కుడ్డాడి. ఆ ప్రతిమలిపుడు లేవు కాని, వాటి పేర్లు ప్రతిమల వద్దనే రాసివున్నాయి. వాటిలో సిముక సాతవాహనుడు, సాతకర్ణి, నాగానిక కుమార భాయ, త్రణకయికరో, కుమార హకుసిరి,

కుమార సాతవాహనుల పేర్లున్నాయి.

శాసనాన్ని బట్టి బాలక హకుసిరే కుమార హకుసిరి. మహాపురి నగరం నుంచి హకుసిరి పాలించివుంటాడని చెప్పడానికి విప్రపత్తి లేదు. ఆ మహాపురి కోచిలింగాల కావచ్చు.

తెలంగాణాను అస్కు అని చెప్పిన శాసన సాక్ష్యమిది. అస్కు జనపదం తెలంగాణాలోని పాతజిల్లాలు నిజామాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్, ప్రౌద్రాబాద్, మెడక్, మహారాష్ట్రలోని నాందెడులను కలుపుకున్న భూభాగం. మొక్కుటాపుపేటలోనే పెద్ద (మునుల) గుట్ట మీద లభించిన రెండు కొత్తశాసనాలు సాతవాహనుల బొధమత పోషణకు గొప్ప నిదర్శనాలు. సాతవాహనుల నానేఫూట్, నాసిక్, కార్ణే గుహశాసనాలు ప్రసిద్ధాలు కదా.

- శ్రీ రామేజు హరగోపాల్

m : 9505646046

e: akshara25@gmail.com

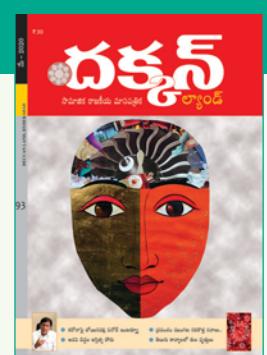

పర్యావరణంపై ప్రత్యేక వ్యాసాలు

మన దక్కన్ల్యాండ్ మానవత్రికలో పర్యావరణం, వారసత్వం, విపత్తుల నివారణ, గ్రామీణ పట్టణ ప్రణాళిక, వ్యవసాయ రంగం, వైద్య, విద్య, సహజ వసరుల పరిరక్షణ మరియు సద్వినియోగం, జీవ వైవిధ్యం, జీవన విధానంపై కథనాలు, వ్యాసాలు, ఇంటర్యూల పట్ల దృష్టి సారించాలని దక్కన్ల్యాండ్ ఎడిటోరియల్ బోర్డు భావిస్తున్నది. ఇందుకు మీ అందరి సహాయ సహకారాలు కోరుతున్నాం. పర్యావరణ, జీవ వైవిధ్య పరిరక్షణకు ప్రజల భాగస్వామ్యం చాలా అవసరం.

రచయితలు పై అంశాల మీద లోతైన విశ్లేషణలు, విషయాలతో తమ కథనాలను పంపగలరు.

చిరునామా :

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana
 Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail:desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

మరో తిరుమల... తిరుమలనాథ కొండ

పశ్చిమ దేశాల్లో ఉన్నట్టగా మన దేశంలో కూడా ఇటీవలి కాలంలో వారాంతపు పర్యటనల ప్రాముఖ్యం పెరుగుతున్నది. ముఖ్యంగా సగరాల్లో... ప్రత్యేకించి ఉద్యోగ కుటుంబాల్లో. అయితే, ఒకటి రెండు రాష్ట్రాలు మినహా మిగతా అన్ని రాష్ట్రాల్లోనూ వారానికి అదివారం ఒకటి సెలవురోజు. మరి ఈ ‘ఒక్క రోజు వెళ్లి వచ్చే పర్యాటక స్థలాలు... నగరాల చుట్టూ ఎన్ని ఉన్నాయి?’ అనే ప్రశ్నకు సమాధానం ‘అలాంటి స్థలాలు చాలా అరుదుగా ఉన్నాయి’ అని వస్తుంది. అలాంటి అరుదైన పర్యాటక స్థలాల్లో ఒకటి ‘తిరుమలనాథ కొండ’.

తిరుమలనాథ కొండ మహాబూబ్ నగర్ జిల్లా బాలానగర్ మండలం పెద్ద రేవళ్ళ గ్రామ పరిధిలో ఉంది. ప్రైదారాబాద్ నుండి బాలానగర్ మీదుగా ఈ ప్రాంతానికి 80 కిలో మీటర్ల దూరం ప్రయాణించి చేరుకోవాలి. ప్రకృతిని ఇష్టపడేవారు ప్రాదీనగర్, బూర్గుల మీదుగా వెళ్లి 70 కిలోమీటర్లు.

అంఱాతే రెండవ దారిలో వెళ్ళేవారు నువ్వారు 10 కిలోమీటర్లు కచ్చ రోడ్డు మీద వెళ్ళవలసి ఉంటుంది.

ప్రకృతి సోయగాల నడుమ...

బూర్గుల గ్రామ పరిసరాలు చాలా అందంగా ఉంటాయి. పర్మకాలంలో వంటలతో వచ్చగా అలరారవలసిన బూర్గుల భూమిలు ఇప్పుడు మాత్రం బీడుపోయి పర్మానికి వచ్చని గరిక గడ్డి పెరిగి కావాలని పెంచిన లానలలాగా కనిపిస్తాయి. గుట్టబోర్ల ఏటవాలుల్లో రైతులు మలుచుకున్న చిన్న చిన్న పంటమడులు అలా గరిక గడ్డితో వచ్చని రంగు పులుముకొని ఊటి, అస్సాం టీ, కాఫీ పెరులను తలపిస్తాయి. ఆ మడుల మధ్య పల్లం వైపు చిన్న చిన్న నీటి పాయలు ప్రవహిస్తున్నాయి. ఆ వచ్చని మడుల మధ్య అక్కడక్కడా తెల్లతెల్లని అపుల మందలు, నల్ల నల్లని బారైల మందలు, గొరైల మందలు వచ్చిక మేస్తూ తిరుగాడుతాయి. ఇవన్నీ చూశాక ఇక ఊటి వెళ్ళడం దండగ అనిపిస్తుంది.

ఇక తిరుమలనాథ కొండ ఎక్కిన తరువాత మనల్ని మనం మరచిపోక తప్పుడు. ఇంత అందంగా ఉంటాయి దాని పరిసరాలు. తిరుమలనాథ కొండ చుట్టూ సుమారు పది కొండలున్నాయి. వాటిలో అన్నింటి కన్నా పెద్దది ఇదే. కాబట్టి ఈ కొండ పైకి ఎక్కితే మిగతావి

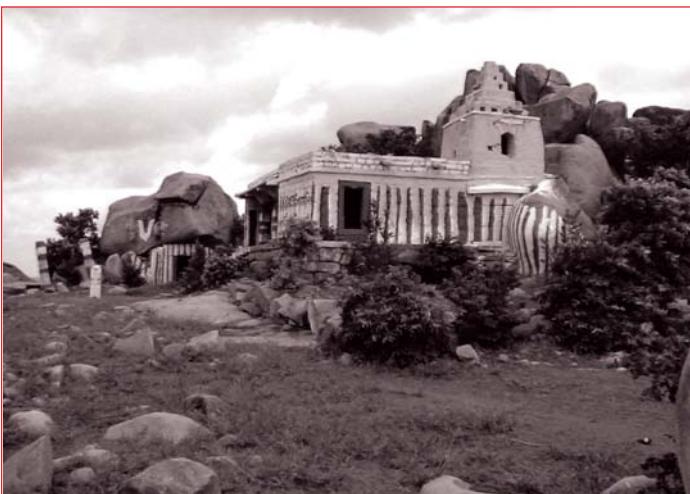
చిన్న కుపుల్లగా అందంగా కనిపిస్తాయి. ఈ కొండ వాయువ్యంలో ప్రారంభమై ఒక లోయ ఆగ్నీయం వైపు అలవోకగా సాగిపోతుంది. ఈ లోయతో ఏపుగా పెరిగిన ఎరని భూమిల మధ్య పచ్చని పలయం లాగా ఒక చిత్రకారుని కాన్వాస్‌పై పెయింటింగ్‌లా కనిపిస్తాయి. వాటి పైనుంచి వీస్తున్న ఈచురుగాలి మన ముంగురులను, దుస్తులను రెపరెప లాడిస్తూ గిలిగింతలు పెడుతుంది. కొండకు శిఖరం పైకి ఎక్కి కొండకు తూర్పున కొనసాగుతున్న కచ్చ రోడ్డును చూస్తే అది పచ్చని వెంటుకల (పక్కమన్న చెట్లతో కూడిన లోయ) మధ్య గోధుమ వర్షము పాపిటలగా అందంగా కనిపిస్తుంది.

తిరుమలనాథ కొండ ప్రకృతి సౌందర్యంతో పవిత్రమైందనడానికి నిద్రనంగానేమో మనకు త్రైల్యింగ్ ప్రారంభంలోనే ఒక చిన్న ఏరు జలజలా పారుతూ ఎదురుపుతుంది, మన పాదాలను ప్రక్కాళన చేస్తుంది. ఆ ఏరు చుట్టూ ఏడనిమిది రాతి స్థంభాలు నిలబెట్టి ఉన్నాయి. వాటి

దగ్గరకెళ్ళి చూస్తే ఎన్నో ఆస్త్రికరమైన విషయాలు తెలుస్తాయి. ఒక్కస్థంభానికి నాలుగు వైపులు... ఒక్క పక్క ఒక్కప్పక్క కథను లేదా పొరాణిక ఇతివృత్తాన్ని తెలిపే నాలుగైదు శిల్పాలు ఒక్క అడుగెత్తు చొప్పున చెక్కారు. ఇలాంటి స్థంభాలను శిల్పం రేస్తుకునే వారు గాని, దాతలు గాని చెక్కి(ంచి) ఉంటారు.

అలాంటి ఒక స్థంభానికి మరలిని

వేటాడుతున్న వీరత్వాన్ని, మద్దెల వాయిద్య సృష్టాలతో కళాకాశాన్ని ప్రదర్శిస్తున్న ఒక పురుషుడిని ప్రేమించిన ఒక యువతి, అతనికి పొవరంతో తన ప్రేమ సందేశాన్ని పంపి, అతని ప్రేమను గలిచి, ఆచంద్రతారార్పంగా పెళ్లి చేసుకొని దాంపత్య సుఖాన్ని అనుభవిస్తున్నట్లుగా శిల్పాలు చెక్కబడ్డాయి. అయితే చివరిదైన పురుషాయితరతి' శిల్పం వామాచార శాకేరు మత ప్రాభవాన్ని సూచిస్తుందేమో! ఇంకొక స్థంభ శిల్పంలో కృష్ణుడు కాళీయమర్చనం చేస్తున్న ధృత్యం చెక్కబడింది. మరో స్థంభానికి మూర, గజం, జాన అనే కొలతలు చెక్కి ఉన్నాయి. ప్రాచీనకాలంలో స్థానిక రాజు ఆ ప్రాంతమలో భూమిలను తన మూర, జాన, గజం, బారెడు (రెండు గజాలు) కొలతలతో ప్రజలు కొలుచుకునేందకు వీలుగా ఇలా అక్కడక్కడా ఏర్పాటు చేశాడట.

ఇలాంటి శిల్పకళాశోభితమైన స్తుంభాలు దాటగానే మెట్లు కనిపిస్తాయి. మెట్లకు ఇరువైపులా చిన్నచిన్న రెయిలింగ్స్ ఉంటాయి. ఒక్క రెయిలింగ్ రాయికి రెండు కొనల్లో రెండేసి గుంతలుంటాయి. ఆ గుంతల్లో హర్ష కాలంలో పర్వదినాల్లో నూనెపోసి, వత్తులు వేసి వెలిగించేవారట. ‘ఎంతటి ఆసక్తిని రేపే ఏర్పాట్లో’ అనుకుంటూ మెట్లు ఎక్కుతూ వేళ్ మనల్ని మరింత అనందానికి గురిచేసే శిల్పాలు కనిపిస్తాయి. ఇవి మెట్లకు రెండు పక్కలూ అక్కడక్కడా ఉన్న సహజమైన గ్రానెట్ శిలలకు చెక్కబడ్డాయి. ఇలాంటి శిల్పాల్లో ఎక్కువగా హనుమంతుడు వివిధ రూపాల్లో చెక్కబడ్డాడు. తమకు ఆపదలు తొలిగి సంపదలు కలిగినప్పుడు భక్తులు ఇలాంటి శిల్పాలను చెక్కించడం అనాదికాలంలో ఆచారంగా ఉండేది.

సహజ శిల్ప సౌందర్యం...

తూర్పు నుంచి పడమటివైపు సాగుతున్న మార్గమధ్యంలో ఎడమటివైపు పందిరి వేసినట్లు ఒక సహజ శిలాతోరణం ఉంది. దీనిలో పూర్వం ఒక దేవతా విగ్రహం ఉండేదన్నట్లు కనిపిస్తుంది. కనుకనే దాని చుట్టూ ప్రదక్షిణ వథం ఉంది. అదీ సహజ శిలలదే!

ఈ సహజ శిలాతోరణం ముందు నిల్చుని ఉత్తరం వైపు చూస్తే ఊపిరి వీల్పుకుని, గుండె మీద చేయివేసుకుని ‘అమ్మ ఎంత అందమైన శిలలు’ అనిపించే సహజ శిలా శిల్పాలు ఎన్నో కనిపిస్తాంంగా. ఒక శిలా సముదాయంలో మొగ్గ విప్పిన రేకులతో కమలం, తిరునామాలు కనిపిస్తే... మరో శిలా సముదాయంలో ఎత్తు మీదున్న కప్పును ఒక తాబేలు ఎగిరి పట్టుకునే ప్రయత్నం చేస్తున్నట్లుంటుంది. ఇంకొక శిల ఎలుగుబంటి ఆకారంలో ఉంటుంది. ఇలాంటి సహజ శిలాకృతులు కొన్నింటిని షైడ రాబార్డోని శిల్పారూమంలో చూస్తాం. అయితే అవి ఎక్కడినుండో తెచ్చి కృతిమ వాతావరణంలో పెట్టినవి. కాని ఈ తిరుమలాధ కొండ మీద ఉన్న సహజ వాతావరణంలో అత్యంత సౌందర్యంతో భాసిల్లతున్నవి.

కోటగోడలు - యుద్ధపు ఆనవాళ్లు...

తిరుమలాధ కొండ ప్రాంతం ఒక ప్రాంతియ రాజ్య ప్రాధాన్యమున్న స్థలంగా కనిపిస్తుంది. కొండ ఎక్కడానికి ముందే ఒక వీరుని శిల్పం (వీరగల్), వీరధ్వజ స్తంభం కనిపిస్తాయి. వాటి అధారంగా అక్కడ ఈ మధ్య ఒక హనుమాన్ మందిరం కట్టారు. తమ ప్రజల సంక్లేషం కోసం శత్రువైనాలపై పోరాడి వీరమరణం

పొందినవారికి గుర్తుగా ఇలా వీరగల్లు శిల్పాలని చెక్కించే ఆచారం మూడు నాలుగు వందల సంవత్సరాల క్రితం వరకూ మనుగడలో ఉండేది. ఈ నేపథ్యంలో ఇక్కడ ఎప్పుడు ఎవరెవరికి యుద్ధం జిరిగిందో పరిశోధించవలసి ఉంది.

ఇక సహజ శిలా మండపం మొదలుకొని మనకు మెట్లక్కు తున్నప్పుడు రెండు పక్కలూ కోటగోడను నిర్మించినట్లు స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. మెట్లక్కడం పూర్తయినాక సమతలంలో రెండు మూడు ఆలయాలున్నాయి. ఈ సమతలం చుట్టూ కోటగోడ ఉంది. అంటే దేవాలయాల చుట్టూ కోట గోడ కట్టారన్నమాట. అలాంటి రక్షణ గోడ కట్టడం వలన పశ్చిమాభి ముఖంగా ఉన్న ప్రధానాలయానికి ముందర రెండు సహజ కుంటలున్నాయి. మరో కోసేరును దానికి సమీపంలో కట్టారు. ఈ మూడు నీటి వసరులు యుద్ధసమయాల్లోనూ, సొధారణ సమయాల్లోనూ ఈ కొండపైనున్నవారికి అవసరాలు తీర్చేవన్నమాట. ప్రధానాలయ గోపురంలో కూడా నలుదిక్కులా శత్రువులపై ఆయుధాలను ప్రయోగించే ఏర్పాట్లు (గూడులు) ఉన్నాయి. తెలుగు దేశంలో ముస్లింలు ప్రవేశించాక (14-16 శతాబ్దాల) వారి వల్ల హిందూ దేవాలయాలకు రక్షణ కరువైందని, అందుకే వారి బారిసుంచి తమ దేవాలయాలను రక్షించుకునేందుకు హిందువులు వాటి చుట్టూ రక్షణ కోటగోడలను నిర్మించు కున్నారని కొండరు చరిత్ర కారులు చెప్పారు. అలాంటి ఏర్పాట్లనే మనం ఇక్కడ

చూస్తాం.

అలయం వైచిత్ర్యం...

ప్రధాన దేవాలయం కాలక్రమంలో ఎన్నో మార్పుచేర్చులకు గురై విచిత్రంగా కనిపిస్తుంది. సొధారణంగా హిందూ దేవాలయాలన్నీ తూర్పు దిక్కుకు అభిముఖంగా ఉంటే దీనికి మాత్రం పశ్చిమపు వాయిమ్మ ద్వారాలు ప్రధాన ద్వారాలు కాగా ఉత్తరాభిముఖంగా రెండు ద్వారాలు, దళ్ళిణి ఆగ్నేయంలో మరో ద్వారం ఉంది. దేవుడిని కూడా తిరుమలాధడని, వేంకట్స్వరణని, సీతారాముడని, విష్ణువని రకరకాల పేర్లతో పిలుస్తున్నారు. ఆలయానికి దళ్ళిణి, పశ్చిమ దశల్లో మంటపాలున్నాయి. ఉత్తర దశకు ఉన్న గుండ్రకు హనుమాన్, గరుత్తంతు లవి రెండేసి విగ్రహాలు తొలిచి ఉన్నాయి. ఆలయ భాగంలోనే ఈశాస్యంలో అమృతార్గంగా ఉంది. గర్జుగ్రహానికి ఉత్తరంగా ఉన్న రంగమంటపం నల్లరాతి స్తంభాలతో శిల్పకళాశోభితమై చూపరులను కట్టిపడేస్తుంది.

ఆలయం చుట్టూ ప్రదక్షిణ పథం ఉంది. ఆలయం వెనుక వైపున్న సహజ శిలలు, గుహలు మన దృష్టిని విశేషంగా ఆకర్షిస్తాయి. అలయానికి వాయువ్యాధిశలో ఆళ్ళార్థ మందిరం ఉంది. నైరుతి దిశలో కొంత దూరాన మరో మందిరం ఉంది. దాన్ని హనుమాన్ మందిరం అంటున్నారు. కానీ అందులోని రాయికి చెక్కిన విగ్రహం మాత్రం హనుమంతుని చిత్రంలా లేదు. ఈ మందిరానికి తూర్పున ఉన్న ఇంకో చిన్న మందిరాన్ని ఇచ్చివలే దుండగులు ధనం కోసం ధ్వంసం చేశారు. ప్రధానాలయానికి ఎడుపవక్కన ఒకప్పుడు ఒక పెద్ద మరం లేదా సత్రం ఉండేదనడానికి నిదర్శనంగా దాని పునాదులు కనిపిస్తున్నాయి. ఇప్పుడు ఈ పరిసరాల్లో మేకలు మేస్తున్నాయి. అదౌక అందమైనప్పటికీ ‘ఓడలు బట్టు - బట్టు ఓడలు అపుతాయి’ అనే సామెత గుర్తురాక తప్పట్టేదు.

శాసనాలు - చరిత్ర...

ఆలయం ముందు ధ్వజస్తంభం నిలబెట్టిన గుండు కింద రెండు గజాల పొడవుతో ఏడు వరుసల శాసనం ఒకటి ఉన్నది. ఆలయపు కుబేరస్థానమైన ఉత్తర దిశలో ఉన్న గుండుకు చెక్కిన హనుమ, గరుత్తంత శిల్పాల కింద రెండునుర గజాల పొడవుతో నాలుగు వరుసల శాసనం మరొకటుంది. ఇవి రెండూ ఒకదాని తరువాత మరొకటి కాకతీయుల తరువాతి కాలంలో... అనగా 14 సుంచి 16 శతాబ్దాల మధ్య (రాచకొండ పర్మనాయక రాజుల) కాలంలో చెక్కినట్టుగా లిపి పద్ధతిని జట్టి అర్థమవుతున్నది. మొదటి శాసనానికి భక్తులు సున్సం, జాజు పూశారు. కాబట్టి దాన్ని పుత్రంగా కడిగి కాపీ (నకలు) చేసే ఆలయపు అసలు చరిత్ర బయల్చికొస్తుంది. ఏమైనా ఈ శాసనాలు ఇక్కడి ఆళ్ళార్థ సన్నిధి, హనుమ, గరుత్తంత విగ్రహాలు ఒకే కాలానికి చెందినవని చెప్పవచ్చు.

అయితే ఆలయ చరిత్ర మాత్రం మరో వేయి సంవత్సరాలు ముందుకెళ్తుందని అనడానికి ఇక్కడ నిదర్శనాలున్నాయి. మొదట ఈ క్షీత్రం ఒక శ్రీ దేవతదని తెలుస్తోంది. విగ్రహారాధన ప్రారంభమైనప్పటి నుంచీ శ్రీ దేవతారాధన ఉంది. చారిత్రక యుగం

తొలినాళ్ళలో శ్రీ దేవతన ‘హోరతి’ అనేవారు. తొలి చాళుక్యులు ఆమెకు మొట్టమొదటటి గుహలయాలు కట్టించారు (క్రీ.శ. 7వ శతాబ్దంలో). వారి కాలపు నిరాడంబర స్తంభాల మంటపం, స్తంభాల కింద పూర్వకుంభ శిల్పాలు, పై ద్వారబందానికి గజలక్కీ శిల్పం మొదలైన వాస్తు శిల్ప విశేషాలను ఇక్కడి ఆలయంలో చూడవచ్చు. తరువాత వచ్చిన మలి చాళుక్యులు 10-11 శతాబ్దాల్లో ఈ ఆలయపు దక్షిణ మంటపాన్ని నిర్మించి మరికొన్ని నిర్మాణాలు చేయించి ఉంటాయి. ముందున్న శిథిల సీతారామాలయంలోని సీత విగ్రహం పద్మాసనంలో యోగస్థితిలో ఉన్నది. మరోచోట చింతచెట్టు కింద ఆసేనురాలైన శ్రీ దేవతా విగ్రహం ఉన్నది. ఇవి కూడా మలి చాళుక్యుల కాలం నాటివే అయ్యంటాయి.

కాకతీయులు (12, 13 శతాబ్దాలు) ఇక్కడి ప్రధానాలయానికి అందమైన రంగమంటపాన్ని కట్టించారు. వీరి తరువాత ఇక్కడ బైరవోపాసన కూడా జిరిగిండనడానికి నిదర్శనంగా కొండ మెట్లకు కుడివైపున బైరవ శిల్పం కనిపిస్తుంది. ఈ శిల్పం ఆధారంగా 15, 16 శతాబ్దాల్లో... అంటే రాచకొండ రాజుల కాలంలో ఈ ఆలయం ఇప్పుడు కనిపిస్తున్న వైష్ణవాలయ రూపాన్ని సంతరించుకున్నదని చెప్పవచ్చు. ప్రస్తుతం ఇక్కడ సంక్రాంతి పండుగకు జాతర జరుగుతుంది.

ఇలా చారిత్రక విశేషాలకు, సహజ సౌందర్యానికి నిలయమైన ఈ తిరుమలనాథ కొండ పైఢరాబాద్ నగరానికి చేరువలో ఉండడం విశేషం.

- ద్వావనపల్లి సత్యనారాయణ,

m : 94909 57078

e: dyavanapalli@gmail.com

(‘తెలంగాణ కొత్త విహార స్థలాలు’ పుస్తకం నుంచి)

ప్రతులకు: తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్,

చంద్రం 490, వీధి నెం. 12, హిమయత్నగర్,

పైఢరాబాద్-29. తెలంగాణ. వెల: రూ. 100

వ్యాధి - వ్యాప్తి... నాడు, నేడు

“భూమి మనకు సంక్రమించిన వారసత్వ సంపద కాదు. భావి తరాల నుంచి తెచ్చుకున్న అరువు” "We don't inherit the earth, we borrow it from our children" అన్నదీక పాత అమెరికన్ సామెత.

జానాభా లెక్కల ప్రకారం మనిషి ఆవాసాలను పట్టెలు, పట్టణాలు, నగరాలు, వాటి అంచన మరికివాడలు, అని చెప్పటం పరిపాటి. కానీ అసలు సత్యం ఏమిటంబే, భూగ్రహంపైన వాతావరణం ఉండడం ఒక అపరూపమైన పరిస్థితి. దీని వలన దాదాపు 87లక్షల జీవరాశులతో కలసి మానవుడు జీవిస్తున్నాడు. వేల సంవత్సరాల పాటు జరిగిన జీవ పరిణామ క్రియలో మనిషి మక్కలాయిమానమైన శక్తిగా ఎదగడంతో మిగిలిన అన్నిటి మీద ఆధిపత్యం సాధించి, తన నివాసాన్ని సొకర్య వంతంగా తయారు చేసుకున్నాడు. ఐతే కంటికి కనబడని సూక్ష్మజీవల ప్రపంచం మనచుట్టూ తిరుగుతుంటుందనేది విస్మరించలేని విషయం.

కరోనా అనే ఒక అర్.ఎన్.ఎ వైరస్ వల్ల జరుగుతున్న ఆర్థిక, సామాజిక, అరోగ్య భిఖతాపూలను చూస్తే ఇది కొంత వరకు అర్థ మపుతుంది. ఈ నేపథ్యంలో వ్యాధులు, వాటి వ్యాప్తి గురించి ముచ్చబీంచుకోవడం అవసరం.

క్రీస్తుమార్గం 1200లో తొలిసారిగా నమోదైన అనారోగ్యం ఇన్ఫూమ్యూంజా. ఇది వైరస్ వ్యాధియే. పర్షియా, దళ్లిణ మధ్య అసియా ఖండాలలో వచ్చింది. ఆ తరువాత క్రీస్తుపూర్వం 429-426 సంవత్సరాలలో రోమన్ సామ్రాజ్యాన్ని, 250లో యూరప్, 541లో యూరప్, అసియా దేశాలలో రకరకాల అనారోగ్యాలు కబ్బించి వేశాయి. ముఖ్యంగా క్రీ.పూ. 541వ సంవత్సరంలో సంభవించిన అనారోగ్యం ‘తొలి పొందమిక్’గా పేరు పొందింది. ‘పొందమిక్’ అనగా విస్తృతమైన వైశాల్యంలో అనేక దేశాలలో, ఖండాలలో వ్యాపించే వ్యాధి. దీనిని జస్టినియన్ ఫ్లేగు అన్నారు. ఈ జబ్బు వలన 25 నుంచి 100 మిలియన్ వరకు మరణాలు సంభవించాయి. అంటే అనాటి ఐరోపా జనాభాలో సుమారుగా 50 శాతం అన్నమాట! ఆ తరువాత చెప్పుకోదగిన పేండమిక్ 1510లో ఇన్ఫూమ్యూంజా వైరస్ వలన సంభవించింది. 1561లో (స్టూర్ పాక్స్) మహాచి జబ్బు వచ్చింది. 1817 నుంచి ప్రతి పది సంవత్సరాలకు ఒకసారి చొప్పున 1927 వరకు ఆరుసార్లు కలరా, యూరప్, తూర్పు అమెరికా, రష్యా, గల్ఫ్, అసియా, దళ్లిణ అమెరికా అన్నింటినీ చుట్టబెట్టింది. ప్రతిసారీ, ఏళ్ళ తరబడి మరల మరల ప్రాణమష్టొన్ కలుగ చేస్తానే ఉంది. మిలియన్ కొలది మనుషులు అనారోగ్యం పాలై, కోలుకోలేక, జబ్బుకు లొంగి అకాలమరణం చెందారు. ప్రధానంగ బాస్టిరియా వలన వచ్చే వ్యాధులపై ఆధునిక వైద్యం పట్టు సాధించిన తరువాత, 1915 నుండి వైరస్ వలన వ్యాధులు పెరిగాయి. 1915 లో మెదడు వాపు వ్యాధి, 1918-1920 H1N1, 1918-1922 రష్యన్ టైఫ్స్, 1957-58 H2N2, 1968-70 నపుమ �H3N2, 1988-2018 వరకు HIV, ఈ జబ్బులన్నీ అధమపక్కం 1 మిలియన్ నుంచి

32 మిలియన్ వరకూ మానవ ప్రాణాలను తుడిచివెట్టేసాయి.

ఈ వివరాలు గూగుల్లో డారికే సమాచారమే కదా అనుకుంటే పొరపాటు. ఇదంతా మనిషి, అనారోగ్యాన్ని కలుగజేనే సూక్ష్మ జీవులకు మధ్య జరిగిన పునరావృత్త జీవస్వరూప పోటమే అని గ్రహించాల్సి ఉంటుంది. ప్రస్తుత లెక్కల ప్రకారం 25 కోట్ల రకాల వైరస్ లు ఈ భూమిపై ఉన్నాయి. గాలి, నీరు, వాతావరణం, మట్టి, సముద్ర గర్జం అన్ని ప్రదేశాలలో, చిన్న అవకాశం వచ్చినా అనేక రకాలుగా విడిపోయే రసాయనాలనే వైరస్లు అని చెప్పవచ్చు.

సౌరాసాయర్ వైరాలజెస్ట్, యూనివర్సిటీ అఫ్ కొలాండ్ (బ్రాల్స్) కథనం ప్రకారం, మానవుని రోగినిరోధకత కన్నా, ఆ వైరస్ల అశ్వర్యకరమైన కొన్ని లక్షణాల వల్ల కూడా అవి కొన్ని ప్రమాదకరమైన వ్యాధులను కలుగజేయగల సత్తా కలిగి ఉంటాయి. ఇవికాక మానవేతర కీర్దాలు, పక్కలలోనే 1.7 మిలియన్ రకాల వైరస్ లుండి, అవి

ఇంతవరకూ శాప్రజ్ఞల పరిశోధనకు అంతు చిక్కని నిర్మాణంతో తిరుగుతున్నాయట! జెమ్మాగోగెహాన్ (Jemma geoghehan) మెక్క్రైర్ (Macquire) విశ్వవిద్యాలయంలో పని చేసే వైరాలజీ పరిశోధకులు. వారు వైరస్ స్పీయ నియంత్రణతో ‘పొంగిపొరలే సంఘటన’ (spill over) అని చెప్పారు. అంటే, ఒక కొత్త జీవి లోనికి వైష్ణివప్పుడు అదే ఉపశాఖకు చెందిన మరొక కొత్త జీవిలోకి వెళ్లి, వారిలో కూడ వ్యధి చెందగల చొరవును వైరస్ కలిగి ఉంటుంది.

ఉదాహరణకు జ్ఞాకొ వైరస్ దాగి ఉన్న గబ్బిలం, మానవుడు ఇద్దరూ జీర్ణరములే. “ఒక కొత్త వైరస్ ప్రపంచంలో వ్యాధి కలుగజేసేలా అవడానికి 80 వేరువేరు కారణాలు ఒకచోట చేరా”లంటారు, డొరోథీ టోవర్ Dorothy tovar, Stanford University. అంటే, ఒక ప్రదేశంలో ఉండే ఉపోగ్రథ, వర్షపాతం, ఆపోరు అలాపాట్లు, గృహ నిర్మాణం, నీటి వాడకం, పరిపుట్టత, పెంపుడు జంతువులు ఇలా ఇంకెన్నో:

SARS-COVID19 కలుగ చేస్తున్న కొవిడ్-19 మన శ్యాస నాళంలో ఉన్న ACE-2 అనే ఒక ప్రోటోప్సిను ఆధారం చేసుకుని, దూసుకు పోగలదు. దీనినే జన్మపరమైన సౌలభ్యత అని అంటారు. మరీ ముఖ్యంగా వైరస్లలో క్రోమోజోముల మార్పులు, కొత్త నిర్మాణంతో సరికొత్త వైరస్లుగా మారడం చూస్తున్నారు. ఎబోలా-ebola, సార్స SARS-covid, MRSA, జ్ఞాకొ Zika, ఇన్ ప్ల్యూమెన్స్ influenza, SARS Covid ఇలా.. ఇప్పటిదాకా, జబ్బు వచ్చాక, ఎంతో మంది చనిపోతే తప్ప అది కలుగజేస్తున్న నిర్మాణం, దాని పనితీరు పరిశోధించటం మొదలవుదు. అత్యంత తెలివైన శాప్రజ్ఞలు కూడ ఈ విషయంలో ఏం చేయలేరు.

అడవి- పెంపుడు జంతువులైన పందులు, గుర్రాలు, పక్కలు, తిమింగలాలు వీటిన్నింటిలోనూ ఈ వైరస్లు ఏ అనారోగ్యం కలుగ చేయకుండా అచేతనంగా ఉండడం ఒక కారణం. అంత ప్రాధికి దశలో దానిని పట్టించుకోం కనుక. ఈ మధ్య వచ్చిన ఈ కరోనా వైరస్

గురించి చాలా పరిశోధనలు జరిపిన తరువాత ఎలుకలు, గబ్బిలాలు, ఉడుము, చలి చీమలు తెనే ఒక జంతువు వంటి మానవేతర క్షీరదాలలో మానవ సమూజానికి దగ్గరగా ఉన్న కొన్ని జంతువుల వల్ల వ్యాధి సంక్రమించవచ్చని చెబుతున్నారు. మెడడువావు వ్యాధి ఎన్ కెఫలైటీస్ కలుగేసే వైరన్ పందులనుండి సంక్రమిస్తుందని మనకు తెలుసు.

ప్రాచీన కాలంలో అనులు సూక్ష్మజీవి అంటూ ఉందని, అనారోగ్యం ఒక వ్యక్తి నుంచి మరో వ్యక్తికి, సమూహాలకు ఎలా ప్రభలుతుందో తెలియని రోజులలో, అనారోగ్యం అంటే దేవతలు దెయ్యాలు ఇచ్చిన శాపమని మూడు నమ్మకాలతో, అంధ విశ్వాసాలతో కొట్టుమిట్టుడేవారు. అప్పటి కాలంలో, కొన్ని సూచనలను పాటించమని ప్రతిపాదించారు. వాటిలో అతి ముఖ్యమైనవి:

1. సబ్బుతో చేతులు కడుక్కోవడం, పరిసరాల పరిశుద్ధత పాటించడం.
2. తాము వాడిన కంచాలు, గింజులు, బట్టలు, నిత్యావసర వస్తువులు, అరోగ్యంగా ఉన్న వారికి తగలకుండా దూరంగా ఉంచడం.
3. పొష్టికాహం తీసుకోవడం
4. శరీరం నుంచి విడుదలయ్యే రక్తం, చీము, మంం, మూత్రం మొదలైనవి దూరంగా పారవేయడం వంటి సూచనలు

ఇప్పటికే ఈ జాగ్రత్తలు అమృతం.

ఎందుకంటే మానవుని అనారోగ్యంలో చాలా శాంతం సంక్రమించే వ్యాధులే. అవి సూక్ష్మజీవుల వల్ల వచ్చేవే. కనుక పరిశుద్ధత ప్రధానం.

ఆధునిక యుగంలో సమస్య నివారణ కోసం తీసుకునే జాగ్రత్తలు తక్కువ. ఏదో ఒక మాజిక్ బులైట్ అంటే సర్వ శక్తి సంపన్న డేపథం కావాలి.

సమస్యంతా పరిష్కారం కోసమే కాక, ముందు చూపు తో నివారించుట ఆవశ్యకం.

దైనందిన జీవన విధానంలో వస్తువులను వాడి -పారవేయడం, ఒక్కసారి వాడి పారవేసే వస్తువులను ఉపయోగించడం జరుగుతోంది. దీని వలన జల, వాయు, భూ కాలుష్యం పెరిగింది. వ్యక్తిగత పరిశుద్ధత తగ్గిపోయింది. ఈనాడు సంపన్న దేశాల నుంచి పేద దేశాల వరకూ, ఉన్నత విద్య గల వారి నుంచి చేతి పనులు చేసుకునే వారి వరకూ అందరిలో వ్యక్తిగత, పరిసరాల పరిశుద్ధత పూర్తిగా అనాదరణకు నోచుకుంది. ప్రభుత్వాలు గార్బేజ్ కలెక్షన్ కోసం ఎంతో ఆర్థిక, మానవ వసరులను ఖర్చుపెట్టవలసి వస్తోంది.

2018 జనవరి 25 లెక్కల ప్రకారం మన దేశ రాజధాని కొత్త ధిలీలో రోజుకు సుమారుగా 10,500 టన్నుల వ్యర్థాలు ఉప్పత్తి అపుతున్నాయి. భారతదేశం మొత్తం మీద, రోజుకు ఒకటిన్నిఱ లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల వ్యర్థ పదార్థాలు పేరుకుపోతున్నాయి. ఇందులో 15 వేల మెట్రిక్ టన్నులు ఆరుబయటనే ఉంటాయి. నదులు, సముద్రం పారిశ్రామిక వ్యర్థాలతో కలుపితం అయాయి.

కేంద్ర కాలవ్య నియంత్ర బోర్డు, అటవీ, పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ అమాత్యులు బాబుల్ సుప్రియో పార్లమెంటుకు ఇచ్చిన విధాన ప్రకారం, దేశంలోని 60 సగరాలలో రోజుకు 4,059 టన్నుల ప్లాస్టిక్ వ్యర్థాలు పేరుకు పోతున్నాయి. 20 లక్షల టన్నుల (E-waste) ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువుల వ్యర్థాలు తయారపడు ఉండగా అందులోంచి 69,414 మెట్రిక్ టన్నులు మాత్రమే సరిగ్గా రీప్లైకీల్ చేయబడుతున్నాయి అంటే 0.7%

మాత్రమే (India's trash bomb: India today july 21 2019.)

జలాటి పరిసరాలలో ఎలుకలు, పిల్లలు ఇతర జంతువులు, వాటి మలమూత్రాలు, మృత కశేబరాలు పోగ్గు అనేక బ్యాక్టీరియా, వైరన్లెలకు నిలయాలుగా తయారయ్యాయి. అనేక రోగాలు ప్రబలదానికి కారణం ఇదే. మానవుని సగటు ఆరోగ్యం బాగా తూట్లు పడింది. ఆహార పదార్థాలలో వాడే రంగులు, హానికరమైన క్రొవ్వు పదార్థాలు, వాటిని జాగ్రత్త పరిచెందుక వాడే గిస్టులు, అతి శీతలం, అతి వేడి గల పదార్థాలు, నిల్వ ఉంచేందుకు వాడే ప్యాకింగ్, తమలపాకు, తంబాకు, మాదక పదార్థములు ఇవన్నీ మానవుని రోగినిరోధకతను తగ్గించి పలు రకాల వ్యాధులకు దారితీస్తున్నాయి. ఇక 20వ శతాబ్దం అనారోగ్యాలూగా మధు మేహం, అధిక రక్కపోటు, కీళ్ళవాతం వాటికి వాడే అనేక రకాల మందులు మనిఖిలో వ్యాధి రక్కప వ్యవస్థను అనేక రకాలుగా బలహీనపరచేవే.

మరొక మానవ తప్పిదం. తెలిసో, తెలియకో సగరాల పరిమాణం పెరిగింది. చుట్టూ ఉన్న కొండలు, అడవులు, తోటలు నిరుణ్ణించి, జెటర్ రింగ్ రోడ్, గ్రేటర్ సిటీ, శాట్లైట్ సిటీ ఇలా జనావాసం మరింత భూమిని దురాక్రమణ చేస్తోంది. అడవి, కొండ ఒక నెలలో మాయం చేసే యంత్రాలు, జెసిబిలు, పేలుడు సామాను వంటివి వచ్చాయి. అందు వలన అక్కుడి వ్యక్తు, జంతు జాతులు మాయమై, కొత్త, అనుకోని సంబంధాలు ఏర్పరచుకుని కొత్త కొత్త వ్యాధులు ప్రబలుతున్నాయి.

మరో ముఖ్యమైన అంశం ప్రయాణం. పలు కారణాల వలన దేశాల, ఖండాల మధ్య పర్యటనలు, ప్రయాణాలు పెరిగాయి. 2017కు కేవలం విమాన ప్రయాణికులే 10 లక్షలు, అంతర్జాతీయ ప్రయాణంలో భారతదేశం ప్రపంచంలో 3వ స్థానంలో ఉంది (2019). ఇక ప్రపంచ స్థాయి పర్యాటన ఎంత పెరిగిందో ఊహించవచ్చు. అందుకే, వ్యాధి వ్యాప్తి అధికమై, కేవలం కొద్ది నెలలకే కరోనా పాండమిక్గా మారింది.

ఇప్పటికేనా వ్యక్తిగత, సామాజిక బాధ్యత పెరగాలి. ప్రతి ఏటా పెరిగే కాంక్రీట్ ఆవాసాల నిర్మాణం తగ్గాలి. వ్యర్థాలను సరిద్దొన విధంగా తొలగించాలి. ప్లాస్టిక్, ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువుల వాడకంలో సమూలమైన మార్పులు కావాలి. చికిత్స కన్స్ పుట్టత మేలు. ఆ దిశగా ఈ తరం యువత అడుగులు వేయాలి.

15 సంపన్సరాల స్టీడిడ్ బాలిక ట్రేటా థస్టర్ తన పారశాలలో “పర్యావరణ పరిరక్షణకై విధార్థి నిరసన” అని ఒక ప్లకార్డు పట్టుకుంది. ఆ తరువాత బక్కురాజుసమితి 2019, స్వాయంగ్ సందు నిర్వహించిన అంతర్జాతీయ పర్యావరణ క్రియాలీక సమావేశంలో “మీకంత దైర్యం?” అంటూ ప్రపంచాన్ని ప్రశ్నించిన తీరు మనందరి గుండెలలో మారు ప్రోగాలి. నిజమే! కార్బూన్ వ్యర్థాలతో కలుపితమైన వాతావరణం, అంతుచిక్కని ప్రాణపాయ వ్యాధులతో నిండిన సమాజం ఇవేనా మనం భావి తరాలకు ఇస్తున్నాయి? నోట్లకట్టులు, సిమెంటు అరణ్యాలు, ప్లాస్టిక్ సముద్రం, హోనికర పరమాణువులన్న గాలి ఇవేనా తరువాతి తరాలకు మనం అందచేస్తాం?

-నాగసూరి వేసేగోపాల్, m : 9440732392

-కాళ్ళకూరి శైలజ, m : 9885401882

e : venunagasuri@gmail.com

‘చావు’ ఆకలితోనీ లేక కరోనాతోనీ...

తేల్చుకునేందుకు పయనమైన మన అతిథి శ్రామికులు

రోజుకు ఒకబేళ హాట తింటున్నాం.. హోటల్లో పని చేసేది.. హోటల్ బందం పెట్టినారు... అని ఒక మహిళ చెబితే.. నేను గర్భాశీని.. నేను కూడా ఒక హాటనే తిని నీళ్ళ తాగి పడుకుంటున్నాను, మా ఇంట్లో ఇద్దరు ముసలోల్లు ఉన్నారు వాళ్ళది కూడా ఇదే పరిస్థితి. మేము బతికి ఏం లాభం.. కరోనాతో చస్తే ఏంది ఆకలితో చస్తే ఏంది. ఈ బతుకు ఎందుకు బతుకుతున్నమో అర్దం కావడం లేదు. ఇదీ ఆ గర్భాశితి వేదన. ఇది లాక్ డోన్ మొదటి సారి విధించినప్పుడు కొందరి వేదన. నిన్న అంటే ఏప్రిల్ 14వ తేదీన ప్రైదరాబాద్ నుండి కాలి నడకన తమ స్వంత జిల్లా అయినా శ్రీకాకుళం వెళ్లిపోవడానికి బయలుదేరిన 500 మంది వలస కార్బోకులతో ఫోస్టో మాటల్లాడితే వాళ్లలో ఒకరు చెప్పిన మాటలు ఏంటే హృదయం ద్రవించుకు పోయింది. కాంతారావు అని ఒక వలసకార్బోకునితో మాటల్లాడి వాళ్లను అపడానికి ప్రయత్నం చేస్తే అయిన అన్నమాటలు యధాతథంగా: అలాగే ముండైలోని బాంప్రా రైల్వే స్టేషన్కు వేలాదిగా వలస కార్బోకులు తమ గ్రామాలకు వెళ్లడానికి తరలి వచ్చి పోలీసులతో దెబ్బలు తిన్న కార్బోకులు. వందల కిలోమీటర్లు నడిచి కాళ్ళు బొబ్బలు ఎక్కిన మరికొంత మంది కూలీలు. ఇలా ప్రతి రోజు వలస కార్బోకులు తమ చిద్రమైన జీవితాలను ప్రభుత్వ సమాజ దృష్టికి తెస్తానే ఉన్నారు.

అక్కడ మా అమ్మ, అయ్యలు అందరూ భయపడుతూ బతుకుతున్నారు. మేము ఇప్పుడు కూలి చేసి ఇంటికి దబ్బులు పంపగలిగే పరిస్థితి లేదు. పోనీ మాకు ఇక్కడ ఉండడానికి అద్ద కట్టాలి, ఎక్కడనించి దబ్బులు తేవాలి. ప్రభుత్వం నుంచి మాకు కనీసం ఒక కిలో బియ్యం కూడా అందలేదు. మేము చచ్చామో బతికున్నామో చూసినవారు లేరు. అందుకే చాపుకి కూడా తెగించి ఇంత ఎండల్లో కూడా పిల్లలని తీసుకుని బయలు దేరాము అన్నారు. ముంబాయి బాంప్రా స్టేషన్లో జరిగింది కూడా ఇలాంటిదే.

భారతదేశ విభజన సమయంలో (1947) జరిగిన వలసలు ప్రవంచంలో ఇంతవరకు చోటు చేసుకున్న వలసలలో అతిపెద్దవిగా చరిత్రక్కాయి ఇప్పటి వరకు. కానీ ఈ రోజు జరుగుతున్న వలసలు అప్పటి వలసలని మించిపోయాయని ఒక అంచనా. ఆనాటి వలసలలో అనేకమంది హింసకు బల్లపోగా, నేడు కేవలం ఆకలికి, ఎండ వేడిమికి బల్లపోయేలా ఉన్నారు. వివిధ రాష్ట్రాల నుంచి స్వంత

గ్రామాలకు తరలిపోతున్న లక్షలాది కార్బోకులను చూస్తుంటేనే అర్దమపుతొంది - లాక్ డోన్ లక్ష్యం నెరవేరడం లేదని.

కరోనా కట్టడికి ఇదే సరియైన వ్యాహూం అని భావిస్తున్న పెద్దలు వీళ్ళ గురించి అసలు ఆలోచించకపోవడం ఫోరం. వ్యవసాయ రంగానికి కూలీల అవసరం ఎంత ఉందో, పారిశ్రామిక సేవా రంగాలకు ఈ వలస కార్బోకుల అవసరం అంతే ఉంది. కేవలం వీళ్ళ కష్టం ఘరీతం జిడిపిలో 50% అని గణంకాలు ఫోషిస్తున్నాయి ప్రభుత్వాలు వీళ్ళకి చేస్తున్నదేమి లేదని తేటతెల్లపైంది.

మార్చి 29న జరిగిన మీదియా సమావేశంలో తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి వివిధ రాష్ట్రాల నుండి తెలంగాణలో పని చేయడానికి వచ్చిన వలస కార్బోకులను రాష్ట్ర పునర్విర్మాణంలో భాగస్వాములుగా

పరిగణిస్తున్నామని, దేశ సంపదంలో వీళ్ళ కీలక భాగస్వాములని అన్నారు. ఇప్పుడు రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ పంటలు చేతికొచ్చే కాలం కనుక ధాన్యం బస్తాల మూటలు మోనే హమాలీలు బీహర్ నుండి రావాలని, వాళ్ళని తీసుకు రావడానికి బీహర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరిగి వారికి ప్రత్యేక రవాణా సంప్రదింపులు జరిగి వారికి ప్రత్యేక రవాణా సదుపాయాలు కల్పించే దిశగా

మార్చి 29న జరిగిన మీదియా సమావేశంలో తెలంగాణ ముఖ్యమంత్రి వివిధ రాష్ట్రాల నుండి తెలంగాణలో పని చేయడానికి వచ్చిన వలస కార్బోకులను రాష్ట్ర పునర్విర్మాణంలో భాగస్వాములుగా పరిగణిస్తున్నామని, దేశ సంపదంలో వీళ్ళ కీలక భాగస్వాములని అన్నారు. ఇప్పుడు రాష్ట్రంలో వ్యవసాయ పంటలు చేతికొచ్చే కాలం కనుక ధాన్యం బస్తాల మూటలు వోనే హమాలీలు బీహర్ నుండి రావాలని, వాళ్ళని తీసుకు రావడానికి బీహర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో సంప్రదింపులు జరిగి వారికి ప్రత్యేక రవాణా సంప్రదింపులు జరిగి వారికి ప్రత్యేక రవాణా సదుపాయాలు కల్పించే దిశగా

కసరత్తులు చేస్తున్నామని ప్రకటించారు.

అసలు లాక్ డోన్ విధించే ప్రక్రియలో జరిగిన చర్చలలో ఏ దశలో కూడా ఈ అనంఘటిత రంగాలలో ఉన్న కార్బోకుల గురించి పట్టించుకోలేదని అర్దమపుతూనే ఉంది.

ఒక లెక్కాప్రకారం దేశంలోని అసంఘరీతి రంగాల్లో జీవనభ్యతి వెతుక్కుంటున్న కార్బోకుల సంఖ్య 44 కోట్లు. వీరిలో దాదాపు మూడు కోట్లుమంది పనికోసం నిరంతరం ఒక ప్రాంతం నుండి వివిధ ప్రాంతాలకు వలసలు పోతుంటారు. అదే విధంగా దాదాపు అయిదు కోట్లు మంది భవన నిర్మాణ కార్బోకులు, 15 కోట్లు మంది చిన్న చిన్న స్వంత పనులు చేసుకుంటున్న వాళ్ళు. కాగా, వీరికి అదనంగా కొన్ని దశాబ్దాలగా కుదైలైపోయన వ్యవసాయ రంగం కారంటా ఈ రంగంపై ఆధారపడిన 24 కోట్లు మందిలో కనీసం 6 కోట్లు మంది జీవనం కోసం సంవత్సరంలో సుమారు 6 నుండి 8 నెలలు (వ్యవసాయం పనులు లేని కాలంలో) నగరాలకు వలస వచ్చి వివిధరకాల పనులు (అపార్టమెంట్లలో వాచ్చేన్నగా, ఇళ్లలో పని

వారుగా, బేటీ సెంటర్లుగా) చేసుకుంటున్నారు. వీరందరిని కలుపుకుంచే మొత్తం 30 కోట్ల మంది ప్రజనీకం తమ వర్తమానాన్ని కోల్పోయారు. ప్రభుత్వ కరిన ఉత్తర్వులను కూడా లెక్క చేయకుండా పల్లెకు పోయి కలోగంజో అక్కడే తాగుదామని, కరోనా చావైనా ఆకలి చావైనా అక్కడే చద్దామనే తెగింపుతో కదిలిన కార్బూక జనం వాళ్ళు. కానీ ఒకటి మాత్రం నిజం. బతుకు మీద ఆశ పల్లె మాత్రమే ఇష్టగలదు, తమ చమట, రక్తాన్ని ధారపోసి పెంచిన ఈనగరాలు తాము ఇటిపంచి దయనీయమైన పరిస్థితులలో ఉన్నపడు గుకెడు నీళ్ళ కూడా పొయ్యావు అని వారిలో నిశ్చితమైన అవగాహన కలిగింది.

లాక్ డౌన్ కాలం నరే తరువాత తమ బతుకులు ఎలా ఉంటాయి? అనలు పనులు ఉంటాయా? ఉన్నా అందరికీ ఉంటాయా? ఈ విధమైన ప్రత్యులతో ఈ ఆలోచనా రహిత, ప్రణాలికా రహిత లాక్ డౌన్ ను ఈ బదుగుబీఫలు నిరసిస్తున్నారు. కరోనా కంటే ఎక్కువగా తిండి లేమి, మంచినీటి లేమి, గుడు లేమి వంటి తక్కణ సమస్యలు నడి వేసవిలో వీళ్ళని నిస్సహితులని చేస్తుంటే గతిలేక వీళ్ళు తమ స్వంత ఊళ్ళకి పయనమైన సంగతిని ఈ మేధావులు పట్టించుకోక పోవడం విచారకరం.

లాక్ డౌన్ ప్రకటించిన సమయం చూడండి:

ప్రభుత్వం ప్రకటించిన విపత్తు సహయం పొందాలంటే కావలసిన దాక్కుమొంట్లు లేని జనం, చిన్న చిన్న పొళ్ళకీలలో పని చేసే కార్బూకుల యజమానులు నివాస స్థలాలను వెంటనే భాలీ చేయాలని వచుకుం జారీ చేయడంతో తలదాచుకోవడానికి గుడు లేని జనం వీళ్ళు. కొందరు 100 కిలో మీటర్లు నడిచిపోవడానికి సిద్ధపడితే. మరి కొందరు 500 కిలోమీటర్లు నడవడానికి సిద్ధపడ్డారు. నగరమేడైతే నేమి, వలసకార్బూకుల వ్యధార్ధుత్వం మాత్రం అదే. అన్ని ప్రాంతాల నుండి అన్ని ప్రాంతాల ప్రజలు వీరిలో ఉన్నారు. వ్యవసాయ రంగంలో నెలకొని ఉన్న సంక్షేభాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు పట్టణ బాట పట్టిన ఈ పేద వలస కూలీల జీవన చిత్రం చిధ్రమై పోయింది ఈనాడు.

సంఘటిత రంగ కార్బూకులకు ఉన్న ఉద్యోగ భద్రత, పని భద్రత, మొదలైనవి లేని కోట్లాది మంది గుండెల్లో కరోనా గునపాలు పొడిచింది. ఈ కష్టాలను ఎదుర్కొంటున్న వాళ్ళు ఎవరని చూస్తే. సమాధానం అంత కష్టమేమీ కాదు. తరతరాల పాటు వెనుక బాటుతనం లోనే, పేదరికపు విషపలయం నుండి బయటపడడానికి అనునిత్యం పోరాటం చేస్తున్న దశిత గిరిజన బిడ్డలే. జివించే హక్కు కల్పించి, తాము గౌరవంగా బతకడానికి రాజ్యాంగబద్ధమైన అనేక వెనులుబాటులు కలిగి కూడా వీళ్ళు ఇటువంటి పరిస్థితులలో చిక్కుకుపోవడం రాజ్యాంగపరమైన విపాదం.

1979 నాటి అంతర్భాష్య వలసకార్బూకులు (నియంత్రణ &

ఉపాధి పరతలు) చట్టం ప్రకారం ప్రతి రాష్ట్రంలోనూ, జిల్లాలోనూ, మండలంలోనూ వీరి వివరాలు సంబంధిత అధికారుల వద్ద ఉండాలి. అనలు ఈ చట్టం గురించి చాలా మందికి తెలియదు. అంతేగాక, అనంఘటిత కార్బూకుల సామాజిక భద్రతా చట్టం - 2008 ఎంతవరకూ అమలుకు నోచుకుందో అందరికీ తెలుసు. వ్యవసాయ కార్బూకులు, భవన నిర్మాణ కార్బూకులు, ఇతర ఉత్పాదక రంగాలలో దినసరి కూలీలుగా బ్రతుకుతున్న కోట్లాది అధోజగత్త సమోదరుల సంక్లేషమాన్ని లభ్యించి రూప దిద్దుకున్న ఈ చట్టాలు సరిగా అమలై ఉంటే ఈ రోజు వీళ్ళకి ఇన్ని కష్టాలు వచ్చేవి కావు. ఇంత విపత్తుర పరిస్థితులలో కోట్లాది కార్బూకుల జీవితాలు ఆందోళనకు గురి అవుతుంటే కేంద్ర రాష్ట్ర కార్బూక శాఖ మంత్రిత్వ విభాగాలు ఎక్కడ కనిపించక పోవడం విచారకరం. వలస కార్బూకుల హక్కులను కాపాడే కార్బూక శాఖలు పూర్తి బాధ్యత వహించాలి.

ఇప్పుడు దేశ వ్యాప్తంగా వలస కార్బూకులు, దినసరి కూలీలు, భవన నిర్మాణ కార్బూకులు, వ్యవ సాయ కూలీలకు తమ జీవితాలు ఒక్క సారిగా ప్రమాదం అంచులలోకి జారిపోయారున్న భావన కలిగి

నందుకే ఈ తిరోగువున వలసలను లక్ష్మి చూస్తున్నాం. నడుస్తున్న ఒక వలస కార్బూకుని దారిలో కలిసి ఎందుకు వెనక్కి వెళ్ళితున్నావు అని అడిగితే ఇక్కడ ఉంటే నా శవం కూడా మా వాళ్ళు చూసుకోలేని, ఉర్లో ఉంటే కనీసం మా వాళ్ళు అయినా నా శవం చూస్తారని నిర్వేదంగా చెప్పాడు. అతడు 300 కిలోమీటర్లు దూరం నడిస్తే గానీ తన గ్రామం చేరుకోలేదు.

మోడీ గారు కర్మాంధ అని ప్రకటించారు. స్వీయ నిర్వంధం వేరు, కర్మాంధ వేరు. కర్మాంధ అనగానే పోలీసు వ్యవస్థ యొక్క మానసిక స్థితిని అర్థం చేసుకోవచ్చు. కొన్ని నిత్యావసర వస్తువుల దుకాణాలు తెరిచి ఉంటాయని ప్రకటించారు. ఆ నిబంధనలు పాటించిన కొడ్డి మంది కార్బూకులు అయి దుకాణాలలో పని చేయడానికి అవకాశం ఉండేది. కానీ కర్మాంధ పదంతోనే పోలీసులకు ఎక్కడ లేని అధికారాలు ఇచ్చినట్లు అయ్యాంది. దుకాణాలను తెరువనీయకుండ చేయడం,

పనివాళ్లు బయట కనిపిస్తే గొడ్డను బాదినట్లు బాదడం, ఇవన్నీ చీఫిలలో ప్రసారం కావడంతో షాష్ట యజమానులు బెంబెత్తి షాష్టలు మూయడంతో చాలామంది కార్యికులు రోడ్డు మీద పడ్డారు.

జక్కుడ ఒక విషయం గమనించాలి:

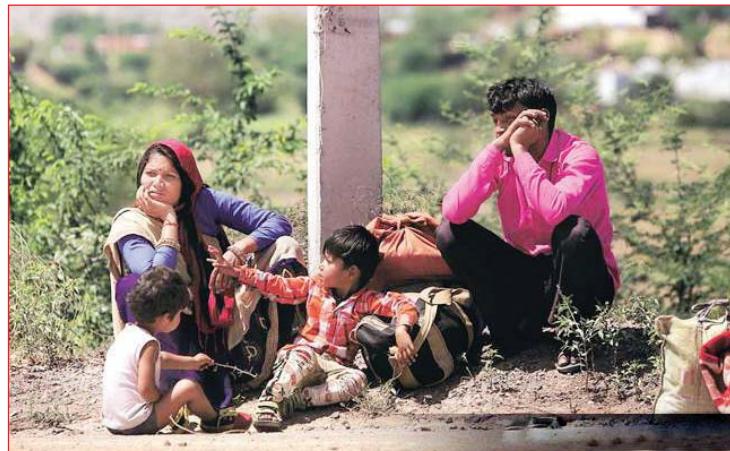
కరోనాని మించిన భయం ఇప్పుడు సర్వరంగాలలోనూ వ్యాపించి ఉంది. కరోనా తరువాత పరిస్థితి ఏమిలి. ఆర్థిక వ్యవస్థ ఏ రకమైన మలుపులు తీసుకోబోతోంది? కొత్తగా పెట్టుబడులు ఎక్కుడ నుంచి వస్తాయి? వినియోగదారుల మనస్తత్వం ఏరకంగా ప్రభావితం కాబోతోంది? ఇవన్నీ ప్రస్తుతానికి సమాధానాలు దౌరకని ప్రశ్నలే గానీ, ప్రతీ రంగాన్నీ కుదిపేస్తున్న ప్రశ్నలు. వీళ్లుందరికి ఇంకో సవాల్ ఎదురు కాబోతోంది. ఇప్పుడు ఊళ్లకి వెళ్లిపోయిన కార్యికులు తిరిగి వస్తారా? రాకుంబో ఏమి చేయాలి? జిప్పి లో 50% సాధించే ఈ కార్యికులు ఒక వేళ తిరిగి వెనక్కి రాకుంబో పరిస్థితి ఏమిలి. ఇది కేవలం పారిశ్రామిక రంగానికి పరిమితమయిన సవాల్ కాదు, వ్యవసాయ రంగాన్ని కూడా దెబ్బ తీసే విషయం.

మరో వైపు ప్రజల నుండి వివిధ రాజకీయ పక్షాల నుండి కేంద్ర ప్రభుత్వం కరోనా విపత్తు సందర్శింగా ఏదైనా రాయితీ ప్రకటించాలని ఒత్తిడి రావటంతో దేశ ఆర్థిక మంత్రిగారు రూ. 1.70 లక్షల కోట్లు ప్యాకేజీ ప్రకటించారు. ఈ ప్రయోజనాలు అందుకోవాలంబో ఈ నిరక్షరాస్య అభాగ్యజీవుల వద్ద సరియైన పత్రాలు ఉండాలి. భవన నిర్మాణ కార్యికులయితే కార్యిక శాఖ వద్ద రిజిస్టర్ చేయించుకుని ఉండాలి, రైతు కైతే ఉన్న దాంట్లోనే సర్దుబాటు చేసి సహాయాన్ని ముందుగా చెల్లించడం, ఈపేఫ్... లను 100 లోపు కార్యికులు ఉండి 15 వేల జీతాలు 90 శాతం మందికి ఉంటే వర్తిస్తాయని, ఉచిత గ్యాన్ సిలిండర్, ఇంటి కిరాయాలపై మారటోరియం... ఇలా ఎన్ని ప్రకటించినప్పటికీ దాదాపు 30 కోట్ల మంది అరకొరగా ఏదైనా ఒక స్క్యూంకు అర్పుడైతే దానికి కావలసిన పత్రాలు సమర్పించాలి, అది మరో యుద్ధం. ఇన్ని కోట్ల మందికి పని దౌరకక తమ బిడ్డలకు ఉన్న దాంట్లోనే కొంత పెట్టుకుని జీవనం కొనసాగిస్తున్న వారి జీవితాలలో ఆకలి ఆర్ట్రో నాడాలు, ఆకలి మరణాలు వినే రోజులు ఎంతో దూరం. లేవు. పెద్ద పెద్ద నగరాలను నిర్మించి రాష్ట్రాలను అభివృద్ధి వైపు నడిపించిన ఈ పేద క్రామికులు రంప్టెళాలు మాచి కావు అని తమ పట్టాపై, పట్టాప్రజలపై విశ్వాసం ఉంచి ఆ విశ్వాసం తోనే వందల కిలోమీటర్లు నడిచి చేరుకు నేండుకు సిద్ధపడడు. ఈ నడిచే క్రమంలో వాళ్లలో మెదిలిన భావాలను గమనిస్తే కోపం, నిస్సహిత, జాలి, ఆకలి, దాహం అన్ని కనబడతాయి మనం చూడగలిగితే. ఈ బాధలన్నీ కలగలసి కరోనాని మించిన మరొక ప్రమాదం తీసుకు రావచ్చు.

విపత్తుల వలనే కరోనలో కూడా శ్రామికులతో బాటు వెంటనే ప్రభావితం అయ్యేది వీళ్ల పిల్లలు, బడులకు వెలుతున్న వారు మాని

వేయడం, చిన్న చితకా పనులలో చేరి బాల కార్యికులుగా మారడం, పొషిక ఆహారం అందక పోవడంతో ఎదుగుదల మీద ప్రభావం చూడడం ఆడ పిల్లలు పనులకు ఇంటి పనులకు చిన్న పిల్లల రక్షణ కోసం పని చేయడం బడులకు దూరంగా ఉంటారు కాబట్టి పిల్లలు లైంగిక హింసలకు గురి కావడం ఇలా వలస కార్యికుల మీదనే కాకుండా భవిష్యత్తు తరాల మీద కూడా ఎంతో ప్రభావం చూప బోతుంది.

దేశంలో ఉన్న కార్యిక వర్గంలో 93 శాతం అసంఘటిత రంగాలోనే ఉన్నారు. వీరికి పని భద్రత ఉండదు సీజన్స్ ను బట్టి పనులు ఉంటాయి. యజమానితో సరియైన ఒప్పంద పత్రాలు ఉండవు. అసంఘటిత రంగ కార్యికులు అతి ఎక్కువ దోషిడికి గురి అవుతుంటారు. వీరి పట్ల కార్యిక సంఘాలు కూడా అంతా ఆసక్తి చూపరు.

ప్రభుత్వాలు వీర్మి ఉద్దేశించిన చట్టాలను పక్షుందీగా ఆమలు చేయాలి. పని లేని దినాలను పని దినాలుగ లెక్క కట్టి వారి వేతనాలు ఇవ్వాలి. కరోన వ్యాధి వల్ల కొంత మంది చనిపోతుండ వచ్చు కానీ ప్రభుత్వాల అనాలోచిత చర్య వల్ల ఆకలి మరణాలతో మరణించే అవకాశాలు ఎక్కువగా ఉన్నాయి. ఇది దేశంలో ఆరోగ్య అత్యవర పరిస్థితి. మన ప్రభుత్వ యంత్రాంగ ప్రవర్తన అనాలోచిత నిర్ణయాలు ఆకలి దాడులకు దారి తీయకుండా చూసుకోవాలంటే వీళ్ల పట్ల చిత్తపుష్టితో ప్రభుత్వం పని చేయకపోతే వీళ్లకు ప్రభుత్వాలు పట్ల నమ్మకం పూర్తిగా సడలి పోతుంది. ఆ నమ్మక రాహిత్యం కరోనా అనంతర పరిస్థితులలో కుదేలైపోయిన ఆర్థిక వ్యవస్థకు మరింత ప్రమాదకరం. ప్రభుత్వాలు ఇప్పటికైనా కశ్చ తెరచి బాధ్యతగా మెలగాలని ఒక పొరనిగా నా విన్నపం.

-ఆర్.వెంకట్ రద్ది

సామాజిక కార్యకర్త

e : venkatmvf@gmail.com

ప్రకృతి మానవ ధాష్టీకాన్ని భరించలేకపోతుంది

విక్రాంత సీనియర్ శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ కలపాలా బాబురావుగారితో కోవిడ్-19పై ప్రత్యేక ఇంటర్వెయిట్

గ్రామీష భారతదేశానికి సమాచార మార్గులతో వాతావరణ వ్యక్తిగత మార్పులపై పోరాటం చేస్తున్న విక్రాంత సీనియర్ శాస్త్రవేత్త డాక్టర్ కలపాలా బాబురావు 'డక్టర్ న్యూస్ ఫానెల్స్'కు ఏప్రిల్ నెలలో ఇచ్చిన ప్రత్యేక ఇంటర్వెయిట్

ఇటువంటి విపత్తుర స్థితికి కారణమేమి?

ఇది ముందు నుంచి ఊహించింది. ఇటువంటి ప్రమాదాలు వస్తాయని పొచ్చరికలు వస్తూనే ఉన్నాయి. 2009లో డబ్బుపొచ్చి కూడా యిక ముందు విషమహమ్మారులు పాండమిక్స్ వచ్చే అవకాశాలున్నాయని, ప్రభుత్వాలు ఎల్లోగా వుండాలనీ చెప్పింది. తరువాత చాలా మంది పైస్టు పరిశోధకులు, రచయితలు కూడా పొచ్చరించారు. కానీ ఎవరూ పట్టించుకోలేదు. ప్రభుత్వాలు గుర్తించలేదు. కానీ ముందే స్పష్టంగా తెలుసు. ఎందుకంటే మనం ప్రకృతిని పెద్ద ఎత్తున ధ్వంసం చేస్తున్నాం. జీవులకు వాటి సహజ వాతావరణం లేకుండా, వాటి సహజ నెలవులు లేకుండా చేసి, వాటి ఆవాసాలను ఆక్రమించుకుంటూ పోతున్నాం. అడవులను విపరీతంగా నాశనం చేసాం. ఈ విపత్తుర స్థితి ప్రకృతి పైపరీత్యం కాదు. ప్రకృతి విధ్వంసం వల్ల, సమతల్యాతను దెగ్గాట్టటం వల్ల వచ్చింది. ప్రకృతి విధ్వంసం కొనసాగినంత కాలం ఇప్పి వుంటాయి. ప్రకృతి మానవ ధాష్టీకాన్ని భరించ లేకపోతుంది.

ప్రజలు, ప్రభుత్వాలు ఈస్థితిని ఎలా తట్టుకుంటున్నాయి?

ఇంతకు ముందు రెండు ప్రపంచ యుద్ధాలు జరిగాయి. మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత స్వానిష్ట ఘ్రా అనే మహమ్మారి వచ్చింది. 5 కోట్ల మంది ప్రాణాలు పోయాయి. కరోనా ప్రపంచం మొత్తాన్ని కుదిపేస్తుంది. మొత్తం ఆర్థిక వ్యవస్థను, రవాణా వ్యవస్థను నిలిపి వేయగలిగింది. రాసున్న కాలానికి ప్రకృతి చేస్తున్న పొచ్చరిక యాది. మారకపోతే మానవ జాతికి భవిష్యత్తులేదు. అనేది ప్రకృతి మనకు చేస్తున్న సూచనగా, పొచ్చరికగా తీసుకోవాలి.

పైద్య, విద్యారంగాలలో ప్రపంచ దేశాలు, ప్రభుత్వాలు అనుసరించలనిన విధానమేమి?

పైద్య, విద్యారంగాలు ఎప్పుడూ అభివృద్ధి చెందుతూనే ఉన్నాయి. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఈ రెండూ లాభాపేక్ష ఆర్థిక వ్యవస్థలుగా నపుస్తున్న సందర్భంలో మనమున్నాం. ఈ రెండూ ప్రజా రంగంగా నడపడం లేదు. విద్యను, పైద్యాన్ని వ్యాపార రంగంగా మార్చారు. లాభాలు

సంపోదించే పెట్టే రంగాలుగా మార్చారు. విద్యారంగంలో జరిగే పరిశోధనలు సామాన్య ప్రజలకు మేలు చేసే విషయాలపై కాక మిలటరీ యుద్ధ రంగానికి సంబంధించిన అంశాలపై జరుగుతున్నాయి. అత్యధిక పెట్టుబడులు ఈ రంగంలోనే పెడుతున్నారు. మీరు చూడండి అతి సంపన్మూలిస్తున్న అమెరికా ఈ కరోనా సందర్భంలో వైద్య సేవలందిస్తున్న వైద్య సిబ్బందికి, అవసరమైన పీపీఱిం, ఫెన్స్ మాస్ట్ల పంటి చిన్న చిన్న అవసరాలను కూడా తీర్చులేక పోతుంది. ఎందుపల్ల? మొత్తం వున్న సంపదము దేనికోసం ఖర్చు పెడుతున్నాం. గమనించండి. ప్రజా పైద్యానికి, ప్రజా విద్యకూ మనం ఎలాంటి ప్రాముఖ్యత యివ్వడం లేదు. అందుకే కరోనా యింత ప్రమాదంగా మారింది. చిన్న చిన్న దేశాలు క్యాబా, వియత్తాం లాంటివి చాలా సమర్పించంగా తట్టుకోగలుగుతుంటే యూరప్ అమెరికా వంటి సంపన్న దేశాలు ఎందుకు తట్టుకోలేక పోతున్నాయి. అందుకు అవి ఎంచుకున్న ప్రయారిటీన్ కారణం.

ప్రయారిటీ, ప్రాముఖ్యత అన్నదే అసలు సమర్పు. కరోనా కట్టడి ఒక్క వైద్యరంగానికి చెందింది కాదు. యాది విధానరంగానికి సంబంధించినది. వాతావరణ మార్పు క్లెమేట్ ఫెంజెంజె) గురించి కూడా వట్టించుకోవాలి. ఈ రెంటికే సంబంధించి పరిష్కారం కలిపి చూడాలి.

వైరన్ పరిణామం చెందుతూ కొత్త కొత్త రూపాల్లో వస్తున్నాయి. ప్రపంచ మేధావుల అంచనా ప్రకారం కోటికోటి కోటి కోట్ల వేల వైరన్లున్నాయి. ఏది ముందు వస్తుందో ఆలోచించి ముందు తయారు చేయడం కుదరదు. వైరన్ ముందుకు రాకుండా ఎలాంటి జూగ్రతలు తీసుకోవాలి అంటే... ఇందాకే చెప్పినట్లు యాది కేవలం వైద్య, శాస్త్రరంగాలకు మాత్రమే చెందినది కాదు. ఇది విధానరంగ సమస్య కూడా. వాతావరణ మార్పు (క్లెమేట్ ఫెంజెంజె) అనే ప్రమాదం ముంచుకొస్తుంది. ఈ నేపథ్యంలో మనకి ఇలాంటి కొత్త కొత్త రోగాలు రావడమనేది సహజమని, వస్తునే ఉంటాయని అనేక నివేదికలు చెబుతున్నాయి. క్లెమేట్ మార్పును ఆపటానికి అవసరమైన చర్యలు తీసుకోవాలి ఏ ప్రభుత్వాలు ముందుకు రాలేదు. 25 సంవత్సరాలుగా అంతర్జాతీయ సదస్యులు జరుగుతూనే ఉన్నాయి. మొన్నీ ముధ్య 2019 డిసెంబర్లో సైయన్లో జరిగిన సదస్యులోనూ కార్బన్ ఉత్పాదకాలు తగించే చర్యలపై ప్రపంచ దేశాలు ఒక అంగీకారానికి రాలేక పోయాయి. అలాంటి దేశాలు ఓవర్నెట్ 24

గంటల్లో రవాణా వ్యవస్థని పూర్తిగా స్థంభింపచేశారు. లాక్డోన్ ప్రకటించారు. అన్ని చర్యలు తీసుకున్నారు. ఒక్క రోజుల్లో ఈ చర్య సొధ్యవైనవ్వడు ప్రపంచం ఇంతటి విపత్తుర స్థితిని ఎదుర్కొంటున్నప్పుడు ప్రణాళికా బధంగా చర్యలు తీసుకోవడానికి ప్రభుత్వాలు ఎందుకు ముందుకు రాలేదు. అసలు మన ఆలోచనా విధానంలోనే లోపాలున్నాయి.

పర్యావరణ పరిరక్షణకు తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు ఏమిటి?

పర్యావరణాన్ని ప్రాణదాతగా చూడటంలేదు. ఇవాళ మనం బటికున్నామంచే మనం క్షణం క్షణం వీల్పే గాలిని, నీటిని అందించేది ప్రకృతి. అయితే దానిపట్ల మనం ఎలా వ్యవహరిస్తున్నాం ప్రకృతిని ఒక వ్యాపార వస్తువుగా చూస్తున్నాం. గాలి, నీరు, ప్రకృతి సకల మనవాళి, జీవరాశుల ఉమ్మడి సాత్తు. దానిపై ఏ ఒక్కరికి అధికారం ఉండటానికి వీలులేదు. లాభం కోసం ప్రకృతిని నాశనం చేసే హక్కులేదని తెలిసి కూడా ప్రభుత్వాలు వ్యాపారానికి అనుమతులు యొస్తున్నాయి.

కరోనా యింత ప్రమాదంగా మారిన సమయంలో కూడా ప్రభుత్వాలు తీసుకునే విధానాలు పర్యావరణానికి వ్యతిరేకంగానే ఉన్నాయి. అడవులు నాశనం చేయడానికి, గాలిని, నీటిని కాలుప్పం చేసే పరిశ్రమలకి అనుమతులు యచ్చేసింది. మొన్నీ మధ్య అది కూడా వీడియో కాస్టరెన్సులు పెట్టి మరీ అనుమతులిచ్చింది. అడవుల రక్షణ, జీవరాశుల ప్రాటిక్షన్ యార్ట్స్ ను దృష్టిలోకి తీసుకోవడం లేదు. ఈ విధానాలు మానకపోతే పర్యావరణ పరిరక్షణ సాధ్యం కాదు. ప్రివెస్ట్స్ చేయగలమే కాని నివారణలేదు.

వలస కార్బికుల దుస్థితికి కారణాలేమిటి?

ప్రభుత్వాలు వాటిని ఎలా పరిష్కరించాలి?

మనకి రాష్ట్ర, కేంద్ర స్థాయిల్లో డిజ్స్పోర్ మేనేజ్మెంట్ సంస్థలు న్నాయి. ఇన్నేళ్ళ సుంచి యిలాంటి సంస్థలుండగా విపత్తులు వచ్చినప్పుడు ఎలాంటి సమాచారం ముఖ్యమౌ ఆ సమాచారం ద్వారా ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవచ్చు అనేది. మన దగ్గర లేదా? లాక్డోన్ ప్రకటించడానికి ముందు మన దగ్గర వలస కార్బికులు ఎంతమంది ఉన్నారు. ఎక్కడెక్కడ వున్నారు. వాళ్ళకేం చేయాలనే ఆలోచన ప్రభుత్వాలకి, అధికారులకి ఎందుకు రాలేదు.

లాక్డోన్ పిరియోడోలో కలిగిన ఆలోచనలు, అంతర్భుతాలు ఏమిటి?

రేపటి ప్రపంచం నిన్నటి ప్రపంచంలా ఉండబోవడం లేదు. పెద్దమార్పులోన్టాయి. ప్రజల మధ్య సంబంధాలలో తేడాలోన్టాయి.

విద్యగురించి, ఉపాధి గురించి, ఉద్యోగాల గురించి ఆలోచనల్లో తీవ్ర మార్పులోన్టాయి. ఆర్థిక వ్యవస్థల్నీ కుప్పకూలి పోతున్నాయి. తిరిగి వాటిని యథాస్థితికి తేవాలంటే మళ్ళీ ప్రకృతి విధ్వంసం వైపు వెళ్తే ఈ ప్రమాదాలు మరింత ఎక్కువ అవుతాయి. అప్పుడు ఆరికట్టడం సాధ్యం కూడా కాదు. నూతన విధానాలతోనూ, ప్రకృతికి ప్రియమైన, హాని కలిగించని విధానాలతోను మాత్రమే అందరూ స్వతంత్రులుగా, గౌరవంగా, డిగ్రీటో తమ బితుకుల్ని బతక గలుగుతారు.

టూరిజం పరిస్థితి ఎలా ఉండబోతుంది?

అసలు టూరిజం అవసరమా? కొంతమంది దగ్గర డిస్ట్రిబ్యూజనర్ ఇన్కమ్ ఉండే సరికి ఏం చేయాలో తెలియక ప్రపంచం చుట్టి వద్దమని బయలు దేరుతున్నారు. ఎకోటూరిజం పేరుతో అడవుల్లోకి వెళ్తడం అక్కడ డిస్ట్రెబ్ చేయడం. జంతువులు సహజంగా బతకడానికి వీల్కేకుండా చేయడం. కార్బు రావడం కోసం అడవులు నరికి రోడ్సు వేయడం. టూరిజం పేను ప్రమాదంగా, వ్యాపారంగా మారింది.

ఇంతమంది యిన్ని విమానాల్లో, వాహనాల్లో తిరగాల్సిన అవసరం లేదు. ఇంత ఇంధనం ఖర్చు చేస్తున్నారు. టన్నుల కొద్దీ కార్బున్ దయాక్రైడ్కి కారణమపుతున్నారు. భారత దేశంలో సగటు కార్బున్ ఉత్సారకాలు 1.8 టన్నులు సంవత్సరానికి. అందులో సామాన్య ప్రజలు 0.1 లేదా 0.2 టన్నులకు కారణం. సగటు ఎండుకింటెన్ది. పది మంది సంపన్సులు చేసి వీళ్ళమీదికి తోశారు కనుక 1.8 అయింది. సగటు భారతీయులు కార్బున్ ఉత్సాదనకి కారకులుకారు. కార్బున్ వల్ల క్లెమ్బెట్లో మార్పు పెరిగిందటే మళ్ళీ మొట్టమొదటి బాధితులు ఈ పేదవాళ్ళే. ఎవరు సమస్యలకు కారణం కాదో వారే ప్రథమ బాధితులవుతున్నారు. ఇక్కడ

ఎన్నిరాన్మెంటల్ ఇన్ జిస్ట్స్ జరుగుతుంది. టూరిజాన్ని తోలగించాలి. **రాబోయే రోజుల్లో రవాణా వ్యవస్థ ఎలా ఉండబోతుంది?**

రవాణా వ్యవస్థ అంటే ఇవాళ రోడ్సు రవాణా వ్యవస్థకే ప్రాథాస్యమిస్తున్నారు. దీనివల్ల కూడా పెద్ద సష్టోల్ ఉన్నాయి. అడవుల మధ్య సుంచి రోడ్సు వేయడం, నదులమీద రకరకాల వంతెనలు కట్టడం, పెబ్బడాను డిస్ట్రెబ్ చేయడం జరుగుతుంది. ఈ రోడ్సున్నీ ఎవరికసం. దేనికేసం? వేలవేల కార్బు ప్రయాణించడానికి. ఈ కార్బు యిచ్చే కాలుప్పం ఎంత? ఉదాహరణకి ఫిలీటి పరిశీలన్సే అక్కడి కాలుఘ్యానికి రవాణా వ్యవస్థ ప్రధాన కారణం. రోడ్సున్నీ ప్రయాణించ వారిలో పాదచారులే ఎక్కువ. వారి సౌకర్యాల కోసం ఏం చేస్తున్నామి. వాళ్ళకి నడిచే హక్కులేదే! వాళ్ళకు ట్ర్యాక్స్ కడుతున్న పోరులే. ప్రైదరాబాద్ తీసుకుండాం. ఎన్ని షైట్ ఓవర్లు కట్టినా, ఏమేమి కట్టినా యివ్వి కార్బుల్లో ప్రయాణించ వారికోసమే. సామాన్యులకోసం మున్నిపాలిటీలు, ప్రభుత్వాలు ఎంత ఖర్చు పెడుతున్నారో

ఆలోచించండి.

రైల్వే వ్యవస్థలో పచ్చే మార్పులు ఏమిటి?

రైల్వే వ్యవస్థ ఒక్కటే కాదు. అన్ని వ్యవస్థలలోనూ తేడాలౌస్తాయి. కరోనా ఉన్నంత వరకు రైల్వే వ్యవస్థలోకి వెళ్ళడం ప్రమాదమే. రైలు, బస్సుల వంటి ఇండోర్లలో పున్న పదిమందిలో రోగలక్షణాలు కనిపించిని వ్యక్తి ఎవరైనా వంటి వ్యాధి సోకే అవకాశాలు ఎక్కువ. కరోనాని పూర్తిగా కట్టడి చేసామని నిర్ధారణ అయ్యేవరకు రైలు, బస్ ప్రయాణాలు ప్రమాదమే.

విద్యా వ్యవస్థ ఎలా ఉండబోతుంది?

మనదేశంలో అందరికీ విద్య అందించేందుకు కుదరడంలేదు. ఎలిమెంటరి విద్యకు కూడా వేలకు వేలు ఖర్చు పెట్టాలిన పరిస్థితులున్నాయి. ఈ ప్రపంచాన్ని ఎలా, జీవిత సమస్యల్ని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి, ఎలా అన్వయించుకోవాలి. ఎలా పరిష్కరించుకోవాలనే అవగాహన మన విద్య యివ్వడం లేదు. ఎంత అభివృద్ధి చెందిన దేశమైనా, పారిశ్రామిక దేశమైనా అందరికీ ఉద్యోగాలు యివ్వలేదు. అమెరికాలోను నిరుద్యోగ సమస్య ఉంది. విద్య గురించి సమూలంగా పునరాల్చించు కోవాలిన సమయం వచ్చింది. చదువు అనిలెందుకు? చదువు ఏ మేరకు కావాలి. చదివి ఏం చేయాలి. ఉద్యోగ కల్పన కోసమే విద్య అంటే జరగడు. ప్రకృతి వనరులన్నీ జీటించి పోయాయి. పైన్ ఏం చెబుతుందంటే ఇండస్ట్రియల్ సివిలైజేషన్స్కి ముగింపు సమయం వచ్చిందని. మార్పుల కనుగొంగా విద్యా వ్యవస్థలో మార్పులు రావాలి.

ఈ కరోనా పరిస్థితులలో ప్రైవేట్, ప్రభుత్వ తరగతి గదుల్లో చదువుకునే సిఫిలో మార్పులెలా ఉంటాయి?

ప్రాక్టికల్గా సాధ్యం కాదు. ఎందుకంటే గదుల సైజెంత? వెంటిలేషన్ స్టోర్స్ ఎంత ఉంది. ఎంత మందిని సామాజిక దూరం పాటించి కూర్చోబెట్ట గలుగుతారు. అంతమంది ఇన్డోర్లో ఉన్నప్పుడు అంతమంది ఉచ్చాసు నిక్యాసులు జరుగుతున్నప్పుడు ఒకవేళ ఆ రూమ్లో కరోనా బాధితులు వంటి ప్రైవేట్ అవకుండా అపడం సాధ్యంకాదు. అప్పార్ట్మెంట్లలో, కమర్సియల్ కాంప్లెక్స్లలో, ఇరుకిరుకు గదుల్లో క్లాసులు జరుగుతున్నాయి. కనీసం మూత్రశాలలు కూడా ఉండవు. పీటిని పర్మాప్లేస్ వ్యవస్థలున్నాయా? ఇది అందరూ

కూర్చోని ఆలోచించాలి. ప్రజలందరినీ ఇన్వాల్వ్ చేసి విద్యావిధానం గురించి గ్రాన్ రూట్స్ కి వెళ్లి ఆలోచించాలి.

మముండు మానవ సంబంధాలు ఎలా ఉండబోతున్నాయి?

మానవ సంబంధాలంబే ప్రజల మధ్య ఎప్పుడు దేవషం ఉండదు. ఒకరిపట్ల ఒకరికి ద్వేషం ఉండాలిన అవసరమేముంది. అవి రాజకీయాల్చిన పెంపాందే ద్వేషాలు మాత్రమే. అత్యధిక ప్రజలు కార్బూకులు, కూలీలు ఇవాళ ఎలా గదుస్తుందనే ఆలోచన తప్ప ద్వేషమూ, కక్కలు ఉండవు. వాళ్ళ జీవితాల్లో మెరుగులు పెంచుకోవడానికి అడుగులు వేసే అవకాశం వచ్చింది.

ప్రపంచ ఆర్థికరంగం, మనదేశ ఆర్థిక రంగం

ఎలా ఉండబోతున్నాయి?

భారతదేశ ఆర్థిక రంగం ప్రపంచ ఆర్థికరంగంతో విడివిడిలేదు. ఈ ప్రమాదం యింత తీవ్రంగా విస్తరించడానికి ప్రపంచికరణ కారణం. 24 గంటలూ ప్రపంచంలో ఏమూల నుంచైనా ఏమూలకైనా ప్రయాణం చేసే అవకాశాల మల్ల యిది వచ్చింది. వైరస్ మనిషిని వాడుకొని ఒకవోట నుంచి మరో చోటుకి విస్తరించింది. లేకపోతే వైరస్కి ఆశక్తి ఎక్కడిది. మనం వాహకంగా పని చేసాం. ప్రపంచంలో 250 దేశాలకి విస్తరించ దానికి మనమే కారణం. చైనాలో లాక్డోన్ పెట్టిన్నాడే విమానయానాలను ప్రపంచమంతా కట్టడి చేసినట్లయితే, ఇతర దేశాల నుంచి వచ్చేవాళ్ళను పరీక్ష చేయడం ఆనాడే మొదలు పెట్టినట్లయితే ప్రమాదం ఈ స్థాయికి వచ్చేది కాదు. జాతీయ

స్థాయిలో సరిగ్గ వ్యాపిని ఆపలేదు. క్లైమేట్ ఛేంజ్స్కి, కరోనాకి సంబంధం ఉంది. ఈ రెండించిని సమస్యలు పరచి చర్యలు తీసుకోవాలి.

ఫెదరల్ వ్యవస్థ ఎలా ఉండబోతుంది?

ఇక్కడ ఫెదరల్ వ్యవస్థ ఉండా. నిజమైన ప్రజా స్వామ్యం ఉండా మన దగ్గర. ఈ సమస్యలు ఉండనే ఉన్నాయి. కానీ యిప్పుడున్న సామాజిక వ్యవస్థలు సమస్యల్ని పరిష్కరించలేవు. ఇప్పుడు సామాజిక వ్యవస్థలు మారాలి.

(సచిన్, మల్లేష్ - దక్కన్ ఫాన్స్ ఇంటర్వ్యూ ఆధారంగా)

- జగాం విలి, m : 9030 6262 88

e: desk.deccan@gmail.com

చిల్డ్లన్స్ ఎడ్యూకేషన్ అకాడమీ అధ్వర్యంలో
వెలువడున్న 'బాల చెచిమి' పిల్లల
మాసపత్రిక త్వరలో మీ చేతుల్లో...

విడి ప్రతి రూ. 30/-లు
సంవత్సరం చండా రూ. 300/-

ప్రతులకు: Bhoopathi Sadan' 3-6-716, Street No.12, Himayathnagar, Hyderabad-500029, Telangana. Mob: 9030626288
Nava Telangana • Manchi Pustakam • Nava Chetana • Navodaya Book House

కరోనా ప్రాణి కాదు - ప్రాణం తీసే ప్రోటీన్

వైరస్ (కరోనా) ప్రాణి కాదు. అది ఒక డియన్షిట్ (DNA) అనబడే ప్రోటీన్ అఱువు. దీనికి లిపిడ్ (కొవ్యూ) అనబడే రక్కక కవచం ఉంటుంది. శరీరాన్ని చేరిన వైరస్, శరీర కణజలాన్ని మార్చి వేసి (Mutation), పునరుత్పత్తిని ప్రోత్సహిస్తుంది. వైరస్ ప్రాణి కాదు కాబట్టి దీనిని చంపడం ఉండదు. ఉపోగ్రథ, గాలిలో తేమ, వైరస్ చేరిన ఉపరితల పదార్థ స్వభావాన్ని బట్టి వైరస్ స్వయంగానే కొంత సమయానికి విచ్చిన్నమువుతుంది. కరోనా వైరస్ పెళుసుగా లేదా సున్నితంగా (fragile) ఉంటుంది. దీనికి లిపిడ్ (fat) పొర రక్కణకవచంలా వనిచేస్తుంది.

సబ్యూ లేదా డిటర్ఫంట్స్ లోపల ఉన్న DNA ప్రోటీన్ అఱువు విచ్చిన్నమువుతుంది. వేడి నీటిలో ఈ రక్కక పొర సులభంగా కరిగి, వైరస్ అఱువు నిఖించుటకు దోహదపడుతుంది. కావున వేడి లేదా గోరువెచ్చని నీటిని (25 డిగ్రీ సెల్సియన్ కన్సు ఎక్కువు) వాడి చేతులు శుభ్రం చేసుకోవాలి.

అల్ఫాలో సానిటైజర్లో కూడా ఈ లిపిడ్ పొర సులభంగా కరిగి వైరస్ విచ్చిన్నం అవుతుంది. అలగో 1:5 నిప్పుత్తిలో భీచ్: నీటిని ఉపయోగించిను ఈ లిపిడ్ కరిగి వైరస్ నశిస్తుంది.

కరోనా వైరస్ అఱువు, బ్యాక్టీరియా వలె ప్రాణి కాదు. కావున అంటేచయాటిక్ ఔషధాలు వైరస్ చికిత్సకు పనికిరావు. వైరస్ అఱువులు బట్టలపై 3 గంటలు, కాపర్ మరియు కలప ఫర్మీచర్పై 4 గంటలు, కార్డ్ బోర్డ్స్ పై 24 గంటలు, ఇతర లోపలపై 42 గంటలు, ప్లాస్టిక్ పై 72 గంటలు మనుగడ సాగించగలదు. శీతల వాతా వరణంలో వైరస్ అఱువులు ఎక్కువు కాలం స్థిరంగా ఉండగలవు. పొడి గాలి, వేడి వాతావరణం, గాలి వీచే, వెలుతురు ప్రదేశాలలో వైరస్ తొందరగా విచ్చిన్నం అవుతుంది. అతిసీలలోహిత కిరణాలు

వైరస్ ప్రోటీన్ను నాశనం చేయగలవు. వైరస్ చర్చంలోకి చొచ్చుకొని పోలేదు. వెలుతురు, గాలి, తెరిచిన కిటికీలు ఉన్న ప్రదేశాలు సురక్షిత మైనవిగా గమనించాలి. ముక్క, నోరు, ఆహారం, తాళాలు, డోర్లు, స్విచ్చలు, చివి రిమోట్, మొబైల్, వాచ్, కంప్యూటర్ లాంటి అధికంగా వినియోగించే వస్తువులను తాకటానికి ఘుర్పుం మరియు తాకిన తరువాత చేతులు శుభ్రపరుచుకోవాలి. గోళను కత్తిరించు కోవాలి.

కరోనా వైరస్ ను అడ్డుకోవడానికి జ్ఞారత్వం అధికంగా ఉన్న

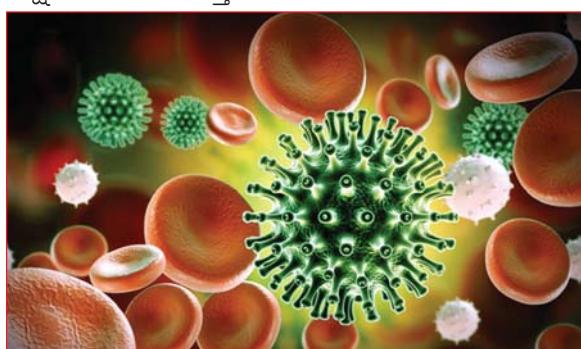
నిమ్మ రసం, అవకాష్ట, వెల్లుల్లి, మామిడి పండు, శైనాపిల్, సంత్రాలు, బత్తాయ లాంటి ఆహార పదార్థాలను ఎక్కువగా వాడాలి. తరుచుగా వేడి లేదా గోరువెచ్చని నీటిని తాగటం మంచిది. గోంతులో దురద, పొడి దగ్గు, జ్వరం, ఒంటి నొప్పులు ఉన్నట్టుతే వెంటనే డాక్టర్ ను సంప్రదించాలి. కరోనా వైరస్ ను అంతం చేయటానికి ఏకైక మార్గం దానికి

దూరంగా ఉండుటయే. అనుమానం కలవారందరం క్యారంటైన్లో ఉండాం. వైరస్ సోకితే ఐసాలేపన్లో ఉంటూ, వైర్యం చేసుకుండాం. శరీరంలో వ్యాధి నిరోధక శక్తి ఉన్న వారికి వైరస్ సోకినప్పటికీ సులభంగా నయమువుతుంది. వేగంగా వ్యాపించే గుణం కలిగిన కరోనాకు దూరంగా గృహనిర్భంధనలో ఉండాం. లార్కడ్స్ ఉద్దేశ్యాన్ని భవిష్యత్తులో కూడా గౌరవిద్యాం. మహమ్మదిని మట్టు పెట్టుటకు గట్టిగా ప్రయత్నించాం. వైరస్ వ్యాపి శృంఖలాన్ని తుంచటానికి మనందరం గట్టి ప్రతిని బూసుదాం.

-మిఎంఆర్

m : 99497 00037

e : burramreddy@gmail.com

JBR
ARCHITECTURE COLLEGE
HYDERABAD

(Approved by Council of Architecture, New Delhi - Affiliated to JNA&FAU Hyderabad)

E-mail : jbrarchitecture@jbgroup.org.in, www.jbrarchitecture.com

భవిష్యత్తులో కంప్యూటర్ లేని స్కూల్ ఉండదు!

టీఎస్‌పిఎస్‌సీ చైర్‌మాన్ ఫుంటా చక్రవాణితో కోవిడ్-19పై ప్రత్యేక ఇంటర్వ్యూ

కరోనా వైరస్ వ్యాప్తి చెందుతున్న నేపథ్యంలో ఇటువంటి పరిస్థితికి కారణం ఏమనిపిస్తుంది?

జి ప్రకృతీలో సహజంగా సంభవిస్తున్నటువంటి పరిణామం. మనం ప్రకృతిని ఏ రకంగా బ్యాలెన్స్‌లో ఉంచుతున్నామన్న దాన్ని బట్టి ఎలాంటి పరిణామాలకు దారి తీస్తుందనేది తెలుస్తుంది. దీన్ని న్యూకోవిడ్, న్యూ కరోనా వైరస్ అంటున్నారు. స్టోని మనం సరిగ్గా అర్థం చేసుకుంటే భూగోళాన్ని లేదా సమస్త విశాఖ్యాని, సమస్త స్టోని చూసినట్టుతే అందరూ అన్ని జీవరాశులతో పాటుగా మనం కూడా సహజీవనం చేసేటువంటి పరిస్థితి నుంచి ఇప్పాడు అన్ని జీవరాశులను అంతం చేసి మనం మాత్రమే బతకాలనే స్థితికి మనిషి చేరుకున్నాడు. దీన్నే మనిషిలో ఉండేటువంటి స్వార్థం, దురాశ లేదా విస్తారం ఆకాంక్ష అంటారు. జి మనిషిని స్టోనికి దూరంగా చేసింది. అలా చేయడం వల్ల మనిషి చాలా సమస్యలిని కొని తెచ్చుకున్నాడు. మనిషి స్టోనిలో ఎలా పుట్టాడో వైరస్ కూడా అలానే పుడుతుంది. మనిషికి ఎంత హక్కు ఉందో వైరస్‌కూ అంతే హక్కు ఉంది. ఈ వైరస్ నుంచి నిన్ను నువ్వు ఎలా కాపాడుకోవాలి. దాంతో ఎలా సహజీవనం చేయాలి అనేది ఒక ఛాలెంజ్.

కరోనా వైరస్ వ్యాప్తి నేపథ్యంలో ప్రపంచ దేశాల అభివృద్ధి కారణాలు?

అభివృద్ధి లో ఉన్నటువంటి అసమతల్యత కారణం. చాలా కాలంగా స్టోని అభివృద్ధి గురించి మాటల్లాడుతున్నాం. స్టోర్ పద్ధతుల్లో అభివృద్ధి అంటే నేడు ఉన్న వనరుల్ని వాడుకుంటూ భవిష్యత్తు తరాలకు కూడా వాటిని కాపాడడం. ఈ మధ్య ప్రపంచ పర్యావరణానికి సంబంధించిన చాలా పెద్ద చర్చ జరిగింది. ఈ చర్చలో పన్నెండేళ్ళ అమ్మాయి ప్రపంచ అధినేతలందరిను ప్రశ్నించింది. ఈ ప్రపంచంలో మాకు ఏం మిగిలిస్తున్నారు? ఇది చాలా ప్రధానమైన ప్రశ్న. స్టో పుట్టినప్పుడు ఎవరికి అధికారం లేదు. 80 శాతం నీళ్ళతో ఉన్నటువంటి స్టోనిలో జీవాలదే రాజ్యం. ఈ స్టోనిలో ఉన్న ప్రకృతి సంపద అంతా సమస్త జీవరాశులది. అదే పద్ధతిలో బతకాలి, సహజీవనం, సహచర్యం చేయాలి. ఈ స్టోనిలో ఉన్నటువంటి ఘలాలను అందరూ పంచుకోవాలి. ఎవరికి దక్కాల్సింది నారికి దక్కకుండా చేయడం వల్ల నేడు ఇటువంటి పరిస్థితి దాపరించింది.

మనిషిని మనిషి ప్రేమించడం అనేది కరోనా నేర్చించింది అని అంటారా?

మనిషి తనను తాను ప్రేమించుకోలేని స్థితికి కరోనా తీసుకెళ్ళింది. మనిషి ఇతరులను ప్రేమించాలనుకోవల్సే. దసారమవాలనే అనుకుంటున్నాడు. అది భౌతికంగాపైనా, సామాజికంగాపైనా. జింబో అనే కవి తన శరీరాన్ని తాను తాకలేని స్థితి గురించి రాశాడు. మనిషి తన ముఖాన్ని తాకలేని పరిస్థితి. తన పెదవులని, నాలుకను, ముక్కును తాను తాకలేదు. తన కళ్ళను తను తుడుచుకోలేదు. అంటే మనిషికి మనిషి ఒక అస్పృశ్యదు అయిపోయాడు. ఇది చాలా పెద్ద విషాదం. ఈ కరోనా తీసుకోచ్చిన మహా విషాదాలలో మనిషి తన నుంచి తాను దూరం కావడం మొదట భౌతికంగా జరిగింది. రెండోది సామాజికంగా దూరమయ్యారు. నీ కుటుంబంతో నీవు ఉండలేవు. నీ పిల్లలతో ఆడుకోలేవు. ముసలి తల్లిదండ్రులను ప్రేమించి వాళ్ళ దగ్గర ఉండలేవు.

ప్రభుత్వాలు వైద్య రంగంలోను, శాస్త్ర సాంకేతిక రంగంలోను అనుసరించవలసిన ప్రణాలైకలు ఏమిటి?

కరోనాను, ఏ సంషోభమైనా సరే మనిషి జీవితంలో ఒక కొత్త అవకాశంగా భావించ వచ్చును. కొత్త అవకాశాలు చాలా సందర్శాలలో ఇప్పుడు మొత్తం ఎంతైర్ వ్యాప్తమ్ దెవలఫ్మెంట్ తీసుకుంటే సంక్లోభం లేకపోతే అవిపురణలు అనేవి ఉండవు. మీక సమస్య రాకపోతే ఆలోచన రాదు. మొత్తం విజ్ఞాన శాస్త్రం, వైద్య శాస్త్రం మొత్తం అభివృద్ధి చెందింది కూడా నీ అవసరాలను బట్టే. దీనినే నీడ్ ఈజ్ ఏ మదర్ అఫ్ ఇన్వోస్చ్యూన్ అంటారు. నీవు ఒక ఛాలెంజ్ కనిపెట్టాలంటే దాని అవసరం ప్రజలకు ఉండాలి. అవసరం లేనిది కనిపెట్టవు. కరోనా కూడా వైద్యశాస్త్రానికి లేదా సాంకేతిక రంగాలకి, సామాజిక శాస్త్రాలకు గానీ ఒక కనువిప్పు అనుకోవాలి.

వ్యవసాయ రంగం ఎలా ఉంటుంది?

భారతదేశంలో తెలంగాణ రాష్ట్రం వ్యవసాయ రంగంపై ఆధారపడి ఉంది. వ్యవసాయ రంగంలో మనం పరి ధాన్యానికి ఇప్పాల్సిన విలువలు ఇవ్వకుండా వెడ్పున్ కల్పర్ ఆహారం మీద ఎందుకు ఆనక్కి పెంచుతున్నారు? ఇమ్మానిటీ పవర్ లేదని చెబుతున్నారు? దానిపైన ఎక్కువ ప్రాముఖ్యత ఎందుకు చూపిట్టున్నారు? మన రాష్ట్రంలో ప్రభుత్వం వ్యవసాయ రంగం కోసమే పనిచేసున్నట్లు ఉంది. రైతు రుణమాఫీ, పెట్టుబడి రుణ సహాయం, కరెంట్, సాగునీరు అందించడం లాంటి అనేక పథకాలు. ఎక్కడి పంటను అక్కడే మార్కెట్ చేయడం. శ్రీరామసాగర్ వచ్చిన తరువాత కరీంనగర్, నిజామాబాద్ జిల్లాలో మొక్కాల్ను పంట అధ్యంది. ధాన్యగారంగా ఉండే ఆ రెండు

జిల్లాలు నేడు వరి వంటకు క్యాపిటల్స్గా మారిపోయినాయి. కూరగాయాలు రంగారెడ్డి, మెదక్ జిల్లాల నుంచి లేక నల్గొండ నుంచి కొంతవరకు వచ్చేవి. ప్రస్తుతమున్న వ్యవస్థతో కోవిడ్ సమయంలో కొన్ని లక్షల క్రీంటాళ్ల వరి ధాన్యాన్ని నేరుగా పొలం దగ్గరకు పోయి కొంటున్నారు. ప్రభుత్వం అన్ని రకాల ధాన్యాలని, వ్యవసాయ ఉత్పత్తులను నేరుగా కొనుగోలు చేసింది దైతు నుండి. కావున తెలంగాణ వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల స్టేట్ యూనిట్ కావాలి. తెలంగాణలో ఉన్న పంటల్ని తెలంగాణలోనే అమ్ముకోలేం. ఇక్కడ పండే వరిని నేడు కేరళ, పళ్ళీమబెంగాల్, తమిళనాడు తదితర రాష్ట్రాలకు ఎగుమతి చేస్తున్నాం. కాబట్టి ఇప్పుడు అనుసరిస్తున్న పద్ధతి బాగుంది అదే పద్ధతిలో కొనసాగడంలో నష్టం లేదు.

గోదాను, కోల్డ్ స్టోర్ ఏర్పాటు చేసి ధాన్యాలు, కూరగాయాలు సేకరించి అక్కడి నుంచి వేరే వేరే గ్రామాలకు సష్టై జరుగుతుంటాయి. ఎక్కడ తక్కువైతే అక్కడ దళారీ వ్యవస్థ ఏర్పాటు అవుతుంది. దాన్ని ప్రభుత్వం నిర్మాచించవచ్చు కదా?

మీరు ఒక ముప్పై సంవత్సరాల క్రితం ఉన్న వ్యవస్థ కంటే మెరుగు పడిందని ఒప్పుకుంటారు. అప్పటి గోడోన్న ప్రైవేట్ ఆఫీసంలో ఉండేవి. మీరు ఉత్పత్తి చేసిన వాటిని తొందరగా మార్కెట్లోకి తీసుకెళ్లాలి. లేకపోతే ఊరంతా గోడోన్న ఏర్పాటు చేయాల్సి వస్తుది. తెలంగాణలో అంత ధాన్య ఉత్పత్తి ఉంది. వీటన్మిటిని ప్రభుత్వం నిర్వహించడం సాధ్యం కాదు. ప్రభుత్వమే మొత్తం ధాన్యం సేకరించి ప్రభుత్వమే రైన్ మిల్లలు పెట్టి అంటారు. రైన్ మిల్లర్ పెట్టి మనమే తొడు, బియ్యం అమ్ముకొనే పరిస్థితి ప్రభుత్వాల చేతుల్లో లేదు. ప్రైవేటు రైన్ మిల్లర్ ఉంటాడు, అప్పుడు దళారీ కూడా ఉంటాడు. ఆ రైన్ మిల్లర్ మీకు కనీసి మధురు ధర కంటే పది రాపాయిలు ఎక్కువ ఇస్తా అంటాడు. ఎందుకంటే వాడి మార్కెట్ వాడికి ఉంటది. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు మొత్తం ప్రభుత్వమే చేపట్టాలంటే ఇంకో ప్రభుత్వ మార్కెటీంగ్ కావాల్సి పుస్తి. కానీ ఎక్కడెక్కడ దళారుల ప్రమేయం, కల్పీల ప్రమేయం, భ్లాక్ మార్కెట్ ప్రమేయం ఉందో అక్కడ ప్రభుత్వం ఆఫీసంలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఖచ్చితంగా ఉంది.

వలస కార్బోకుల పరిష్కారానికి ఏం చేయాలి? ప్రభుత్వాలు ఎలాంచి ప్రణాళికలు రూపొదించాలి?

చాలా ఆశ్చర్యం కలిగించే విషయం. ఇన్ని రోజులు వలస కార్బోకుల బాధ గుర్తుకు రాలేదు. అంటే వలస కార్బోకుల తరగతి ఉన్నదని అనుకోలేదు మనం. లాక్డోన్ ప్రకటించిన మరుక్కణమే కొన్ని లక్షల మంది ఈ దేశపు రోడ్సును భ్లాక్ చేశారు. అప్పటి వరకు ఇంతమంది ఉన్నారని ప్రభుత్వానికి కూడా తెల్పుదు. నిజానికి ఒక తీవ్రప్రేమ, దురదృష్టపరమైన సమస్య. చైనాలో ఎవరు ఎక్కుడి నుంచి వచ్చారో లెక్క ఉంటది. వారు ఏ డోర్లో ఉన్నారు, ఎవరి దగ్గర పని చేస్తున్నాడు, అతని కాంట్రాక్ట్ నెంబర్ ఏది ఇలా ఉంటది. ఉదాహరణకు కార్బోకులను తీసుకొచ్చిన రియల్ ఎస్టేట్ సంస్థ వాళ్ల ఏ జిల్లాల నుంచి ఎంతమందిని

తీసుకొచ్చినారో ప్రభుత్వం లోకల్ అడ్డినిప్రైవేట్ సహాయిట్ చేయాలి. లోకల్ అడ్డినిప్రైవేట్ పోయి వాళ్లకు ఒక ఇల్లు కట్టించలేదు. ఒక రియల్ ఎస్టేట్ సంస్థ ప్రైదరాబాద్లో ఒక ప్రాజెక్ట్ పూర్తి చేయడానికి మూడు సంవత్సరాలు పడుతుంది. ఈ మూడు సంవత్సరాలలో ఆ రియల్ ఎస్టేట్ ప్రాజెక్ట్లో పనిచేసే అక్కడ తాత్కాలిక నివాసాలు ఉన్నాయా లేవా వాళ్లకు ఎంతమంది పిల్లలున్నారు. వాళ్లకి స్యాల్ట్ ఉన్నాయా, నీటి సౌకర్యం, కరంటు, రేప్సన్, సరుకుల పంపిణీ ఉండాలేదా అని చూడాలి. ఇవస్తే లోకల్ అధారిటీ దగ్గర రిజిస్టర్ చేసుకోవాలి. ఈ పద్ధతి చైనాలో ఉంది. వలస కార్బోకులను సోపల్ సెక్యూరిటీ పరిధిలోనికి తీసుకురావడం, వాళ్లని ప్రాక్ చేసేటువంటి వ్యవస్థ గసుక ఇప్పటికేనా తీసుకురాకపోతే చాలా సమస్యలు వస్తాయి.

ప్రపంచ దేశాల మధ్య సంబంధాలపై కోవిడ్ ప్రభావం ఎలా ఉండబోతుంది?

ఇవాళ ప్రపంచమంతా ఒకటే పద్ధతిలో ఉన్నది. చాలా సార్లు మనం ఏం చెబుతున్నామంటే ఏకధృవ ప్రపంచం అంటాం. ఈ గ్లోబల్జెప్స్ వచ్చిన తరువాత గ్లోబల్ విలేజ్ అంటున్నాం. ప్రపంచంలో గతంలో ఉన్నటువంటి విభేదాలు, శిబిరాలు, రాజకీయ సిద్ధాంత శిబిరాలు లేవు. వరద్రీ వార్ తరువాత మనకి రెండు శిబిరాలు అనేటు వంటివి మొదలైనాయి. ఒకటి సోపలిస్ట్ శిబిరం, రెండోది క్యాపిలిస్ట్ శిబిరం. గ్లోబల్జెప్స్ పుణ్యమా అని ఆ వ్యవస్థలు అంతరించి పోయాయి. తరువాత అన్నిటినీ పెట్టుబడిదారి దేశాల కిందనే జమ కడుతున్నాం. గతంలో లాగా యుద్ధాలు విభజన వచ్చే అవకాశాన్తే ఇప్పుడు లేదు.

పర్యావరణ పరిరక్షణను కాపాడుకోవాలని అందరూ అంటున్నారు. అందులో మన ప్రభుత్వం హారితపోరం కూడా ప్రారంభించింది? ఇలాంచి మంచి మంచి కార్బోకుమాలు ప్రభుత్వం ప్రారంభం చేసినప్పుడు చెట్లన్న సంరక్షించుకొనే బాధ్యత కూడా మన మీద ఉంటది గరా! అట్లాంటి విషయంలో మొక్కలను నాటి చెట్లను నరికేయడం ఎంత వరకు సమంజనం?

పర్యావరణం అంటే కేవలం చెట్లే కాదు. ప్రాథమికమైన పర్యావరణ పరిరక్షణకు ఉపయోగపడి దోహదం చేసే అంశాలు. హారితపోరం ప్రోగ్రామ వచ్చిన తరువాత కొన్ని లక్షల చెట్లు నరికేయడం జరిగింది. అలానే పెంచడం కూడా జరుగుతుంది. చెట్లు నరకడానికి ఒక పాలనీ ఉంది. దాన్ని ఇంపుమెంట్ చేయాలని బాధ్యత పర్యావరణ సంస్థలు, మిగతావారు కూడా చేస్తున్నారు. ఏ సందర్భంలో చెట్లను నరకుతున్నారు, ఎవరు నరకు తున్నారు, వారికి ఎవరు పర్యావరణ ఇస్తున్నారు. వీటన్మిటిని సీరియస్ నాలో అపసరం ఉంది. చెట్లు అభివృద్ధి భాగస్వామ్యంలో అంతర్వాగంగా పెంచాలి.

మూలీ అనేది ఒక జీవనది. మనకు సహజ నది. 365 రోజులూ

పారే నది. ఇప్పటికీ మూడికి ఆయకట్టు ఉంది. ఈ మురికి నీళ్ళతోటే కొన్ని లక్షల ఎకరాల పంట తీస్తున్నారు రైతులు. అటువంటి నదిని మళ్ళీ జీవనదిగా మార్చుకోవాలి. మూడి అనేది చాలా పెద్దది. ‘ఫోరం ఫర్ ఎ బెటర్ ప్రైదరాబాద్’ వాళ్ళు ఇవన్నీ టేక్వ చేసినారు. మిషన్ కాకతీయ, భగీరథ నీళ్లు వస్తున్నాయి. మనకి ఆ నీళ్ని ఎండిపోయన ఇటువంటి నదుల్లో పారించుకోవాలి. పర్యావరణం అంటే కేవలం గ్రీన్‌రింగ్ కాదు. నీళ్లండాలి, పక్కలు, పశువులు, క్రిమికీటకాలు ఉండాలి. మళ్ళీ సహజమైన వాతావరణం అనేది ఏర్పడాలి.

ದೇಶಂಲೋನು, ರಾಷ್ಟ್ರಂಲೋನು ಪರ್ವತೀಕ ಸರ್ಪಿನ್ ಕಮೀಷನ್ ಕೆವಿಡ್-19 ನೇಪಥ್ಯಂಲೋ ಎಲಾಂಟಿ ಮುಂದಸ್ತು ಚರ್ಚುಲು ತೀಸುಕೋಬೋತುಂದಿ?

ఇప్పుడు దేశంలోనైనా, రాష్ట్రంలోనైనా గత రెండు నెలలుగా కోవిడ్-19 అనే కోడ్ వచ్చిన తరువాత అన్నీ పబ్లిక్ సరీస్ కమీషన్స్ మాత పడిపోయినాయి. ఈ లాక్ డోన్ కారణంగా యాపీవిస్ నేఱు ఇవ్వాల్సిన నోటిఫి కేపస్టును పోస్ట్స్టోన్ చేసింది. ఇంకా నోటిఫికేపస్టు రాలేదు. పెట్టాల్సిన ఎగ్జమ్సును పోస్ట్స్టోన్ చేసింది. ఆ ఎగ్జమ్సు దేట రాలేదు. బహుళా ఇంకో జాన్ వరకు కూడా ఇటువంటి వాతావరణమే ఉంటుంది. ఎందుకంటే పబ్లిక్ సరీస్ కమీషన్స్ అనేటువంటివి ప్రజలతో కలిసి పనిచేయాల్సిన కమీషన్. అంటే మిగతా డిప్యూటీమెంట్స్ లాగా వర్క్ ప్రం హోం ఉండే అవకాశం లేదు. అభ్యర్థులు అప్లికేషన్స్ వరకు వర్క్ ప్రం హోమ్ పెట్టుకోవచ్చు. కానీ దాని తరువాత పరీక్ష కేంద్రాలకు రావాలి. హోజరు కావాలి, సర్టిఫికేట్ వెరిఫికేషన్సుకు రావాలి. ఇలాంటి ప్రయాణం ఉంటది. బస్యులు లేవు సో ఇటువంటి నేపడ్యంలో తాత్కాలికంగా గట్టడొన్లోనే ఉన్నాం. ఇదంతా అయిపోయిన తరువాత భవిష్యత్తులో ఒక కొత్త కోడ్ అనేది మాకు కూడా రాబోతుంది. ఇంతకు ముందు ఒకో రూఅలో 22, 23 మందిని వేసి పరీక్షలు రాయించేవాళ్ళు. బహుళా ఇది 12, 15 మందికో మార్పుకోవాల్సి ఉంటది. రోజుకు 500 మందికి సర్టిఫికేషన్ వెరిఫికేషన్ చేసేవాళ్ళు. ఇప్పుడు ఒక 100 మందికి చేసుకోవచ్చు. అంటే దేన్నే సోపల్ డిస్ట్రిబ్యూటర్ అని చెబుతున్నామో అది సోపల్ డిస్ట్రిబ్యూంగ్ కాదు. అది ఫిజికల్ డిస్ట్రిబ్యూంగ్. అంటే వ్యక్తికి వ్యక్తికి మధ్య ఉండే దూరాన్ని పాటించుకుంటూ మాన్స్యులు, మిగతా వాటిని కూడా అల్సిచన చేసే పరిస్థితి. ఇటువంటిది పబ్లిక్ మీద ఎక్కువు ప్రభావం తప్ప, పబ్లిక్ సరీస్ కమీషన్స్ మీద పెద్ద ప్రభావం ఉండదు. మాన్స్ ఆర్థాజెపస్టు కాదు మేము ఇస్టోకెంగా ఈ పనులన్నీ చేయుచ్చ.

నిరుద్యోగ సమస్యను అధిగమించాలంటే విద్యా ప్రమాణాలు ఎలా
ఉండాలి?

ప్రమాణాలు మార్కెట్, డివాండ్, అవసరాలకు అనుగుణంగా ఉండాలి. దురదృష్టం ఏమిటంటే నూచికి తొమ్మిది మంది మాత్రమే ఇవాళ మార్కెట్ అనుకూలమైన, మార్కెట్ కావాల్సిన వైపుణ్యం, అటువంటి ప్రమాణాలు కగ్గి ఉంటున్నారు. నిజానికి కూడా భారతదేశంలో ఒక స్థాపనెనటువంటి ఆలోచనగానీ, స్థాపనెనటువంటి

ఆచరణగానీలేదు అని చెప్పడంలో ఎటువంటి అభ్యంతరం లేదు. ఎందుకంటే మనము నిరుద్యోగులను తయారు చేస్తున్నాం. చదువు అనేది ఒక స్టేట్స్ అనుకుంటున్నాము. కానీ ఏప్పుడైనా సరే సమాజంలో మీ ప్రతిభ స్టేట్స్ కావాలి. మీకున్న స్క్రేట్స్ స్టేట్స్ కావాలి తప్ప మీకున్న డిగ్రీ స్టేట్స్ కాదు.

మీకున్న నైపుణ్యాలును ఒట్టే మీకు ఉద్దోగం వస్తది. 91 మంది
ఆ నైపుణ్యాలు లేకుండా మార్కెట్లో సెటీల్ కాకుండా పోతున్నారంటే
ఎంత ఫెల్యూర్ సిస్టమ్ మనం డెవలప్ చేసున్నామో అలోచించాలి.
దీనికి సమూలమైన మార్పులు తేవాల్పిన అవసరం ఉంది. అది
విద్యారంగంలో ఉన్నవాళ్ళు, ప్రభుత్వాలు అలోచిస్తాయి. కాకపోతే ఈ
మధ్య కాలంలో కరోనా పచ్చిన నేవధ్యంలో ఖచ్చితంగా మన
విద్యావ్యవస్థలో చాలా మార్పులు రాబోతున్నాయి. ముఖ్యంగా తీచింగ్,
లెర్నింగ్ సిస్టమ్స్లో చాలా మార్పులు రాబోతున్నాయి. మన ఎడ్యూకేషన్
జనిపట్టావన్స్లో చాలా మార్పులు రాబోతున్నాయి. ఇప్పుడున్న
ఎడ్యూకేషన్ ఇన్ఫ్రా ట్రాక్చర్స్ అనేది మనం దాదాపూగా ఒక వంద వంద
యార్థి సంపత్తరాలుగా అభివృద్ధి చేసుకుంటూ వస్తున్నటువంటి ఇన్ఫ్రా

మీకున్న వైపుళ్యాలను బట్టే మీకు
ఉద్దేగం వస్తుది. 91 మంది ఆ
వైపుళ్యాలు లేకుండా మార్కెట్లో
సటిల్ కాకుండా పోతున్నారంటే
ఎంత ఫెల్యార్ నిష్టవ్యుత మనం
దెవలప్ చేస్తున్నామో అల్సించాలి.

ఉండి మాటల్డుకోవాల్సిన పరిస్థితులు. ఈ మార్పులన్ని కూడా మన విద్యా వ్యవస్థ మీద ప్రభావాన్ని చూపుతాయి. క్లాస్ టీచరు వచ్చి ఇంతమందికి పారాలు చెప్పి, ఇన్ని గంటలు అనుకుంటే సమస్య అవుతుంది. కాబట్టి కొంత ఆన్‌లైన్ ఎడ్యూకేషన్ వస్తుది. డిస్టిట్ బోర్డు, టెలివిజన్ ఛానల్లో టీచింగ్ వస్తుయి. ఎడ్యూకేషన్ సిస్టమ్, టీచింగ్ సిస్టమ్ అనేది చాలా వరకు మార్కె అవకాశం ఉంది. కరోనా ప్రభావంతో డిస్టిట్ లెర్నింగ్ వచ్చినప్పుడు స్ఫూడెంటిక్ టీచర్కి ఎంతో డిస్టోన్లో ఉంది. ఏదైనా సమస్య వచ్చినప్పుడు దానికి దగ్గరుండి జవాబు చెప్పాలి. విద్యార్థంగంలో మనకు ఉన్న ప్రధానమైన సమస్య ఏమిటంటే ఒక సంప్రదాయ విద్యా వ్యవస్థలోంచి వచ్చినవాళ్ళం. మిగతా సమాజంలా పోస్ట్ ఇండస్ట్రీయల్ సొసైటీ కాదు మనది. చాలా అధ్యాత్మ, సనాతన ఆచారాలను సొన్నాటీ. ముఖ్యంగా మన గురుకుల విద్యావిధానం గురుకులం అంటే గురువుల దగ్గర ఉండి విద్యాబుద్ధులు నేర్చుకొని గురువుతో ముఖాముఖి ఇంటరాక్షన్స్తో మాత్రమే చదువు చెప్పడం అనేది భారతీయ సంస్కృతి. ఇప్పుడు ఫేన్ వాప్సిలు, హోండివాప్సిలు, ఫేన్ మాస్యులు వచ్చిన కాలంలో ఇది ఖచ్చితంగా కొత్త సమస్యని తీసుకొస్తుది. అయినా సరే మార్కోక తప్పని పరిస్థితి. అందరూ కింద చాప చేసుకొనే భోజనం చేయాలనేది మన ఆచారం. ఇంట్లో అందరూ అన్నమే తినలేదు. పిల్లలు స్కూల్‌డిస్ట్రిక్ట్, పిజ్యాలు, బర్డర్లు తింటున్నారు. పెద్దలు రౌట్లు,

చప్పాతీలు తింటున్నారు. తిండిని అలవాటు చేసుకోవడం సులభం అయినప్పుడు, చదువుకోవడం ఎందుకు కష్టమవుతుంది. మనకు చదువే కష్టం మిగతావి అన్నీ సులభమే. నేడు ప్రతి ఒకక్కరు స్టౌఫ్ఫోన్ వాడుతున్నారు. వాట్పువోల్ ప్రతి ఒకక్కరు చాలా విషయాలు సైంటిచ్ చేస్తున్నారు, వింటున్నారు. వాట్పువోల్ చదువు చెబితే నష్టం ఏముంటది. టీచర్ ఎదురుగా ఉండరు కదా అంటారు. అంటే రూపర్స్‌ను సైంటిచ్ చేసేవాడు మీ ఎదుట ఉండి చేస్తున్నాడు. చదువంటే టీచరే ఉండాలి, టీచర్ చేతిలో బెత్తం ఉండాలి, అల్లరి చేస్తే కొట్టాలి, తిట్టేలా చేయాలి ఇప్పనీ ఉంటాయి. మీకు డోట్ పచ్చినప్పుడు నోట్ చేసుకోండి. స్టౌఫ్ఫోన్ పోవద్దు అనిలేదు, స్టౌఫ్ఫోన్ పోవాలి. టీచర్ అందుబాటులో ఉంటాడు. టీచర్ను తీసేయరు. వారికి డోట్సు క్లారిపై చేయడానికి క్లాసులు ఉన్నాయి. అడిషన్ మెటీరియల్ దెవలవ్ చేయమన్నాం. పని ఒత్తిడి క్లాస్ మీద తగ్గించాలి. ఎందుకంటే క్లాస్ లోడ్ కూడా తగ్గించాలి కాబట్టి, అరవైమందిని కూర్చోబెట్టలేదు కాబట్టి, ముపైమంది ఒక క్లాస్, ముపైమంది ఇంకో క్లాస్ ముపైమంది వేరు చేయాలి. ఒక టీచర్ రెండు చోట్ల చెప్పలేదు. కావున సగం పారాలను మీరు డిజిటల్‌గా పట్టుకురండి, డిజిటల్ అనేది మన మెంటల్ బారీయర్ తప్ప డిజిటల్ బారీయర్ ఉండదు. ఎన్నికలు వస్తే అందరికి ట్యూటీలిస్టర్మో దేశు. అంటే తమిళనాడులో మిగతా చోట్ల అలా ఇచ్చారు. ట్యూటోలు, ల్యాప్‌టాప్‌లు ఇచ్చినారు విద్యార్థులకు. దేశు ఎవరో ఒక రాజీయ పార్టీ ప్రతి స్టోడెంటకి మ్యానిఫెస్టోలోనే పెడతారు. ప్రతి ఇంచీకి మేము డిజిటల్ రూం ఇస్ట్రుమెంట్స్‌పాం ఇస్ట్రుమెంట్స్, ట్యూటోలు ఇస్ట్రుమెంట్స్ అని స్టోర్స్‌లోనే ల్యాప్‌లు పెడతారు.

ట్యూటోలు పెడతారు. ఎలక్ట్రోనిక్ ఇన్‌ప్రొఫ్ట్‌కోర్టోలో క్రియేషన్ అనేది చాలా సులభం. ఎందుకంటే అది మనం కష్టంది. కానీ క్రియేషన్ ఆఫ్ క్లాస్ రూం ఫిజికల్ బిల్యూంగ్ ఈస్ట్ వెరీ డిఫికల్టీ. అది సాధం కాదు. డిజిటల్లో, అన్‌లైన్‌లో, టీ‌పీ‌లో ఎంతపరకు అని అశ్వర్ఘపోవాలిన అవసరం లేదు. విద్యా వ్యవస్థలో చాలా మార్పులు జరగవచ్చు.

ప్రైవేటు యాజమాన్య రంగాలల్లో విద్యా సంస్థల ప్రమాణాలు ఏ విధంగానైన పేరెంట్ చెప్పుకోవచ్చు, కానీ ప్రభుత్వ పారశాలల్లో ఇలాంటి డిజిటల్ లెర్నింగ్ వస్తే వాళ్కు ల్యాప్‌టాబ్, ట్యూటో ఉండవు. అప్పుడు వాళ్కు పరిస్థితి ఏ విధంగా ఉండబోతోంది. ప్రభుత్వాలు ఏ విధమైన చర్యలు తీసుకోబోతున్నది?

ప్రభుత్వాలు ఖ్యాతంగా ఆ దిశగా ఆలోచిస్తాయి. ఇప్పుతీకి వరకు ఏం జరిగిందో తెలియదు. కానీ ఇదొక అపోహ మాత్రమే. కార్బోరేట్ స్టౌఫ్ఫోన్ లో అన్నీ ఉంటాయి, ప్రభుత్వంలో ఏమీ ఉండవు అని. ఇవాళ ప్రభుత్వంలో ముఖ్యంగా డా. ప్రఫీట్ కుమార్ ఆశ్వర్ఘంలో సోపల్ వెల్వేర్ స్టౌఫ్ఫోన్ చూసినట్లయితే కార్బోరేట్ స్టౌఫ్ఫోన్ లో ఏమీ లేవు ప్రభుత్వ స్టౌఫ్ఫోన్ లోనే అన్నీ ఉన్నాయి. రెండోది ప్రభుత్వ పారశాలల్లోనే ఇవాళ భోతిక దూరం పేరుతో దూరాన్ని పొచించే స్టోన్ ఉంది. ఇప్పుతీకి మూత పడ్డ చాలా పారశాలలను తెరివించవచ్చు. మనం

ఆలోచించాల్సింది అప్పార్ట్‌మెంట్లో లేదా కోట్ల ఫారంలల్లో లాగా వేలమందిని కుక్కి చదువు చెబుతున్న కార్బోరేట్ స్టౌఫ్ఫోన్ పరిస్థితి గురించి. ఎలక్ట్రోనిక్ ఇన్‌ప్రోఫ్ట్‌కోర్టో చాలా సులభం. ఒక రెసిడెన్షన్‌ల స్టౌల్ విద్యార్థి మీద ప్రభుత్వం పెడుతున్నది సంవత్సరానికి లక్ష ముపైవేలు, లక్ష యాబైవేల రూపాయలు. రాష్ట్రంలోని మిగతా ఇరవై, యాబై లక్షల మంది విద్యార్థులకు ప్రభుత్వం ముపైవేలు పెట్టి ట్యూబ్ కొనియ్యాలంటే ఐదు, పదివేలకు కంపెనీలే నేరుగా అందజేయాలి. యాబై లక్షల ఆర్డర్ ఇప్పుడానికి ఆ కంపెనీకి కొన్ని సంవత్సరాలు పడుతది. ఇది చాలా పెద్ద ఎప్పుకేషన్ మార్కెట్. శాస్త్రియల్, మాస్ట్రోల్, ట్యూబ్లు, డిజిటల్ లెర్నింగ్ యావ్‌లకు కొత్త మార్కెట్ క్రియేట్ కాబోతున్నది. భిప్పుత్తులో విస్తృతంగా ఆలోచించాల్సిన విషయం. వలసలను అధిగమించాలంటే, నిరుద్యోగులను అధిగమించా లంటే ప్రతి ఒక క్లాస్ కేంద్రంలో ఒక త్రినింగ్ సెంటర్గానీ, ఒక సైల్డ్ ప్రోగ్రామ్ దెవలవ్ మెంట్ తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది.

గత పది సంవత్సరాలుగా ఎద్దుకేషన్ కోసం ఎంత ఖర్చుపెడుతున్నామో దాదాపు ఆ స్థాయిలో కాకపోయినా చాలా తక్కువ అమోంట్సు స్టైల్ దెవలవ్ మెంట్లో కూడా పెడుతున్నాం. ఇది ప్రతి జిల్లాలో ఉన్నాయి. ఈ కేంద్రాల్లో ప్రస్తుతం శిక్షణలు కూడా నడుస్తున్నాయి.

మనకు చదువే కష్టం మిగతావి అన్నీ సులభమే. నేడు ప్రతి ఒకక్కరు స్టౌఫ్ఫోన్ వాడుతున్నారు. వాట్పువోల్ ప్రతి ఒకక్కరూ చాలా విషయాలు సైంటిచ్ చేస్తున్నారు. వాట్పువోల్ చదువు చెబితే నష్టం ఏముంటది.

మనకు చదువే కష్టం మిగతావి అన్నీ సులభమే. నేడు ప్రతి ఒకక్కరు స్టౌఫ్ఫోన్ వాడుతున్నారు. వాట్పువోల్ ప్రతి ఒకక్కరూ చాలా విషయాలు సైంటిచ్ చేస్తున్నారు. వాట్పువోల్ చదువు చెబితే నష్టం ఏముంటది. ఇరవై, ముపై, ఏండ్రులో నేరుకోంది రెండు నెలలల్లో స్టైల్ దెవలవ్ మెంట్లో నేరుకుని ఇంజనీరును అవుతా అంటే కుదరదు. స్టైల్ నీపు నేర్చించింది కాదు. నీపు సాంతం చేసుకుంది. ఇంజనీరింగ్ కళాశాలలో చదువుతున్న విద్యార్థులు ఎంత సీరియస్‌గా నేరుకుంటున్నారు. వారికి ఏం నాలెక్స్ ఉంది. వాళ్కండరు మళ్ళీ ఏదో ఒక కోర్చు నేరుకోవాలి, లేదా స్టైల్ నేరుకోవాలి.

గ్రామీణ యువతకు కూడా స్టైల్ దెవలవ్ మెంట్ ఉంది. ఆలోచించాల్ని సెక్యూరిటీగాం నుంచి హాస్ కీపింగ్, డ్రైవింగ్ పరకు వాళ్క స్థాయిని బట్టి మార్కెట్లో ఉన్న డిమాండ్ను బట్టి స్టైల్ అడాప్టేవ్ జరుగుతుంది. కావున మనసులు స్టోన్ నేరుకోవాలి. స్టైల్ లేని ఎద్దుకేషన్ అంటే ఎదుకేషన్ వ్యవస్థలోనే లోపం వుంది. మొదటి నుంచి మనం నేర్చించే ఎద్దుకేషన్ పడ్డతిలోనే లోపం ఉంది. ఏం నేర్చిప్పంలే అని. నేర్చియ్యక పోతే స్టైల్ రాదు. రూరాల్లో వ్యవసాయ కుటుంబంలో ఉన్న వారికి మళ్ళీపుల్ స్టోన్ ఉంటాయి. అప్పార్ట్‌మెంట్ వారికి జన్మి స్టోన్ ఉండవు. నీపు దేని స్టైల్ అంటున్నావో అది ముఖ్యం. ఇవాళ కంప్యూటర్ తెలుస్తేనే స్టైల్ అవుతుందా కాదు. ఇంగ్లీష్ మాట్లాడితే స్టైల్ అవుతుందా కాదు. ఇవన్నిలేని ర్యాపీలో పెట్టుకోవాలి. ఎదుకేషన్ కరిక్యూలమ్ డిజెన్లో మార్పులనేవి రావాల్సిన అవసరం ఉంది.

రాబోయే రోజుల్లో కంప్యూటర్జెప్సన్, డిజిటల్జెప్సన్, ప్రాసెన్ ఉంటున్న ప్యాడు ఖచ్చితంగా అవి నేర్చుకోవాల్సిన అవసరం ఉంటుంది కదా?

ఖచ్చితంగా నేర్చుకోవాలి. భవిష్యత్తులో కంప్యూటర్ లేని సూక్ష్మ ఉండవు. ఎడ్యూకేప్సన్ పాలనీలో మార్పులు రావాలి. ప్రతి ఒక్కరు స్థిర్, డిజిటల్ దేవైనా టీజ్ చేస్తాయి. స్ట్రోఫోన్ వాడకం అనేది ఏమీ చదువురాని వాళ్ళకు కూడా తెలుసు. మెస్సేజ్లు పంచిసున్నారు. ఏ పాపులో ఎంత ఆఫర్ ఉందో తెలుస్తుంది. ఎలా ఓపెన్ చేయాలి, ఎలా ఆపరేట్ చేయాలి అనేది తెలుసు. ఇవనీ ఎవరో నేర్చే రాలేదు. ఓవెన్లు, కంప్యూటర్లు, ప్రైస్టల వాడకం పెరిగింది. టీవీ ఛానెల్ మార్పుడం కూడా రాదు. ఇప్పుడు అందరూ ఆపరేట్ చేస్తున్నారు. ఏదైనా మనకి అవసరం అనుకున్నప్పుడు దాన్ని అటోమేబీక్గా అడ్డాప్ట్ చేసుకుంటాం. అటోమేబీక్గా దాని పరిజ్ఞానం వస్తుది, ఫోకన్ కూడా పెరుగుతది. దీని బడ్జెట్ డిమాండ్ చేయుచ్చు. మనదేశంలో ఒక పాలనీ రాగానే ఎస్సీ, ఎస్సీ, బీసీలకు కొన్ని వేల లక్షల కోట్లు పెట్టి ఇస్టేషన్స్మెంట్ చేస్తున్నారు. ప్రైవేట్ కాలేజీలను మేవుతున్నారు. ప్రభుత్వ పారశాలల పిల్లలకు ట్యూబ్ ఇప్పులేరా. లక్ష ముప్పైవేలు పెట్టి ఇంజనీరింగ్ చదివించవచ్చు. ఆ లక్ష ముప్పైవేలు పెడితే ఐదు మందికి ట్యూబ్లు వస్తుయి. డబ్బు లేకపోతే ఈ పాటికి ప్రైవేట్ విద్యా నంస్తలకు ఫీజు రీయింజర్స్మెంట్ తీసేని ఏదైతే ప్లాటల్రోఫ్ప్ ఉందో దాన్ని ఇచ్చేవారు. ప్రభుత్వం, ప్రజలు సృష్టించినటువంటి సంపదని మళ్ళీ ప్రజలకు ఫీజు రూపంలో, పెస్సన్ రూపంలో పథకం రూపంలో, రేప్సన్ రూపంలో పోతుంది. కావున దిగులు చెందాల్సిన పనిలేదు. ప్రభుత్వాలు ఏదైనా ఇది ఆలోచించకపోతే ప్రభుత్వం మీద వ్యతిరేకత ఉందటి. ప్రభుత్వం అవసరం ఉండడు. ఇప్పుడు ఒకే బ్రాంచ్లో పడివేల మందిని జాయిన్ చేసుకొన్ని మాకు వంద ర్యాంకులు వచ్చినాయి అని చెబుతున్నారు. ఇప్పుడు అలా కుదరదు. ఆ పడివేల మందిని ఇరవై బ్రాంచులుగా డిస్ట్రిబ్యూటర్ చేసి ఏ బ్రాంచ్లో కూడా ఐదు వందల మందికి ఎక్కువగా ఉండకూడదని ఒక జీవో రావాలి. ప్రభుత్వ పారశాలల్లో నలభై మంది ఉండాలి. కోవిడ్-19 ఒక వ్యవస్థని అభివృద్ధి చేస్తున్నది. ఇవనీ కూడా ఒక ఆర్థిక శాస్త్రమేత్త చెప్పినట్లు ఆర్థిక వ్యవస్థను నాశనం చేయటానికి కోవిడ్ అనేది చాలా బాగా ఉపయోగపడుతున్నట్లు అనిపిస్తుంది.

ఆర్థిక సాంకేతిక రంగాలలో అభివృద్ధి చెందిన దేశాలు కరోనాను ఎదుర్కొవడంలో ఎందుకు విఫలమయ్యాయి? చిన్న చిన్న దేశాలు ఎదుర్కొన్నాయి?

ఇప్పుడున్న మార్కెట్ వ్యవస్థగానీ, సాంకేతిక వ్యవస్థ, లేదా ఈ అగ్రరాజ్యాల చేతిలో ఉన్న ఏ పెక్కాలజీ ఈ వైరన్నని కనిపెట్టలేక పోయాయా. అంటే ఈ వైరన్ అనేది చెప్పి రాడు, చెప్పకుండానే వస్తుది. ఒక భాకంపం లాగానే, ఒక సునామి లాగానే ప్రకృతి ప్రక్రహించి నప్పుడు ఏదైనా ఎప్పుడైనా వస్తుది. అది ఎంత పెద్ద అగ్రరాజ్యమైనా కూలిపోతుటంది. ఒక ఉపద్రవం ప్రకృతిలో వచ్చినప్పుడు బాగా పెరిగిన

చెట్టునే కూలగడతది. చిన్న మొక్కను ఏం చేయలేదు. అలానే చిన్న దేశాలకు నష్టం చిన్నగా జరుగుతది. పెద్ద దేశాలకు పెద్దగా జరుగుతది. ఎందుకు ఎక్కువగా జరుగుతదంటే వాళ్ళకు ఉన్నటువంటి నియమాలు, పర్షతులు ఇవనీ ఒక ఎత్త అయితే వాళ్ళు నగరాలను ఒక మరికి కూపాలగా మార్చేశారు.

ప్రపంచంలోను, భారతదేశంలోను ఆర్థిక రంగం ఎలా ఉండ బోతుంది?

కరోనా అనే వైరన్ మనుషులకంటే ఎక్కువగా ప్రపంచ దేశాల వెన్నుముకైనటువంటి వ్యవస్థలను కూర్చేసింది. మనుషులు లక్ష్మమంది చనిపోయింటారు. కానీ ఎక్కువ ప్రభావం ఆర్థికరంగం మీద, పారిశ్రామిక రంగం మీద ఉండబోతుంది. ఆర్థికరంగం మీద, పారిశ్రామిక రంగం మీద ఉండబోతుంది అనుకున్నప్పుడు మార్కెట్ వ్యవస్థను ఆధారంగా చేసుకొని ఈ పారిశ్రామిక ఉత్పత్తులను ఆధారంగా చేసుకొన్న వ్యవస్థలే ఎక్కువ ప్రభావితం అవతాయి. భారత కొంత నయం. ఎందుకంటే వ్యవసాయం కూడా సమానంగా ప్రోధాస్యత ఉన్నది. చైనా వాళ్ళు ఎందుకు దిగులు పడలేదు అంటే లాక్డోన్ తరువాత వాళ్ళ పరిశ్రమలు ప్రారంభమై మ్యాన్పాక్షర్లో వాళ్ళ ముందు ఉన్నారు. కానీ మన ఆర్థిక వ్యవస్థ సర్కిసెన్ బేసిక్ ఆర్థిక వ్యవస్థ మిషనరీలతో మ్యాన్పాక్షరింగ్ చేసినట్లుగా వ్యవసాయంలో పని చేయలేదు.

ఎవరికొనా సరే మని సర్కులేషన్ మార్కెట్లు లేకపోతే ఆర్థిక వ్యవస్థ కుప్పకూలిపోతుంది. నేడు భారత ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడా మార్కెట్లో ఒప్పుకున్నది. అమరికా ఆర్థిక వ్యవస్థకు ఉంది.

అక్కడ పెట్టుబడులు పడిపోతున్నాయి. వ్యవస్థ పడిపోతుంది. ఇలా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా దీని ప్రభావం అనేది అంచనాలకు అందని స్థాయిలో ఉంది.

రాబోయే రోజులల్లో ఇలాంటి వైరన్ ఇక ముందు ఉంటుందా? ప్రజలు భౌతిక దూరం పాచిస్టూరా? పాటించరా? లేదా పాటిస్టే ఎలా ఉంటుంది? ఏవిధంగా వివిధరంగాలల్లో అభివృద్ధి చెందుతాయి?

కరోనా వైరన్సే ఊహించనది. రేపు ఇంకో వైరన్ ఉండడని ఎలా ఊహిస్తాం. విడి విడిగా ఉంటే కూడా వచ్చే వైరన్లు ఉండవచ్చు. మనుషుల్ని విడగొట్టే వైరన్ ఉండని మనకి ఇప్పులీకీ తెలియదు. ఒంటరిగా ఉంటే సోచే వ్యాధులు కూడా రావొచ్చు. రేపు ఏం జరుగుతుందో ఎలా వస్తుదో ఊహించే శక్తి ఉంటే వాడు ఈ రెండు పండల సంపత్తురాల నుండి ఊహించాలి కదా ఈ కరోనా వస్తుదని. ఈ కరోనా కూడా కొత్తది కాదు, ఏడో తరం కరోనా. అరు కరోనాలను చూసినవారికి ఏడోది ఎలా వస్తుదో ఊహించే శక్తి లేదు. మనిషి ఆలోచన శక్తి గొప్పది అనుకోకండి. వైరన్ మనకంటే వేగంగా, సులువుగా, చురుకుగా, గొప్పగా ప్రకృతి అలోచిస్తది. కావున ప్రకృతిని అనుసరించాలి. అంతకు మించి ఏమి చేయడానికి వీలులేదు.

చేపటి ప్రపంచం ఎలా ఉండబోతుంది? ఎలాంటి పారాలు నేర్చుకోవాలి?

రేపటి ప్రపంచం మాత్రికి మాన్యులు, చేతులకు గ్లోబులు, శానిబైజన్సు పూసుకుంటు ఉంటారు. కరోనా చాలా పారాలు నేర్చించింది. నేర్చుకున్న వాళ్ళకి నేర్చుకునేంత. ముఖ్యంగా ఇటలీ, ఫ్రెనా, ఇరాన్, అమెరికా నుంచి వస్తువులపంటి కథనాలు చూస్తున్నప్పుడు మనిషి ఒంటరివాడు అని ఆర్థం చేసుకోవాలి. కరోనా పోయిన తరువాత ప్రజల అలోచన మళ్ళీ మామాలుగానే ఉంటది. మారుతుందనే నమ్మకం లేదు.

కరోనా వల్ల పేద ప్రజలు, సామాన్యులు, మర్యాతరగతి ప్రజలు సేవింగ్స్ అనేది నేర్చుకున్నారా? అంటే అరోగ్య పరంగా డబ్బులను జమ చేసుకొని అరోగ్యంగా ఉండాలని సేవింగ్ నేర్చుకున్నారా?

ఏమీ నేర్చుకోలేదు. అసలు సేవింగ్స్ కి అవకాశంలేదు. పేదలు, మర్యాతరగతి చేతికి డబ్బులు వస్తే గదా సేవ చేసేది. కాకపోతే ఉట్టా ఖర్చు పెట్టుకున్నారు. సంపన్ముడు సష్టుపోలేదు. పేదవాడికి కనీస ఆదాయమే లేకపోయాక సేవింగ్ ఎక్కుడది.

లాక్డౌన్ సమయంలో మీకు కలిగిన అలోచనలు, అంతర్భుద్ధనాలు ఏమిటి?

పైన చెప్పినవన్నీ ఈ సమయంలో వచ్చిన అలోచనలే. సమూహంలో ఉన్నప్పుడు, రోటీన్లో ఉన్నప్పుడు మిమ్మల్ని మీరు ఆలోచించరు. ఈ పరిణామాలన్ని జరుగుతున్న టువంటి సందర్భాలో చాలా విషయాలు మనం చేసిన పొరపాటు అయి ఉండొచ్చు. మనుషులందరిలో కూడా ఖచ్చితంగా ఈ పసులు చేసి ఉండకపోతే బావుణ్ణలాంటి అలోచనలు, సందర్భాలు వస్తాయి. కాబట్టి జీవితంలో నలభై, యాభై పిట్టగా ఒక నెల రోజులు భాగీగా ఉండే అవకాశం రాలేదు. ఇప్పుడు అవకాశం వచ్చింది.

మన దేశ ఫెడరల్ వ్యవస్థ రేపు ఎలా ఉండచోతుంది?

దీన్ని అర్థం చేసుకున్నవాళ్ళకి ఒక పెద్ద సమస్య. కరోనా అనేది ప్రపంచ వ్యాప్తంగానే సామాజిక వ్యవస్థను నాశనం చేసింది. భిన్నాభిప్రాయాలు పోయాయి. విపొదంలో ఉన్నాం కాబట్టి ఇప్పుడే చెప్పలేం. కానీ ఖచ్చితంగా ఈ చట్టాన్ని 1897 అఫడమిక్ యాక్యూను వాడడమే ఫెడరల్ వ్యవస్థకు ఒక పరీక్ష దేశంలో రెండు రకాల చట్టాలున్నాయి. ఒకటి న్యాచురల్ లా కమిటీన్ ఇవన్నీ వచ్చినప్పుడే వాడే చట్టం. ఇంకాకటి ఇలాంటి ప్యాండమిక్, మహామార్యాదీలు వచ్చినప్పుడు ట్రిపీషివాడు అలా కొన్ని చట్టాలు చేసుకుంటూ వచ్చినాడు. 1995లో వచ్చినటువంటి ప్రకృతి వైవరీత్యాల నియంత్రణ చట్టం మేనేజెమెంట్ యాక్ట అనేది ఏదో ఒకటుంది. ఇప్పాల్సి వరకు ఈ రాష్ట్రాల అధికారాలు, రాష్ట్రాలు ఏం చేస్తున్నాయి కేంద్రం ఏం సపోర్ట్ చేస్తున్నదని దాని మీద చర్చ జరగట్ట. కానీ రాష్ట్రాలు ఆర్థిక సహాయాన్ని ఆశిస్తే రేపు చర్చ జరగుతది. మూడు అంశాలను ముందు చేయమని కేంద్రంను రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు అడిగాయి. ఇప్పటి వరకు అధికారికంగా ఎటువంటి ఆర్థికసహాయం, ప్యాకేజీ అనేది కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి రాలేదు. రేపు వస్తుఫోలేదో తెల్పుదు. ఇది కొంచెం ఇఖ్యందికి ఉండిన కథనాలు మనిషి చేసుకోవాల్సిన అని కేసిఆర్ గారు ఒకటి రెండు సార్లు ప్రైన్ కాన్వెన్షన్లల్లో దాన్ని ప్రస్తావించినారు. కానీ ఇప్పటివరకు అటువంటి ఘర్షిమిషన్స్ ఏమీ చేయలేదు.

సివిలుర్ గైడ్లెన్స్ ఉంటాయి, మేము ఎంత అప్పు చేయాలో అనే దానికి ఒక పరిమితి ఉంటది, ఆ పరిమితి మీరు విధించినారు, దాన్ని కొంచెం పెంచండి. రుణపరిమితిని చేస్తే మేము ఎక్కుడో ఒకచోట అప్పు చేసుకోవాల్సిన అని కేసిఆర్ గారు ఒకటి రెండు సార్లు ప్రైన్ కాన్వెన్షన్లల్లో దాన్ని ప్రస్తావించినారు. కానీ ఇప్పటివరకు అటువంటి ఘర్షిమిషన్స్ ఏమీ చేయలేదు.

మూడోది ఏమి అడిగారు కేసిఆర్ గారే పోలికాప్టర్ మనీ అనేది. మీరు సమస్యలు వచ్చినప్పుడు ఆర్బీఐకి ఆ శక్తి, పవర్ ఉంది. మీరు ఒక్కమాట చెబితే వాళ్ళ ఆ పోలికాప్టర్ మనీ ఇస్తారు అన్నారు. దాని మీద జోక్లు వచ్చినాయి. ఇటువంటి విపత్తులు వచ్చినప్పుడు గపర్చమెంట్ మనీ ట్రాన్స్క్రిప్షన్ లేకపోతే మనిషి బతకలేదు. ఎకానమీ లేదు. అటువంటి సిస్టమ్ డెవలప్ అయి ఉన్నది. సో ఇటువంటప్పుడు ప్రజలు బయల్కి పోయి ఖర్చు చేసే పరిస్థితి లేదు. కాబట్టి ఈ ఖర్చును ఎంకరేజ్ చేయడానికి వీలులేదు. కాబట్టి గపర్చమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా రిజర్వ్ బ్యాంక్ కొంత అమోంట్ని తక్కువ రేటుకి, తక్కువ వడ్డీకి ప్రింట్ చేసి అన్ని రాష్ట్రాలకి ఇస్తది. రాష్ట్రాలు మళ్ళీ కడతాయి అది వేరే సంగతి. ఇవాళ బండి నడవాలన్నా పెట్రోలు లేదు. సో అటువంటి వాతావరణంలో ఇది ఉపయోగదత్తది అని సీఎం కేసిఆర్ గారు చాలా విపరంగా చెప్పారు. కానీ సుందన లేదు. ఈ మాడు ఒకటి. రెండు పారిర్మాణికి వేత్తలు అడుగుతున్నారు వినిపించుకోలేదు. ఇంటికెళ్ళి బయట పడడం కోసం మనం లాక్డౌన్ ఎత్తేసినాం. ఇది ఒక పార్ట్. రెండోది కేంద్రం ప్రభుత్వం నిర్ణయాలు తీసుకొంటుంది. ఫెదరల్ పర్ట్రతిలో నా రాష్ట్రం మీద ప్రభావితం చేసే నిర్ణయం నీవు తీసుకోవర్సు. భవిష్యత్తులో దిని పరిణామాలు ఎలా ఉంటాయనేది ఇప్పుడే ఏమీ చెప్పలేం.

ఒక సామాన్య వ్యక్తిగా ప్రజలకు కరోనా నుంచి దూరంగా ఉండడానికి ఎలాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి? ఎలాంటి సూచనలు ఇస్తారు?

సినిమా యాక్టర్స్ చేతులు కడుకోమని, మాన్యులు తొడుకోమని చెబుతున్నారు. ఖచ్చితంగా ఎవరైనా అదే చెబుతారు. వైజ్ఞానికీ విషయాలు వచ్చినప్పుడు బండి తీసుకుని స్టీడ్గా అరవై కిలోమీటర్ల వేగంతో వెళ్ళిపోయి సేఫ్గా ఉన్నాడు. కరోనా అలా కాదు కడా. నీ మీదనే ఎక్కి సవారి చేస్తుంటది. కాబట్టి అటువంటి జాగ్రత్తలు ఏమీ చెప్పలేసు. మీరు కరోనా తోటి కలిసి ప్రయాణం చేయాల్సి వస్తది. దీర్ఘ కాలం ఉంటది. ఇక మందు కనిపెట్టగనే ప్యార్టీ చేసుకునే అవకాశం లేదు. ఈ కష్టకాలంలో మన ప్రాణం కంబే ఏదీ ఎక్కువ గాదు కడా. కాబట్టి ప్రజలు చాలా తెలివి గల వాళ్ళ. వాళ్ళకు ఉధారీంచి నీతి బోధచేయాల్సిన పనిలేదు.

(సచిన్, మల్లిష్ - దక్కన్ ఛానల్ ఇంటర్వ్యూ అధారంగా)

- కట్టు ప్రభాకర్, m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com

మానవుడు ప్రకృతితో సహజీవనం చేయాలి

వి. ప్రకార్ణగాలతో కోవిడ్-19పై ప్రత్యేక ఇంటర్వెషన్

కరోనా వ్యాప్తి చెందుతున్న నేపథ్యంలో వాటర్ రిసోర్స్ దెవలమ్పెంట్ కార్బోరేఫ్సన్ ఛైర్మన్ వి.ప్రకార్ గారితో 'డక్టర్ ఛానెల్' ప్రత్యేక ఇంటర్వెషన్.

లాక్డౌన్ పిరియడ్లో మీకు కలిగిన అలోచనలు, అంతర్భుధనాలు ఏమిటి?

లాక్డౌన్ అనేది ఒకరకంగా మంచిదేని అనిపించింది. ఎందుకంటే బయటికి వెళ్క పోవడం వల్ల ఎక్కువ సమయం మన గురించి అలోచించుకోవడానికి, చాలా కాలం నుంచి పెండిగోలో ఉన్న పసులు చేయడానికి ఒక అవకాశాన్ని ఇచ్చింది. అదే విధంగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా కూడా మసుషుల లోపల చాలా అలోచనలు రేకిట్టించింది. ఈ లాక్డౌన్ అనేది దాదాపు 182 దేశాలల్లో పొక్కికంగా, పూర్తిగా అమలయింది. మనిషి తన ఆరోగ్యం గురించి అలోచించడం మొదలైంది. ఈ ఉరుకుల పరుగుల జీవితాలల్లో ఎప్పుడు కూడా అరోగ్యాన్ని పట్టించు కోక పోవడం, కనీసం అయిదు నిమిషాలు స్నానం చేయడం కూడా మరిచి పోయాడు. అదేవిధంగా ఆపచరపు అలవాట్లు కూడా మారిపోయాయి. శరీరం గురించి పూర్తిగా విస్తరించాడు. పర్యావరణాన్ని ధ్వంసం చేస్తున్నాడు. పీటన్నిటి మీద అంతర్భుధనం అనేది ప్రతి ఒక్కరికి మొదలైంది. కొండరికి ఎక్కువగా ఉండచ్చు, కొండరు పైపై అలోచించ వచ్చు. కానీ ఒక చర్చ మాత్రం ప్రారంభమైంది. కనుక వాళ్లు భవిష్యత్తులో చేయాలిన పసులు ఏంటి? కంచికి కనబడని సూక్ష్మ జీవి ఈ రకంగా మన మీద దాడి చేస్తునప్పుడు, జీవితం ఎప్పుడు ముగుస్తుందో తెలియని పరిస్థితి మొదలైనప్పుడు మనిషిలో వేదాంత ధోరణి మొదలవుతుంది. వైరాగ్యం వస్తుది. అదంతా ఇప్పుడు మనం చూస్తున్నాం.

భూతాపం పెరుగుట వల్ల ఓటోన్ పొర, పర్యావరణం దెబ్బ తింటుందని అంటున్నారు కదా? ఒకవేళ దీన్ని ఏ విధంగా నియంత్రించ వచ్చు?

మనం వెనుకబి మూలాల్లోకి వెళ్లాలి. గతమంతా చెడుకాదు. గతంలో మంచే ఎక్కువ ఉంది. సనాతన జీవన విధానంలో ప్రకృతితో కలిసి మనిషి సహ జీవనం చేసినాడు. మనం ప్రకృతికి దూరంగా వెళ్లుతున్నాం. ఎంత దూరం వెళ్లితే అంత సమస్యలు మనిషికి ఎదురవుతాయి. నేడు పర్యావరణాన్ని అనుకూలం పరిరక్షించుకోవాలిన బాధ్యత ఉంది. తరువాత మన ఆపచరపు అలవాట్లు మార్పు కోవాలిన అవసరం ఉంది. మన అలోచనా ధోరణిని కూడా మార్పుకోవాలి.

ప్రజలు, ప్రభుత్వాలు ఏ మేరకు ఈ విపత్తు పరిస్థితులను తట్టుకోగల్లాయి?

ప్రజలకు మరో మార్గం లేదు, లాక్డౌన్ చేశారు. కాబట్టి ఎలాంటి వారైనా కూడా నాలుగు గోడల మధ్య బంది కావాల్చి పరిస్థితి ఏర్పడ్డది. ఇక్కడ ప్రభుత్వాలే కొంత మంది విషయాల్లో చేయాలినంత చేయలేదని అనిపిస్తుంది. తెలంగాణాకు సంబంధించినంత వరకు ఈ ప్రభుత్వం తీసుకుంటున్న చర్యలు చాలా సంతృప్తికరంగానే ఉన్నాయని కేంద్ర బ్యందం కూడా నిపెదిక ఇస్తుంది. ఉదాహరణకు ఆర్థిక సమస్యలున్నాయి. ముఖ్యమంత్రిగారు అడిగిన పోలికాప్స్ మనీగానీ, క్వాబిడింగ్ ఈజింగ్ మనీగాని ఏదీ కూడా మనకు రాలేదు. ఆర్థికంగా చాసినిష్టుట్యూట్ మనకు కేంద్రం నుండి పెద్దగా సహాయం రాకపోగా మన బడ్జెట్లో కూడా ఇదివరకే చాలా ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్న పరిస్థితి చూశాం. ఒక పక్కన గ్రోత్ రెట్ తగ్గింది. ఇంకో పక్క కేంద్ర సాయం కూడా తగ్గింది. మరి ఈ పరిస్థితులల్లో చేయగల్లినంతా ఈ ప్రభుత్వం చేస్తున్నది.

ప్రభుత్వాలు వైద్యరంగంలోనూ, శాస్త్రసాంకేతిక రంగంలోనూ అనుసరించవలసిన ప్రషాస్కిలు ఏమిటి?

ప్రభుత్వాలు విషయానికి వచ్చినప్పుడు శాస్త్ర విజ్ఞాన రంగంలో పరిశోధనలకు భారతదేశంలో అసలు ఫండింగ్ లేదు. వాస్తవానికి గొప్ప సైంటిస్టులంతా విసిగిపోయి ప్రభుత్వాలకు అప్పులు చేసి, చివరకు వేరే దేశాలకు పోయి అక్కడ ప్రభుత్వాలతోని ఫండింగ్ తీసుకొని అక్కడ నోబల్ ప్రైజ్ తెచ్చుకుంటున్నారు. అక్కడ గొప్ప సైంటిస్టోగా వాళ్ల ఇన్స్ట్రిచ్యూన్ అన్ని కూడా ప్రపంచానికి ఇస్తున్నారు. స్నేహంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుంచి ఈ రోజు వరకు కూడా ఏ ప్రభుత్వం, ఏ ప్రధాని కూడా పరిశోధన, అభివృద్ధి విషయంలో చూపేట్లినంత శ్రద్ధ చూపేట్లేదు.

కరోనా వ్యాప్తి నేపథ్యంలో అంతర్జాతీయంగా విద్యాసంఘలు ఎలా ఉండబోతున్నాయి? ప్రైటెచ్ పరంగా ఎలా ఉండబోతున్నాయి? మన ప్రభుత్వాలు విద్యా సంఘలకి ఏ విధమైనటువంటి చర్యలు తీసుకుంటోనుండి?

ఒకబి డిజిటల్ ఎడ్యుకేషన్ పెంచాల్చిన అవసరం ఉంది. రెండోవది టెక్నికల పైపు. రాబోయే రోజుల్లో భారతదేశం ప్రపంచంలోనే గొప్ప పొరిక్రమిక దేశంగా తయారు కాచేతుంది. ఇవాళ చైన్కు పోయే పెట్టుబడులు చాలా పరకు భారతదేశం వైపుకు మళ్ళీ అవకాశం ఉంది. అదే విధంగా చైన్ నుండి విత్త్రీ చేసుకునే పెట్టుబడులు

కూడా భారతదేశంకు వచ్చే అవకాశం ఉంది. అదేవిధంగా స్యూల్ స్నేల్ ఇండ్స్ట్రీ, మైక్రో ఇండ్స్ట్రీస్ కూడా బాగా పెరిగే అవకాశం ఉంది. విద్యుత్, వైద్యం మీద ఎక్కువ బడ్జెట్ కేటాయించాల్సిన పరిస్థితి మాత్రం ఉంది.

తరగతి గదులు ఎలా ఉండబోతున్నాయి? ఇప్పుడు డిజిటల్ విద్యా అనేది ప్రారంభిస్తే సామాన్య ప్రజలకు ఇది అందుబాటులో ఉంటుందా?

జరువై సంపత్తురాల క్రితమే మన ప్రభుత్వాలు ప్రారంభించాయి. ఇప్పచీకి డిజిటల్ ఎడ్యూకేషన్ తీసుకురాకపోతే ప్రపంచానికి మనం చాలా దూరంగా ఉండాల్సి వస్తుది. అందరూ భారతదేశం వైపు చూస్తున్నప్పుడు వాళ్ళ అవసరాలకు తగ్గట్టు మనం తయారు కావాల్సిన అవసరంమంది. మన అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకుంటునే మన వాళ్ళను మంచి టెక్షీషియన్స్‌గా తీర్చిదిద్దే బాధ్యత ప్రభుత్వం మీద ఉంది. ఇప్పుడు ఉన్న విద్యా విధానం వల్ల ఏమీ ఉపయోగం లేదు. ఇది గుమస్తాలను తయారు చేసే విద్యా విధానమే. ఏదో సిలబన్స్‌లో తెలంగాణ వచ్చిన తరువాత కొన్ని మార్పుల్తే వచ్చిన మాట వాస్తవం. కానీ ఆశించిన మేరకు ఒక శాస్త్రియ విజ్ఞానాన్ని ఇచ్చేది గానీ, తరువాత ఇక్కడ భారతీయ సంస్కృతిని ప్రతిఖంచించేది గానీ, ప్రజలకు అవసరమైన విద్యావిధానం గానీ ఇప్పటికీ రాలేదు. రావాల్సిన అవసరం అయితే ఉంది.

కరోనావైరస్ వ్యాపి చెందుతున్న నేపథ్యంలో వైద్య రంగంలో ఇప్పుడున్న పరిస్థితుల్లో వ్యాక్సిన్ ఇంకా తయారు కాలేదు? వ్యాక్సిన్ తయారు కావడానికి చాలా సమయం పడుతుందని చెబుతున్నారు? ఆ సమయంలో లాక్డౌన్ ఎత్తేస్తే దీన్ని ఏ విధంగా ఎదురోగల్లతాం?

వ్యాక్సిన్ వచ్చినా, రాకున్నా ఇమ్మూనిటీ ఉన్నవాడు బతుకుతున్నాడు. ఇమ్మూనిటీ లేనివాడు మరణిస్తున్నాడు. కావున వ్యాక్సిన్ మీదా ఆధారపడకుండా రోగి నిరోధక శక్తిని పెంచే విధంగా ప్రభుత్వం చర్యలు తీసుకోవాలి.

ఆపిరపు అలవాట్లు ఏ విధంగా ఉండాలి? సేంద్రియ ఏరువులు, సేంద్రియ వ్యవసాయానికి ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలా లేకపోతే ఇప్పుడున్నటువంటి ఫైఫ్టీప్రైట్స్ ఏరువులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలా?

బతకాలనుకుంటే మంచి అలవాట్లు తెచ్చుకోవాలి. వ్యాపారట్లుకు మనుషుల ప్రాణాల గురించి పట్టింపు ఉండదు. అందుకే ఇవాళ ఈ ఏరువులను, పురుగుమందులను ఇంటం వచ్చినటుగా వ్యవసాయంలో వినియోగిస్తున్నారు. ఇవాళ మట్టిని చంపేసారు. మెల్లిమెల్లగా మనం ప్రకృతి వ్యవసాయానికి రాకపోతే ఇక దేవుడు కూడా మనల్ని కాపాడలేదు.

కరోనా వ్యాపి వైరస్ ప్రపంచ వ్యాప్తంగా 33 లక్షలకు చేరింది? అదే విధంగా భారతదేశంలో 35 వేలకు పైగా చేరింది? ఒక వేళ లాక్డౌన్ ఎత్తివేస్తే ఈ వైరస్ చనిపోతుందా? ఈ వైరస్ కంటిన్యూ అవుతుందా?

ఇప్పుడు పోరిడి ఇమ్మూనిటీ అని ఒక కాన్సెప్ట్ తీసుకొచ్చారు. ఏందంటే ఎక్కువ మందిని ఓపెన్‌గా పంపించినట్లయితే వైరస్ వాళ్ల

శరీరాల్లోకి వచ్చి ఆ శరీరాలల్లో ఆ ఇమ్మూనిటీ వల్ల దాని ఛైన్ తెగిపోతుంది. తెగిపోవడం వల్ల స్లోగా వైరస్ అంతరిస్తదని. కానీ ఆ ప్రయోగం లండన్‌లో విఫలం అయింది. మళ్ళీ అది మన దగ్గర ప్రయోగించడం అన్నది మంచిది కాదు. నరే ఏది ఏమైనా కూడా ఈ లాక్డౌన్ అనేది కండీషన్‌గా ఉండాలి.

ఇప్పుడైతే కరోనా వైరస్ వచ్చింది? మనుస్యందు ఏ వైరస్లు రాకుండా ఉండడానికి మనం ఎలాంటి చర్యలు తీసుకోవాలి?

పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించుకోవాలి. మళ్ళీ వాతావరణంలో వేడిని తగ్గించాలి. గ్లోబల్ వార్ల్‌ఐంగ్ గురించి ప్రపంచం ఆరోగ్య సంస్థ గానీ, ప్రపంచ పర్యావరణ సంస్థలు గానీ, లేదా నిపుణులుగానీ ఏదయతే చెబుతున్నారో అది అనుసరించాలి. తెలంగాణ ప్రభుత్వం చాలా వరకు ఆ దిశలో ప్రయత్నిస్తున్నది. 230 కోట్ల మొక్కలు పెట్టాలన్న ఒక సంకల్పంతో హరితపోరాలు చాలా విజయవంతంగా ముందుకు సాగుతున్నాయి.

కరోనాని ఎదురోపడంలో వైద్యరంగంలోను, శాస్త్ర సాంకేతిక రంగంలోనూ జరగపలిసిన కృషి ఏమిటి?

రీసెన్ట్ అండ్ డెవలప్ మీద బాగా ఇన్వెస్ట్ చేయాలిన అవసరం ఉన్నది. వైద్యరంగంలో కేవలం అలోపతి మీద ఆధారపడకుండా మన దేశియ వైద్య విధానాలు, ఆయుష్ ద్వారా హోమియో, యూనానీ, ఆయుర్వేదం, సిద్ధావైద్యం ఇలాంటివన్నించీకి కూడా ప్రాముఖ్యత ఇవ్వాలిన అవసరముంది. ఎలాంటి వైరస్లు వచ్చిన కూడా తట్టుకొనే విధంగా తన శరీరాన్ని నిర్మాణం చేసుకోగల్లతాడు.

రేపటి ప్రపంచం ఎలా ఉండబోతున్నది? ఎలాంటి పాతాలు నేర్చుకోవాలి?

రేపటి ప్రపంచం ఎలా ఉండబోతున్నది అనేది ప్రభుత్వాలు అనుసరించే విధానాల మీద ఆధారపడి ఉంటది. ఇప్పుడు కరోనా వల్ల మనుషుల లోపల ఒక చర్య అయితే మొదలైంది.

ప్రివేటురంగ ఉద్యోగస్తులపై కరోనా ప్రభావం ఏ విధంగా చూపిస్తుంది?

అన్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్ అనేది చాలా ఎక్కువైతది. రాబోయే రెండు మూడు సంపత్తురాలు భారతదేశంలోని ఏ రాష్ట్రాన్నికైనా కూడా ఈ అన్ ఎంప్లాయ్‌మెంట్ సమస్య చాలా తీవ్రంగా ఉంటది. ప్రివేటురంగం కూడా చాలా వరకు సప్టోల్స్‌కి నెట్టబడింది. విదేశాలల్లో ఉన్న మన వాళ్లు కూడా మనదేశంకు తిరిగి వచ్చే పరిస్థితి ఉన్నది. తెలంగాణలో ఇవాళ సాగు భూమి పెరుగుతున్నది.

ఐటి ఎంప్లాయ్ టీఎఫ్ అనేది గవర్న్‌మెంట్ ప్రావైడ్ చేసింది. మీరు చెప్పినట్లు బీటెక్, ఎంపెక్ చేసిన వాళ్లు కూడా వ్యవసాయ రంగంలోకి వెళ్లితే వాళ్లకు ఏ విధమైన ప్లాటఫోం ఇవ్వాలిన బాధ్యత గవర్న్‌మెంట్ మీద ఉండబోతున్నది?

ఆ రకమైన ఒత్తిడి అనేది ప్రభుత్వం మీద వచ్చినప్పుడు తప్పకుండా టీఎఫ్ లాగా వ్యవసాయ రంగంలోను త్రినింగ్ క్లాసులు ప్రారంభమవుతాయి. ఇప్పుడు నేను షైర్స్‌గా ఉన్న వాలంటరీ వాటర్

అంద్ ల్యాండ్ మేనేజ్మెంట్ ట్రైనింగ్ అంద్ రీసర్చ్ సెంటర్. నేను ఒక మూడు నెలల కోర్సు కండక్ట్ చేస్తున్నాము. ఇంటర్వీపియేట్ ఫెయిల్ అయిన వాళ్ళను తీసుకుంటున్నాము. ఎందుకంటే వాళ్ళకు జాబ్స్ వచ్చే పరిణామి లేదు. కసుక ఒకసారి ట్రైనింగ్ ఇంటర్వీపియేట్ ఫెయిల్ అయిన వాళ్ళను మేము ట్రైనిలుగా పెట్టుకున్నాము. రెండు బ్యాచ్స్ లలో నలబై, నలబై మండికి శిక్షక ఇవ్వడం జరిగింది. మూడో బ్యాచ్ కూడా స్టోర్ అయ్యామి. ఇలాంటి వాళ్ళ ఎవరైతే ఐటి నిపుణులు వ్యవసాయ రంగంలోకి రావాలనుకుంటారో వాళ్ళ కన్సల్టెన్సీల ద్వారా వాళ్ళ నేనెలు అందివ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు. అదే విధంగా ఆర్గానిక్ ప్రకృతి వ్యవసాయం చేసేవాళ్ళకు చాలామండికి ఒక రూపాయి కూడా తీసుకోకుండా ఎలా ప్రకృతి వ్యవసాయం చేయుచ్చు, ఎలా లాభాలు ఆర్థించవచ్చు అనేది కూడా వాళ్ల ట్రైనింగ్ ఇస్తున్నారు. చాలా మండి రైతులు వాళ్ల పొలాల్లో ప్రాక్షికల్గా కూడా శిక్షణ ఇస్తున్నారు. ఇటువంటి ఎద్దుకేటస్కి ఒక నెల రోజులుగానీ, వారం గానీ ఉండి నేర్చుకొని మీరు కూడా ఆ రంగంలో అడుగుపడితే బాగుంటుందని ఐటి నిపుణులకు చెబుతాఉన్నాము. ఎవరైతే ఉద్దేశ్యం లేదో వాళ్లు నిరుత్సాహ పడకుండా, ఆఫీసుల చుట్టూ తిరిగి తెలిపే వేస్తే చేసుకోకుండా జాబ్స్ కోసం చేసే ప్రయత్నాలు అన్నట్టే ద్వారా చేసు కుంటూనే ఏమన్నాము. ఇంటర్వీపాల్యులు వచ్చినప్పుడు హోజరవుతూనే వాళ్లు వ్యవసాయం మీద దృష్టిపడితే దేశంలో, రాష్ట్రంలో కూడా ఆహోర కొరత తీర్చిన వాళ్లం అవుతాం. ఆధునిక పద్ధతుల్లో వ్యవసాయం చేయడం పల్ల నష్టమైతే రాదు. ప్రకృతి వ్యవసాయంలో పెట్టుబడులు తక్కువగా ఉంటాయి. కాబట్టి అమెరికా సుంచి వచ్చే ఐటి నిపుణులు కావోచ్చు, ఇక్కడున్న వాళ్లు కావోచ్చు, జూబ్ లేని వాళ్ళకు వ్యవసాయరంగం మాత్రం మంచి ఉపాధిని చూపెడుతుంది.

మన దేశ ఫెదరల్ వ్యవస్థ ఎలా ఉండబోతుంది?

ఫెదరల్ వ్యవస్థలో పెద్ద తేడా ఏం ఉండదు. ఇది ఫెదరల్ వ్యవస్థ కానే కాదు. మీరు అర్థం చేసుకోవలసినది ఏందంటే ఇందులో ఫెదరల్ స్వభావమే లేదు. ఇదంతా కూడా రాష్ట్రోలకు ఉన్న పరిమిత హక్కులు ఏవైతే అంబేద్కర్ రాజ్యాంగంలో రాసించే మోది గారు ఒకటొకటి హరించికుంటా పోతున్నారు. రాష్ట్రోలకు ఉన్న స్వేచ్ఛను హరించే ప్రభుత్వమే మన మోది ప్రభుత్వం. గతంలో నీటి మీద హక్కు రాష్ట్రోలకు ఉండదే. ఇవాళ ఏం చేశారు ద్వారాల మీద, రిజర్వ్యార్డ్ మీద ఇంటర్ స్టేట్ రివర్స్ మీద అన్నింటి మీద మాకే హక్కులు ఉండాలని చెప్పి బిల్లులను పెడుతున్నారు పార్లమెంట్లో. ఏ విషయంలో చూసినా కూడా రాష్ట్రోలకు ఫెదరల్ విధానం లేదు. ఇవాళ అన్ని కూడా కేంద్రం మీద ఆధారపడే స్థితికి నెట్టబడ్డాయి. రాష్ట్రోలు బలంగా ఉంటేనే కేంద్రం బలంగా ఉంటడనే విషయాన్ని అమిత్ షా, మోది, ఆర్ఎస్ఎన్ తెలుసుకోవలసి ఉన్నది. అఖండ భారతీ పేరుతో వాళ్ల మొత్తం ధిల్లీలో కూర్చుని చక్రం తిప్పాలి, దామినేట్ చేయాలి అని చూస్తున్నారు. అది

కర్కె పద్ధతి కాదు. ఫెదరల్ స్యార్ట్రైతో నడిచే దేశం మనది. ఆ స్యార్ట్రికి కూడా గండి కొట్టారు. ఆ ఫెదరల్ స్వభావమే లేకుండా పోయాంది.

అన్ని రాష్ట్రోల సీవిలు ఏమని చెబుతున్నారంటే కరోనా వైరస్ వ్యాపి చెందుతున్న నేపథ్యం కాబట్టి మా దగ్గర పైపాన్యియల్గా బడ్జెట్ లేదు అంటున్నారు. ఈ పరిస్థితుల్లో 69 వేల కోట్ల రూపాయిల బకాయిలు ఏవిధంగా రఘ్యుచేసింది ప్రభుత్వం. అది దేని కొరకు?

రఘ్యు చేయాల్చిన స్థితికి నెట్టబడ్డారు. భవిష్యత్తుల్లో ఇట్లాంటి తప్పులు చేయకుండా ఉంటే రాబోయే రోజుల్లో మన ఎకానమీ అనేది ప్రపంచంలోనే నంబర్ వన్ ఎకానమీ అయ్యే అవకాశం ఉంటది.

అధునిక వ్యవసాయరంగాన్ని ప్రవేశపెడితే ప్రభుత్వాలు ప్రివేటురంగ సంస్థలతోని ఏ విధంగా మని రోటేట్ చేస్తా?

ఇప్పుడు ఆధునిక పద్ధతుల్లో రైతులు వాళ్ల పద్ధతుల్లో వాళ్లు నిర్వహించుకుంటున్నారు. కొంత ప్రభుత్వం వాళ్లకు సపోర్ట్ ఇస్తున్నది. వ్యవసాయంలో మన తెలంగాణలో జరుగుతున్న కృషి భారతదేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో కూడా జరగట్టేదు.

లాక్డోన్ పిరియడ్సు పాగిడిస్తే అకలి మరణాల రేటు పెరుగుతుందా?

లాక్డోన్లో కూడా ప్రతి ఒక్కరికి ఆహారం అందుతా ఉన్నది రెండు కోట్ల మండికి హరేరామ హరేకృష్ణ మిషన్ ఆహారం అందిస్తున్దని చెప్పారు. తరువాత మన దగ్గరున్న స్వచ్ఛండ సంస్థలు కూడా చాలా ముందుకు వచ్చాయి. కేవలం స్వచ్ఛండ సంస్థల ద్వారానే పైదరాబాద్ సిటీలో రోజుకు లక్ష మండికి పైగా ఆహారం అందుతా ఉన్నది. దీర్ఘకాలికంగా లాక్డోన్ ఉంటే కొంత ఇబ్బంది ఎదురూతిది.

ప్రివేట్ పారశాలల్లో విద్యారంగంలోని స్మూల్లో పిల్లలు ఒకే తరగతి గదిలో కూర్చుంటారా? ఏ విధంగా విద్యార్థుల మీద ఒత్తి ఉంటది?

వాళ్లకు వైరస్ ఎఫెక్ట్ లేనప్పుడు ఒకే దగ్గర కూర్చొంటారు. ఒక దగ్గర కూర్చొంటుండా ఎలా ఉంటారు. కాకుంటే ఇప్పుడు అవైరెన్స్ వచ్చింది. కాబట్టి పిల్లలు కొంచెం ఎక్కువ కేర్ తీసుకుంటారు. పెద్ద వాళ్ల పట్టించుకోక పోవచ్చుగానీ, పిల్లలు మైండ్లో ఇది కూర్చున్నది. మనం షేక్స్యూండ్ తీసుకోవడ్డు, ఒకరి కొకరు అంటుకొని కూర్చొవడ్డు, ఇట్లాంటివస్తే వచ్చినాయి. కానీ సహజంగా ఆడుకునేటప్పుడు కలిసే వాళ్లు ఉంటారు. కాబట్టి క్లాస్ రూంలల్లో కలిసి కూర్చున్నంత మాత్రా పిల్లలకు ఇబ్బంది రాదు.

మున్సుందు మానవ సంబంధాలపై దీని ప్రభావం ఎలా ఉండబోతుంది?

ఖచ్చితంగా పాజిలీవ్ ఉంటది. మానవ సంబంధాలన్నీ కూడా ఇప్పటికి లాగా, ఇంతకు ముందు లాగా ఉండవు. చాలా మార్పు వస్తది. ఆ మార్పుకు ఈ అనుభవం చాలా బాగా తోడ్పుతది.

(సచిన్, మహావీర్ - దక్కన్ చానల్ ఇంటర్వ్యూ ఆధారంగా)

- కట్టు ప్రభాకర్, m : 8106721111
e: akumarkatta@gmail.com

పాకీ వృత్తి పవిత్రమైతే ఇతర కులాలెందుకులేవు?

నాకు పాకిపని గురించి విన్నా, పాకి పనోళ్లను చూసినా మా మేనత్తే యాదొస్తది. మా మేనత్తుపేరు మల్లక్క వాల్లుర్లె సాయాయూ దుస్తది. అయితే పంచాయతీఫీసుల పంజేనే ఒక నొకరి దారి యింట కక్కోసెనిపోసే పాకామెకు జెరమెచ్చి రాలేదని బజార్లుడినే మా అత్తను చేయమన్నదట. సెయ్యంట వూడిసి పని పోతదో ఏమో? ఎట్ల బత్తాలే, పాకామె గూడనా అసోంటి ఆడిమనిషే గద ఆమె జేసినపుడు నేంగూడ జేత్తనుకుస్తది. ముక్కుకు బట్ట గట్టుకొని పదిరోజులు మలమెత్తిపోసి మనిషిల మనిషిగాలే.. ఆ పదిరోజులు యింటికాడికొస్తే హితి వాసనొస్తందని గిన్నె, చెంబు ముట్టనియ్యలే, బువ్వపండనియ్యలే ఆమె పెనిమిటి పిల్లలు.

'గీ పదిరోజులకే నన్ను గిట్టంటండు, సీ.. సీ.. అని దూరం బెడ్డంటు గీ పాకిపని మెల్లకాలంజేసోళ్ల గోసంటుందో! యింట్ల బైట, గీ బతుకు ఎవ్వలికి రావద్దు, గీ పనిపాడువడగా వాసనకు కడు పుల పేగులు నోట్లకత్తయి, వాళ్లేరిగింది వాల్లే ఎత్తిపోసు కోవచ్చగదా! వాల్లది వాల్లకే రోత్తెతే వేరే వాల్లకెంతరోత రావాలె. తక్కువ కుల మాడోళ్లంట అగ్గువకు దొర్కుతమని, బువ్వ లేకుంటున్నమని, గిసోంటి గలీజుపని జేయిస్తరు వాల్లకు గత్తరాను' అన్న మాటలు నాకు బాగా యాది.

ఈ మద్య భాషాసింగ్ అనే ఒక జర్మనియ్య, భారతదేశ రాష్ట్రాలన్ని తిరిగి మనిషి మల మూత్రాల్ని ఎత్తిమోసి సాఫ్ జేసే పాకి వృత్తిమీద 'అన్సీన్' ఒక పుస్తకం రాస్తే ప్రైదాబాద్ లో సఫాయి కర్మచారి ఆందోళన కన్సెనర్ బెజివాడ విల్పన్ వాల్ల ఆపిష్టరించిందు. భారత దేశ అన్ని రాష్ట్రాల్లో పాకి వృత్తి వుందని ఏ రాష్ట్రం మినహాయింపుగా లేదని చెప్పింది. సమ న్యాయసమాజాలు అని చెప్పే కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఎలుబిలీ పున్న కేరళ, పథ్మమబెంగాల్ నుంచి సస్య విఫ్లవాలో చ్చిన పంజాబ్ దాకా పాకివృత్తి నిరాఘాటంగా కొనసాగుతున్న పచ్చి నిజాల్ని రాష్ట్రాల్ని తిరిగి పాకి మహిళల అనుభవాల్ని, వృత్తిరేకతల్ని, కలంకరణంగా అంటరాని మహిళలకు అంటగట్టిన యా వృత్తి షై వస్తు వాల్ల గోసలు అక్షరీకరించింది భాషాసింగ్.

పాకి ఆడవాల్ల లేనికాడ మాదిగ ఆడవాల్లే పాకి వృత్తిలో వున్నారని మా మేనత్త సంఘటనే కాక, టైల్ల కక్కోసులు కడిగేది టైల్ పట్టాల మద్య మలం ఎత్తిపోసేది, శుశ్రాం జేసేది యా ఆడవాళ్లే. మా కులాల మహిళలకే ఎందుకి నిక్షేప వృత్తి. మా అత్తన్నట్లు వేరే బతికే దారి లేకనా ఆకలి యింతకన్నా క్రూరంగుంటదనా! యా క్రూరత్వాలు, నీచాలు నిక్షేపాలు మా కులాల ఆడవాల్లకే ఎందుకంట గట్టిండని కడుపు కత్తి కోత్తెతది. చాలా వృత్తుల్లోకి యాంత్రీకరణాచ్చినట్లు పాకి

వృత్తిలోకండకు రావట్లేదు! 'యా వృత్తి తల్లి పిల్లలకు జేసే పవిత్రమనీ, సమాజానికి తల్లి లాంటి వృత్తి అని గ్లోరిషై జేసిందుగాంధి. కాని అంతగా పవిత్రమనుకుంటే తల్లిలాంటి వృత్తే అనుకుంటే కులరహితంగా మిగతా కులాలు ఎందుకు చేయట్లేదనే దానికి సమాధానముండదు. అంటరాని కులాలైన పాకి, మాదిగ ఆడవాల్ల చేతనే మలమూత్రాలెత్తించే యా వృత్తిస్త్రీత దుర్మార్గాన్ని మాట్లాడరు. అంబేధ్కర్ అనాదే గాంధీ పవిత్రతల్ని ప్రశ్నిస్తూ పవిత్రమ పాకివృత్తనుకుంటే మీ కులాలు ఎందుకు చేయవంటే జవాబుల్లేవు.

సఫాయి కర్మచారి ఆందోళన వాల్ల 20 సంవత్సరాలు పోరాడి పాకివృత్తి రద్దు చట్టం తెచ్చినా, పునరావాసం చట్టం తెచ్చినా 2014లో పచ్చిన సుప్రీంకోర్స్ జాప్పి మెంటు ప్రకారం పదిలక్షల ఎక్స్‌గ్రేషియాలున్నా వారికి చేరే యంత్రాంగం నిజాయితీగా లేదు.

నిత్యం అంటరానితనాల్ని ఆచరిస్తా.. కులగోడలు దాటని అగ్ర కుల సమాజము 'కులమా ఎక్కడుంది?' అంటరు, జోగినీలా వాళ్లేక్కడున్నరు అంటరు కాని కులహింసలు, కులహిత్యలు, అగాయిత్యలు నిత్యం జరుగుతూనే వుంటయి. బోనాల ఉత్సవాల్లో, బల్లూర్పేట ఎల్లమ్ము ఉత్సవాల్లో లక్షల మంది జోగినీలున్నా కనిపించచు. ఆడమగ తేడానే అంతా సమానంగానే వున్నాంగదా అని వాడిస్తారు. కాని రోజు జరిగే హత్యలు, హింసలు, అత్యాచారాలు ఎందుకు? కారకులు ఎవరు? యిట్లూ మనిభూనేపని పాకివృత్తికి కూడా ఎదురైంది. 2012లో అనుకుంట. జాతీయ మానవహక్కుల కమిషన్ అన్ని రాష్ట్రాల నుంచి పాకిపనికి సంబంధించిన నివేదికలతో మీటింగుపెడితే అన్ని రాష్ట్రాలు 'నీర్ రిపోర్టు' యిచ్చినయి ఏపీతో సహా. అట్లా అబద్ధపు రిపోర్టులిచ్చి చేతులు దులుపుకున్నది. పాకి వృత్తి లేనే లేదని చెప్పిన వాల్లకు 'సఫాయి కర్మచారి ఆందోళన' వాళ్లు చూయించినా కట్ల మూనుకునే వృపష్ఠల నేం చేయాలి. లేదనుడు సాకర్యవంతంగా తప్పించుకునే ఒక వృత్తిస్త్రీత కుట్ర. ఆకుట్రలుండడం వల్ల లేవన్న యా దుర్మార్గాలన్నీ కొనసాగించడానికి. యా కుట్రల త్రారత్యాలు పాకి పనిచేసే కులాల్లో ఆడవాల్లగా పుడితే గాని ఆగోన్, బాద అర్థంగావేమో!

సఫాయి కర్మచారి ఆందోళన వాల్ల 20 సంవత్సరాలు పోరాడి పాకివృత్తి రద్దు చట్టం తెచ్చినా, పునరావాసం చట్టం తెచ్చినా 2014లో పచ్చిన సుప్రీంకోర్స్ జాప్పి మెంటు ప్రకారం పదిలక్షల ఎక్స్‌గ్రేషియాలున్నా వారికి చేరే యంత్రాంగం నిజాయితీగా లేదు.

"అంటరానికి కులాలు పాకి వృత్తిని దైవాళ్లగా దైవాళ్లగా తప్పించాలి. తరతరాలుగా చేస్తున్నారు. లేకుంటే యిన్న తరాలుగా యా వృత్తి కొనసాగడం అస్థయం" అనే వాల్ల రాజ్యం చేస్తున్న దేశంలో వుండడం ఒక తీరని విషాదం.

**జూపాక సుఖద్ర, m : 9441091305
e: joopakasubadra@gmail.com**

జీవ వైవిధ్యానికి విఫూతం - విశ్వమహారికి ఉపాయమే

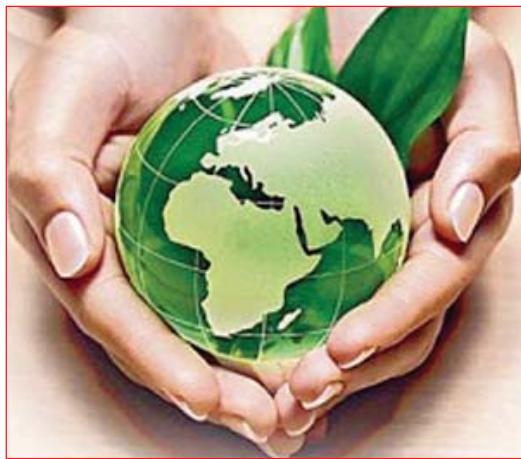
భూమిపై నివసిస్తున్న 8.7 మిలియన్ జంతువుడులు ప్రదర్శించే వైవిధ్యాలను, సహజ విభిన్నతలను జీవ వైవిధ్యంగా అభివృద్ధించవచ్చు. బిలియన్ సంవత్సరాల పరిణామక్రమం, సహజ ప్రక్రియలు మరియు మానవ ప్రభావ ఘటితంగా ధరణిపై అద్భుత జీవ వైవిధ్యం నెలసింది. జీవజాతుల మధ్య నెలకొన్న విభిన్నతల వలలో మనిషి కూడా ఒక భాగం మాత్రమే. భూమి తనకు మాత్రమే స్వంతం అనుకున్న మనిషి, తన స్నార్థం కోసం జీవ వైవిధ్యానికి నష్టం కలిగించుట అనాదిగా జరుగుతుంది. ఇలాంటి అవాంఘనీయ మానవ తప్పిదాల మూలంగానే వివిధ సందర్భాలలో కరోనా లాంటి వైరస్ మహామార్కులు ప్రపంచాన్ని గడగడ లాంచిస్తున్నాయని నిపుణులు హెచ్చరిస్తున్నారు. జీవిలోని క్రోమోసోమలు, జీఎస్, డియోపీల ఘటితంగానే వివిధ జీవులు, మంగడాలు, జంతు జాతుల మధ్య వైవిధ్యతకు కారణమని గమనించాలి. మానవ నాగరికతకు ఆధారంగానే జీవ నరులైన నదులు, చెరువులు, అడవులు, జలాశయాలు ఉపయోగపడుతున్నాయి. జీవ వైవిధ్యానికి విఫూతం కలిగినపుడు అపోర ఉత్పత్తులు, పర్యావరం, పార్స్ట్రోలు, ఇంధనాలు, గృహాలు, బోధధ మొక్కలు, కలప మరియు శక్తి వనరులు ప్రభావితం అవుతాయి. ప్రకృతి ప్రసాదించే జీవ వైవిధ్యం ద్వారానే ఆరోగ్యకర సమాజం, ఆర్థిక ప్రగతి, సక్రమ జీవన విధానం సాధ్యపడుతాయి.

ప్రపంచంలోని 750 కోట్ల జనాభాలో ప్రతి ఒక్కరికి ఒక విలక్షణత ఉంది. కోట్ల జనంలో ఏ ఇద్దరు సమానం కాదు. ఈ వైవిధ్యాన్ని ప్రకృతి మాత్రమే ప్రసాదించింది. విశ్వ మానవాళి ముఖ్యంగా ఐదు జాతులుగా విభజించబడ్డారు. వీటిలో కాకసోయిడ్ (స్వేతజాతి), నెగ్రాయ్స్ (సల్లజాతి), కాపాయిడ్ (బుష్మమెన్), మంగోలాయిడ్ (ఓరియంటల్) మరియు ఆష్ట్రోయిడ్ (ఆష్ట్రోలియా) మానవ జాతులు వస్తాయి. ప్రపంచవ్యాప్తంగా పండించే పరి మంగడాలు 40,000లకు పైగానే ఉన్నాయంటే ఆశ్చర్యం కలుగక మానదు. వీటిలో ఒక్కొక్క దానికి ఒక్కొక్క త ఉంది. జీవావరణ

వ్యవస్థ అందించే జీవ వైవిధ్యమే సుస్థిరాభిధీ, పేదరిక నిర్మాలన, మానవాళి క్రేయస్సులకు కారణమైందన గమనించిన అంతర్జాతీయ జీవ వైవిధ్య దినాన్ని 29 డిసెంబర్ రోజున జరుపుకున్నారు. తరువాత 22 మే 1992 రోజున నైరోబి ఐక్యరాజ్యసమితి సదస్సులో తీసుకున్న తీర్మానం ప్రకారం 22 మే రోజున అంతర్జాతీయ జీవ వైవిధ్య దినాన్ని జరుపు కోవాలని నిర్ణయించింది. అంతర్జాతీయ జీవ వైవిధ్య దినం-2020 నినాదంగా “మనకు సమాధానాలన్నీ ప్రకృతే ఇస్తుంది” (అవర్ సాల్యూపన్స్ ఆర్ ఇన్ నేచర్)ని తీసుకొని జీవ వైవిధ్య ప్రాధాన్యతలను ప్రపంచవ్యాప్తంగా వివరించేందుకు ఈ ఉత్సవాలను వాడుకుంటారు.

మానవాళి ప్రమేయంతో జీవ వైవిధ్యానికి గండిపడి 25 శాతం పూక్కజంతుజాలాలు అంతరించి పోయే ప్రమాదం ఉండని అంచనా వేస్తున్నారు. ప్రతి గంటకు మూడు, ప్రతి రోజు 100-150, సంవత్సరంలో 80,000 వరకు జీవ జాతులు అంతరిస్తున్నాయనే వాస్తవం పలు హెచ్చరికలు చేస్తోంది. కెనడాలోని పోలార్ బేర్ జనాభా గత మూడు దశాబ్దాలలో 22 శాతం తగ్గట జరిగింది. పంచవ్యాప్తంగా 80 శాతం

ప్రజల వృక్ష సంబంధ ఆహారాన్ని, 1.6 బిలియన్ జనులు అటవీ సంపదల ఆసరాగా జీవిస్తూ, 3 బిలియన్ జనులకు మాంసక్రత్తులను చేపల ఆహారం అందిస్తున్నాయి. జీవ వైవిధ్యానికి నష్టం కలిగించుట వలన జీవోటిక్ (జంతువుల నుండి సంక్రమించే) వ్యాధులు మానవాళిని చుట్టూ ముడతున్నాయి. చైనాలోని పూహోన్ నగరంలో గబ్బిలాల నుండి కరోనా సోకిందనే వార్తలను వింటున్నామని గుర్తు చేసుకోవాలి. జీవ వైవిధ్యానికి, జీవావరణ వ్యవస్థలకు నష్టం వాటిల్లే అనాలోచిత చర్యలకు మనిషి పూనుకున్నట్లయితే అనేక జాతులు అంతరించడం లేదా వాటి సంఖ్య తగ్గడం జరుగుతుంది. దురాశతో ప్రకృతికి లేదా పర్యావరణానికి విఫూతం కలిగించిన ప్రతి సందర్భంలో ఏదో ఒక అనారోగ్యకారక సూక్ష్మజీవి అవతరించి మానవాళికి పెను సపాలుగా మారుతున్నది.

భవిష్యత్తులో సమతల్యతను పాటించే అవసరాన్ని సమాజంలోని పిల్లల నుండి వృధ్యులకు అనగాహన కల్పించాల్సిన కార్బోక్రమాలను పెద్ద ఎత్తున చేపట్టుటకు అంతర్జాతీయ జీవ వైవిధ్య దినాన్ని వేదికగా తీసుకోవాలి. జీవ వైవిధ్యాన్ని వివరించే కరపత్రాలు, గోడ పత్రికలు, ఇతర వివరాలను అందించే ముద్రణలను అన్ని భాషలలో అందరికి అందించే ప్రయత్నాలు చేస్తారు. విద్యాలయాలు, ప్రదర్శనలు, సెమినార్లు, పత్రికలు, టీవీలు, డాక్యుమెంటరీలు, రేడియో ప్రసంగాల రూపంలో జీవ వైవిధ్య ప్రాధాన్యతలను వివరించే ఏర్పాట్లు చేయాలి. ఈ సందర్భంగా అంతరించే ప్రమాదమున్న జీవజాతులను కాపాడే అవసరాన్ని వివరిస్తూ, విద్యార్థినీవిద్యార్థులకు పలు అంశాలలో పోటీలను నిర్వహించి బహుమతులను అందించట ద్వారా వారిలో జీవ వైవిధ్యము పట్ల సంపూర్ణ అవగాహన కలుగుతుంది. జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపాడేందుకు మాంసాన్ని తక్కువుగా వాడటం, ప్రాంతీయ పంచసు మరియు ఆహార పదార్థాలను తీసుకోవడం, ఆహారపదార్థాల వ్యర్థులను తగ్గించడం, ప్లాస్టిక్ వాడకాన్ని తగ్గించడం, వ్యర్థులను కంపోస్టగా మార్చడం, ఆర్గానిక్ ఆహారాన్ని ప్రోత్సహించడం, పురుగు మందులు మరియు ఎరువుల వాడకాన్ని తగ్గించడం లాంటి జాగ్రత్తలను ప్రతి ఒక్కరు తీసుకోవాలి. పర్మావరణ సమతల్యతను కాపాడే క్రమంలో మొక్కలు నాటడం, మొక్కలకు పాదులు తీయటం, పర్మావరణ హీత కార్బోక్రమాలను చేపట్టవచ్చు. మానవాళి ఆహార అర్గానిక్లకు ఉత్సర్హకంగా పని చేసే జీవ వైవిధ్యాన్ని కాపాడుకోవలసిన కనీస బాధ్యత మన అందరి భూమస్యుధాల మీద ఉన్నదని గుర్తు పెట్టుకోవాలి. ప్రకృతిని కాపాడితేనే మనిషికి పీల్చుటానికి పరిపద్ధగాలి, తాగటానికి స్వచ్ఛమైన నీరు, తినటానికి పోషకాహారం అందుతుందని మరిపరాద. ప్రకృతి మనుగడకు మనిషి ప్రమేయం అవసరం లేదు, కాని మనిషి బతకడానికి ప్రకృతి దీవెనలు తప్పని సరియని తెలుసుకోవాలి.

-దా॥ బుర్ర మధుసూదన్ రెడ్డి

m : 99497 00037

e : burramreddy@gmail.com

చందాదారులుగా చేరండి... చేర్పించండి...

పారకులకు, రచయితలకు, పరిశోధకులకు... నమస్కులు.

తెలంగాణ ఉద్యమ సందర్భంలో పుట్టిన తెలుగు మాసపత్రిక దక్కన్ లాండ్ తెలంగాణ సాధన ఉద్యమ సమయంలో ఉద్యమానికి దిశా నిర్దేశం చేసేలా ఎందరో ప్రముఖుల వ్యాపాలను అందించింది. టిఆర్ఎస్ 'చర్చ' సారాంశాలను ప్రజల్కీ తీసుకెళ్ళింది. తెలంగాణ భావజాలాన్ని బలలోపేతం చేసింది.

స్వరాప్త అవిర్మాపం తర్వాత దక్కన్ లాండ్ తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంతో తనదైన పాత్రాను పోషిస్తున్నది. తెలంగాణ తనదైన అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవడానికి, మరింత పరిపుష్టం చేసుకునేదానికి దోహదం చేస్తున్నది.

ఈ నేపథ్యంలో సామాజిక అంశాలతోపాటు, ప్రజా సంక్లేశమం కోసం జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్బోక్రమాలను ప్రజల దృష్టికి తీసుకెళ్తుంది. 2012 సెప్టెంబర్లో ప్రారంభమైన పత్రిక ఇప్పటి వరకూ మీ అందరి సహకారాలతో కొనసాగుతూ వస్తుంది. ఇప్పటికే ఎంతో మంది మిత్రులు, క్రేయోభిలాపులు, తమ చందాలతో పాటు, చందాదారులను చేర్పించడంలో తమ సహకారాన్ని అందిస్తున్నారు. వారికి ధన్యవాదాలు.

అయినప్పటికే పత్రిక నిర్వహణ కష్టసాధ్యంగా ఉంది. దక్కన్ లాండ్ మనందరిది. పదికాలాల పాటు పత్రిక సజావుగా వెలువడే భాధ్యత మన అందరిది.

చందా పూర్తయిన వారు తమ చందాను రెస్యూవల్ చేసుకుని కాంప్లింమెంటరీ కాఫీలు అందుతున్న వారు కూడా చందా దారులుగా చేరి, మిత్రులను చేర్పించి సహకరిస్తారని ఆశిస్తా...

ధన్యవాదాలతో... మీ

- మణికొండ వేదకుమార్

సంపాదకులు

చందా విపరాలు:

వార్లిక చందా : రూ. 300

2 సంఘాలకు : రూ. 600

దక్కన్ ల్యాండ్ పేరిట ఎంట, మనీయార్డర్, చెక్ లేదా నగదు

రూపంలో చందామెత్తం చెల్లించవచ్చు.

చిరునామా :

DECCAN LAND :

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail:desk.deccan@gmail.com

www.deccanland.com

దక్కన్ ల్యాండ్ బ్యాంక్ భాతా విపరములు:

Name : DECCAN LAND

Bank : KOTAK MAHINDRA BANK

A/c No : 7111218829

IFSC Code : KKBK0007463

Branch Code : 007463

సర్ గంగారామ్ సాదత్ హసన్ మంటో

ఈ మధ్య ఓ పోలీసు ఉన్నతాధికారి పాకిస్తాన్ టీవీ చానల్లో జరిగిన ఓ వీడియో చర్చని నాకు పంపించారు. అది సర్ గంగారామ్ గురించి. అప్పటి దాకా ధిల్లీలో ఉన్న గంగారామ్ హస్సిటల్ మాత్రమే నాకు తెలుసు. ఆయన గురించి ఏమీ తెలియదు. ఆ చర్చని చూసిన తరువాత సర్ గంగారామ్ గురించి తెలుసుకోవడానికి ప్రయత్నం చేసినప్పుడు ప్రముఖ కథా రచయిత సాదత్ హసన్ మంటో కథ 'పూలదండు' కూడా కన్నించింది. ఆ టీవీ చర్చలో సర్ గంగా రామ్ గురించి చాలా గొప్పగా చెప్పారు. అది నిజం కూడా. ఎందుకంటే సర్ గంగారామ్ ఓ హీరోలాగా సంపాదించాడు. మహాదాతలాగా ఖర్చు పెట్టాడు.

లాలా దౌలత్రీమ్ దంపతులకి 1851లో గంగారామ్ జన్మించాడు. అమృతీసర్లో విద్యాభ్యాసం చేశాడు. లాపేశార్ ప్రభుత్వ కళాశాలలో చదువుకున్నాడు. ఆ తరువాత రూర్మి ఇంజనీరింగ్ కళాశాలలో చదువుకున్నాడు. ధిల్లీలో ఓ యాంఫీ ధియేటర్ నిర్మాణం అతని మొదటి ప్రయత్నంగా జరిగింది. అమృతీసర్ నుంచి పరాన్ కోటకి మధ్యను రైలు నిర్మాణికి అతను 1877లో ప్లాన్ వేశాడు.

లాపేశార్ మహానగరంలో అతని ముద్ర లేని కట్టడం కన్నించడు. లాపేశార్ మూబీజియమ్, అంగ్లకన్ చర్చి, మాయా ఆర్ట్ కళాశాల, జనరల్ పోస్ట్ ఆఫీస్, అతిసిన్ కాలేజి, పంజాబ్ హైకోర్టు, లాపేశార్ మాయా హస్సిటల్, ప్రభుత్వ కళాశాల, కెమికల్ బెబేటరీ, గంగారామ్ హస్సిటల్ లాంటి భవనాలు అన్ని అతను ప్లాన్ చేసి కట్టినవే. ఆధునిక లాపేశార్కి అతను తండ్రిలాంబిషాడు. అతని సేవలను గుర్తించి అతనికి 1903వ సంవత్సరంలో రాజ్ బహదుర్ అతన్ని 8 జులై, 1922వ సంవత్సరంలో కింగ్ ఎంపరర్ జార్జ్-4 గౌరవించారు.

అతనికి 52 సంవత్సరాల వయస్సు వున్నప్పుడు పదవి విరమణ చేశాడు. అప్పుడు అతనికి కొలత భూమిని గ్రాంటగా ఇచ్చారు. మెకానికల్ పద్ధతులని ఉపయోగించి ఎందుకూ పనికిరాని 50,000 వేల ఎకరాల భూమిని పంట భూమిగా మార్చివేసినాడు. మూడు సంవత్సరాలలో లిఫ్ట్ ద్వారా నీటిపారుదలని ఆవిష్కరించి ఆ భూమిని పంట భూమిగా మార్చిన వ్యక్తి సర్ గంగారామ్ అగర్వాల్.

1923లో సర్ గంగారామ్ ట్రుస్ట్‌ని ఏర్పాటు చేసి వితంతువు భవనాన్ని, గంగారామ్ చారిటీ హస్సిటల్‌ని నిర్మాణం చేశాడు. కాపుర్స్

కాలేజీని, మహిళల కోసం మరో కాలేజీని లాహోర్లోని తన స్వంత భవనంలో ఏర్పాటు చేశాడు. ఎన్నో ఆశ్రమాలను వృద్ధుల కోసం, అనాథుల కోసం ఏర్పాటు చేశాడు.

జులై 10, 1927లో లండన్లో ఆయన చనిపోయారు. ఆయన చనిపోవడానికి ముందు 1920వ సంవత్సరంలో అప్పటి పంజాబ్ గవర్నర్ సర్ ఎడ్వర్డ్ జగ్గాన్ మెకులాగన్, గంగాపూర్లో గంగారామ్ ఏర్పాటు చేసిన వ్యవసాయ క్లెత్తాన్ని సందర్శించి ఇంత వైపుణ్యంతో ఓ వ్యక్తి స్వయంగా తయారు చేసిన వ్యవసాయక్లేత్తం ఓ మహత్తులాంటిదని అభివర్ణించాడు.

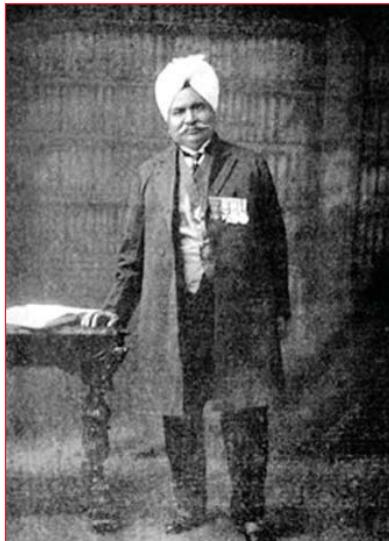
భారతదేశ విభజన జరిగిన తరువాత సర్ గంగారామ్ ట్రుస్ట్‌కి, అప్పటి భారత ప్రధాని ధిల్లీలో 1951లో కొంత భూమిని కేటాయించాడు. అందులోనే మల్టీ స్పెషాలిటీ హస్సిటల్‌ని 1954వ సంవత్సరంలో నిర్మించారు.

లాపేశార్ ఆధునిక నిర్మాత సర్ గంగారామ్ విగ్రహం గతంలో లాహోర్లో వుండేది. ఇప్పుడు లేదు. దేశ విభజన సమయంలో మతపరమైన సంఘర్షణలు జరిగాయి. భారతదేశంలో జరిగాయి. పాకిస్తాన్లోనూ జరిగాయి. ఆ సమయంలో ఓ అల్లరి మూక లాహోర్లో వున్న సర్ గంగారామ్ విగ్రహం దగ్గరకు చేరుకుంది. ఆ విగ్రహం మొళానికి మనిషాశారు.

విగ్రహం మీద రాళ్ళ విసిరారు. ఆ అల్లరి మూకలోని ఓ వ్యక్తి చెప్పుల దండ తీసుకొని విగ్రహం పైకి ఎక్కి విగ్రహం మెడల్ ఆ చెప్పుల దండని వేశాడు. అప్పాడే పోలీసులు ఆ ప్రాంతానికి చేరుకొని కాల్చులు జరిగారు. ఆ అల్లరి మూకలోని చాలా మంది వ్యక్తులు ఆ కాల్చుల్లో గాయపడ్డారు. చెప్పుల దండని సర్ గంగారామ్ విగ్రహం మెడలో వేసిన వ్యక్తి తీప్రంగా గాయపడ్డాడు. ఆ అల్లరి మూకలోని ఓ వ్యక్తి ఇలా అరిచాడు. "అతన్ని వెంటనే సర్ గంగారామ్ హస్సిటల్‌కి తీసుకొని వెళ్ళండి". ఇదీ సంఘటన.

సాదత్ హసన్ మంటో ఈ సంఘటనని కథగా రాశాడు. ఆ కథపేరు 'పూలదండు'. మతపరంగా దేశాన్ని విడదీయడాన్ని వ్యతిరేకించాడు ఆ కథలో.

ఏ వ్యక్తి విగ్రహాన్ని అవమానపరుస్తారో, ఆ వ్యక్తి నిర్మించిన, అతని పేరు మీద వున్న దవాళూనాకి అతన్ని తీసుకొని వెళ్ళడంలో ఆ

ఈ ముగుస్తుంది. మనముల్లోని హిపోకనీని చాలా జాగ్రత్తగా ఈ కథలో బట్టబయలు చేస్తాడు మంటో.

దేశ విభజన గుర్తుకొచ్చినపుడల్లు కథా రచయిత సాదర్త హసన్ మంటో గుర్తుకొస్తాడు. లాహోర్ని చూసిన వాళ్ళకి సర్ గంగారామ్ గుర్తుకొస్తాడు.

ఈ ఇడ్డరినీ పాకిస్తాన్ పెలివిజన్ చాలా గొప్పగా గుర్తుచేయడం

అస్త్రీ కలిగించే చర్చ.

ఏమైనా, ఏ దేశమైనా మంచిని సదా గుర్తు పెట్టుకుంటుంది.
పెట్టుకోవాలి కూడా.

-మంగారి రాజేందర్ (జంబో)

e : rajenderzimbo@gmail.com

ఓ కరోనా

కళలు నీవి

కలతలు మావి

వలనీది చికిత్స

చేపలం మేము

మలువు నీది

మరణం మాది

శోకం నీది శోకం మాది

మహో ప్రతయం సృష్టిస్తావు

మహో ప్రమాదాలను

పుట్టిస్తావు

మౌనగా ఉంటావు
లోలోపలనే వేటాడుతావు
కతోర పరీక్షలు పెడుతావు
అందరికి కలిన శిక్ష విధిస్తావు

అందరి ఉరుకులకు ఉరెస్తివి
పరుగులకు పాతరెస్తివి
ఇంట్లోనే కట్టిపడేస్తివి
కంట్లో కారం కొట్టేస్తివి

అర్ధాంతరంగా
ఆయువును తీస్తివి
అందరిలో
కడుపుకోత మిగిలిస్తివి
ఏ కారణం లేకుండా
కరోనావై వస్తివి

ఆఖరి చూపులకు
నోచని హీనగా చేస్తివి
అందరిని దిగ్రాంతికి

గురి చేస్తివి
అందరి కంరంల్లో
సుడులెత్తిన
విషాన్ని నింపుతివి

అన్ని అబ్బుర
పరిచే పనులే
ఆశ్చర్యపరిచే అర్ధుతాలే
మనుషులకు
ఇరువైపుల ఒత్తిళ్లే
ప్రగతి చక్రం ఆపితివి
ప్రమాద గంటిక మోగిస్తివి
చావు మేళం వాయిస్తివి

కడుపులో ఏదో
కుట్ట పెట్టుకున్నావు
అందరిని
కూని చేస్తున్నావు

గుండె పగిలింది

గూడు చెదిరింది

జవ్వుడు అంత
ప్రమాదాల ఒరవడి
విషాదాల అలజడి
నీకు నీవే సాటి

అందుకే కరోనాను
తారిమి కొట్టుడానికి
మన స్వీయశక్తులకు
దైర్యాన్ని నింపుకుండాం
శక్తి యుక్తిల్లి
కూడ కట్టుకుండాం
లేవండి పిడికిలి బిగించండి
పరుగు తీయించి
పాతి పెడుదాం..!!

-అంబటి నారాయణ

m : 9849326801

బంజారా తీజ్ పాటల్లో బంధుత్వ మాధుర్యం

తెలంగాణ జనాభాలో లంబాదీలది శొతం. వీరు జరువుకునే పండుగల్లో ప్రధానమైనది తీజ్. వర్షాకాలం ఆరంభంలో తొమ్మిది రోజులపాటు జరువుకునే ఈ పండుగల్లో కన్నె పిల్లలు వ్యవసాయం, కుటుంబ పోషణ గురించి తెలుసుకుంటారు. ఈ సందర్భంగా రోజుగా పాడుకునే పాటలను ఇప్పటికే ఆచార్య సూర్యధనంజయ్యు, డా. కె. పద్మావతిబాయి దక్షిణ తెలంగాణ ప్రాంతంలోను, డా. జనపాల శంకరయ్య ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతంలోను సేకరించి ప్రచురించారు. ఆ పాటలకు భిన్నంగా అదిలాబాద్ జిల్లా నారూర్ మండలంలో పాడే పాటల్లో బంధుత్వ మాధుర్యం ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది.

మొదటి పాటను నారూర్ మండల కేంద్రంలో రాథోడ్ జీజా బాయి, ఆడె అనితల బృందం పాడగా, రెండో, మూడో పాటలను అదే మండలంలోని మహాగామ్ గ్రామానికి చెందిన రాథోడ్ జానాబాయి, చావన్ సుమన్ బాయి, చావన్ హీరాబాయిల బృందం పాడగా సేకరించి ఈ కింద పొందుపర్చడమైంది.

తీజ్ పాట - 1

యా మారో ముంగేక అవడ మోగెరాయే
చావళే అవడా పూల్
యా మారో కుణసో వీర గరోసియామే
రంగే రంగేరో పూల్ || 2 ||

యా మారో మోటొ వీర గరోసియామే
చావళే అవడా పూల్ || 2 ||

సోదరి: వీర తారీ కుణసే రంగేరి పాగడిరే
రంగే రంగేరో పూల్ || 2 ||

సోదరుడు: బాయి మారి రాతడే రంగేరి పాగడియే
ధోళే రంగేరో పూలే || 2 ||

సోదరి: వీర తూ భాందన బామణ బేసియారే
ఛ భా లెవల మార్ || 2 ||

వీర తార ఫెడేన భాందు ఘూర్ రారే
నీలో నాగర వేస || 2 ||

సోదరుడు: బాయి తార చీణేన భాందు చోకడాయే
లేపో లాగర వేస || 2 ||

సోదరి: వీర తూ లీలడి చడ్తూ ధేపసారే
బంద్గయి భారాపూల్ దోర్

తెలుగు అర్థం

ఈ సోదరి తన సోదరుని గొప్పతనం చూసి మరిసి పోతూ సోదరునితో చేసే సంభాషణయే ఈ పాట.

సోదరి: అమ్మా! నాదేమో పెసర
గింజంత మల్లె మొగ్గ
బియ్యపు గింజంత
పుప్పు:

కాని మా అస్త రంగు
రంగుల పుప్పులున్న
గొప్పవాడు. ఓసోదరా...
నువ్వు ధరించిన
తలపాగలో ఏ
రంగుల పుప్పులున్నయి?

సోదరుడు: ఓ సోదరి! నేను
ధరించిన తలపాగలో పుప్పులు

ఎరుపు రంగులో ఉన్నయి.

సోదరి: సోదరా! నువ్వు బ్రాహ్మణుడి లాగా తెలివి గలవాడివి.
మాకది గర్వకారణం.
నువ్వు స్వారీ చేసే గుర్రానికి
నా గుర్రుగా ముప్పలు కడ్డాను.

సోదరుడు: సోదరి! నీ లంగా కుచ్చులకు పుప్పులు కట్టి వెళ్లాను

సోదరి: పన్నెందు పూల తీగతో గుర్రాన్ని అలంకరించాను. ఎక్కి
వెళ్లు.

తీజ్ పాట - 2

1 నూకూ మేలు మారో భాపూనకే - భాపు ఆయో అబ్ దూలేమా
బేసుకాని జావరే మళాయేమా - కాజళ్య ఫేరీ అబ్ దూలేమా

2 నూకూ మేలు మారో యాడీనకే - యాడి ఆయో అబ్ దూలేమా
బేసుకాని జావరే మళాయేమా - కాజళ్య ఫేరీ అబ్ దూలేమా

3 నూకూ మేలు మారో కాకనకే - కాక ఆయో అబ్ దూలేమా
బేసుకాని జావరే మళాయేమా - కాజళ్య ఫేరీ అబ్ దూలేమా

4 నూకూ మేలు మారో కాకినకే - కాకి ఆయో అబ్ దూలేమా
బేసుకాని జావరే మళాయేమా - కాజళ్య ఫేరీ అబ్ దూలేమా

5 నూకూ మేలు మారో వీరానకే - వీర ఆయో అబ్ దూలేమా
బేసుకాని జావరే మళాయేమా - కాజళ్య ఫేరీ అబ్ దూలేమా

6 నూకూ మేలు మారో భోజాయినకే - భోజాయి ఆయో అబ్

దూలేమా

బేసుకొని జావరే మళాయేమా - కాజల్య
ఫేరి అబ్ దూలేమా

తెలుగు అర్థం : అత్తగారింట్లో ఉన్న అమ్మాయి
కోసం తల్లిగారించి వాళ్ళ ఆమె ఇంచికి వెళతారు.
గతంలో అత్తగారింట్లో అమ్మాయిలు పెద్దల ఎదుట
మాట్లాడకుండా ఉండాలి. అటువంటి సమయంలో
తన అత్తగారించికి వచ్చిన బంధువులని చూసి
అమ్మాయి క్రింది విధంగా తన మనసులో
అనుకుంటుంది.

'మా నాన్న వచ్చారు మా ఇంటికి. వెనక్కి ఎలా
పంపించేయను? పందిరి కింద కూర్చున్న మా
వాళ్ళందరితో మా నాన్న కూచుంటే భావుండును.

అలాగే మా అమ్మ, బాబాయి, పిన్ని, అన్న, వదిన
వచ్చారు. వారూ సాదర గౌరవం పొంది నన్ను పుట్టించికి తీసుకువేళ్లే
బావుండు అని ఆశపడ్డుంది.

తీజ్ పాట -3

ప॥ ఆట ఘుడియారి భపన దరవాజ ॥2॥
కతకేన పడియ చోర్

చోర్ మిర్జా టోపీ వాళోయే ॥కత॥

చ॥ హసలో ఘూల పలంగ పర సూతి ॥2॥
లేగో గదడి మరోడ్

మరోడ్ మిర్జా టోపీ వాళోయే ॥లేగో॥
ఉట నణదోలి దివలో లగాల

తారో భాయి చోర్

చోర్ మిర్జా టోపీ వాళోయే
ఘురకో దేవర చోర్

చోర్ మిర్జా టోపీ వాళోయే ॥ఆట॥

చ॥ భురియా ఘూల పలంగ పర సూతి ॥2॥
లేగో నాక్ మరోడ్

మరోడ్ మిర్జా టోపీ వాళోయే ॥లేగో॥

ఉట నణదోలి దివలో లగాల

తారోభాయి చోర్
చోర్ మిర్జా టోపీ వాళోయే
ఘురకో దేవర చోర్
చోర్ మిర్జా టోపీ వాళోయే ॥ఆట॥

తెలుగు అర్థం :

జంటి పెద్ద కొడుకు పని నిమిత్తం వేరే
ఊరికి వెళ్లి ఉంటాడు. అతను లేని సమయంలో
ఇంట్లో అతని భార్య నిదిస్తుండగా ఆమె గొలుసు
మరియు ముక్కెర దొంగిలించబడుతుంది. దాంతో
నిద్ర నుండి మేలొన్న ఆమె తన ఆడపడుచుతో
చేసే సంఖాపణయే ఈ పాట.

8 గడ్డీలు (అంతస్తులు), 56 రద్దవాజలున్న

ఈ ఇంట్లోకి దొంగలు ఎలా పస్తారు? (ఇంట్లో వాళ్ళకే ఎవరు
ఎక్కడుంటారనేది తెలుస్తుంది అనే ఉద్దేశంతో)

దొంగ తలపాగ ధరించి ఉన్నాడు.

ఓ మరదలా! లేవమ్మా.

లేచి దీపం వెలిగించు.

నేను మెడలో గొలుసు వేసుకొని పలంగీ
పైన పడుకొని ఉంటే దొంగ నా మెడలని విరిచి
గొలుసు లాక్కెళ్ళి పోయాడు. ఆ దొంగ ఎవరో
కాదు. నీ సోదరుడైన నా మరిది గారే.

దొంగ తలపాగ ధరించి ఉన్నాడు.

లేవమ్మా మరదలా! లేచి దీపం వెలిగించు.

ముక్కెర వేసుకొని పలంగీ పైన నేను
పడుకొని ఉంటే నా ముక్కు విరిచి ముక్కెర
లాక్కెళ్ళి పోయాడు. దొంగ ఎవరో కాదు. నీ
సోదరుడైన నా మరిదిగారే.

- అళ్ళీర శైలజ

(టీఆర్సీ జర్రూల్ ఆఫ్ తెలంగాణ ప్రదీప్ నుండి)

DECCAN
దక్కన్
సామాజిక, సాంస్కృతిక చానల్
CHANNEL

బాల సాహిత్య బంగారు నిధి

‘బాలబంధు’ ఇల్లిందల సరస్వతీ దేవి

(15 జూన్, 2020, 102వ జయంతి సందర్భంగా)

తెలంగాణలో బాల సాహిత్యాన్ని తమ బాధ్యతగా రాసి తొలి, మలితరం సాహితీవేత్తలు పొట్టపల్లి రామారావు, ఆదిరాజు వీరభద్రారావు, జి. రాములు మొదలుకుని ఉమ్మడి రాఘ్రంలో బాల సాహిత్యాన్ని సుసంపన్సుం చేసిన ప్రముఖ కవులు, రచయితలు చలమచర్చ రంగాచార్యులు, పాకాల యశోదారెడ్డి, డా.దాశరథి, డా. సి. నారాయణ రెడ్డి, బి.ఎస్.శాస్త్రి, ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి, ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్య, వేముగంతి సరసింహాచార్యులు, తిగుళ్ళ వేంకటేశ్వరశర్మ, ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి, సందగిరి ఇందిరా దేవి గిడియారం రామకృష్ణశర్మ, దాశరథి కృష్ణమూర్తి, బిరుదురాజు రామరాజు, మాదిరెడ్డి సులోచనాదేవి, లోక మహారి, డి.రామలింగం, సామల సదాశివ, జె.ఖాపరెడ్డి, డా. గూడూరి రాఘవేంద్ర, ఎల్రోజు సత్యం, డా.మలయల్లి, వాసాల నర్వయ్య నుండి డా. భూపాల్ పరకు ఎంతోమంది తెలంగాణ బాల సాహితీమార్పులు ఉన్నారు. అయితే పైన పేర్కొన్నవారంతా కవులు, రచయితలు, విమర్శకులుగా సుప్రసిద్ధులు కావడంతో సమగ్ర చరిత్ర నిర్మాణక్రమంలో ఆయారంగాల్లో వాళ్ళు చేసిన కృషి రికార్డు అయిందే తప్ప ప్రధాన ప్రధాన ప్రపంచి అయిన బాల సాహిత్య వికాసానికి చేసిన కృషిని గురించి పెద్దగా నమోదు కాలేదు.

తెలంగాణ రాఘ్ర ఆవిర్భావం తరువాత ‘తెలంగాణ బాలసాహిత్య చరిత్ర’ నిర్మాణం జరుగుతున్న క్రమంలో ఈ దిశగా అనేక ప్రయత్నాలు మొదలుయ్యాయి. విశ్వవిద్యాలయాల్లో పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. సాహిత్య చరిత్రకారులతో పాటు జెత్తాపీక పరిశోధకులు పైతు ‘తెలంగాణ బాల సాహిత్య నిర్మాతలు’ రచనలను నేపరించి ప్రచురిస్తున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో తొలి రోజుల నుండి బాల సాహిత్య వికాసం కోసం కృషిచేసినప్పటికీ బాల సాహిత్య వైతాళికులుగా చరిత్రలో నమోదు కానివాళ్ళు ఇద్దరున్నారు. ఒకరు ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి, మరొకరు ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్య, అంధ్రప్రదేశ్ బాలల అకాడమి ఏర్పాత్రిన తర్వాత తెలుగు బాల సాహిత్యంలో విశేషకృషి చేసిన బాల సాహితీవేత్తలకు ‘బాలబంధు’ పురస్కారంతో సత్యార్థం జరిపింది. ఇది ఉమ్మడి రాఘ్రంలో బాలసాహిత్యంలో విశేష గౌరవం. 1978లో మొదటిసారి ఆరుగురికి ఈ పురస్కారం లభించింది. న్యాయపతి రాఘువరావు, న్యాయపతి కామేశ్వరి, ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి, డా.పి.తిరుపులరావు, పాలంకి వెంకటరామచంద్రమూర్తి, బి.వి. నరసింహరావులు తొలిసారి బాలబంధు గౌరవాన్ని అందుకోగా 1991లో

విడిద కామేశ్వరరావు, మద్దలూరి రామకృష్ణ, అలపర్తి వెంకట సుబ్బారావు, వేజేండ్ర సాంబిలిపరావు, డా.వెలగా వెంకటప్పయ్య, కవిరావులకు లభించించాయి. 1992లో బాపు, ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ, బుజ్జుయిలు, 1993లో ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్య, బి.ఎ.రెడ్డి, మునిరత్నం నాయుడులకు పురస్కార ప్రదానం జరిగింది.

బాలబంధు పురస్కారం అందుకున్న కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి పురస్కార గ్రహీతలు, ప్రముఖ రచయిత్రి ఇల్లిందల సరస్వతీ దేవి కథా సాహిత్యం, ప్రముఖకవి ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్యులు కవిత్వం గురించి నమోదైనంతగా పీరి బాల సాహిత్యకృషి గురించి నమోదు కాలేదు. విశ్వవిద్యాలయాల్లో ఈ ఇద్దరి సాహిత్యంపై పిపోచ్.డిలు

వచ్చినపుటీకి సాహిత్య అకాడమి పురస్కారం పొందిన రచనలపైన పరిశోధన జరిగింది. తెలంగాణ సాహిత్య చరిత్ర నిర్మాణం జరుగుతున్న క్రమంలో పీరి బాలసాహిత్య కృషిని కూడా చేర్చుకోవాల్సిన అవసర ముంది. నిజానికి తెలుగు సాహిత్యంలో ఉమ్మడి రాఘ్రంలోనూ, ప్రస్తుతం రెండు రాప్రైల్లాలోనూ బాల సాహిత్యంలో విశేషస్థాయిలో పరిశోధన జరగలేదు. ఎం.దేవకి, వెలగా వెంకటప్పయ్య, గంగిశెట్టి శివకుమార్, పి.ధనలల్కి, గుడివాడ ప్రభావతి, గౌరవ రాజు సతీష్ కుమార్, పి.సరస్వతి, వాసరవేణి పరశు రాం, కందెపి రాణీప్రసాదేందు బాల సాహిత్యం లోని వివిధ అంశాలపై పిపోచ్.డి. చేసారు. ఇవేక బాల సాహితీవేత్తల రచనలపై పలు పరిశోధనలు జరిగాయి.

పిల్లల రచనలన్న ఒక చూపు కూడా పరిశోధన ఎక్కువగా జరగపోవడానికి మరో కారణం కావచ్చు. కారణాలు ఏవైనా ప్రస్తుతం బాల సాహిత్యం తెలుగునాట విరివిగా వస్తోంది. పత్రికలు, ప్రచురణ సంస్లలు, అకాడమీలు ఈ దిశగా పనిచేస్తున్నాయి.

1918లో పుట్టిన ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి మెల్లినిల్ల ఖమ్మం జిల్లా మధ్రా తాలూకాలోని తెలకపరం. పదేళ్ళ వయసులో నర్సాపురం నుండి ఇల్లిందల రామారావు భార్యగా ప్రైదరాబాద్ చేరిన సరస్వతీదేవికి చదువుకోవాలన్న కోరిక బలంగా ఉండడంతో వివాహసంతరం విద్యాభ్యాసం చేశారు. గృహిణిగా తన బాధ్యతలను నిర్వహిస్తూనే రచయిత్రిగా, సమాజసేవకురాలిగా తన పాత్రను నిర్వహించారు సరస్వతీదేవి. రాజకీయంగా, సాంఘికంగా చీకటిగా ఉన్న ఆనాటి తెలంగాణ వాతావరణం ఒంటరితనానికి లోను చేసిందని, ఆ అవేదన విస్తృత పరానానికి పురికొల్పిందని చెప్పిన ఈమె మొదట ఇంట్లో

అందుబాటులో ఉన్న తెలుగు, ఆంధ్ర సాహిత్యాన్ని అభయునం చేసింది. తరువాత శ్రీకృష్ణదేవరాయంప్ర భాషా నిలయం మొదలుకుని జుమ్మేరాత్ బజార్లో దొరికే పుస్తకాల వరకు చదివింది. ఈ సందర్భంలోనే కథా ప్రక్రియ ఎక్స్ప్రెస్ వ్యాపారాలు చేయడం ప్రారంభించారు. పోలీస్ చర్య తరువాత పైదారాబాద్ దక్కన్ రేడియో ఆలిండియా రేడియోగా మారింది. సరస్వతీదేవి తన రచనలను రేడియోలో చదవడం ప్రారంభించారు. ఆదిరాజు పీరఫ్రదారావు, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి మొదలగు ప్రముఖుల పరిచయం వలన వారి పరిశోధనాంశులు వీరిని ఎంతో ఆకర్షించాయి. ఇదే సమయంలో సామాజిక కైతన్యం, సాంఘిక ఉపయోగాల కోసం మహిళా సంఘాల అవశ్యకతగురించిన సరస్వతీదేవి 1936 ప్రాంతంలో ఎల్లాప్రగడ సీతాకుమారితో కలిసి, రంగమ్మ ఒబుల్ రెడ్డి అధ్యక్షులుగా అంధ్ర యువతీ మండలి స్థాపించారు. సరస్వతీదేవి కార్బూర్గా, ఉపాధ్యక్షులుగా పనిచేశారు. ఆంధ్ర యువతీ మండలి స్థాపన ట్రై జాగ్రత్తికి ఒక ప్రధాన సంకేతమైంది.

‘రఘు వ్యాసంగమే ఆరాధ్యదైవంగా భావించి కథలు, నవలలు, వ్యాసాలు, బాలసాహిత్యం మొదలగు రచనలు దాదాపు నాలుగు దశాబ్దాలపాటు చేశారు సరస్వతీదేవి. ఇటు పుట్టించిలోనూ, అటు మెళ్లినించిలోనూ అందరూ సరస్వతీ పుత్రులు కావడం ఏరికి కలిసిపోయిన అవకాశం. వివాహం తర్వాత చదువున్నారు సరస్వతీదేవి. రఘు వ్యాసంగం, సమాజసేవతో పాటు అప్పటి పైదారాబాద్ ముఖ్యమంత్రి వెల్లోడి భార్యతో సూచనతో జైలు విజిటర్గా అక్కడి ట్రైల సమస్యల గురించి వాకబుచేసి వారికి అన్ని సొకర్యాలు అందేవింగా పనిచేశారు. వృద్ధార్థమాలకు వెళ్లి తమపంతు బాధ్యతగా తనకు చేత్తెనెన సహాయం చేశారు. రఘుత్రిగా ఆంధ్ర పుత్రికలో ‘వనితా లోకర్’ శీర్షిక ద్వారా ట్రైలకు ఉపయోగించే అనేక వ్యాసాలు రాసారు. దాదాపు ఆరు సంవత్సరాలు ‘ఇయం గేహే లక్ష్మి’ శీర్షిక కింద కృష్ణ పుత్రికలో వినితలకు సంబంధించిన వ్యాసాలు రాసారు. ట్రైల వంటించి ముచ్చట్ల నుండి అంతర్జాతీయ విషయాల వరకు ఏరించి ఉండేవి. ‘కళ్యాణ కల్పవల్లి’, ‘జీవన సామరస్యము’, ‘నారీ ఇగత్తు’, ‘వెలుగుబాటులు’, ‘వ్యాస తరంగిణి’ పేర వెలువడ్డాయి. ఏరి నూరు కథల సంపుటి స్వర్ణ కమలాలుకు అంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య అకాడమి అవార్డు, 1982లో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి అవార్డులు లభించాయి. తెలంగాణ కోడలిగా, వెలుగుకు నోచుకోని తెలంగాణ ప్రాంతపు విశిష్టతను తెలిపేందుకు, తెలంగాణ ప్రాంత మహాసీయులకు నివాశులు అర్పించేందుకు ‘శేఫ్ మూర్తులు’ గ్రంథాన్ని వెలువరించారు.

‘పిల్లలకు కథలు చెప్పవలసిన అవసరం వచ్చినప్పుడల్లా కొత్త కథలు సేకరించి చెప్పినా ఎప్పుడో ఒకప్పటికి ప్రతి తల్లికి పిల్లలు కథ చెప్పమంటే “ఏం కథ చెప్పాలి?” అన్న ప్రత్యు కలుగుతుంది. ఈ విషయాన్ని తెలిపే అంద్ర గ్రంథాలు చదివాక ఎటువంటి కథాన్నా పిల్లలకు ఉత్సవకత కలిగిస్తూ, ఉత్సాహాన్ని రేకెత్తిస్తూ ఎలా చెప్పాలో తెలుసు కున్నాను. పిల్లలతో మాట్లాడుతున్నట్టుగా వ్రాయడమే బాల సాహిత్యానికి అవసరమైన డైలి అని ‘గ్రాహ్యమైంది’ ఈ పద్ధతిలోనే తాను బాల సాహిత్యాన్ని స్థాపించానని చెప్పుకున్నారు సరస్వతీదేవి. బాలులు ఎక్కున్నా బాలలే. నిరంతరం అటపాటల లోకంలో విషారించే ఈ స్వచ్ఛతా

సేతువుల కోసం ఆధునిక బాల సాహిత్యం వివిధ విభాగాలుగా వెలువడు తోంది. వీటిలో కథలు, జీవిత చరిత్రలు, నాటీకలు వెలువరించారు సరస్వతీదేవి.

కథను ఆత్మంత శక్తివంతమైన వాహికగా మలచుకున్న సరస్వతీదేవి వందలాది కథలను రాసారు. అదే కోపలో పిల్లల కోసం కూడా చక్కని కథలను అందించారు. పిల్లలకు నీతిని, జీవనరీతిని జాల్యం నుండి నేర్వాలన్నది ఏరి అభిప్రాయం. పిల్లలకు ఉపయోగించే అనేక సామెతలను వారి చిన్నారి హృదయాలకు హతుకునే విధంగా కథల రూపంలో సులభశైలిలో రాసిన ఏరు వాటిని ‘ఉత్తర కుమార ప్రజ్ఞలు’ పేరుతో ప్రచరించారు. తన రచనలు కేవలం తమాషాగా, సరదాగా చదువుకునే విధంగా ఉండడంతో పాటు పిల్లల్లో చక్కని ప్రవర్తన, మంచి నడవడి, ఉత్తమ గుణగణాలు, అలవాట్లు అలవరచుకునే విధంగా జాల్యం రచనలు ఉండాలని అప్పుడే శీలవంతమైన సమాజం నిర్మాణ మపుతుందని సరస్వతీదేవి నమ్మకం. ‘ఉత్తర కుమార ప్రజ్ఞలు’ ఐదు సామెతలను వివరించే అయిదు కథల సంపుటి. కథలు రాయడమనే విధ్యలో ప్రతిభావంతురాలైన రఘుత్రి సామెతల కథను చెప్పబూనికి తన్నదైన ఒక పద్ధతిని ఏర్పరుచుకున్నారు. కథ మొదలుపెట్టడం ఒక సంఘటనను వివరించడంతో ప్రారంభించి ఆ సామెతను కథ రూపంలో వివరించేందుకు చక్కని భూమికును ఏర్పాటు చేస్తారు. దానిపైన తయార చక్కని కథనంలో ఆ కథను పూరించి పిల్లలను ఆకట్టుకునే విధంగా మలుస్తారు. ఈ సంపుటిలోనే తొలికథ ‘భగీరథ ప్రయత్నం’. కప్పమైన పనిని ప్రయత్నించి సాధించిన వారిపట్ల ఈ లోకోక్తిని వాడుతాం. ఈ కథలో చదువులో నామమాత్రంగా ప్రతిభ కనబరించే నారాయణ పట్టుదలతో చదివి పాసపుతాడు. నారాయణ తండ్రి ‘మన నారాయణ భగీరథ ప్రయత్నం చేసి పరీక్ష పాసయ్యాడని’ అంటాడు. ఆ మాటకు ఇతర పిల్లలకు సందేహం కలిగి ‘భగీరథ ప్రయత్నం’ అంటే ఏమిటన్న సందేహం కలుగుతుంది. పిల్లల సందేహాన్ని తీరుస్తూ భగీరథని ప్రయత్నాన్ని, గంగానదిని భూమిపైకి తేవడాన్ని అధ్యాత్మంగా చెబుతుంది రఘుత్రి. తాను పూరణాలు, ఇతిహసాలు, సుండి పిల్లలను సుండి కథలను తీసుకుని పిల్లలకు నచ్చేవిధంగా రాయడానికి కారణం మహానీయుల గురించి, వాళ్లు చేసిన ఈ ప్రయత్నాలు, పట్టుదలలను గురించి వివరించి చెబితే పిల్లలకు హతుకుపోతుంది అంటారు. బాలాల్లో ఈర్ష అసూయలు ఉండకూడదని, వాటి వెలన ఇబ్బంధులు ఎదుర్కొవాలి వస్తుందని తెలిపే మరో కథ ‘శల్య సారథ్యం’. తన సహ విద్యార్థి రాము సాధించిన విజయాలు చూసి ఓర్పులేని శ్రీకాంత మాయోపాయాలతో రామును గెలవాలని చూస్తాడు. మహాభారత కథ ప్రకారం తాను ఏ పక్కంలో ఉన్నాడో ఆ పక్కన్ని నిరుత్సాహవరుస్తా, ఎదుటి పక్కం వారి విజయానికి తోడ్పుడితే దానిని శల్య సారథ్యం అంటారు. ఈ కథలో రాము, శ్రీకాంతల స్వేచ్ఛాతుడు గోపి శల్యసారథ్యం వహించాడని, ఈ మగ్గరు మిత్రుల మధ్య జరిగిన సంఘటనకు భారతంలోని ప్రసిద్ధ సంఘటన నేపథ్యంగా మలిచారు రఘుత్రి. అత్యంత సరళంగా, బాలబాలికల మనసుకు హత్తుకునే విధంగా రాయడం ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి శైలి. ఎంతోమంది తమతో కాని పసులు సాధిస్తామని ప్రగల్భాలు పలకుతారు, తీరా సమయంవస్తే వెనకడుగు వేసేవారిని మనం చూస్తుంటాం. ఇలాంచివారి ప్రజ్ఞలను ‘ఉత్తర కుమార ప్రజ్ఞలు’ అంటారు. రామేశం ఎప్పుడూ తన

తెలివీతేటల గురించి ఎక్కువగా చెబుతూ ఉంటాడు. వాళ్ళ పారుతాలను తనిఫీ చేసేందుకు అధికారి వస్తాడని తెలవడంతో బడి మానివేసి ఇంట్లో కూర్చుంటాడు. ఇద్ద కథ. రచయిత్రి కథను పండించిన విధానం చదివితే తెలుస్తుంది. ఇదే సంపుటిలో మరో రెండు కథలు ఉన్నాయి. హనుమంతుడిని సీతను చూసిరమ్మంటే లంకను కాల్పివచ్చాడు. ఇదే నాల్గవ కథ. ఇక ఐదవది ‘ఎగదీసిన బ్రహ్మాహత్య-దిగదీసిన గో హత్య’. తెలివితేటలుగల ఒక మంత్రి తమ రాజ్యాన్ని కాపాడుకోవడం ఆపుల మీద కూర్చోబెట్టి బ్రాహ్మణులను యదుద్దనికి పంపుతాడు. అది చూసిన శత్రువులకు ఏంచేయాలో పొలుపోదు. బ్రాహ్మణులను చంపితే బ్రాహ్మణాత్మ పొపం, వాళ్ళు ఎక్కిపుట్టిన గోపులను చంపితే గోహత్య పొపం కనుక ఏమీ చేయలేక శత్రువులు వెనుదిరిగి వైశిష్టాపదం కథ.

‘ఇల్లిందల సరష్టులీదేవి పిల్లలకోసున తెచ్చిన మరో కథా సంకలనం ‘అద్భుతపంతులను చెరిపే వారు లేరు’. ఇది ఎనమిది కథల సంపుటి.

ముదికథ 'మూడు పిల్లల కథ'. ఈ కథ నేపస్తున్న బుక్ ట్రైన్ ఆండి యా తురగా జానకీ రాణి సంపాదకశ్వంలో ప్రచురించిన 'బంగారు పిలక' బాలల కథా సంకలనంలోనూ ఉంది. జంతువుల కథలు, జంతువులు మాట్లాడడం, మాయాలోకాల వంటివి పిల్లలను భాగా ఆకర్షించే విషయాలు. సరస్వతీదేవి తన కథల్లో జంతువులను ప్రధాన పాత్రలుగా మలిచి కథలను రాశారు. 'మూడు పిల్లి కూనులు' అటువంటిదే. ప్రతి జంతువుకు దాని స్వభావసిద్ధమైన ఒక అపోరవు అలవాటు ఉంటుంది. ఆది దాని జాతి స్వభావాన్ని

తెలుపుతుంది. ఒకపాటి తన ముగ్గురు పిల్లలు గంగ, మంగ, రంగలను తన లాగా ఎలుకలు తినిపించి కాకుండా తాను నివాసముంటున్న హోటల్లలో దొరికే రొప్ప ముక్కలు, బిస్కిట్లు పెట్టి పెంచుతుంది. కానీ ఆ పిల్లి పిల్లలకు ఆ ఆహారం రుచించదు. ఎన్ని తిన్నా ఒడువు వెలితిగానే అనిపించేది. ఒకనాడు తల్లి పిల్లి కదులుతూ వెళ్లే ఒక చిన్న జంతువును (ఎలుకను) తినడం చూసి తమకు కూడా అదే కావాలని పట్టుబడ్డాయి. చివరకు ఒకనాడు ఒక ఎలుకను పట్టుకుని తినడంతో వెంటనే పిల్లిపిల్లలకు కదువు నిండిపోతుంది. అలా తమ జాతిస్వాభావమైన ఆహారాన్ని సంపూదించుకని భుజిస్తాయి. ఇది పిల్లలకు బాగా నచ్చే కథ. ఇలా ఆత్మంత సాధారణమైన అంశాలను తీసుకుని, అంతకుమించి ప్రతిభావంతంగా రాయడం తెలిసిన బాలల కథకురాలు సరస్వతమ్మ. విశ్వాసం అనగానే మనకు జంతువుల్లో గుర్తుకు వచ్చేది కుక్కలు. కుక్కలు చూపించే విశ్వాసం గురించి ఈ సంపుటిలో రెండు కథలు ఉన్నాయి. మొదటిది 'సమ్మిన మిత్రుడు': కిందపడి దెబ్బలు తగిలి బాధపడుతున్న గిరి అనే బాలుడిని జాకీ అనే కుక్క కాపడుతుంది. రెండవ కథ ఎగిలి మెతుకులు తిన్న విశ్వాసంతో ఇంటియజమానిని కాపాడే టైగర్ అనే కుక్క కథ. మనకు కామాక్షి బాలసుబ్రహ్మణ్యం కథ 'ముత్కూస్ డ్రిమ్స్' తెలుసు. అద్యాత్మమును ఊహో ప్రపంచంలో మనిగిలేతే ముత్కు ఒక ఉ పొధ్యాయుని సహాయంతో తన కలలను ఎలా నిజం చేసుకోవాలో తెలుసుకుంటాడు. అటువంటి పిల్లల అద్యాత్మ ఊహో ప్రపంచాన్ని గురించిన పంచి కథ జుండులో ఉంది. మంచిపని కోసం తప్పుచేసి చివరకు పశ్చాత్తాపదే బాలుని కథ 'దామోదరం చేసిన తప్ప' కథ.

సరస్వతీదేవి నాటికలు
విషయాన్ని కళ్ళకు
కళ్ళినట్టు చూపించేవి.
పిల్లలకోసన కథల్ కాక
నాటికలు రాపారు
సరస్వతీదేవి. నాటికలు
పిల్లలకే కాక అందరిని
ఆకట్టుకుంటాయి.

అబద్ధాలు చెప్పే పిల్లల గురించి, పిల్లల మన్సుత్వం గురించి మరో రెండు కథలున్నాయిందులో. ఈ సంపుటికి పేరుపెట్టిన 'అధృత్వంతులను చెరిపేవారు లేరు' కథలో ఈర్ష్య, అసూయలతో ఒకరు మరొకరి ఎదుగుదలను అపలేరు అనే విషయాన్ని రచయిత్రి చక్కగా చెబుతంది. ఈ కథలన్నీ పిల్లలకు చక్కని మార్గనిర్దేశాన్నిప్పుడమే కాక మనలాంటి పారకులకు పిల్లల మన్సుత్వాన్ని తెలిపుతాయి.

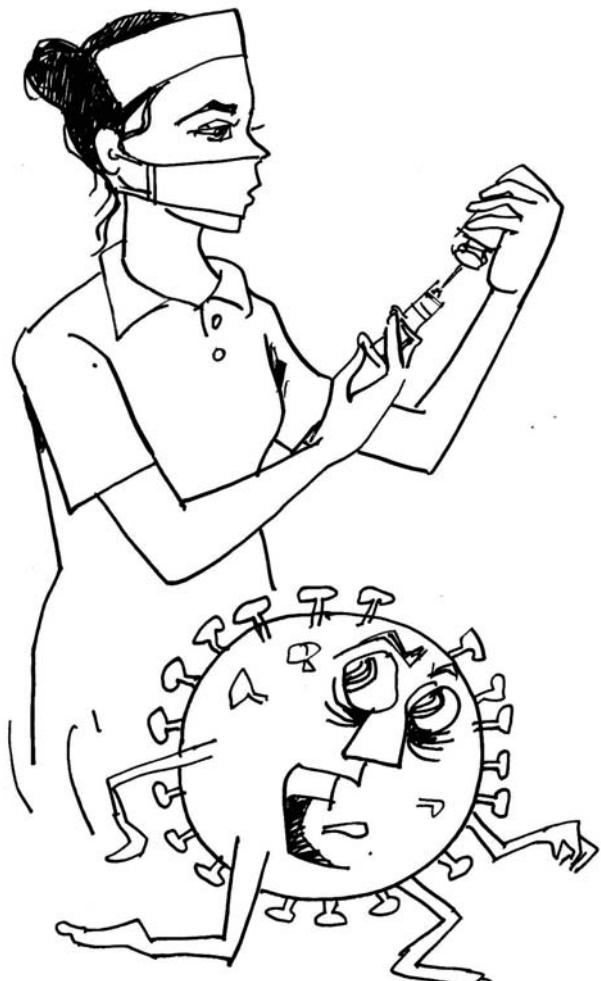
విషయాన్ని కళ్ళకు కట్టినట్లు చూపించేవి నాటికలు. పిల్లలకోసం కథలే కాక నాటికలు రాసారు సరస్వతీదేవి. నాటికలు పిల్లలకే కాక అందరిని ఆకట్టుకుంటాయి. ఇందులోనీ ‘బాలవీరులు’ రామాయణంలోని లవకుపుల కథ. కాగా దుర్యోధనుని గర్వభంగానికి సంబంధించింది ‘అవకారికి ఉవకారము’ నాటకం. ఇది కోవలో భత్రపతి శివాజీకి సంబంధించిన విషయానికి చెందిన ‘దేవుడి మహిమ’ నాటకం. ఇంకా ‘పటులోపం’, ‘బొమ్ముల పెళ్ళి’ నాటకాలు ఆకర్షించే ఆతివృత్తానికి సంబంధించినవి. ‘సహవాసదోషం’ నాటకం తమకు తెలియకుండానే చెడు సాంగత్యంతో తప్పు అలవాట్లు పాలపతున్న పిల్లలను ఎలా చక్కద్దులో తెలివేది. పిల్లల మనస్తుట్టాన్ని చక్కగా వివరించే నాటకం ఇది. కథలు నాటికలే కాకుండా ఇల్లిందల సరస్వతీదేవి ‘గాంధీ తాతయ్య’, ‘ఇందిరా ప్రియదర్శిని’ పేర పిల్లల కోసం రెండు జీవిత చరిత్రలు రాసారు. శాంతి ప్రవక్త, అహింసామూర్తి అయిన గాంధీ జీవిత కథను పిల్లలకోసం వారికందే విధంగా రాసిన రచయిత్రి ఇందిరా గాంధీ కథపు అంతకు మించిన శెల్పిల్లో రాసారు. ఆరవింద

ಅನೇ ಒಕ ಬಾಲಿಕು ಚೆಲುತ್ತನ್ನಿಟ್ಟುಗಾ ಪಿಲ್ಲಲು ಅನ್ನಿ ಕಿಲಿಗೆವಿಧಂಗಾ ವಾರಿತೋ ಪ್ರತ್ಯೇಕಂಗಾ ಸಂಭಾಷಣ ಚೆನ್ನಿಸ್ತನ್ನಿಟ್ಟುಗಾ ಈ ಜೀವಿತ ಚರಿತ್ರನು ರಾಯದಂ ವಿಶೇಷಂ. ಇಂದಿರನು ಪಿಲ್ಲಲು ಒಕ ನಾಯಕುರಾಲಿಗಾ ಕಾಕುಂಡಾ ‘ಅಕ್ಕರ್ಯು’ ಅಂಟೂ ಪರಿಚಯಂ ಚೇಯದಂ ಮರಿಂತ ಆಸ್ತಿನಿ ಕಲಿಗಿಸುಂದಿ. ಇವೈ ನಾಲುಗು ಚಕ್ಕನಿ ಶೀರ್ಧಿಕಲತೋ ಸಾಗುತ್ತಂದಿ ಈ ಇಂದಿರ ಕಥ. ‘ಅಕ್ಕರ್ಯು ದಗ್ಗರ ಎನ್ನಿ ರೂಪಾಲಿ ಹೊಮ್ಮುಲು ಉಂದೆವನುಕನ್ನಾರು....’ ಅಂಟೂ ಪಿಲ್ಲಲು ಆಸ್ತಿನಿ ರೆಕೆಟಿಸ್ತು ರಾಯದಮನೆ ಶೈಲಿನಿ ಇಂದುಲೋ ಚೂಡೊಚ್ಚು. ಇಲ್ಲಾ ಕಥತೋಪಾಟು ತಾನು ಚೆಪಟ್ಟಿನ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯನು ಸುಸಂಪನ್ನಂ ಚೇಸಿನ ಪ್ರಜ್ಞಾಮಾರ್ತಿ ಇಲ್ಲಿಂದಲ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ. 1958-66 ವರಕ ಅಂಥ್ರಾಪ್ರದೇಶ ಶಾಸನ ಮಂಡಿಲಿಗೆ ನಾಮಿನೆಬೇಡೆ ಸಭ್ಯರಾಲಿಗಾ ಉನ್ನಾರು. ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ ರಚನಲ್ಲೋ ಸಿಂಹಭಾಗಂ ಕಥಲೇ ಅಯಿನಾ ಬಾಲಲ ಕೋಸಂ ರಾಯದಂಲೋ ರಚಯಿತ್ರಿಗಾ ಆವಿದ ನಿಬಂಧತ ಕನಬಿಡುತ್ತಂದಿ. ಪ್ರೋಧ ರಚನಲು, ಬಾಲಲ ರಚನಲು ಭೇದಂ ಉಂದಿ. ಪಿಲ್ಲಲ ಕೋಸಂ ರಾಯದಂ ಅನೆದಿ ಕತ್ತಿಮೀದ ಸಾಮು ವಂಬೆದಿ. ಇಹುಣ್ಣ ಇದಿ ಅಂದರಿಕೆ ಸಾಧ್ಯಪಡಕ ಪೋವಚ್ಚು. ದಾನಿನಿ ಸುಸಾಧ್ಯಂ ಚೇಸಿ ಚಾಪಿಂಬಿನ ರಚಯಿತ್ರಿ, ಇಲ್ಲಿಂದಲ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ. ಅಮೃತ್ಯುಗಾ, ನಾಯನಮೃಗಾ ತೆಲುಗು ಪಿಲ್ಲಲ ಕೋಸಂ ಅಂದಿಂಬಿನ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯಾವೈ ಇತರ ರಚನಲಾವೈ ಜರಿಗಿಟ್ಟುಗಾ ಪರಿಶೋಧನ, ಪ್ರಚಾರಂ ಜರಗಾಲ್ಪಿನ ಅವಸರಮಂದಿ. ತೆಲಂಗಾಣ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರಲೋ ಮೈಲುರಾಯಗಾ ವಿಶಿಂಜ ರಚನಾಗಳಿಗಿರುವ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿ

-డా. పతిపొక మోహన్

m : 9966229548

e : mohannbtindia@gmail.com

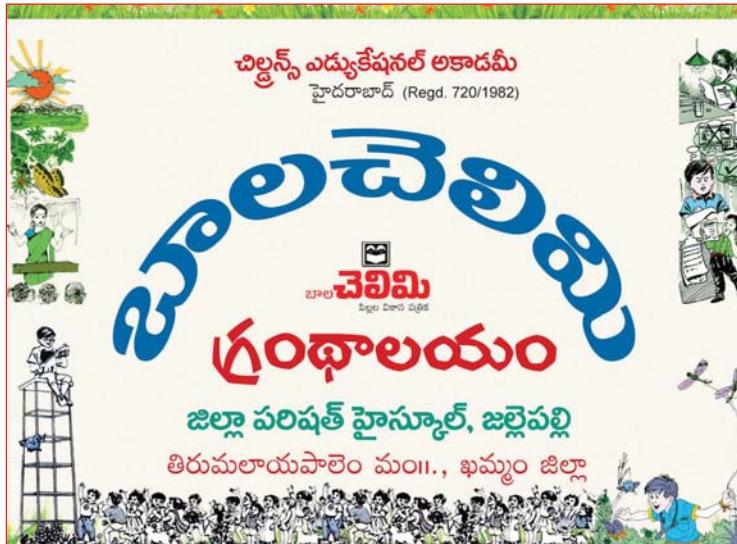

కనిపించే దేవతలు

ఏలోకం నుండి
బిగిపచ్చారో ఈస
అశ్యాసీ దేవతలు
తెల్లని దుస్తుల్లి
బిష్యరూపులు
వెన్నెల కులసినట్టు
చిరుమంద హసంతో
పలకలస్తారు
ఓడిపోతున్న ప్రాణశక్తికి

కాసిన్ని అమృత
జందువులను
బిలకలస్తారు
కనిపించని శత్రువుతో
కఠోర యుద్ధం చేస్తారు
రెప్పపాటులో మాయమయ్యే
దుష్టవ్యుతో
దివారాత్రులు
అలుపెరుగని వోరు చేస్తారు
కళ వెనుక కనిపించని
కడలిని దాచి
పృథివ్యంలో ఎగేసే
ఉపైను అజాచి
ఒకల ప్రాణం కోసం
తమ ప్రాణాలు ఒడ్డుతారు
నిశ్శబ్ద సమరంలో
సాహస వీరులు వీరు
ఒక ప్రాణం నిలిసే
కళలో ఆనందరేఖలు
ఒక ప్రాణం ఓడితే
దుఖాన్ని గుండెల్లో
బగమింగుకొని మరో
సమరానికి షై అంటారు
పేగుబంధాలను ఇళ్ళకే
వచిలి
గుమ్మం దాటితే గమ్మాన్ని
చేరేదాక పట్టుపీడని
ప్రాణదాతలు
కనిపించని వైరస్లు
విష్ణుకత్తులను బిసిలినా
మొక్కలోని విశ్వాస ఖడ్గంతో
తుత్పునియలు చేస్తారు
సూర్యాడిలా వెచ్చని
కరస్పర్శ అంబిస్తారు
చల్లని చంద్రాడిలా
ఆశల భీవెనలు జస్తారు

-సుంకర రఘేష్

లాక్డోన్లో బాలలకు వరం బాలచెలిమి గ్రంథాలయం

జిల్లేపల్లి ర్హామం, తిరుమలాయపాలెం మండలం, ఖమ్మం జిల్లా

చిల్డన్ ఎడ్యూకేషన్ల్ స్ట్రేట్జీ మరియు బాలచెలిమి సంయుక్త అధ్వర్యంలో నిర్వహిస్తున్న బాలచెలిమి గ్రంథాలయములు లాక్డోన్ కాలంలో బాలలకు మంచి వరములా ఉపయోగపడుతున్నాయి. ఖమ్మం జిల్లాలోని తిరుమలాయపాలెం మండలంలో గల జిల్లేపల్లి గ్రామంలో చిల్డన్ ఎడ్యూకేషన్ల్ అకాడమీ మరియు బాల చెలిమి అధ్వర్యంలో బాలచెలిమి గ్రంథాలయంను ఏర్పాటు చేయడం జరిగినది. మహానీయుల చరిత్రలు, కథలు, అనువాద కథలు, సైన్స్ & టెక్నాలజీ, విజ్ఞానం, మినోదం వంటి పుస్తకాలను గ్రంథాలయానికి అందజేయడం జరిగింది. గత మార్చి నెలలో ఈ గ్రంథాలయంను ప్రారంభించింది.

అభివృద్ధియములు:

బాలచెలిమి వత్తిక వారు రాష్ట్రంలో ఎన్నో పారశాలలు ఉన్న మాజిల్లలో మా పారశాలలో బాలచెలిమి గ్రంథాలయం ఏర్పాటు చేయడం అభివృద్ధియం. ఈ లాక్డోన్లో విద్యార్థులకే కాకుండా గ్రామంలో యివ కులకు, పెద్దలకు చదవు కోవడానికి ఈ గ్రంథాలయం ఎంతో ఉపయుక్తంగా ఉంది. శానికించిన మానుషులు అందజేస్తూ ప్రజల్లో కరోనావట్ల అవగాహన కల్పిస్తూ, పుస్తకాలను ఇంటింటికి అందజేస్తున్నాం. విజ్ఞానాన్ని పెంచే ఉపయుక్తమైన పుస్తకాలు ఈ గ్రంథాలయానికి అందజేసి ముందుకు నడుపుతున్న బాలచెలిమి పత్రిక వారికి మేము మా గ్రామం ఎంతో బుఱపడి ఉంటాం. ఇక ముందు కూడా ఇటువంటి పుస్తకాలు ఎన్నో అందజేయాలని, మా పిల్లలు రాస్తున్న

కథలకు ఆదరణ కల్పించే లా పుస్తకరావం ఇవ్వాలని కోరుకుంటున్నాను.

-మహ్మద్ అలి, ప్రధానోపాధ్యాయులు, జిల్లేపల్లి

మా గ్రామంలో బాలచెలిమి గ్రంథాలయం నెలకొల్పడం ఎంతో ఆనందగా ఉంది. ఈ లాక్డోన్ కాలంలో మేము ఇంటి వద్దకే పుస్తకాలు తీసుకొని వెళ్లి చదువుతున్నాము. నేను “పెంపడు తండ్రి” ఉక్కెనియ్యు జానపద గాథలు-1 పుస్తకం చదివాను. ఎంతో ఆనందంగా ఉంది. మా తల్లిదండ్రులు కూడా నంతోషంగా మమ్మల్ని చదివు కొమ్మంటున్నారు. బాలచెలిమి గ్రంథాలయం నెలకొల్పిన బాలచెలిమి వారికి, మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులకు ధన్యవాదాలు.

-ఎ. నాగేశ్వరి, 9వ తరగతి, జిల్లేపల్లి

లాక్డోన్లో బాలచెలిమి గ్రంథాలయం మాకే కాకుండా మా ఊరిలో పెద్దలకు కూడా బాగా ఉపయోగపడుతుంది. మాతోపాటు చుట్టూపక్కల ఉస్కారు కూడా ఈ గ్రంథాలయం నుంచి పుస్తకాలు ఇంటికి తీసుకపోయి చదువుతున్నాం. “రఘీంధ్రనాథ్ రాగూర్” పుస్తకం చదవడం ఎంతో ఆనందంగా ఉంది.

- ఎ. నాగచైతన్య, 8వ తరగతి, జిల్లేపల్లి

లాక్ష్మి తరువాత ఇంటి వద్ద చదువుకోవడానికి బాలచెలిమి గ్రంథాలయం నుంచి పుస్తకాలు అందుకుంటున్న విద్యార్థులు

మా పార శాల ఉన్నప్పుడు బాలచెలిమి గ్రంథాలయంలో రోజుా చదువుకున్నాము. ఇప్పుడు లాక్ష్మి దొన్లో కూడా మా ఉపాధ్యాయుల ప్రోత్సహంతో ఇంటి వద్దకే పుస్తకాలు తీసుకుపోయి చదువుతున్నాను. ఈ వారం రోజుల్లో “చతురతకు బహుమానం” పుస్తకం చదివాను. ఎంతో ఆనందంగా ఉంది. పొద్దుకి టీటిలు, సెల్ఫోన్లు చూడకుండా పుస్తకాలు చదువుతుంటే మా తల్లిదండ్రులు ఎంతో సంతోషపడుతున్నారు.

- ఎ. నరుణతీ, 8వ తరగతి, జల్లేపల్లి

బాలచెలిమి గ్రంథాలయంలో పుస్తకాలు చూస్తుంటే మాకు ఎంతో ఆనందంగా ఉంటుంది. నాకు కథలంటే ఎంతో ఇష్టం. చదవడం అన్నా, రాయదమన్నా, వినడమన్నా ఇష్టం. ఈ లాక్ష్మి దొన్లో బాలచెలిమి గ్రంథాలయం నుండి పుస్తకాలు తీసుకెళ్ళి ఇంటివద్ద చదువుతున్నాను. ‘లియోటాల్స్ప్స్ట్రీట్’ రాసిన కథలు చదివాను. ఎంతో ఆనందంగా ఉంది. ఇంకా మా

తోటి మిత్రులకు కూడా చదవుని ప్రోత్సహిస్తున్నాను. బాలచెలిమి పత్రికపారికి, మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులకు ధన్యవాదాలు.

- పి. వివేక్, 9వ తరగతి, జల్లేపల్లి

పుస్తకాలు చదవడం వలన మస్తకాలు వికసిస్తాయి. పుస్తకాలు చదవడం తగ్గిపోతున్న రోజులలో మా జల్లేపల్లి గ్రామంలో బాలచెలిమి గ్రంథాలయం ఏర్పాటు చేయడం ఎంతో సంతోషంగా ఉంది. మా పారశాలలో చదివే విద్యార్థులే కాకుండా గ్రామంలో ఉన్న యువకులు, పెద్దలు కూడా మా గ్రంథాలయానికి వచ్చి పుస్తకాలు తీసుకుపోయాయి. చదవడం అభినందనీయం. మహానీయుల జీవిత చరిత్రలు, అనుమాద కథలు, పిల్లలకు బాగా నచ్చుతున్నాయి. ఇంత విలువైన జ్ఞానాన్ని పుస్తకాల ద్వారా మా విద్యార్థులకు, గ్రామస్తులకు ఇచ్చిన బాల చెలిమి గ్రంథాలయం వారికి ధన్యవాదాలు. అంతే కాకుండా ఈ లాక్ష్మి దొన్లో పుస్తకాలు చదవడం ఇష్టంగా మలుచుకొని చదువుతున్న మా విద్యార్థులకు, గ్రామస్తులకు అభినందనలు.

- కౌమృపరపు కృష్ణర్యు,

తెలుగు ఉపాధ్యాయులు, జల్లేపల్లి

లాక్ష్మి దొన్కు ముందు చెలిమి గ్రంథాలయంలో పుస్తక పరసం చేస్తున్న జల్లేపల్లి విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు, లాక్ష్మి తరువాత చెలిమి గ్రంథాలయంలో పుస్తకపరం చేస్తున్న విద్యార్థులు. పుస్తకాలు తెచ్చుకుని పరసం చేస్తున్న మహిళలు, బాలికలు

- కట్టా ప్రభాకర్,

m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com

రైతుస్థాయిలో తక్కువ ఖర్చుతో చీడపీడల నివారణ

భారతదేశం అభివృద్ధి వైపు అడుగులు వేస్తుంది. ఈ నేప ధ్యంలో అధిక దిగుబడులు సాధించే ప్రయత్నంలో విచక్షణారహితంగా పురుగుమందులను వాడటం వల్ల వాతావరణ సమతుల్యం దెబ్బతింటుంది. పంటలకు అయ్యే ఖర్చు ఎక్కువై రైతుల ఆత్మహత్యలకు దారి తీస్తాయి. అందువల్ల మన పొలం దగ్గరే జీవ సంబంధిత రసాయనాలు తయారు చేసుకోవడం వల్ల ఖర్చు తగ్గించడమే కాకుండా పర్యావరణాన్ని కూడా కాపాడుకోగలుతాం.

అపుపేడ, మూత్ర కషాయం:

- మొదటగా 5 కిలోల ఆపుపేడ, 5 లీటర్ల ఆవ మూత్రం మిశ్రమాన్ని 5 లీటర్ల నీటిలో కలిపి నాలుగు రోజుల వరకు మూత్ర పెట్టి ఒక బకెట్లో అలగే ఉంచాలి
- ఆ తర్వాత దానిని వడపోసి 100 గ్రా. లైమ్ పొడరును కలపాలి
- పై మిశ్రమానికి 80 లీ. నీటిని కలిపితే ఒక ఎకరాకు సరి వడా ద్రావణం తయారవుతుంది.
- ఈ ద్రావణానికి వచ్చ పురుగు, లింగె పురుగు గుడ్లను నాశనం చేసే శక్తి ఉంటుంది. పంటలకు వచ్చే కొన్ని వ్యాధుల బారినుంచి కూడా కాపాడుతుంది.

అల్లం, పచ్చి మీళ్ల, వెల్లుల్లి మిశ్రమం

- మొదటగా 18 గ్రా. వెల్లుల్లిని తీసుకొని, పై పొరను వేరుచేసి మెత్తగా నూరుకోవాలి. ఆ తరువాత 9 గ్రా. పచ్చిమిర్చి + 9 గ్రా. అల్లంను కలిపి మెత్తగా నూరాలి. పై మిశ్రమాలను ఒక లీటరు నీటిలో కలపాలి. ఆ తర్వాత ఒక బట్ట ద్వారా మిశ్రమాన్ని వడపోయాలి.
- 500 మి.లీ. వడపోయగా వచ్చిన ద్రావణానికి 100 మి.లీ. సబ్బు పొడిని కలిపి పంటల్లో పిచికారి చేయాలి.
- ఇలా పిచికారి చేయడం వల్ల పేసుబంక, దీపపు పురుగు, పిండి పుగురు, తెల్ల దోమలను నిపారించుకోవచ్చు.

వేప విత్తన కషాయం ద్రావణం (5 శాతం)

- మొదటగా 500 గ్రా. ఎండిన వేప గింజలను ఏరి మెత్తగా నూరి పొగిగా చేసుకోవాలి. ఆ తర్వాత 50 గ్రా. పొడిని ఒక మఫ్లిన్ బట్టలో తీసుకొని 400-500 మి.లీ. నీటిలో ఒక రాత్రి మొత్తం నాబెట్టాలి.
- మరునటి రోజు మఫ్లిన్ బట్టను సరిగా పిండి, వచ్చిన కషాయాన్ని మరి కొన్ని నీళ్లు కలిపి ఒక లీటరు దాకా ఉం దేలా చేసుకోవాలి.

- ఆ తర్వాత 2గ్రా. సబ్బు పొడిని కలిపితే మనకు 5 శాతం వేవిత్తన కషాయం ద్రావణం తయారవుతుంది.
- ఈ మోతాదులో పంటల్లో పిచికారి చేస్తే లడ్డెపురుగు, పచ్చపురుగు, ఆకు ముడత పురుగు, నామాల పురుగు, రసం పీల్సే పురుగులను అరికడుతుంది.

ఎన్.పి.వి. ప్రావణం

- మొదట 900 ఎన్పవివి బారినపడ్డ పచ్చపురుగు లేదా 200 లడ్డెపురుగలను కుంటల నుంచి ఏరి ఒక దగ్గర వుంచాలి.
- ఆ తర్వాత వాటిని మెత్తగా నూరి ఒక పలుచని బట్ట ద్వారా వడబోఅలయిలి.
- వడపోయగా వచ్చిన ద్రావణాన్ని 100 లీ. నీటిలో కలపాలి.
- ఆ తర్వాత 100 గ్రా. రాబిన్ బ్లూ పొడిని కలపాలి.
- పైన తయారు చేసుకున్న ద్రావణాన్ని సాయంత్రం వేళలో మాత్రమే పిచికారి చేయాలి.

- పిచికారి చేసిన 2 నుంచి 5 రోజుల్లో పచ్చపురుగులు, లడ్డెపురుగులు వ్యాధి బారిని బిడిన చెట్ల కొమ్మల చివర్డకు చేరి తన వెనకాటి కాళ్ళతో వేలాడి చనిపోతాయి.

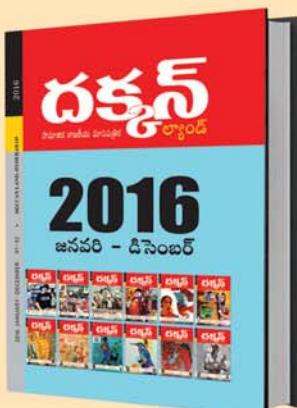
పాగాకు డికాళ్కు

- ఒక కిలో పొగాకు పొడిని 10 లీటర్ల నీటిలో కలిపి అరగంట నేప వేడి చేయాలి.
- ఆ తర్వాత చల్లార్పి మఫ్లిన్ బట్ట గుండా వడపోయాలి
- వడపోయగా వచ్చిన ద్రావణానికి 2 గ్రా. 7 / ఒక లీటరుకు కలిపి 30 నుంచి 100 లీటర్ల వరకు పలుచగా చేసు కోవచ్చు.
- పై ద్రావణాన్ని పంటల్లో పిచికారి చేయడం వల్ల రసం పీల్సే పురుగులు బారి నుంచి కాపాడవచ్చు.
- కాని పొగాకు ద్రావణాన్ని ఒకసారి మాత్రమే పిచికారి చేయాలి. ఎక్కువగా పిచికారి చేస్తే ఆ ద్రావణం మిత్ర పురుగులను కూడా అది నాశనం చేసే అవకాశం ఉంది.

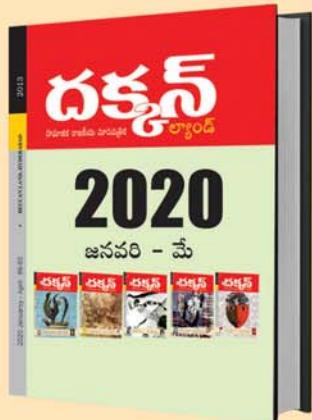
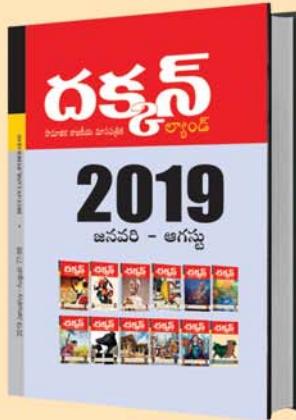
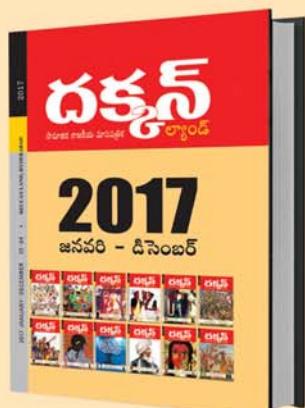
-వి. శ్రీరఘ్వ ఎం.ఎస్.సి (సాయిల్సైన్స్),
టి.జయప్రకాశ్ ఎంఎస్సి జనటిక్స్ & ప్లాంట్ బ్రీడింగ్,
కే మమత, ఎంఎస్సి (అగ్రానమి)
వ్యవసాయ కళాశాల,
ప్రాఫెసర్ జయశంకర్ తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం, రాజీంద్రనగర్, ప్రైంటరాబాద్

దక්ෂ

ఏదు సంవత్సరాల ప్రస్తావం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆచిర్పురించిన 'దక්ෂల్స్‌ల్స్‌ర్' మాసపత్రిక 2019 సెప్టెంబర్ నంబికలో 85 నెలలు పూర్తిపేసుకుంది. ఈ ఏదు సంవత్సరాల కాలంలో తెలంగాణ భాషాభాష్య వ్యాప్తినే, పునర్నిర్మాణ అవసరాల్ని జాబి చేప్పిందురు దక්ෂల్స్‌ల్స్‌ర్ కృషి చేసించి. ఇష్టి వరు వెలువదిన సంచికలను 12 నెలలు ఒక సంపులీగా (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019) రూపొందించి పాఠకుల కోరిక మేరకు అందిస్తున్నాం. భాషిష్టులో ఎన్నో సంబికలను కూడా ఇవెరిధంగా తీసుకుపోవాలని తెలియ తేస్తున్నాం. అస్త్రికలూరు బిట్టు సంపులీగి రూ.400/-లకు పొందవచ్చు (పొల్చుల్ చౌళు అదనం). చంపించిని ఇమాదం పొందిన దక්ෂల్స్‌ల్స్‌ర్. మాసపత్రిక పట్ట చూపుతున్న ఆదరణకు ధన్యవాదాలు.

సంకలనాల లాందేండుకు మా బిరుదుమా:

ఎదిటర్, దక්ෂల్స్‌ల్స్‌ర్,
3-6-712/2, స్క్రీన్ నెం.12,
బొంబాయిక్స్ హాస్టల్,
బ్రోంగాజు-500029, తెలంగాణ
ఫోన్: 9030626288

Email: desk.deccan@gmail.com
Website: www.deccanland.com

అన్ద్రా భూతా రాత్రింపుకేసం:

NAME : DECCAN LAND
BANK : KOTAKMAHINDRABANK
ACCOUNT NO : 7111218829
IFSC CODE : KKBK0000555
BANK CODE : 000555
MICR CODE : 500485007

తెలుగు భాషాభివృద్ధి - సమస్యలు - పరిష్కారాలు

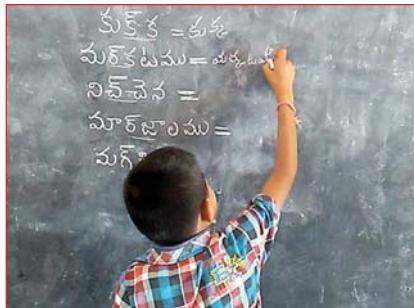
తల్లి పేరు ప్రాణధార - తల్లి భాష జ్ఞానధార

తల్లికి ప్రత్యుమ్మాయం లేనట్టే - తల్లి భాషకూ ప్రత్యుమ్మాయం ఉండడు

మానవుని మనసులోని భావాలను వ్యక్తపరిచే సాధనం భాష. సకల జీవరాశులలోనూ మానవుడొక్కడే తన భావాన్ని వాక్కు రూపంలో వ్యక్తపరచగలడు. తెలుగుభాషకూను విశిష్టతను బట్టి ప్రతి మాధుర్యాన్ని బట్టి పాశ్చాత్యులు 'జటాలియన్ అఫ్ ద రస్ట్' అని కీర్తించారు. శాస్త్రసాంకేతిక విద్యలతో సహా అన్ని విద్యలకు తెలుగుభాష అనువైన భాషానీ, దేశమంతటికి జాతీయభాష కాగల పూర్తి అర్థత తెలుగుభాషకు ఉండని ప్రముఖ జన్మశాస్త్రవేత్త జెబియన్ హోల్డ్ న్ కొనియాడాడు. హోలుని గాఢాసప్తశతి రచనా కాలానికి తెలుగుభాష ప్రబలంగా వ్యాపించి ఉన్నట్టు చారిత్రక, సాహిత్య పరిశోధనలవల్ల తెలుస్తున్నది. మాతృభాషలో మన అనుభూతులు, ఆలోచనలు, అభిప్రాయాలు ఒకటేమిటి మన జీవనవిధానానికి సంబంధించిన ప్రతి చిన్నపెద్ద అంశాన్ని విశదిక రించగలం. భావ వ్యక్తికరణలో తెలుగు ప్రపంచ భాషలన్నింటితోనూ సరితూగాగలిగిన భాష. ప్రపంచం లోని క్రమబద్ధి కరించబడిన అతికొద్ది భాషలలో తెలుగు ఒకటి. తెలుగు వ్యాకరణము స్పష్టమైన అన్నయ స్థితిరూపాలలో నిర్మాణ పరంగా మిక్కిలి ఒప్పిదం గానూ, అతి శుద్ధంగానూ ఉంటుంది.

తెలుగుభాషా విశిష్టత:

సృజనకు విత్తు స్పృహ భాష. రచనకు సత్తువ ప్రజలభాష. విద్యకు పరమార్థాలైన ఆధారపడే తత్త్వాన్ని విడునాడడం, స్వతంత్రంగా అలోచించగలగడం, మానసిక వికాసాన్ని పొందడం, ఉత్తమ వ్యక్తిత్వాన్ని అలవర్ఘుకోగలగడం వేఱదలగునవన్నీ మాతృభాషలో బోధనవల్లనే సాధ్యమవుతాయి. ఇది భాషావేత్తల నిశ్చితాభిప్రాయం. 'ప్రజలభాషలో విద్య, పరిపాలన ఒక ప్రజాసామ్విక అకాండ్య హక్కు' అని ఎలుగితారు గిడుగువారు. 'మాతృభాష తల్లిపాల వంటిది, పరాయిభాష పోతపాల వంటిది' అని కొముర్రాజు లక్ష్మణరావుగారు తీర్చాన్నించినారు. 'నిజమైన భాషాప్రేరణ, ప్రగతి మాతృభాష వల్లనే సాధ్యమవుతాయని, స్వభావలో విద్యను బోధించినట్లయితే దేశానికి స్నాతంత్రం ఎప్పుడో వచ్చివండేడని' గాంధీ మహాత్ముడు చెప్పారు. మాతృభాషలో విద్యనేర్స్ట్ ఏ విల్లువాడైనా మేధావిగా ఎదగలేదన్నది ప్రామాణిక సత్యం. పద్యనాటకం, అవధాన ప్రక్రియలు తెలుగు భాషకే సాంతం. ప్రపంచంలో మరే భాషలోనూ ఈ ప్రక్రియలు కనిపించవు. రాసినట్టే ఉచ్చరించడం, ఉచ్చరించినట్టే రాయడం తెలుగుకు ఉన్న ప్రధాన లక్షణం.

బోధనాభాషగా తెలుగు ప్రయోజనాలు:

తెలుగుభాష ప్రాచీనమైనదేగాక చాలా శక్తివంతమైన భాష. ఏ భాషాపదణాలాష్టైనా తనలో కలుపుకోగలడు. సంస్కృత, ఉర్దూ, పారశీక, అంగ్రెపరాలను తనలో ఇముడ్చుకోగలడు. ఎంత సున్నితమైన భావాన్నైనా, ఎంత ప్రాధమైన భావాన్నైనా బలంగా చెప్పగలిగే శక్తి తెలుగుభాషకు ఉంది. తెలుగుభాషలో బోధన కొనసాగించుటుటే ఎన్నో ప్రయోజనాలు ఉంటాయని మేధావులు చెబుతున్నారు. ఎన్నో సర్వేలు ఫోషిస్తున్నాయి. నాగరికజాతి మాతృభాషలోనే మాట్లాడుతుందని ప్రముఖ అంగ్రెకవి ఈట్టు అన్నారు. భాష సంస్కృతిలో భాగం. కావున భాష నిలిచినపుడే సంస్కృతి నిలుస్తుంది. తెలుగుభాషలో బోధన కొనసాగడంవల్ల గ్రహణ సామర్థ్యం, స్వజనాత్మకత పెరుగుతుంది. విద్యార్థులు శాస్త్రీయ దృష్టిధంతో అలోచించగలుగుతారు. సాహిత్యాభిరుచి, విచెనాశక్తి, కళాపోషణ మొదలైన సామర్థ్యాలు పెంపాందడానికి ఏ జాతికైనా సరే మాతృభాష దోహదపడుతుంది.

మాతృభాష వల్ల మాత్రమే సంస్కృతి సంప్రదాయాలపై మక్కువ ఏర్పడుతుంది. ఆత్మ విశ్వాసం, ఆత్మగౌరవం కలుగుతాయి. మానసిక వికాసం, వ్యక్తిత్వ వికాసం పెంపాందుతుంది. జాతీయత వికసిస్తుంది. మాతృభాషలో చదివిన వారికి అవగాహన విషయంలో సమయం చాలా కలిసిపుస్తుంది. భట్టీయం అక్కడేకుండానే సులభంగా విషయాలను గ్రహిస్తారు. విషయ సంగ్రహణంతో పాటు వినోదం, విజ్ఞానం, ఆనందం, ఆరోగ్యం కలుగుతాయి. మానసిక వికాసం, వ్యక్తిత్వ వికాసం పెంపాందుతుంది. జాతీయత వికసిస్తుంది. మాతృభాషలో చదివిన వారికి అవగాహన విషయంలో సమయం చాలా కలిసిపుస్తుంది. భట్టీయం అక్కడేకుండానే సులభంగా విషయాలను గ్రహిస్తారు. విషయ సంగ్రహణంతో పాటు వినోదం, విజ్ఞానం,

ఆనందం, ఆరోగ్యం కలుగుతాయి. ఇతరులతో పోటీపడే శక్తి అలవడుతుంది. తల్లిదండ్రులతో పిల్లలకు అనుబంధం మాతృభాషలోనే బలీయంగా ఉంటుంది. మాతృభాషాభిమానం, స్వజాతి గౌరవానికి మూలాలిందువు. భిన్నత్వంలో వికత్వం దిగా దేశాభిమానానికి ఇది ప్రథమ సోపానం. మాతృభాషలో బోధనవల్ల గ్రహణ సామర్థ్యం, స్వజనాత్మకతలు పెంపాందుతాయి. మనసులు చురుకుగా పనిచేస్తాయి. అన్ని విద్యాదశలలోనూ మాతృభాష బోధనాభాషగా ఉండాలని కొంతారీ కమీషన్ సూచించిన విధాన నిర్ణయం గమనార్థం. **ప్రస్తుత తెలుగుభాషాస్థితి - సమస్యలు:**

"వచ్చినా రానట్టు మాట్లాడేది తెలుగుభాష - రాకున్న వచ్చినట్టు మాట్లాడేది అంగ్రెభాష"గా మారిపోయింది నేటి భాషాస్థితి. అభివృద్ధి అంతా అంగ్రెలలోనే ఉండన్నట్టు జనమంతా అంగ్రెభాష మోజలోపడి

కొట్టుకుపోతున్నారు. దైనందిన వ్యవహారంలో ముఖ్యంగా చదువుకున్నవారు కుహులు తెప్పలుగా ఆంగ్రేజు దాలను వ్యవహరిస్తున్నారు. ‘మనిషికి మంచి విగ్రహపుష్టిని ఇచ్చేది మాతృస్తున్నమైతే, ఉత్తమ మూర్తిమత్తున్ని, సాశీల్యాన్ని కలిగించేది మాతృభాష’ అని భాషా జీవుత్తున్ని గురించి పెద్దులు చెప్పిన మాటలను నేటితరం విస్మరిస్తున్నది. ప్రజలు కూడా స్తోమత లేకున్నా అప్పుచేసి తమ పిల్లలను ఆంగ్రేజుమంలో చదివిస్తున్నారు. ఫలితంగా ప్రతి ఏడాది 70 శాతం మంది విద్యార్థులు ఆంగ్రేజు మాధ్యమంలో చేరుతున్నారు. వాళ్ళు పెరిగి పెద్దవాళ్ళై ఉద్యోగాల్లో చేరిన తర్వాత వాళ్ళ పిల్లలను తెలుగు మాధ్యమంలో చదివించే పరిస్థితి ఉండదు. రెండు మూడు తరాలు గడిచిన తర్వాత చూస్తే తెలుగు రాష్ట్రాలలో తెలుగువాళ్ళంతా ఆంగ్రేజీకులై ఉంటారు. చివరకు తెలుగు వాళ్ళు ఉండి, తెలుగు భాషలేని స్థితి ఏర్పడుతుంది. అన్యభాషలో బోధనవల్ల విద్యార్థులపై తీవ్ర దుష్పలితాలుంటాయని మనోవైజ్ఞానికులు చెబుతున్నారు. ఆంగ్రెంలో విస్తరించిన మాతృభాషలో అర్థం చేసుకొని, మళ్ళీ ఆంగ్రెంలో స్పందించవలసి వస్తుంది. ఇది పిల్లలకు మోయలేని భారమై మానసిక శ్రమకు గురవుతారు. కష్టపడి చదువుతున్నారే కనీ, ఇష్టపడి చదవడంలేదు. విద్యార్థులు ఆయా అంశాలను అర్థం చేసుకోలేక సంకేతాలు మాత్రమే గుర్తుంచు కుంటున్నారు. అవగాహనా సామర్జ్యాన్ని పెంపాందించుకోలేక పోతున్నారు. బట్టిప్రథమిష్టై ఆధారపడి యాంత్రికతకు అలవాటువదుతున్నారు. స్పష్టజ్ఞానాత్మకత దెబ్బి తింటుస్తుది. విద్యార్థులలో సొంత ఆలోచనాతక్తి మరుగున పడుతున్నది. అందువల్ల స్పష్టత కొరవడి ఇతర సష్టోష్టులలో సగటు స్థాయి కంటే తక్కువ స్థాయిలో ఉంటున్నారు. పరాయి భాషపై మొజు చూపిస్తూ, పిల్లలు బాల్యం నుండి కృతిమంగా చదువుతున్నారు. ఆ పిల్లలు తమ ఆలోచనలను, స్పష్టజ్ఞానతను, మాతృభాషలో వ్యక్తికరించినట్లుగా పరాయి భాషలో వ్యక్తికరించేలేకపోతున్నారు. యాంత్రికంగా ఆలోచిస్తూ యంత్రాల వలె తయారపడుతున్నారు. ఫలితంగా ప్రతిభాసామర్యాలు లోపిస్తున్నాయి. ఈ విధంగా పరభాషా మాధ్యమంలో చదివే చిన్నారులు రెంటికి చెడ్డ రేవడి చందంగా తయారపడుతున్నారు. ఇంగ్లీషులాంటి ఇతర భాషలు నేర్చుకోవడం తప్పకాదు. కాని కేవలం ఇంగ్లీషులోనే అన్ని నేర్చుకోవడం మాత్రం ముఖ్యాల్చికి తప్పే అవుతుంది. అంతర్జాతీయ సంస్థ యునెస్కో తెలుగు భాష మరణ శయ్యను చేరుకుంటుందని ప్రకటించింది. గతంలో ఉ మృది అంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రంలో తెలుగుభాష పరిరక్షణ కోసం తెలుగు అకాడమీ, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, అధికార భాషాసంఘం నెలకొల్పింది. తెలుగు అభివృద్ధికి పెద్దబాలశిక్షకోస్తే మొదలుకొని ఇచ్చివలి తెలుగు వికీపీడియాలాంటి విజ్ఞాన సర్వస్వము వరకు ఎన్నో ప్రయత్నాలు జరిగాయి, జరుగుతున్నాయి. అయినా ఎన్నో ప్రతికూల

ప్రభావాలకు లోసై తెలుగుభాష వాడుకలో రోజులోజుకూ తగ్గిపోతున్నది.

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన వెంటనే ఇక్కడి ప్రభుత్వం పారశాల, కళాశాలల్లో మాతృభాష నిర్వంధ మాధ్యమంగా - ద్వితీయ భాషగా అమలు చేసేందుకు చర్యలు తీసుకున్నది. ప్రత్యేకంగా తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ' ని స్థాపించింది. ప్రపంచ తెలుగు భాషా మహాసభలను ఘనంగా నిర్వహించింది. ఇది ఆశారోచిస్తోన్నరకమైన అంశం.

బోధనభాషగా తెలుగుభాషా పరిరక్షణ:

చైనాలో లోడీసీ విజ్ఞానానికి అధినేతగా పనిచేస్తున్న ఆచార్యుడికి ఇంగ్లీషు రాదు. ఆ విజ్ఞానాన్నంతటటిని అతడు మాతృభాషలోనే అధ్యయనం చేశాడు. ప్రారంభ దశలో జపాన్ ఆంగ్రెంలో రాసిన పార్కుగంభాలనే ఉపయోగించింది. తర్వాత మాతృభాషలో శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాల్లో అత్యధునాతన ఆవిష్కరణలను స్వీగితిస్తూ, ఆంగ్రేజు తాకిడిని తట్టుకొని: షైనా, జపాన్, జర్మనీ మంటి దేశాలు ధీమగా ముందడగు వేయగలు గుతున్నాయి. పొరుగు రాష్ట్రం కర్ణాటకలో ఇంజనీరింగ్ విద్య కూడా కన్నడంలో నేర్చే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. కేరళ, పశ్చిమ బెంగాల్, ఒరిస్సా, మహారాష్ట్రలలో మాతృభాషలోనే విద్యాబోధన జరుగుతుంది. అన్ని ప్రభుత్వోద్యోగాల లోనూ, సాంకేతిక రంగంలోనూ వారిదే పైచేయి. ఆంగ్రేజు కూడా 17వ శతాబ్దిం వరకూ సాంత దేశమైన ఇంగ్లాండులో కూడా దిక్కులేని స్థితిలో దయానీయున్న వరిస్తి తిని ఎదుర్కొంది. ఆంగ్లేయులే దాన్ని పనికిమాలిన భాషగా చూసేవారు. అప్పుడు పెత్తనం అంతా ప్రైంచి, లాటిన్ భాషలదే. అవి ఆంగ్లాన్ని తుచ్ఛమైన, అనాగరిక భాషగా

వరిగణించేవి. ఆర్థికంగా అవపట్లో ఆ దేశాలే బలంగా ఉండడం దీనికి ప్రధాన కారణం. ఆ పరిస్థితుల్లో తమ భాషను ఎలాగైనా కాపాడుకోవాలని కొండరు భాషాభిమానులు ముందుకు వచ్చారు. వారందరి కృషి ఘలితమే అక్కడ పార్లమెంట్లో చట్టం వచ్చింది. మాతృభాషను కాపాడుకోవాల్సిన అవశ్యకతను పదేపదే ప్రజలకు నూరిపోశారు. క్రమంగా ఆంగ్లీయులు వ్యాపారం పేరుతో విదేశాల్లో పాగావేసి, అధికారం చేజిక్కించుకోవడం, సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించడం మొదలు పెట్టాడని పాటు వారి భాష కూడ ప్రపంచమంతా వ్యాపించింది. వారి ప్రాబల్యాన్ని పెంచింది, ఇంగ్లీషు భాష నేడు ప్రపంచాన్నే శాసించే స్థితికి చేరుకుంది.

- తెలుగు భాష మనకు గుర్తింపును, ఉనికిని, అస్త్రిత్వాన్ని ఇచ్చింది. దాన్ని కాపాడుకోవాల్సిన అవసరం మనందరి పైనా ఉంది. భాషా ప్రాతిపదికన ఏర్పడిన తొలి రాష్ట్రం మనదే. తెలుగు భాష లేకుండా తెలుగు రాష్ట్రాలనూ - తెలుగు జాతిని ఉపాంచకోండించింది.

- ప్రతి విద్యా దశలోనూ మాతృభాషను తప్పకుండా అందరూ చదువుకోవాలి. ప్రథమ భాషగా మాతృభాషను అధ్యయనం చేయాలి. మాతృభాషలో విద్యాబోధన, ప్రభుత్వ పాలన జరుగనిదే దేశం సర్వతోమహాభివృద్ధి చెందదు. కాబట్టి ప్రభుత్వం ప్రాథమిక విద్యను ఆంగ్ల మాధ్యమంలో ప్రోత్సహించకూడదు.
- రాజ్యాంగంలో ప్రాథమిక విద్యను మాతృభాషలోనే, ఉచితంగా బోధించాలనే నిబంధన లున్నాయి. ఒకటో తరగతి నుంచి పట్టభద్ర స్థాయి (కె.జి. నుండి పి.జి.) దాకా తెలుగు భాషను తప్పనిసరి పార్యాంశం చేయాలి. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఈ విషయంలో కృత నిశ్చయంతో ఉండడం ముదావహమైన అంశం.
- ప్రాథమిక విద్య పరాయి భాషలో బోధించడం అంటే చక్రాలు కదలని బండ్లను బిలమైన గిత్తల చేత లాగించడం లాంటిదే అవుతుంది. అది అశాస్త్రియం.
- ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసాకికి తగిన పుస్తకాలుండి కూడా ప్రాథమిక విద్య పరభాషలో ఉండడం శోచనీయం. కళాశాల స్థాయి విద్యార్థులకు కావలసిన పార్యాపుస్తకాలు, రిఫరెన్స్ పుస్తకాలు తగిన సంఘ్యాలో లేవు. పుస్తకాలను తెలుగులో తయారు చేసుకోవడం కష్టసాధ్యమే కని అసాధ్యం కాదు. ఇప్పటికే తెలుగు అకాడమి స్నాతకోత్తర స్థాయికి సైతం అనుగుణమైన గ్రంథాలను ఎన్నింటినో ప్రచురించింది.
- ‘నేవా వృత్తి వల్ల వచ్చు పాయసం కంటే స్వయం వృత్తివల్ల లభించు గంజి మేలు’ అని పూర్వులు మరియు పెద్దలు చెప్పిన మాటలు మరవడ్డు. నాగిరిక జాతి మాతృ భాషలోనే మాట్లాడుతుంది. అట్లా మాట్లాడటమే జాతి మనుగడకు జీవగర్త.
- అనువాద అకాడమిని స్థాపించి దాన్ని అభివృద్ధి చేస్తే మాతృభాషలో మహానీయ గ్రంథాలు లభిస్తాయి. ప్రతి చట్టాన్ని మొదట తెలుగులో రూపొందించి తరువాత అవసరమయితే ఇతర భాషల్లోకి అనువదించాలి.
- శాసనసభలో గౌరవ సభ్యులందరూ మాతృభాషలోనే మాట్లాడాలి. అలా జిరిగితేనే ప్రజా బాహుళ్యానికి శాసనపరమైన విధివిధానాలు, పరిపాలన సంబంధమైన పొరదర్శకత తెలిసి వస్తాయి.
- ఉద్యోగాల కోసం పెట్టే పోటీ పరీక్షలలో శాస్త్ర పరిజ్ఞానానికి ఇచ్చినంత ప్రాధాన్యాన్ని మాతృభాషకు కూడా ఇవ్వాలి. అధికారులు మాతృభాషలో మాట్లాడాలి. పరిష్కారాలను నిర్ణయించాలి.
- పాలనారంగంలో అధికార భాషగా మాతృభాషను నూటికి నూరుపాశ్య ఉపయోగించాలి. అమలు చేయాలి. ప్రభుత్వ కార్యాలయాలలో రికార్డలే కాక, వివిధ రకాల పేర్ల పలకలు నోటీసులు తెలుగులోనే రాయించాలి.
- న్యాయవ్యవస్థలో న్యాయపాదుల వాదోపవాదాలు, తీర్పులు పూర్తిగా అధికార-మాతృభాషలో జరగాలి.
- దృశ్య మార్యమంలో తెలుగు భాషా వికాసానికి ప్రామాణికమైన, మెరుగైన కృషి జరగాలి. వృత్తి విద్యను కూడా ఆంగ్సంతో సమానంగా మాతృభాషలో బోధించాలి.
- ఇతర రాష్ట్రాలలో వలె అధికార భాష కొరకు ఒక ప్రత్యేక మంత్రిత్వశాఖను ఏర్పరచాలి.
- తెలుగు భాషలో చదివితే ఉపాధికి హామీ ఉండేలా ప్రభుత్వ కార్యాచరణ కొత్తపుంతలు తొక్కితే భాషా పునరుజ్జీవనం సాధ్యపడుతుంది. భాషా మాధ్యమంగా జాతి ఐక్యమత్యం కాపాడబడుతుంది.
- ఎప్పటికప్పుడు కొత్త నిఘంటు నిర్మాణంలో భాగంగా వినూత్త పదాల సేకరణ జరగాలి. తెలుగు భాషా స్వరూపాన్ని నిర్ధారించుకోవడానికి పరామర్శ గ్రంథాలు, ప్రామాణికమైన వం వో ని ఎం ఠం టం మర ల ను నిర్మించుకోవాలి. మహానిధుంటు నిర్మాణానికి పంచవర్ష వ్యవధికంగా శాశ్వత వీరం ఏర్పాటు కావాలి. వైజ్ఞానిక రంగాలకు చెందిన హోలిక ఆలోచనలను వ్యక్తం చేయడానికి కావలసిన వరిభాషా నిర్మాణం జరగాలి. అనేక శాస్త్ర సాంకేతిక అంశాలకు చెందిన పదజాలం, పరిభాష తెలుగులో కొత్తగా రూపొందించడం ఆగిపోయింది. దాన్ని కొనసాగించాలి.
- భాషా సంస్కృతులు బాగున్న జాతి జీవ కళతో ఉప్పాంగు తుంది. తమిళులు, కన్నడిగులు, మళ్ళీలు, మరారీలు తమ భాషా సంస్కృతులను ప్రాణప్రదంగా చూసుకొంటారు. వాటిని ఆత్మగౌరవ చెప్పిలుగా చేసు కున్నారు. తెలుగువారు సైతం ఈ అంశాలలో ముందంజ వేయాలి.
- తెలుగు భాషా పునరుజ్జీవన ఉద్యమాన్ని సాగించాలి. జానపద కళలను, హరికథలను అవధానాలను ప్రోత్సహించాలి.
- వ్యవహారంలో వచ్చిపడే అంగ్ర శబ్దాలకు ఎప్పటికప్పుడు తెలుగు మాటలను స్వస్థించుకోవాలి. అవి విసదానికి ఇంపుగా తేలికగా ఉండాలి. పల్లె ప్రజల వాడుకలో ఉన్న పదాలను అందరం వాడుకోవాలి. డ్రిష్ ఇరిగేషన్ - చుక్కలసాగు, షై ఓవర్ - పైదారి అన్న పదాలను స్వస్థించిది సామాన్యాలేని మరవ నాదు. ఇది మాతృభాషాపరమైన స్వస్థించి మచ్చుతునక.

- ఆంగ్ర శబ్దం రాకుండా మాట్లాడేలా, రాసేలా పిల్లలను ప్రోత్సహించాలి. ఆంగ్ర పదాలకు ప్రత్యామ్నాయాలు, సమానార్థకాల అన్వేషణ, పదసేకరణ, సూతన పదాల్ని స్ఫైంచడం, వాటిని వ్యాప్తిలోకి తేవడం మొదలైన పనులు చేయాలి. పత్రత్వం, వ్యాస రచన, సామెతలు, శతక పద్యాలు, కీర్తనలు వంటి వాటిలో పోటీలు పెట్టి భాషా యోజనరీతుల్ని సక్రమంగా అర్థం చేసుకునేట్లు చేయాలి.
- తెలుగు కోసం ఒక మంత్రిత్వ శాఖను, ప్రత్యేక నిధులను కేటాయించాలి.

ఏ భాషకైనా బహుముఖ ప్రయోజనం ఉండాలి. మొదటిది చెప్పిన మాట ఎదుటి వారికి స్పష్టంగా అర్థం కావాలి. అది సామాజిక ప్రయోజనం. భాష ఉపాధి ఉద్యోగ అవకాశాలకు ఉపయోగపడాలి. ఇది ఆర్థిక ప్రయోజనం. ఈ ప్రయోజనాలను నెరవేర్చినప్పుడే భాష రోజువారి వ్యవహారంలో ఉంటుంది. తెలుగు వస్తేనే తమ పిల్లలకు భవిష్యత్తు ఉంటుందని తల్లిదండ్రులకు నమ్మకం కలగాలి.

ముగింపు:

భాషను పరిరక్షించుకోవడానికి ప్రధానంగా మూడు

మార్గాలున్నాయి. మొదటిది ప్రేమ, అభిమానం ఉండాలి. రెండవది ఉపదేశం. మాతృభాష యొక్క గొప్పదనాన్ని, విలువను ప్రజలకు తెలియజేప్పాలి. మాతృభాషలో బోధన లేకపోవడంవల్ల కలిగే దుష్పలితాలను, బోధన మాతృభాషలో ముదిపడి ఉండడం వల్ల కలిగే ప్రయోజనాలను విశదికరించి భాషాభిమానం పెంపొందించాలి. భాషకేర్పిన ముప్పును తెలియజేసి ప్రజలను మేల్కొల్పాలి. మూడోది శాసనం. ప్రేమ, ఉపదేశం పనిచేయనప్పుడు శాసనాలు తయారుచేసి కలినంగా అమలుపరచాలి. ఇతర భాషలు నేర్చుకోకూడదని కాదు. ఇతర భాషలు నేర్చుకొని ఆయా భాషలలో మాతృభాషా జొన్నత్యాన్ని చాటిచెప్పు, మాతృ భాషాభిమానాన్ని పరిప్యాప్తం చేయాలి. మాతృభాషలో గనుక శాస్త్ర సాంకేతిక వృత్తివిద్యలు అభ్యసించినట్లయితే ఆయా అంశాలమీద పట్టు సాధించి సమర్థంగా విధినిర్వహణ చేయగలుగుతారు. ఆ స్థాయికి తెలుగుభాషను అభివృద్ధి చేసుకోవాలిన బాధ్యత మనందరిష్టేనా ఉంది. మన మాతృభాష తెలుగును కంటికి రెప్పలా కాపాడుకుండాం.

- దా॥ రాపోలు శ్రీనివాస్,

m: 9848 0506 94

e : srinivas.rapolu42@gmail.com

చందాదారులుగా చేరండి... చేల్చించండి...

పాతకులకు, రచయితలకు, వరిశోధకులకు... నమస్కులు.

తెలంగాణ ఉద్యమ సంపర్చులంలో పుట్టిన తెలుగు మాసపత్రిక దక్ష్యులాండ్ ఏడేళ్ళు పూర్తి చేసుకొని ఎనిమిదవ సంపత్తురంలోనికి అడుగు పెడుతున్నది. తెలంగాణ సాధన ఉద్యమ సమయంలో ఉద్యమానికి దిశా నీరేశం చేసేలా ఎందరో ప్రముఖుల వ్యాసాలను అందించింది. టిఅర్సి ‘చర్చ’ సారాంశాలను ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్లింది. తెలంగాణ భావజాలాన్ని బలోపేతం చేసింది. స్పూర్ఛ అవిర్భావం తర్వాత దక్ష్యులాండ్ తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంతో తనదైన పాత్రము పోషిస్తున్నది. తెలంగాణ తనదైన అస్తిత్వాన్ని కాపాడుకోవడానికి, మరింత పరిపూసుం చేసుకునేదానికి దోహదం చేస్తున్నది.

ఈ నేపద్యంలో సామాజిక అంశాలతోపాటు, చరిత్ర, సాహిత్యం, వివిధ చేతివృత్తుల కళారూపాలు, క్రైష్ణికాలు, వారసత్వం, పర్యావరణం, పర్యాటకం లాంటి అంశాలపై కథనాలను వెలువరి స్తున్నది కథ, కవితలు, పుస్తక పరిచయాలు, సమీక్షలు విశ్లేషణలతో మీ ముందుంచుచున్నాము. ప్రజా సంక్లేషం కోసం జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను ప్రజల దృష్టికి తీసుకెళుతుంది. 2012 సెప్టెంబర్లో ప్రారంభమైన పత్రిక ఇప్పటి వరకూ మీ అందరి సహకారాలతో కొనసాగుతూ వస్తుంది. ఇప్పటికే ఎంతో మంది మిత్రులు, క్రైష్ణికిలాపులు, తమ చందాలతో పాటు, చందాదారులను చేర్చించడంలో తమ సహకారాన్ని అందిస్తున్నారు. వారికి ధన్యవాదాలు. అయినప్పటికీ పత్రిక నిర్వహణ కష్టసాధ్యంగా ఉంది.

దక్ష్యులాండ్ మనందరిది. పదికాలాల పాటు పత్రిక సజ్ఞావగా వెలువడే బాధ్యత మన అందరిది.

చందా పూర్తయిన వారు తమ చందాలను రెన్యూవల్ చేసుకుని కాంస్టింమెంటరీ కాపీలు అందుతున్న వారు కూడా చందాదారులుగా చేరి, మిత్రులను చేర్చించి సహకరిస్తారని ఆశిస్తూ...

ధన్యవాదాలతో...

సంపాదకులు

చందా వివరాలు:

వారిక చందా : రూ. 300 2 సంలాపకు : రూ. 600
‘దక్ష్యులాండ్’ పేరిట ఎంట, మనీయార్డర్, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో చందామొత్తం చెల్లించవచ్చు.

చిరునామా :

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 3-6-712/2,
St.No. 12, Himayathnagar, Hyderabad - 500 029. Telangana,
Mobile: 9030626288
E-mail: desk.deccan@gmail.com www.deccanland.com

దక్ష్యులాండ్ బ్యాంక్ భాతా వివరములు:

Name	: DECCAN LAND
Bank	: KOTAK MAHINDRA BANK
A/c No	: 7111218829
IFSC Code	: KKBK0007463
Branch Code	: 007463

నడకేరా అన్నిటికి మూలం..

“పాలిపెక్కిలో చదివి డిప్లోమా తీసుకున్న నవ్వొచ్చి ఈ బిల్లింగ్ కన్స్ట్రక్షన్లో ఎలా చేరావు సుధీర్?” అడిగాడు గోపాల్.

“నిజమే! ఒకప్పుడు పాలిపెక్కిలో డిప్లోమా ప్యాసయితే తప్పకుండా ప్రభుత్వాల్ఫోర్మ్స్ గం దొరికేది. ఇప్పుడా పరిస్థితి లేదు. పాలిపెక్కిలో డిప్లోమా ఎన్నో కష్టాలతో పూర్తిశాసను. స్కూలర్సిప్ప్ వస్తుందేది. ప్రభుత్వం కూడా మనం కట్టాల్సిన ఫీజుల్లు రీయింబర్స్ చేయస్తుందేది. అయితే డిప్లోమా పూర్తిచేసిన తర్వాత యే ఆధారం లేదు. మా తల్లిదండ్రులే వలసకూలీలుగా యే బీపోర్కో, గుజరాత్కో వెళ్తుంటారు. అందువల్ల నేనూ కొంత కాలమైనా వలసకూలీగా పనిచేసి, ఎంతో కొంత సంపాదించుకొని స్వయంగా యేదన్నా బిజినెస్ చేద్దా మనుకుంటున్నా: ఎలక్ట్రిసిటీలో డిప్లోమా చేశాను కాబట్టి చాలామందికి కరంట్ మోటార్స్‌ను బాగు చెయ్యటం లాంటి పనులెన్నో ఉంటాయి. అలాంటి పనులు వేస్తానని ఒక బోర్డు పెట్టుకుంటే మన కాళ్ళమీద మనం నిలబడగల్లేంత సంపాదించు కోపచ్చు...” అన్నాడు సుధీర్.

“నిజమే... నేనంటే యేమీ చదువు కోలేదు. నీలాంటి చదువుకున్నోడు కూడా ఇలా వలసకూలీగా చేరటం బాధాకరమే” అన్నాడు గోపాల్.

వాళ్ళుద్దరూ వరంగల్లో నిర్మాణమవుతున్న బదారు మల్టిస్టర్ బిల్లింగ్స్‌లో వలసకూలీలుగా పనిచేస్తున్నారు. గోపాల్కు రోజుా 200 ఇస్తారు. సుధీర్ ఆ బిల్లింగ్ కు కావలసిన ఎలక్ట్రిచీటికి సంబంధించిన పనులన్నీ చేస్తాడు. కాబట్టి అతనికి రోజుకు 400 రూపాయలు ఇన్నున్నారు. ఆ బిల్లింగ్ నిర్మాణంలో పనిచేస్తున్న దాదాపు 60 మంది వర్కర్స్‌ని ఒక షైట్లో ఉంచి అక్కడే వాళ్ళకు భోజనాలు యేర్పాటు చేశారు. రోజు పనయి పోగానే వర్కర్స్ అందరూ వచ్చి ఆ విశాలంగా ఉన్న షైట్లోనే పడుకోవాలి. ఆ 60 మందికి రెండే రెండు బాతీరాచ్చు, రెండే రెండు టాయిలెట్స్... అయినా ఆ వర్కర్స్ ఎలాగో అడ్జస్ట్ అవుతూనే ఉన్నారు.

వాళ్ళుక్కే చాలామంది మహాబాట్సగర్ జిల్లా నుండి వచ్చిన వాళ్ళు... వాళ్ళుక్కే కొందరు సుధీర్లాగే పెక్కికల్గా వివిధ రంగాల పనుల్లో త్రియినింగ్ పొందినవాళ్ళు. కొందరేమో నాన్సిపెక్కిల్ వర్కర్స్.

సుధీర్ కొస్తున్న రోజుకూల్ లో 400 రూపాయల్లో ఎక్కువగా పాదువు చేసుకునే అవకాశం ఉంది. మహాబాట్సగర్లోని ఒక బ్యాంకులో సుధీర్కు సేవింగ్ ఆకొంట్ ఉంది. తన సేవ చేస్తున్న దబ్బునంతా తన ఎకొంట్కు ట్రాన్స్‌ఫర్ చేసున్నాడు.

కొంత దబ్బు కూడబెట్టాక తనకు స్వయంగా కరెంట్కు సంబంధించిన వస్తువుల్లు రిపేర్ చేసే షాపును ప్రారంభించాలని ఉంది. ఆ షాపు తనకు తప్పకుండా గిట్టుబాటువుతుందన్న సమ్మకం ఉంది.

ఇప్పుడు నిర్మాణమవుతున్న ఈ అపార్ట్మెంట్లో తన పని కరంట పైపుల్లో అమర్పటం. ఈ బిల్లింగ్స్‌లో రేపు కరంట ఫిట్టింగ్స్‌ను అమర్పటానికి ఈ పైపులే ఆధారమవుతాయి.

ఈ నిర్మాణాల్లో పర్యవేక్షిస్తున్న మేట్రీ రాజమాళి మంచివాడే. కొందరు మేట్రీలు యేదన్నా పొరపాటు జరిగితే నోటిచీచ్చినట్లు బూతులు తిడుతుంటారు. కానీ ఇతడు యేది చెప్పినా మర్యాదగానే చెబుతాడు. చాలా ఓపికమంతుడే. కూలీలకు ఇవ్వాల్సిన దబ్బులు కూడా యేరోజుకారోజు ఇస్తుంటాడు.

కూలీలకు యేర్పాటు చేసిన పై కూడా మరీ అధ్వాన్నంగా యేమీలేదు. ఎవరి బెట్టిని వాళ్ళనే తెచ్చుకొమ్మన్నారు. వాళ్ళు పెద్దున్న భోజనాలు కూడా కాస్త బాగానే ఉంటున్నాయి. ఈ బిల్లింగ్ పనులు పూర్తి కావడానికి కనీసం ఇంకో రెండు సంవత్సరాలైనా పడ్డాయి.

ఆలోగా తన సంపాదన కొన్ని వేలాతుంది. ఈ పని పూర్తికాగానే తన తన స్వంతుారికి వెళ్ళి కరంట అప్పటిన్నే రిపేర్ షాపుని ఒక షాపు ఓపెన్ చేసుకోవాలి.

గోపాల్ తనకు మంచి మిత్రుడే అయ్యాడు. అతని వ్యధకథ తనతోనూ, తన వ్యధకథ అతనితోనూ చెప్పుకుంటున్నారు.

తన అమృణాన్నలు ముంబైలో ఉంటున్నట్లు తెలిసింది. వాళ్ళు కూడా తనలాగే బిల్లింగ్ వర్కర్స్‌గానే పనిచేస్తున్నారట. వాళ్ళతో మాట్లాడి చాలా రోజులయ్యాంది. రేపొకసారి వాళ్ళతో ఫోన్లో మాట్లాడాలి.

పనిమీంచి దిగి షైట్ రాగానే పడుకునే ముందు తన వర్కర్ సంబంధించిన పుస్తకాలు చదువుతుంటాడు. షైట్ ఒక టీవీ కూడా

ఉంది. టీవీలో ముఖ్యంగా వార్తల్ని చూస్తుంటాడు.

ఒకరోజు టీవీలో వార్తలు చూస్తోంటే చైనాలో కొత్తగా యేదో జబ్బు వ్యాపిస్తోందని, దాంతో చైనాలో చాలాచోట్ల ప్రజలు చనిపోతున్నారన్న వార్త ప్రసారమయ్యాంది.

“చైనావాళ్ళు పాముల్ని, కప్పల్ని, గబ్బిలాలను తింటారట... అందుకే వాళ్ళకా జబ్బోచ్చిందట” అన్నాడు గోపాల్.

“కావచ్చు... ఇలాంటి జబ్బులు ప్రపంచంలో యేదో ఒక దేశంలో వస్తుంటాయి... పోతుంటాయి... దీన్ని గురించి మనం పెద్దగా దిగులు పడాల్చిందమీ లేదు” అన్నాడు సుధీర్.

“ఇది మామూలుగా అన్ని జబ్బుల్లాగ వచ్చిపోయే జబ్బు కాదుట... చాలా భయంకరమైన అంటువ్యాధిట... ఇంకో షాకింగ్ న్యూసేమిటంటే దీనికింకా మందే లేదుట... ఈ వ్యాధి వచ్చిన వాడు బితికే అవకాశమేలేదుట...” అన్నాడు గోపాల్.

“అది నిజం కాకపోవచ్చు... మందులేని జబ్బుంటూ యేదీ లేదనుకుంటాను... అన్ని ర్యామర్సే... మనం నమ్మకాడడు” అన్నాడు సుధీర్.

అప్పుడప్పుడు టీవీలో చైనాలో ఈ వ్యాధి అంతకంతకూ వ్యాపిస్తున్నదని, దీన్ని కరోనా వైరస్ అంటారని, ఇది చైనా పక్కదేశాలైన జపాన్, సౌత్ కొరియా, నార్త్ కొరియా లాంటి దేశాలకూడా వ్యాపించవచ్చున్న వార్తలు కూడా ప్రసారం కాసాగాయి.

“మనదేశానికం ప్రమాదం ఉండడులే. మనది వేడి దేశం... అందులో వేసవికాలం ప్రారంభమాతున్నది... బెంపరేచర్ 40 డిగ్రీల పైదాకా పోతుంది. అంతటి వేడి దేశంలో ఈ వైరస్ చచ్చిపోతుంది. నథింగ్ టు పర్టీ” అన్నాడు సుధీర్.

“మనది వేడి దేశం... 20 డిగ్రీలు దాటితే ఆ వైరస్ చచ్చి పోతుందట. మన దేశంలో వేసవిలో 45 డిగ్రీల దాకా పోతుంది. చైనాలో వచ్చిన జబ్బు మనదాకా వస్తుందని భయపడాల్చిన అవసరం లేదు. జ్వరమో, దగ్గో వస్తే ఒక పారాసిటమ్ ట్రాబ్సెట్ వేసుకుంటే సరిపోతుందట.”

“చైనావాళ్ళు గబ్బిలాలు, పాములు తింటారు కాబట్టి వాళ్ళకీ జబ్బోచ్చింది. మనం వాటిని తినం కదా... మన ఘుణ్ణపోబిట్టు చాలా బెటర్. మన ఘుణ్ణలో రోగినిరోధకశక్తి ఉంటుంది. అందుకని మనం ఈ కరోనాకు, గిరోనాకు భయపడ వలసిన అవసరమే లేదంట.”

మొత్తమ్మీద దేశమంతా ఇవే చర్చలు. రోజుా ఇవే వార్తలు... ‘కరోన’ చైనాలోనే కాదు, వేరే దేశాలకు కూడా విస్తరిస్తున్నదన్న వార్తలు రావడం ప్రారంభమైంది. రష్యా, జపాన్, కొరియా లాంటి చైనా పక్క దేశాల్లోనే కాక ఇండియా, పాకిస్తాన్ లాంటి దేశాలకు కూడా కరోనా

కేసులు దిగుమతి అవుతున్నాయన్న వార్తలు రావడం మొదలైంది.

తుమ్ములు, దగ్గు, ముక్కు భ్లాక్ కావడం లాంటి సింప్టమ్స్ తో ప్రారంభమై ఈ వైరస్ ఊపిరిత్తులకు వ్యాపిస్తుందని నుమోనియా లాంటి వ్యాధిలాంటిదే ఇదని, ఈ వ్యాధి ఒకరి నుండి మరొకరికి చాలా సులభంగా... కేవలం స్పృహ ద్వారానే వ్యాపిస్తుందని దాక్షర్లు చెప్పసాగారు. క్రమంగా ఈ వ్యాధి ఇండియాలోని ఒక రాష్ట్రం తర్వాత మరొక రాష్ట్రానికి వ్యాపించ సాగింది. దాంతో దేశమంతా గగ్గోలు పుట్టింది.

సుధీర్ ఈ వ్యాధిని పెద్ద సీరియస్గా తీసుకోలేదు. మీడియా వాళ్ళ దీన్ని బాగా ఎగ్గాజీలోట్ చేస్తున్నారన ఉన్నాయి.

బిల్డింగ్ పనులు యథావిధిగా సాగుతూనే ఉన్నాయి. ఒకరితో ఒకరు రాసుకుపూసుకు తిరగొద్దని, షేక్హందిలివ్వటం మాను కోవాలని, కొంచెం దూరం ఉండి సమస్యలు పెట్టటంతో ఊరుకో వాలని, పదేపదే చేతులు కడుక్కోవాలని... ఈ సూచనలన్నీ ఇవ్వడం మొదలైటారు.

ఇలా ఉండగా ఒకరోజు ప్రధానమంత్రి గారు జాతి నుండి శించించి ప్రసంగిస్తారన్న వార్త వెలువడింది.

అందరూ ఊపిరి బిగబట్టుకొని ప్రధానమంత్రిగారేం చెబుతారో నని ఎదురుచూడసాగారు.

ప్రధానమంత్రి గారు చాలా గొప్ప ‘అటెట్లో’ కదా... ముందు ఎలాంటి నోట్లో గాని, పేపర్ గాని పెట్టుకోకుండానే అరగంటసేపు మాట్లాడాడు.

ఇప్పుడు మనం కరోనా అనే ఒక మహామ్యారిని ఎదుర్కొంటున్నామని, ఇది అత్యంత ప్రమాదకరమైన జబ్బుని, దీన్ని తక్కువ అంచనా వెయ్యుటానికి వీల్చేదని, భారతీలో కూడా ఈ జబ్బు ప్రవేశించిదని, దీన్నుండి మనల్ని కాపాడుకోవటానికి ఒకటే మార్గం ఉండని, ఆదేమిటంటే: ఎవరింట్లో వాళ్ళ ఉండిపోవటమే... ఎవరూ ఇళ్ళతోంచి బయటకు రావోద్దు... నేను మూడువారాల పాటు దేశమంత్చా ‘లాక్డోన్’ ప్రకటి స్తున్నాను. అన్ని ఆగిపోతాయి. బస్యులు, ట్రైయస్, విమానాలు... అన్ని ఆగిపోతాయి. మీటింగులు, పెళ్ళిళ్ళు, మతపరమైన మీటింగులు.. సినిమాపోళ్ళు, సినిమా మాట్లాడులు.. అన్ని వరిక్రమలు, అన్ని షాపులు... అన్ని ఆగిపోతాయి. ప్రజావసరాలైన కొన్ని మందుల షాపుల్లాంచి తప్ప అన్ని ఆగిపోతాయి. కొందరు ఒకచోట చేరే యేవనైనా ఆగిపోవాల్చింది... బిల్డింగ్ నిర్మాణాలు, పెళ్ళిళ్ళు, నభలు, సమావేశాలు అన్ని ఆగిపోతాయి. ప్రజలు పరిస్థితి తీవ్రతను అర్థం చేసుకొని ప్రభుత్వానికి సహకరించాలి” అన్నాడు ఫీ.ఎం. గారు.

బిల్డింగ్ కన్స్ట్రక్షన్ పనులు కూడా ఆగిపోతాయన్న మాట

దక్షన్ ల్యాండ్

సుధీర్కు అశనిపాతంలా తగిలింది.

ఆలా అకస్మాత్తుగా తను చేస్తున్న వని ఆగిపోతే తనేమయి పోవాలి. రేపో మాపో మీట్లీ వచ్చి ‘మీకిక వనేమీలేదు... ఎవరి ఊరకు వాళ్ళ వెళ్ళిపోవచ్చనంబే యొం చెయ్యాలి. వెళ్లి పోవటానికి బస్తులు గానీ, త్రియస్తుగానీ లేవు కడా? యొం చెయ్యాలి?

సుధీర్, గోపాల్ ఆ రాత్రింతా ఈ విషయం గురించే చర్చించారు.

“అలా యేం పొమ్మనరు. పొమ్మంటే మాత్రం మనం ఎలా పోతాం. బస్సులో, త్రైయన్నో లేవుకదా... యథా ప్రకారం మనం ఇక్కడే ఇదే షెడ్యూల్ ఉండిపోతాం...” అన్నాడు గోపాల్.

అలా ఉండనివ్వరు... యేం పని లేకుండా వాళ్ళు మనకు తిండిపెట్టి పోషిస్తారా? వెళ్లిపొమ్మంటారు” అన్నాడు సుధీర్.

“వెళ్లిపోయ్యంటే మనం ప్రాటెస్ట్ చేద్దాం... మీరే బస్సుల్ని అరేంజ్ చేసి పంపించండి అందాం”

ఇలా చాలానేపు వాళ్ళు వాడించుకుంటుండగానే తెల్లారి పోయింది.

ఆ మర్మాదే మేట్లీ యాదగిరి షైంకలో వర్కర్ను అందర్చి
సమావేశపురచాడు.

“విన్నారుగా నిన్న పీ.యం. గారు యేం చెప్పాడో... మొత్తం అన్నీ బంద్... మాక్కుడూ నోటిసులో చూయి... బిల్లింగ్ వనులు ఆపేయండి అంటూ. ఇలాంటి గడ్డ పరిస్థితుల్లో మేమేం చెయ్యలేం. నిర్మాణం ఇప్పాటి నుండి ఆపేస్తున్నాం. మీరు ఎవరిండ్లకు వాళ్ళు వెళ్ళిపోవాల్సిందే. ఇదంతా పోయాక మళ్ళీ పిలిచినపుడు రండి” అనాడు మేనీ.

అందరూ “ఆ!” అంటూ పెడ్డగా అరిచారు. “అకస్మాత్తగా మమ్మల్నిలా పొమ్మయే ఎక్కడికి పోతాం. బస్సులు... త్రైయస్సు... యేమీ లేవుకదా... ఎలా వెళ్ళమంటారు? మేం ఎక్కడకూ వెళ్లం... ఇక్కడే ఉంటాం... ఎప్పటిలాగే మీరు మాకింత తిండి పెట్టాల్సిందే...” అన్నారందరూ యేకకంఠంతో.

“ఎలా వెళ్లాలి? ఒన్నులు బంద్, తైయిన్న బంద్ కదా అని మమ్మల్ని అడిగేబడులు ఆన్నించినీ బంద్ చేయించిన గవర్నర్మెంట్‌ను అడగండి. గవర్నర్మెంటే మీకేమన్నా అరేంజ్ చేస్తుందేమో చూడండి. రేపట్టించి మీరెవరూ ఈ షెడ్లో ఉండ్డు. వెళ్లాలి... మేం కూడా గవర్నర్మెంట్‌కు చెబుతాం. మిమ్మల్ని అడుకోవాలని. వాళ్ళ మీకోసం యేమైనా చేస్తారేమో చూద్దాం...” అంటూనే మేట్రీ అక్కడిగుంచి వెళ్లిపోయాడు.

“ఇప్పుడు మనం యేం చేద్దాం, అంటే యేం చేద్దాం?” అని వాళ్ళకోస్తే వాళ్ళు చాలానేపు వాదించుకున్నారు. అందరూ కలిసి ఆ ఏరియాకు సంబంధించిన మినిస్టర్ దగ్గరకు వెళ్లాలని నిర్జయించు కున్నారు.

సుధీర్ మినిస్టర్ దగ్గరకు వెళ్లినా పెద్దగా ఫలితం ఉండదని

అనుకున్నాడు... అతని మైండ్లో ఒక ఆలోచన మరిసింది.

“మనం నడిచి పైదరాబాద్ దాకా వెళ్లాం గోపాల్... పైదరాబాద్లో నాకో ఫ్రైండున్నాడు... ఆరికంగా కాస్త బాగానే ఉన్నాడు. పాలిటికీక్ చదువుతున్నప్పుడు వాడు నా కల్పనలేట్. మనం వెడితే వాడింట్లో ఉండోచ్చు” అన్నాడు సుధీర్.

“హైదరాబాద్ దాకా నడిచివెళ్లటమా? అది సాధ్యమయ్యే పనేనా? నిన్న చూస్తే గట్టిగా గాలోస్తి కొట్టుకుపోయే వాడిలా ఉన్నావు... హైదరాబాద్ దాకా నడుస్తావా? సాధ్యమయ్యే పనేనా?” అన్నాడు గోపాల్ .

“సాధ్యమాతుంది గోపాల్... నేను చూడటనికిలా ఉన్నాను గానీ నాకు స్థామినా బగానే ఉంది. ఒకసారి నేను ఆలేర్ నుండి ప్రాదర్శాబాద్ దాకా నడిచాను తెలుసా? యేదో పసుండి ఆలేర్కు వెళ్ళాను. రిటర్న్లో బస్సులు లేవు. యేదో కారణంతో ఆర్టిసి వాళ్ళు ప్రైక్ చేశారు... దాంతో నాకు ఆలేర్ నుండి సిటీ దాకా నడవాల్సి వచ్చింది” అన్నాడు సుధీర్.

“ఆలేరు నుండి నడవాచ్చు... కానీ వరంగల్ నుండి ప్రాదరూబాద్ దాకా అంటే... అదీ తిండి తిప్పలు లేకుండా...”

 “యేం కాదులే గోపాల్... వెళ్తున్నప్పుడు జనగాంలోనన్న, ఆలేరులోనన్న ఒకరాత్రి ఆగుదాం... యే జనగాంలోనన్న, ఆలేరులోనన్న ఎవరైనా తిండి పెట్టరంటావా?” అన్నాడు సుధీర్.

“ఎవరూ పెట్టరు... మనమే ఇక్కప్పించే యేదైనా తీసికెళ్లాలి...” అన్నాడు గోపాల్.

ఆ మర్మాటి ఉదయమే ఇద్దరూ వాళ్ళ
బృగులు సర్వోని బయల్దేరారు... దార్లో ఒక
కిరాణాపాపులో నాలు బిసెట్ పాటిట్ కొనుకున్నారు.

గణపతురం దాకా హంషారుగానే నదిచారు... అక్కడించి వేసవి కాలపు ఎండ ప్రారంభమయ్యాంది. ఆ ఎండలోనే నడవటం.. కొంతదూరం నడిచి ఓ చెట్టుకింద కాస్సెపు కూర్చేవటం... బిస్టుట్లు తిని వాటర్బాటిల్లో తెచ్చుకున్న నీళ్ళు తాగి మళ్ళీ నడవటం... పది కిలోమీటర్లు నడవగానే కాళ్ళు జివ్వున గుంజటం... గోపాల్ బాగానే నడుస్తున్నాడు, కానీ సుధిరే నడవలేక పోతున్నాడు. అక్కడక్కడ కూరుంటూ నాలింటి ప్రక్క జనగాం చేరుకునారు.

“ఇక నేను నడవలేను బాబోయ్!” అన్నాడు సుధిర్... జనగాం ఆర్టిస్టీస్ బస్సు స్టేషన్లో రాత్రి పడుకున్నారు. బిస్క్టట్లతో కడుపు నిండలేదు. చుట్టూపక్కలున్న పదారు ఇళ్ళక్షేత్రికి వెళ్లి యేదన్న పెడ్దారా అని కాళ్ళావేళ్ళా పదదామంటే “ఎవరూ రావడ్దని” ఇంటిమందు బోర్డులు... వీధలన్నీ పూర్తిగా నిర్మానుష్టమైపోయాయి. చిన్నచిన్న టీపొప్పు, డబ్బా దుకాణాలు... అనీ బంద్...“

యేమీ తినకుండానే వాళ్ళు మళ్ళీ నడవటం మొదలెట్టారు...
కాళ్ళతో కాళ్ళు వేసుకుంటూ పది కిలోమీటర్లు నడిచాక ఒకచోట...
ఒక చెట్టుక్కింద ఒక మునులామె మొక్కొను కంకులు కాలుస్తా,

ఉడకబెడ్లూ కనిపించింది.

బ్రతుకుజీవుడా అనుకొని ఇద్దరూ చెరో రెండు ఉడికించిన స్వీట్స్‌కార్బ్ కంకులు కొనుక్కొని తినేశారు. కొంచెం శక్తి వచ్చినట్టని పించింది.

భోగిరి చేరుకున్నారు. బస్సేఫ్స్‌లో ఓ గంటనేపు కూర్చొని మళ్ళీ నడవటం మొదలెట్టారు... ఎండ... నిప్పులు చెరుగుతున్న సూర్యుడు...

ఈ ఎండలో నడిస్తే చచ్చిపోతాం... ఎట్లా? యొం చేద్దాం” అన్నాడు సుధీర్.

“నాకేం ఘరవాలేదు. ఈ ఎండ నన్నేం చెయ్యుదు... కానీ నువ్వే హర్షాగ్రా నీరసించిపోయావు... నిన్ను చూస్తే భయమేస్తోంది. ఈ భోగిరిలోనే ఆగిపోదాం సుధీర్...” అన్నాడు గోపాల్.

“వద్దు... ఇంకొంచెం కష్టపడ్డే మనం చేరాల్సిన చోటికి చేరుకుంటాం...” అన్నాడు సుధీర్.

భోగిరి దాటి మెల్లగా వంగపెల్లి చేరుకున్నారు. వంగపెల్లి ఊర్లో అడగుపెడ్లూనే సుధీర్ కుపుకూలిపోయాడు.

“అయ్యా సుధీర్, పడిపోయావా?” అంటూ గోపాల్ సుధీర్ను నీడకు చేరే ప్రయత్నం చేశాడు. చట్టుపక్కల ఎవరూ లేరు... ఒకతడు మోటారుసైకిల్ మీద వెడ్డా కనిపించాడు. అతన్ని ఆగమన్నట్టగా సైగచేస్తే ఆగాడు.

“యేవైంది? కరోనా కేసా?” అన్నాడుతడు...

“కాదు... ఎండ... వడదెబ్బు...” అని గోపాల్ పెద్దగా అరిచినా అతడు వినిపించు కోకుండా వెళ్లిపోయాడు.

గోపాల్ అతికష్టంగా సుధీర్ను ఓ చెట్టుకిందకు చేర్చాడు.

“దాహం... దాహం...” అంటూ సుధీర్ చేత్తో నోరు చూపించాడు. వాళ్ళ దగ్గరున్న రెండు వాటర్బాటిల్స్‌లో నీళ్ళపుడో అయిపోయాయి.

“నీళ్ళ తెస్తానుండు” అని చెప్పి గోపాల్ దగ్గర్లో ఎక్కడైనా హ్యాండ్బోర్ ఉందేమానని వెతుకుతూ వెళ్ళాడు.

ఒక ఇల్ల తెరచి ఉంటే ఆ ఇంటి ముందుకెళ్ళి “కొంచెం మంచినీళ్ళివ్వండమ్మా... ఒక మనిషి చచ్చిపోయెట్టున్నాడు” అన్నాడు. లోపలున్న ఓ మధ్యవయస్కుడోచ్చి “చచ్చిపోయెట్టు న్నాడా? కరోనా కేసా?” అన్నాడు.

“కాదు... కాదు... వడదెబ్బు... చల్లటి మంచినీళ్ళంటే బతుకుతాడు... దయచేసి కొంచెం నీళ్ళివ్వంది” అన్నాడు.

అతడు మంచినీళ్ళ తెచ్చి గోపాల్ చేతిలో ఉన్న బాటిల్స్‌లో పోశాడు.

ఆ బాటిల్స్ పట్టుకొని గోపాల్ వెంటనే సుధీర్ను పడుకోబెట్టిన చెట్టు దగ్గరకు పరిగెత్తుకొని వచ్చాడు. సుధీర్ను పడుకోబెట్టిన చెట్టుకు కొంచెం దూరంలో ఆరుగురు వ్యక్తులు నిల్చాని సుధీర్కేసి

చూడసాగారు.

గోపాల్ పరిగెత్తుకొని వచ్చి సుధీర్ మొఖం మీద నీళ్ళు చల్లాడు. సుధీర్లో చలనం లేదు. సుధీర్ చెయ్యి పట్టుకొని నాడికోసం వెతికాడు... లేదు... నాడి దొరకలేదు...

“సుధీర్! సుధీర్!” అంటూ పిలిచాడు. చలనం లేదు.

సుధీర్ పోయినట్టున్నాడు అనుకున్నాడు గోపాల్. అతన్నిప్పుడేం చెయ్యాలో అతనికథం కాలేదు.

దూరంగా నిల్చిన్న వాళ్ళకోస్తే ఒకతడు “పోయిండా?” అని అడిగాడు.

“పోయినట్టే అనిపిస్తున్నది” అన్నాడు గోపాల్ మరోసారి సుధీర్ నాడిని దొరకబట్టటానికి ప్రయత్నిస్తూ...

“కరోనాతేటేనా?” అన్నాడతడు మళ్ళీ...

“కాదు... కరోనా కాదు... వడదెబ్బు...” అన్నాడు గోపాల్.

“వడదెబ్బ కాదు... పాడు కాదు. నువ్వు అబద్ధం చెబుతున్నావు... ఈ చచ్చిపోయిన మనిషి ఇక్కడుంటే మనూరు మొత్తానికి ఈ వ్యాధి అంటుకుంటుంది.... ఈ శవాన్ని పోలీసుల కప్పగించాలి... దగ్గర్లోనే పోలీస్ చెక్పోస్తూ ఉంది... భోన్ చెయ్యండి...”

“వాళ్ళ భోన్ చెయ్యగానే పస్తారా? ఈ శవం ఇక్కడుండ కూడదు... అతనితో ఉన్న ఈ మనిషి కూడా ఇక్కడుండ కూడదు... మా ఇంట్లో నా మోటార్‌సైకిల్ ట్యూంకు నిండా పెట్రోల్ ఉంది. పెట్రోల్పోసి ఇద్దర్లో తగుల బెడడాం... వీళ్ళ కారణంగా మన ఉరంతా శవాలుగా మారే ప్రమాదం ఉంది...” అంటూ ఆ వ్యక్తి అక్కడికి దగ్గర్లోనే ఉన్న వాళ్ళింటికెళ్ళి మోటార్ సైకిల్కోస్తూ ఉన్న పెట్రోలంతా తీసుకొచ్చాడు.

“ఇతడు కరోనాతే చాపలేదు... వడదెబ్బ వల్ల చచ్చిపోయిండు... నా మాట నమ్ముండి...” అని గోపాల్ ఎంత మొత్తుకున్న వాళ్ళ వినలేదు.

“ఆ శవాన్నే కాదు... నిన్న కూడా ఆ శవంతో పాటే తగులబెడ్లాం” అన్నారు వాళ్ళు.

అంటూనే వాళ్ళకోస్తే ఓ ఇద్దరు ముక్కులకు మాన్సులు ధరించి పెట్రోల్ క్యాన్తో శవం దగ్గరకు పస్తున్నారు.

తనను కూడా వీళ్ళు చంపేలా ఉన్నారని గోపాల్ అక్కడించి వెంటనే పరిగెత్తాడు. దగ్గర్లోనే దైలు పట్టాలమీద ఒక గూట్ట త్రైయిన్ ఆగి ఉంది. ఆ గూట్ట త్రైయిన్లోని ఒక దబ్బాను పట్టుకొని వేలాడుతుండగా త్రైయిన్ కదిలింది.

వాళ్ళిచ్చి పెట్రోల్ పోసి సుధీర్ శవాన్ని తగులబెట్టేశారు.

“నడకేరా అన్నిటికి మూలం” అంటారు కదా... ఆ నడకే వాళ్ళిద్దరిపాలిటి శత్రువైంది.

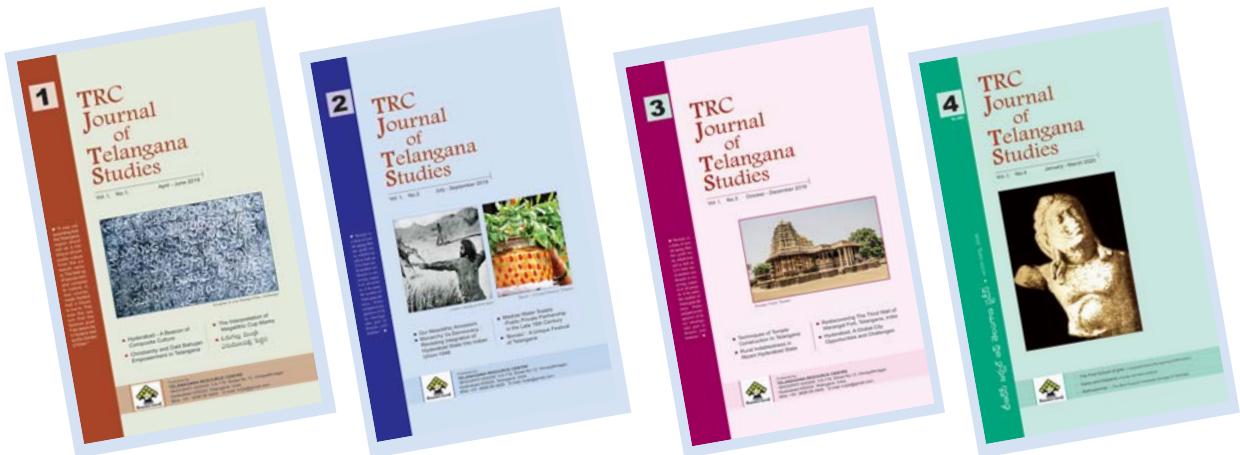
- అంపశయ్య నవీన్

e: prakashpula9@gmail.com

పారకులకు, రచయితలకు, పరిశోధకులకు శుభవార్త

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ (టీఆర్స్) ఆధ్వర్యంలో వెలువడుతున్న ‘టీఆర్స్ జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్’ (త్రిమాసిక జర్నల్కు ఆర్ఎన్ఎస్ నంబర్ TELBIL/2019/78615 వచ్చిందని తెలియ జేస్ట్రుస్యూండుకు సంతోషిస్తున్నాం. త్వరలో ఐఎస్ఎస్ఎవ్ అమోదం పొందడానికి కావలసిన పత్రాలు సమర్పించడం జరిగింది.

జర్జల్ అఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్-త్రైమాసిక

TRC Journal of Telangana Studies

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ (TRC) ఆధుర్యంలో 'చీఅర్సీ జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్' తైమాసిక జర్నల్ (జనవరి-మార్చి 2020 నాల్గవ సంచిక) వెలువడింది. దీనికి ఓయ్లు మాజీ ప్రాఫెసర్ ఆడపా సత్యనారాయణ ఎడిటర్గా, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్, చైర్మన్ మళ్ళికొడు వేదకుమార్ పబ్లిషర్గా ఉన్నారు. ఈ జర్నల్ ఇంగ్లీష్, తెలుగు భాషల్లో ప్రచురితమవుతుంది. తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, పర్యావరణంపై ప్రముఖంగా వచ్చిన వ్యాసాలను ఈ జర్నల్లో ప్రచురిస్తారు. చీఅర్సీ జర్నల్ ఆఫ్ తెలంగాణ స్టడీస్' (TRC Journal of Telangana Studies)లో విధిధ రాష్ట్రాలు మరియు దేశాల నుండి ఎమినెంట్ స్కూలర్స్ రాసిన పరిశోధన పత్రాలను ప్రచురిస్తారు. ఎడిటోరియల్ బోర్డు పర్యవేక్షణలో ఈ తైమాసిక జర్నల్ అక్షర రూపంగా వెలువడుతుంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర చరిత్ర, ఆర్బియాలజీ, ఆర్ట్ అండ్ లిటరేచర్, హారిటీజ్ మొదలైన సామాజిక అంశాలపై విస్తృతంగా, పరిశోధనాత్మకంగా వ్యాసాలను క్రోడీకరించి వాటిని ప్రపంచంలోని పలు యూనివరిటీలకు, సంస్థలకు అందించేసుంది.

Books for reviews may be sent to the postal address:

“BHOOPATHI SADAN” 3-6-716, Street :12, Himayathnagar,
Hyderabad-500029, Telangana.

Mob: +91 8686 66 4949

email: trcjts@gmail.com

Subscription:

- Individual (India) : Rs. 250/issue;
 - Institution (India) : Rs. 400/issue;
 - Foreign Individual : US\$ 65/issue;
 - Foreign Institution : US\$ 70/issue;
 - Annual Subscription Rs. 800/-
 - Annual Subscription Rs. 1,500/-
 - Annual Subscription US\$ 260
 - Annual Subscription US\$ 280

ACCOUNT DETAILS:

A/C Name:

Telangana Resource Centre

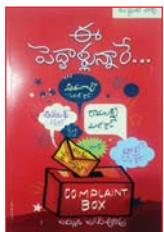
Bank Name:

Bank Name :

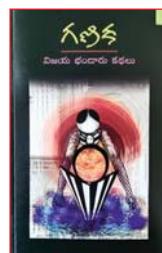
A/c. No. : 79009067970

IFSC No. : SBIN0RRDCGB:

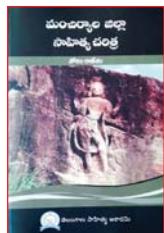
Branch Code : 229

ఈ పెద్దాళ్లన్నారే... (కంప్లెంట్ బాక్స్)
 రచన : బమ్మిడి జగతీశ్వరరావు
 ప్రచురణ : మంచి పుస్తకం
 వెల : రూ. 80
 ప్రతులకు : 12-13-439, వీధి నె.0.1,
 తార్కాక, సికింద్రాబాద్-500017.
 ఫోన్ : 9490746614

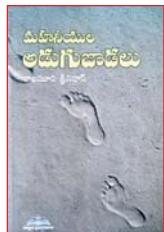
గాల్క (విజయ బందారు కథలు)
 రచన : భందారు విజయ
 ప్రచురణ : హాష్ట్రైప్ ప్రచురణ
 వెల : రూ. 150
 ప్రతులకు : హెచ్చెజి భాక్-1, పొల్టీ-10,
 భార్లింగంపల్లి, హైదరాబాద్.
 ఫోన్ : 8801910908.
 ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాలలో

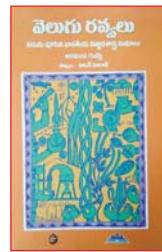
మంచిర్మల జిల్లా సాహిత్య చరిత్ర
 రచన : తోకల రాజేశ్ కం
 ప్రచురణ : తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి
 వెల : రూ. 60
 ప్రతులకు : కాళబహన్, రహింర్భారతి ప్రాంగణం,
 హైదరాబాద్ - 500 004.
 ఫోన్ : 040-29703142

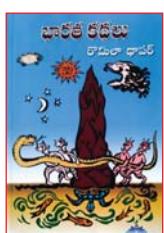
ఆపోంగ్ కెట్టింగ్
 రచన : సలీం
 ప్రచురణ : తానా ప్రచురణలు - మంచి పుస్తకం
 వెల : రూ. 35
 ప్రతులకు : 12-13-439, వీధి నె.0.1
 తార్కాక, సికింద్రాబాద్-500 017.
 ఫోన్ : 94907 46614

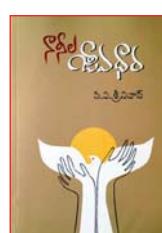
మహానీయుల అడుగుజాడలు
 రచన : శాఖమూలి శ్రీనివాస్
 ప్రచురణ : విజ్ఞాన ప్రచురణలు - ప్రజా సైన్స్ వేదిక
 వెల : రూ. 70
 ప్రతులకు : జి. మాల్కుల్, 162,
 విజయలక్ష్మినగర్, నెల్లూరు-524 004.
 ఫోన్ : 94405 03061

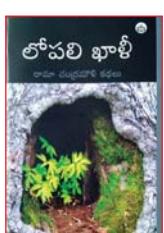
మెలుగు రష్టులు
 రచయిత : అరవింద గుప్తా
 అనువాదం : పి. పథ్మ
 ప్రచురణ : విజ్ఞాన ప్రచురణలు - ప్రజా సైన్స్ వేదిక
 వెల : రూ. 90
 ప్రతులకు : ఫోన్ : 94405 03061,
 94907 46614

భారత కథలు
 రచన : రిమిలా ధావర్
 ప్రచురణ : విజ్ఞాన ప్రచురణలు - ప్రజా సైన్స్ వేదిక
 వెల : రూ. 65
 ప్రతులకు : జి. మాల్కుల్, 162,
 విజయలక్ష్మినగర్, నెల్లూరు-524 004.
 ఫోన్ : 94405 03061

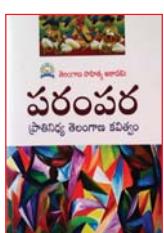
శాసీల జీవధార
 రచన : సి.వి. శ్రీనివాస్
 ప్రచురణ : శ్రీలక్ష్మిపునస్సు ప్రచురణలు
 వెల : రూ. 100
 ప్రతులకు : ఇం.నె.8-128/1, శ్రీసాయినగర్
 కాలనీ, పీర్చాబిగూడ, హైదరాబాద్.
 ఫోన్ : 9985809434. ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాల్లో

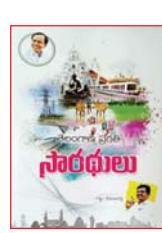
లోపలి భార్తీ (రాము చంద్రమాం కథలు)
 రచన : ప్రా॥ రాము చంద్రమాం
 వెల : రూ. 250
 ప్రతులకు : ఇం.నె.0.11-24-498,
 టెలిఫోన్ : భవన్ లేన్, పోచమ్మ మైదాన్,
 వరంగల్. ఫోన్ : 939010993

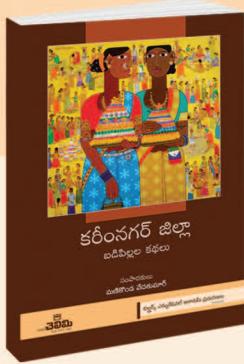
కాల విజేత (చైనా కవితలు)
 మూలం : జీది మాజా
 అనువాదం : ఎన్. గోపి
 వెల : రూ. 100
 ప్రతులకు : 13-1/5జ, శ్రీనివాసపురం,
 రామంతపురం, హైదరాబాద్.
 ఫోన్ : 919391028496
 నవీదయ మలియు ప్రముఖ పుస్తక కేంద్రాల్లో

పరంపర (వివిధ కవుల కవితా సంకలనం)
 ప్రచురణ : తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమి
 వెల : రూ. 250
 ప్రతులకు : కాళబహన్, రహింర్భారతి ప్రాంగణం,
 హైదరాబాద్ - 500 004.
 ఫోన్ : 040-29703142

తెలంగాణ ప్రగతి సారథులు
 రచన : గడ్డం కేశ్వర మూర్తి
 ప్రచురణ : జ.కె.ఎం. ఏజెస్సీఎస్
 వెల : రూ. 300
 ప్రతులకు : ఇం.నె.4-7-138/1, కుమరపల్లి,
 హత్కెండ, వరంగల్ ల్యాన్-506001.
 ఫోన్ : 8008794162

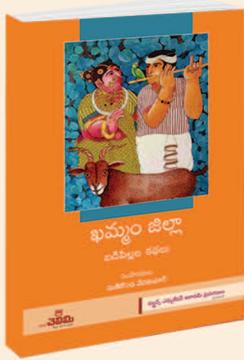

ಚಿಲ್ಲನ್ ಎಡ್ಯುಕೆಷನ್ ಅಕಾಡಮೀ

ಹೈದರಾಬಾದ್ (Regd. 720/1982)

**बाल
चेलिमी**
पिल्लल विकास प्रतिक

ತेलंಗಾಣ ಬಡಿ ಪಿಲ್ಲಲ ಕಥಲು

ಪಿಲ್ಲಲಕು ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದಾನಿಕೆಯಿದೆ ಆಟ ಬೊಮ್ಮೆಲು, ಕಥಲ ಪುಸ್ತಕಾಲೇ. ಪಾರ್ಯವುಸ್ತಕಾಲು ಅಂದಿನೆ ಜ್ಞಾನಾನಿಕಿ ಸಮಾಂತರಂಗಾ ಮರೆಂತೋ ಲೋಕಜ್ಞಾನಾನ್ನಿ ಅಂದಿನೆದಿ ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ್ವೀಪ. ಪುಸ್ತಕಾಲು ಪಿಲ್ಲಲ ಆಲೋಚನಾ ನೈವೃತ್ಯಾಲನು ಪೆಂಚುತಾಯಿ. ವಾರಿ ಡೆಚುಲಕು ಪ್ರಾಣಂ ಪೋಸ್ತಾಯಿ. ವಾರಿಲೋ ಸ್ವಜನಾತ್ಮಕತನು ಪೆಂಚುತಾಯಿ. ಚರಿತ್ರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಳ್ಳಲು, ಸೈನ್ಸ್, ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವಾಲು, ಜಂತು ಸ್ವಭಾವಾಲು, ಅರ್ಥಗ್ರಹ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಂಶಾಲು - ಒಳಬೆಂದಿ ಪ್ರಾಧಿಕಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಭಿನ್ನಿ ಬಾಲಸಾಹಿತ್ಯಂ. ಪಿಲ್ಲಲೋ ನೈತಿಕತನು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತನು, ಸತ್ಕರ್ಮವೈನ ಪ್ರವರ್ತನನು, ಮಂಚಿ ಚೆಡುಲ ಅವಾಗಾಹನನು ಪೆಂಚೆ ಬಾಧ್ಯತನು ಬಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ್ವೀಪ ನೆರವೆರ್ಗಲದು.

ಇವಿ ಅರ್ವಂಗಾ ಮನ ಪಿಲ್ಲಲು ರಾಸಿನ ಕಥಲು, ಸ್ವಭಾವೈನ ಕಥಲು. 'ಚಿಲ್ಲನ್ ಎಡ್ಯುಕೆಷನ್ ಅಕಾಡಮೀ' ತೆಲಂಗಾಣಲೋನಿ ಉಮ್ಮೆದಿ 10 ಜಿಲ್ಲಾಲು "ಬಡಿ ಪಿಲ್ಲಲ ಕಥಲು" ಸಂಕಲನಾಲುಗಾ ಅಂದಮೈನ ಬೊಮ್ಮೆಲತೋ ವೆಲುವರಿಂಚಿಂದಿ.

10 ಪುಸ್ತಕಾಲ ಸೆಟ್ ಧರ ರೂ. 330 • ತಗ್ಗಿಂಪು ಧರ ರೂ. 300

ಪ್ರತುಲಕು

ಅನ್ನಿ ಪ್ರಮುಖ ಪುಸ್ತಕ ಕೆಂದ್ರಾಲು.

ಮರಿಯು

'ಭೂಪತಿ ಸದನ್' 3-6-716,

ಪ್ರೈಟ್ ನೆಂ. 12,

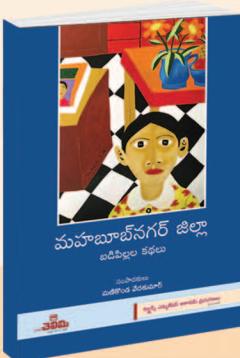
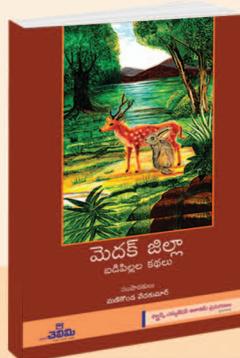
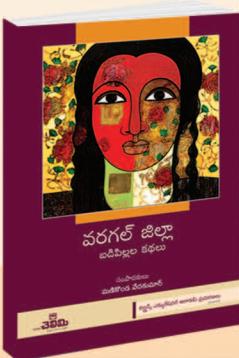
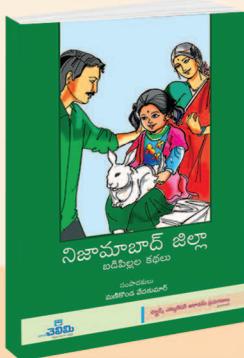
ಪಿಂಪಾಯತ್ತನಗರ್,

ಹೈದರಾಬಾದ್-500029

ಫೋನ್ : 9030 6262 88

email: edit.chelimi@gmail.com

website : www.balachelimi.com

ಚಿಲ್ಲನ್ ಎಡ್ಯುಕೆಷನ್ ಅಕಾಡಮೀ ಪ್ರಮರಿಂಬಿನ ಇತರ ಪುಸ್ತಕಾಲು

